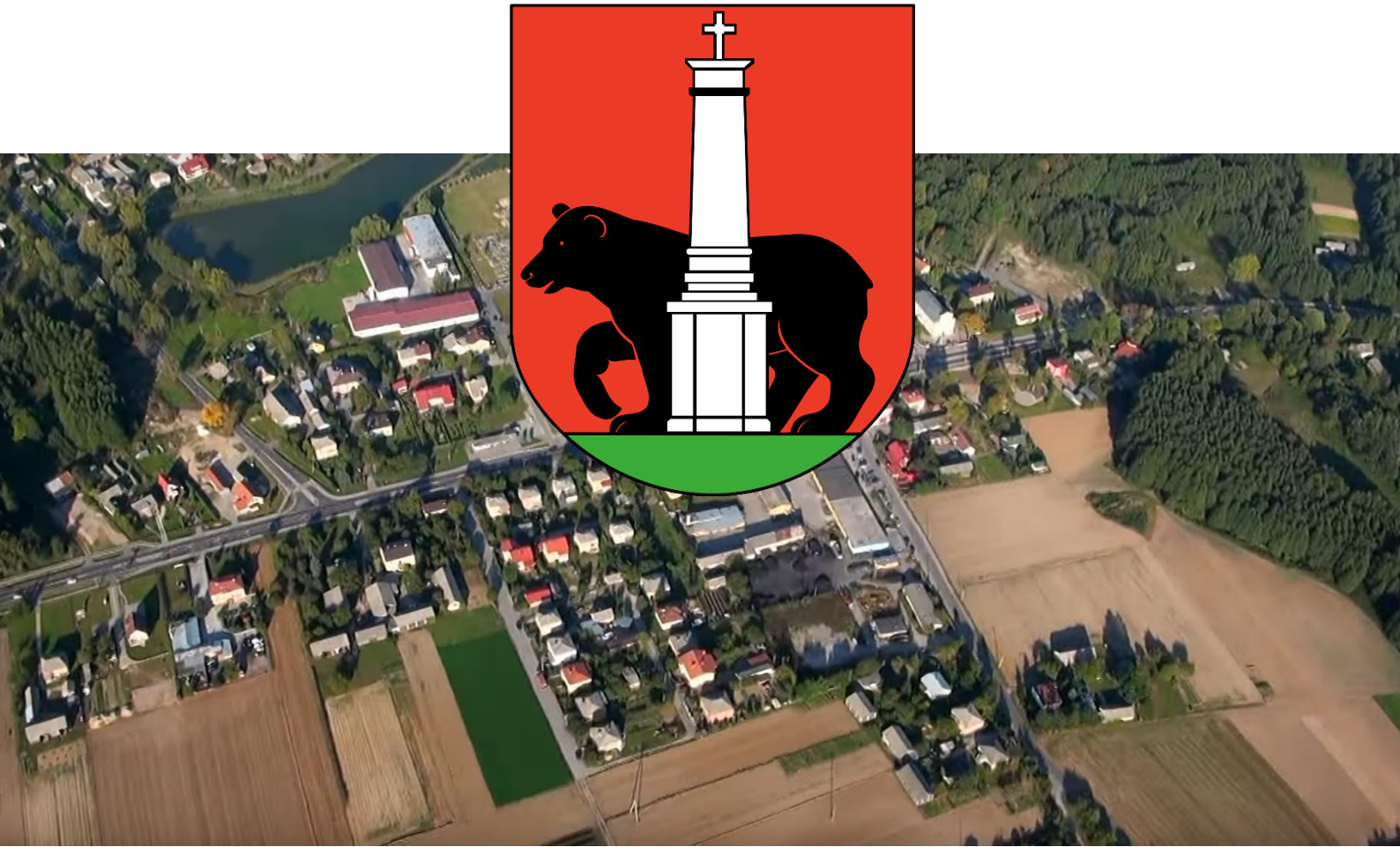

STRATEGIA ROZWOJU

Gminy Fajstawice na lata 2021-2027 z perspektywą
do roku 2030

- I. Strategia Rozwoju Gminy Fajslawice na lata 2021-2027 z perspektywą do roku 2030 została opracowana przez firmę Lubelska Akademia Rozwoju Piotr Majchrzak na podstawie umowy z Gminą Fajslawice z dnia 27.11.2020 r.**

Ekspertsi uczestniczący w opracowywaniu strategii:
PIOTR MAJCHRZAK, MICHAŁ RZĄDKOWSKI.

Lubelska
akademia rozwoju

Ikony użyte w raporcie pochodzą ze strony: www.flaticon.com

II. SPIS TREŚCI

I.	Wstęp	6
1.	Przesłanki opracowania nowej strategii rozwoju	6
2.	Metodologia opracowania strategii	7
3.	Zgodność strategii z innymi dokumentami strategicznymi	10
II.	Raport o stanie gminy. Analiza i diagnoza strategiczna	16
1.	Uwarunkowania wynikające z położenia geograficznego, dostępność komunikacyjna i mobilność	16
1.1.	Położenie administracyjne i geograficzne	16
1.2.	Ukształtowanie terenu i zasoby naturalne	17
1.3.	Wewnętrzna i zewnętrzna dostępność komunikacyjna	18
1.4.	Plany inwestycyjne w odniesieniu do sieci transportowej określone na szczeblu centralnym	21
1.5.	Zasięg sieci, dostępność i jakość Internetu	23
1.6.	Podsumowanie [1] Uwarunkowania wynikające z położenia geograficznego, dostępność komunikacyjna i mobilność	24
2.	Ludność i procesy demograficzne	25
2.1.	Liczba ludności, migracje i przyrost naturalny	25
2.2.	Struktura ludności według ekonomicznych grup wieku	28
2.3.	Prognoza demograficzna	31
2.4.	Podsumowanie [2] Ludność i procesy demograficzne	33
3.	Gospodarka i rynek pracy	34
3.1.	Rolnictwo	34
3.2.	Przedsiębiorczość	35
3.3.	Rynek pracy i bezrobocie	39
3.4.	Atrakcyjność inwestycyjna gminy	42
3.5.	Podsumowanie [3] Gospodarka i rynek pracy	44
4.	Środowisko naturalne i infrastruktura	45
4.1.	Walory środowiska naturalnego, przyrodnicze i krajobrazowe	45
4.2.	Infrastruktura wodno-ściekowa	47
4.3.	Infrastruktura zagospodarowywania odpadów	48
4.4.	Infrastruktura energetyczno-oświetleniowa i gazowa	49
4.5.	Stopień wykorzystania odnawialnych źródeł energii	50

4.6.	Podsumowanie [4] Środowisko naturalne i infrastruktura	52
5.	Kultura i dziedzictwo kulturowe	53
5.1.	Walory kulturowe	53
5.2.	Infrastruktura kultury	55
5.3.	Podsumowanie [5] Kultura i dziedzictwo kulturowe	61
6.	Sport, rekreacja i turystyka	62
6.1.	Infrastruktura sportowa	62
6.2.	Atrakcyjność turystyczna i ruch turystyczny	62
6.3.	Podsumowanie [6] Sport, rekreacja i turystyka	66
7.	Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne	67
7.1.	Studium i plany miejscowe	67
7.2.	Sieć osadnicza oraz zagospodarowanie przestrzenne	68
7.3.	Obszary o szczególnych problemach lub barierach rozwojowych- rewitalizacja	70
7.4.	Podsumowanie [7] Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne	72
8.	Bezpieczeństwo publiczne	73
8.1.	Przestępczość i bezpieczeństwo w ruchu drogowym	73
8.2.	Ochrona przeciwpożarowa	75
8.3.	Podsumowanie [8] Bezpieczeństwo publiczne	79
9.	Polityka społeczna	80
9.1.	Pomoc społeczna	80
9.2.	Ochrona zdrowia	82
9.3.	Gospodarka mieszkaniowa	83
9.4.	Podsumowanie [9] Polityka społeczna	85
10.	Edukacja i wychowanie	86
10.1.	Infrastruktura oświatowo-edukacyjna	86
10.2.	Współczynnik skolaryzacji	88
10.3.	Wydatki na oświatę	89
10.4.	Podsumowanie [10] Edukacja i wychowanie	90
11.	Kapitał społeczny	91
11.1.	Aktywność obywatelska, liczba i działalność organizacji pozarządowych	91
11.2.	Frekwencja w wyborach	93
11.3.	Podsumowanie [11] Kapitał społeczny	97

12.	Finanse samorządowe	98
12.1.	Budżet gminy i zdolność inwestycyjna	98
12.2.	Projekty finansowane ze środków unijnych	101
12.3.	Podsumowanie [12] Finanse samorządowe	108
III.	Cele i kierunki strategii oraz oczekiwane efekty jej realizacji	109
1.	Analiza SWOT	109
2.	Logika części programowej strategii	112
3.	Wizja rozwoju	113
4.	Misja rozwoju	113
5.	Priorytetowe obszary rozwoju	114
6.	Cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym	115
7.	Cele operacyjne	117
8.	Kierunki działań	118
8.1.	Kierunki działań przypisane do celu strategicznego nr 1. Zrównoważony rozwój infrastruktury technicznej, wzmacnianie powiązań funkcjonalnych oraz współpracy transgranicznej i międzyregionalnej.....	118
8.2.	Kierunki działań przypisane do celu strategicznego nr 2. Innowacyjne wykorzystanie walorów przyrodniczo-kulturowych, rozwój usług spędzania czasu wolnego i promocja gminy	120
8.3.	Kierunki działań przypisane do celu strategicznego nr 3. Ochrona walorów środowiska	122
8.4.	Kierunki działań przypisane do celu strategicznego nr 4. Poprawa konkurencyjności gospodarstw rolnych i rozwój rynku pracy.....	123
8.5.	Kierunki działań przypisane do celu strategicznego nr 5. Wzmacnianie kapitału społecznego i zarządzanie gminą	124
IV.	Wymiar przestrzenny polityki rozwoju.....	127
1.	Model struktury funkcjonalno-przestrzennej	127
1.1.	Uwarunkowania modelu- pozycja gminy w krajowej i regionalnej polityce przestrzennej	128
1.2.	Analiza kluczowych uwarunkowań rozwojowych	132
1.3.	Model funkcjonalno-przestrzenny	137
1.4.	Schematyczne rozmieszczenie planowanych działań i oczekiwanych zmian.....	140
1.5.	Ustalenia i rekomendacje wynikające z przyjętego modelu	141
V.	System realizacji strategii	144

1.	System instytucjonalny wdrażania strategii.....	146
1.1.	Odpowiedzialność za realizację strategii.....	146
1.2.	Możliwe mechanizmy wdrażania strategii - porozumienie terytorialne.....	148
1.3.	Instrumenty realizacji	149
1.4.	Wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych	150
1.5.	System monitoringu, ewaluacji i aktualizacji strategii	152
6.	Ramy finansowe i źródła finansowania	155
2.1.	Szacowanie kosztów	155
2.2.	Potencjalne źródła finansowania działań określonych w Strategii	156
VI.	Załączniki:	158
	Podsumowanie rezultatów konsultacji społecznych.....	159
VII.	Spis wykresów, tabel, rysunków.....	165

I. Wstęp

Strategia Rozwoju Gminy Fajstów na lata 2021-2027 z perspektywą do roku 2030 powstała na mocy uchwały XXVII/167/2021 Rady Gminy Fajstów z dnia 29 kwietnia 2021r. w sprawie przystąpienia do opracowania „Strategii Rozwoju Gminy Fajstów na lata 2021-2027 z perspektywą do roku 2030” oraz określenia szczegółowego trybu i harmonogramu opracowania projektu strategii, w tym trybu konsultacji (Dz. Urz. Woj. Lubelskiego z 2021 r. poz. 2026). Strategia składa się z trzech zasadniczych części: diagnostycznej, strategicznej i wdrożeniowej.

1. Przesłanki opracowania nowej strategii rozwoju

Główną przesłanką opracowania nowej strategii była konieczność stworzenia nowego, profesjonalnego i długofalowego dokumentu odpowiadającego oczekiwaniom i wyzwaniom współczesności oraz konieczność włączenia w proces jego tworzenia wszystkich opiniotwórczych środowisk z terenu gminy Fajstów. Przesłankę do rozpoczęcia prac stanowiła również potrzeba przeprowadzenia oceny efektów realizowanej w latach 2015-2021 strategii oraz dokonanie na tej podstawie stosownych zmian i uzupełnień. Istotnym powodem opracowania nowego dokumentu była również konieczność dostosowania jego zapisów do nowego paradygmatu polityki regionalnej w Polsce, mającego na celu zdynamizowanie rozwoju oraz redukcję przestrzennych różnic rozwojowych. Bardzo ważną kwestią stanowiło również zapewnienie spójności pomiędzy strategią rozwoju gminy i aktualnie obowiązującymi dokumentami strategicznymi na poziomie wspólnotowym, krajowym i regionalnym, w tym w szczególności z celami Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego do 2030 roku. Zasadniczym argumentem, przemawiającym za opracowaniem nowej strategii rozwoju gminy Fajstów była również konieczność dostosowania jej celów i działań do polityki spójności Unii Europejskiej oraz wynikających z tej polityki celów tematycznych, wdrażanych za pomocą krajowych i regionalnych programów operacyjnych finansowanych w ramach perspektywy finansowej UE na lata 2021-2027.

W przypadku kierunkowania polityki rozwoju, przesłankę opracowania nowego dokumentu stanowi potrzeba zabezpieczenia ciągłości kierunku rozwoju gminy w określonym czasie lub przeciwdziałania konkretnym barierom, które uznane zostaną za uniemożliwiające trwałe i zrównoważony rozwój gminy w kolejnych latach. Wśród podstawowych przesłanek opracowania strategii należy wymienić również te, które dotyczą procesu jej aktualizacji. Wiążą się one albo ze zmianami uwarunkowań rozwoju (demograficznych, społecznych, gospodarczych, technologicznych, prawnych, instytucjonalnych, politycznych, przestrzennych czy środowiskowych) na terenie gminy oraz w jej otoczeniu, albo z potrzebą dostosowania realizowanych przez gminę usług publicznych do tych nowych uwarunkowań.

W odniesieniu do roli strategii jako instrumentu pozyskiwania środków, głównymi przesłankami jej opracowania jest dostępność środków zewnętrznych (wejście w życie nowej perspektywy unijnej na

lata 2021-2027) oraz niewystarczająca suma środków własnych gminy na realizację wszystkich zaplanowanych przedsięwzięć.

W przedmiotowej strategii ujęto nowe treści, wynikające m.in. z nowych uwarunkowań i wyzwań rozwojowych gminy, ewaluacji dotychczasowych efektów wdrażania strategii, aktualnych celów i priorytetów rozwoju polityki regionalnej na poziomie unijnym i krajowym, a także możliwości wsparcia rozwoju samorządów lokalnych ze środków nowej perspektywy finansowej Unii Europejskiej na lata 2021-2027. W porównaniu z poprzednią wersją strategii z roku 2015, dokument zawiera bardziej doprecyzowaną wizję i misję rozwoju gminy, a także lepiej uporządkowaną strukturę celów operacyjnych i kierunków działań. Ponadto całkowicie zmodyfikowano system monitorowania i oceny realizacji strategii. Należy podkreślić, iż, modyfikując układ celów i kierunków działań strategii przyjęto założenie, że mogą one wychodzić poza ustawowy zakres kompetencji gminy oraz że będą realizowane w bliskiej współpracy z innymi szczeblami samorządu terytorialnego lub partnerami społeczno-gospodarczymi. Dotyczy to w szczególności takich obszarów jak: promocja i wspieranie przedsiębiorczości; rozwój lokalnego rynku pracy, czy pomoc społeczna. Holistyczne podejście do wdrażania strategii na poziomie lokalnym zgodne jest z postulowaną obecnie zasadą wieloszczeblowego zarządzania gminą, a także wychodzi naprzeciw oczekiwaniom mieszkańców, dla których mniej ważne są kompetencje poszczególnych podmiotów, zaś bardziej liczy się skuteczność i sposób rozwiązywania danego problemu.

2. Metodologia opracowania strategii

W procesie opracowania Strategii Rozwoju Gminy Fajslawice wykorzystano poradnik praktyczny „Strategia Rozwoju Gminy”, który powstał na zlecenie Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej.

Podczas opracowywania strategii wykorzystano model ekspercko-partycypacyjny, pozwalający na szeroki udział władz i społeczności lokalnej w pracach nad dokumentem przy jednoczesnym zaangażowaniu ekspertów zewnętrznych. W związku z pandemią koronawirusa COVID-19 i związanymi z tym obostrzeniami Gmina Fajslawice za pomocą narzędzi elektronicznych, takich jak formularze on-line, już na początku prac nad dokumentem zadbała o szeroki udział społeczeństwa w opracowaniu strategii. W ramach przyjętej metodologii prac gmina Fajslawice powołała również zespół zadaniowy ds. opracowania strategii składający się m.in. z pracowników Urzędu Gminy i jednostek organizacyjnych gminy, radnych gminy oraz przedstawicieli organizacji społecznych i gospodarczych. Głównymi konsultantami strategii byli natomiast eksperci zewnętrzni, do zadań których należało m.in. zaprezentowanie metodologii opracowania strategii, nadzór nad koncepcyjną i merytoryczną stroną strategii, prowadzenie wszystkich spotkań i konsultacji społecznych oraz zredagowanie ostatecznej wersji dokumentu. W trakcie prac nad strategią wykorzystano szereg autorskich metod analizy danych oraz stosowaną w wielu państwach Unii Europejskiej Metodę Aktywnego Planowania Strategii (MAPS). Istotą metody MAPS jest założenie, że informacja i wiedza potrzebna do opracowania strategii istnieje, ale jest nieusystematyzowana i rozproszona w różnych instytucjach, organizacjach oraz umysłach lokalnych ekspertów.

Szczegółowy harmonogram prac nad Strategią wynika z uchwały Nr XXVII/167/2021 Rady Gminy Fajslawice z dnia 29 kwietnia 2021 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia Strategii Rozwoju

Gminy Fajslawice na lata 2021-2027 z perspektywą do roku 2030 oraz określenia szczegółowego trybu i harmonogramu opracowania projektu strategii, w tym trybu konsultacji (Dz. Urz. Woj. Lubelskiego z 2021 r. poz. 2026). Gmina Fajslawice przystąpiła do opracowania niniejszego dokumentu na podstawie art. 10e ust. 1 i art. 10f ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2020 poz. 713, z późn. zm.) oraz art. 3 pkt 3 i art. 6 ust. 3 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2019 r. poz. 1295, z późn. zm.).

Projekt Strategii podlegał konsultacjom z mieszkańcami gminy, lokalnymi partnerami społecznymi i gospodarczymi, sąsiednimi gminami i ich związkami, a także z Dyrektorem Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie w Lublinie wg następujących zasad:

1. przeprowadzenie konsultacji projektu Strategii zarządza Wójt Gminy Fajslawice, określając termin nie krótszy niż 35 dni od dnia publikacji ogłoszenia konsultacji na stronach internetowych Gminy i Biuletynu Informacji Publicznej Urzędu Gminy Fajslawice. Ogłoszenie o konsultacjach zamieszczone zostanie również na tablicy ogłoszeń Urzędu Gminy Fajslawice;
2. wraz z ogłoszeniem informacji o konsultacjach na stronach internetowych zamieszcza się projekt Strategii w formie elektronicznej;
3. wszystkie podmioty i osoby, o których mowa wyżej mogą zapoznać się z projektem Strategii Rozwoju Gminy Fajslawice na lata 2021-2027 z perspektywą do roku 2030:
 - a. na stronach internetowych Gminy i Biuletynu Informacji Publicznej Urzędu Gminy Fajslawice,
 - b. w Urzędzie Gminy Fajslawice, gdzie projekt ten będzie wyłożony do publicznego wglądu w czasie trwania konsultacji,
 - c. w formie pisemnej lub za pomocą komunikacji elektronicznej bez konieczności opatrywania ich kwalifikowanym podpisem elektronicznym;
4. konsultacje:
 - a. z sąsiednimi gminami i ich związkami, lokalnymi partnerami społecznymi i gospodarczymi, a także z właściwym dyrektorem regionalnego zarządu gospodarki wodnej Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie odbywają się w trybie zgłaszania opinii i wniosków;
 - b. z mieszkańcami odbywają się z uwzględnieniem Uchwały nr XII/36/2015 Rady Gminy Fajslawice z dnia 16 października 2015 r. w sprawie zasad i trybu przeprowadzania konsultacji z mieszkańcami Gminy Fajslawice, tj. w szczególności w trybie:
 - bezpośrednich spotkań z mieszkańcami,
 - badań ankietowych,
 - zgłaszania opinii i wniosków;
5. konsultacje będą ważne bez względu na liczbę uczestniczących w nich podmiotów i osób;
6. przygotowanie sprawozdania z przebiegu i wyników konsultacji zawierającego w szczególności: opis przebiegu konsultacji, zestawienie uwag i opinii zgłoszonych w trakcie konsultacji, ustosunkowanie się do zgłoszonych uwag wraz z uzasadnieniem, opinię Wójta, oraz jego publikacja na stronach internetowych Gminy i Biuletynu Informacji Publicznej oraz

na tablicy ogłoszeń Urzędu Gminy Fajslawice, w terminie nie dłuższym niż 30 dni od zakończenia konsultacji.

W trakcie procesu opracowywania strategii starano się przestrzegać następujących zasad:

- ✓ zasady **spójności** zaktualizowanej strategii gminy z dokumentami planistycznymi i operacyjnymi na poziomie krajowym, regionalnym i powiatowym,
- ✓ zasady **partnerstwa** w procesie planowania poprzez współpracę władz gminnych z samorządami wyższego szczebla oraz podmiotami, reprezentującymi różne środowiska oraz instytucje,
- ✓ zasady **wieloletniego planowania** rozwoju gminy w oparciu o ocenę efektów dotychczas realizowanej strategii z uwzględnieniem zmieniającej się sytuacji społeczno-gospodarczej na poziomie gminy, powiatu krasnostawskiego, województwa lubelskiego oraz kraju,
- ✓ zasady **elastyczności** zgodnie z którą pierwotne założenia strategii były korygowane i dostosowywane do potrzeb i postulatów, zgłaszanych przez partnerów społecznych i gospodarczych, zaangażowanych w proces prac nad strategią.

Bazę do opracowania niniejszego dokumentu stanowiła poprzednia wersja Strategii Rozwoju Gminy z 2015 roku. Dokument ten i stopień jego realizacji stanowił punkt wyjścia do dalszych prac analitycznych. Ponadto przedmiotowa strategia bazuje na innych dokumentach planistycznych, które z mocy prawa zostały opracowane przez gminę Fajslawice. Ważnym źródłem informacji były również dane statystyczne, uzyskane głównie z opracowań posiadanych przez gminę oraz z Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

3. Zgodność strategii z innymi dokumentami strategicznymi

Cele i priorytety Strategii Rozwoju Gminy Fajslawice wpisują się w szeroki kontekst dokumentów strategicznych, wdrażanych zarówno na poziomie zarówno krajowym, jak i regionalnym, w tym:

- ✓ Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju,
- ✓ Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030,
- ✓ Strategii innowacyjności i efektywności gospodarki (Nowa Polityka Przemysłowa),
- ✓ Strategii rozwoju kapitału ludzkiego,
- ✓ Strategii rozwoju kapitału społecznego,
- ✓ Strategii Sprawne Państwo,
- ✓ Strategii zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa,
- ✓ Strategii rozwoju transportu,
- ✓ Polityki energetycznej Polski,
- ✓ Polityki ekologicznej państwa,
- ✓ Strategii Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej,
- ✓ Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego do 2030r.

Syntetyczny opis kluczowych z punktu widzenia rozwoju regionalnego i opracowania niniejszej Strategii dokumentów strategicznych szczebla krajowego i regionalnego zawiera Tabela 1.

Tabela 1. Charakterystyka dokumentów strategicznych na poziomie krajowym i regionalnym.

Dokument	Charakterystyka dokumentu
Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)	<p>Strategia została przyjęta Uchwałą Nr 8 Rady Ministrów z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie przyjęcia Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) (M.P. 2017 poz. 260). Głównym celem Strategii jest tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym.</p> <p>W dokumencie określono następujące cele szczegółowe:</p> <ol style="list-style-type: none">1. Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną.2. Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony.3. Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu.
Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030	<p>Jest to podstawowy dokument strategiczny polityki regionalnej państwa w perspektywie do 2030 r. i został przyjęty przez Radę Ministrów Uchwałą nr 102 z dnia 17 września 2019 r. (M.P. 2019 poz. 1060). Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 rozwija postanowienia Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.).</p>

Dokument	Charakterystyka dokumentu
	<p>Głównym celem polityki regionalnej jest efektywne wykorzystanie endogenicznych potencjałów terytoriów i ich specjalizacji dla osiągnięcia zrównoważonego rozwoju kraju, co stworzyć będzie warunki do wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym osiągnięciu spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym.</p> <p>Powyższy cel realizowany jest poprzez trzy cele szczegółowe polityki regionalnej:</p> <ol style="list-style-type: none">1. Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym.2. Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych.3. Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie.
Projekt Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego do roku 2030	<p>Podstawą opracowania Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego do 2030 roku jest Uchwała Nr IV/96/2019 Sejmiku Województwa Lubelskiego z dnia 11 marca 2019 r. w sprawie aktualizacji Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020 (z perspektywą do 2030 roku). Określiła ona zasady, tryb i harmonogram prac aktualizacyjnych.</p> <p>Dokument wyznacza kluczowe długoterminowe cele i kierunki rozwoju województwa lubelskiego i jest głównym dokumentem umożliwiającym racjonalne organizowanie działań i prowadzenie skoordynowanej polityki rozwoju w horyzoncie czasowym objętym Strategią. Jest jednocześnie tzw. „dokumentem matką”, stanowiąc obligatoryjne odniesienie i wskazanie dla dokumentów regionalnych o charakterze sektorowym i operacyjnym, takich jak Regionalna Strategia Innowacji, Strategia Współpracy Transgranicznej, Strategia Polityki Społecznej, Regionalny Program Operacyjny.</p> <p>W dokumencie określono następujące cele strategiczne:</p> <ol style="list-style-type: none">1. Kształtowanie strategicznych zasobów rolnych.2. Wzmocnienie powiązań i układów funkcjonalnych.3. Innowacyjny rozwój gospodarki oparty o zasoby i potencjały regionu.4. Wzmacnianie kapitału społecznego.

Źródło: Opracowanie własne.

W poniższej tabeli zestawiono cele kluczowych dokumentów strategicznych szczebla krajowego i regionalnego z przyjętymi założeniami Strategii Rozwoju Gminy Fajslawice na lata 2021-2027 z perspektywą do roku 2030.

Tabela 2. Zgodność Strategii Rozwoju Gminy Fajslawice z dokumentami strategicznymi wyższego rzędu.

	Cele strategiczne	Zrównoważony rozwój infrastruktury technicznej i wzmocnienie powiązań funkcjonalnych	Innowacyjne wykorzystanie walorów przyrodniczo-kulturowych, rozwój usług spędzania czasu wolnego i promocja gminy	Ochrona walorów środowiska	Poprawa konkurencyjności gospodarstw rolnych i rozwój rynku pracy	Wzmocnienie kapitału społecznego i zarządzanie gminą
Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)	Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną.					
	Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony.					
	Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu.					
Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030	Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym.					
	Wzmocnienie regionalnych przewag konkurencyjnych.					
	Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie.					

	Cele strategiczne	Zrównoważony rozwój infrastruktury technicznej i wzmacnianie powiązań funkcjonalnych	Innowacyjne wykorzystanie walorów przyrodniczo-kulturowych, rozwój usług spędzania czasu wolnego i promocja gminy	Ochrona walorów środowiska	Poprawa konkurencyjności gospodarstw rolnych i rozwój rynku pracy	Wzmacnianie kapitału społecznego i zarządzanie gminą
Projekt Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego do roku 2030	Kształtowanie strategicznych zasobów rolnych.					
	Wzmocnienie powiązań i układów funkcjonalnych.					
	Innowacyjny rozwój gospodarki oparty o zasoby i potencjały regionu.					
	Wzmacnianie kapitału społecznego.					

Źródło: Opracowanie własne.

Tabela 3. Szczegółowa zgodność Strategii Rozwoju Gminy Fajsławice na lata 2021-2027 z perspektywą do roku 2030 z Projektem Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego do roku 2030.

Cele

PROJEKT STRATEGII ROZWOJU WOJEWÓDZTWA LUBELSKIEGO DO ROKU 2030	STRATEGIA ROZWOJU GMINY FAJSŁAWICE NA LATA 2021-2027 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2030
1. Kształtowanie strategicznych zasobów rolnych 1.1. Poprawa konkurencyjności gospodarstw rolnych 1.2. Rozwój przedsiębiorczości wykorzystującej surowce rolne. 1.3. Rozwój współpracy w sektorze rolno-spożywczym 1.4. Umacnianie marki lubelskich produktów żywnościowych	4.1. Wzmacnianie innowacyjności i zaawansowania technologicznego gospodarstw rolnych 4.2. Promowanie przyjaznych środowisku rozwiązań w procesie produkcji rolnej, w tym rozwój rolnictwa ekologicznego
2. Wzmocnienie powiązań i układów funkcjonalnych 2.1. Zrównoważony rozwój systemów infrastruktury technicznej 2.2. Rozwój miejskich obszarów funkcjonalnych (LOM, ośrodków subregionalnych i lokalnych) 2.3. Wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich 2.4. Ochrona walorów środowiska	1.4. Rewitalizacja i wzrost atrakcyjności inwestycyjnej gminy 1.2. Rozwój infrastruktury komunalnej i wdrażanie racjonalnej gospodarki odpadami 3.1. Ochrona i kształtowanie zasobów wodnych. 3.2. Zwiększenie efektywności energetycznej budynków i infrastruktury publicznej 3.3. Rozwój niskoemisyjnych i zeroemisyjnych mocy wytwórczych, energetyki rozproszonej
3. Innowacyjny rozwój gospodarki oparty o zasoby i potencjały regionu Województwa Lubelskiego do roku 2030 3.1. Wspieranie potencjału badawczo-rozwojowego jednostek naukowych oraz transferu wiedzy i technologii 3.2. Wspieranie konkurencyjności i innowacyjności przedsiębiorstw 3.3. Promocja i rozwój usług prozdrowotnych, uzdrowiskowych oraz gospodarki senioralnej 3.4. Innowacyjne wykorzystanie walorów przyrodniczo-kulturowych i rozwój usług wolnego czasu	2.1. Ochrona dziedzictwa kulturowego i naturalnego 2.2. Rozwój usług i infrastruktury sportowej i rekreacyjnej 2.3. Upowszechnianie wykorzystujących technologie cyfrowe form dostępu do kultury 2.4. Promocja gminy 1.3. Rozwój usług cyfrowych i infrastruktury telekomunikacyjnej
4. Wzmacnianie kapitału społecznego 4.1. Rozwijanie kapitału ludzkiego 4.2. Poprawa jakości świadczenia usług zdrowotnych 4.3. Włączenie i integracja społeczna 4.4. Wzmocnienie współpracy transgranicznej i międzyregionalnej 4.5. Bezpieczeństwo publiczne 4.6. Wspieranie oddolnych inicjatyw i poprawa efektywności zarządzania	5.1. Włączenie i integracja społeczna 5.2. Rozwój usług społecznych i poprawa stanu infrastruktury edukacyjnej 5.3. Bezpieczeństwo publiczne 5.4. Wspieranie oddolnych inicjatyw i poprawa efektywności zarządzania

Źródło: Opracowanie własne.

Strategia Rozwoju Gminy Fajslawice na lata 2021-2027 z perspektywą do roku 2030 jest zgodna z tematycznymi obszarami wsparcia Żywicielskiego OSI w kontekście realizacji celów SRWL, w tym:

1. Kształtowanie strategicznych zasobów żywnościowych- odpowiadające cele operacyjne w Strategii Rozwoju:
 - a. Wzmacnianie innowacyjności i zaawansowania technologicznego gospodarstw rolnych
 - b. Promowanie przyjaznych środowisku rozwiązań w procesie produkcji rolnej, w tym rozwój rolnictwa ekologicznego
2. Rozwój przedsiębiorczości wykorzystującej surowce rolne, odpowiadające cele operacyjne w Strategii Rozwoju:
 - a. Rozwój agroturystyki, turystyki wiejskiej i rolniczego handlu detalicznego
3. Rozwój współpracy w sektorze rolno-spożywczym
 - a. Rozwój agroturystyki, turystyki wiejskiej i rolniczego handlu detalicznego
4. Wzmacnianie powiązań funkcjonalnych i zrównoważony rozwój infrastruktury technicznej
 - a. Budowa/ modernizacja infrastruktury drogowej oraz promocja elektromobilności
 - b. Rozwój infrastruktury komunalnej i wdrażanie racjonalnej gospodarki odpadami
 - c. Rozwój usług cyfrowych i infrastruktury telekomunikacyjnej
 - d. Rewitalizacja i wzrost atrakcyjności inwestycyjnej gminy.

II. Raport o stanie gminy. Analiza i diagnoza strategiczna

1. Uwarunkowania wynikające z położenia geograficznego, dostępność komunikacyjna i mobilność

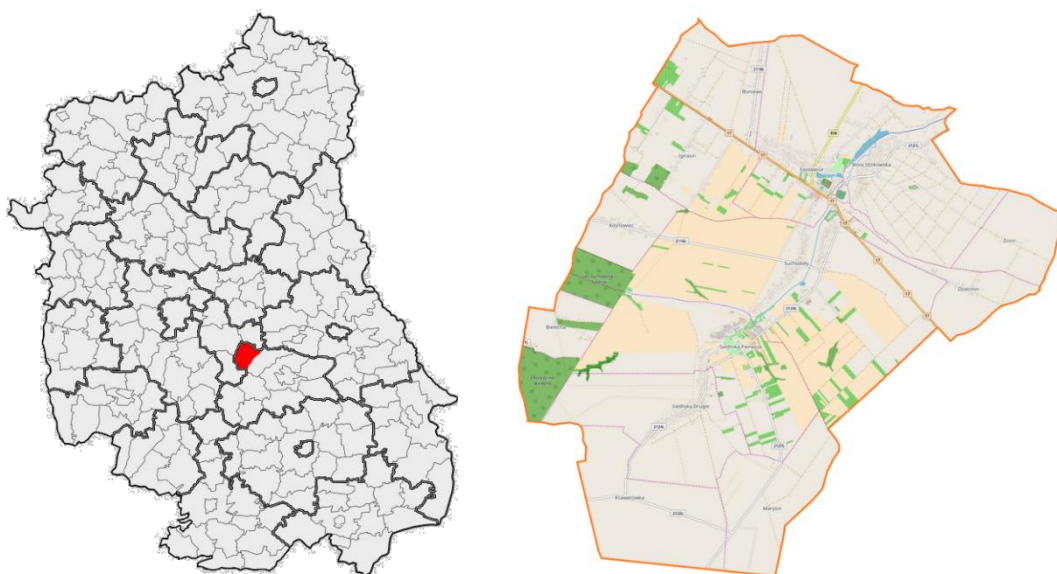
1.1. Położenie administracyjne i geograficzne

Gmina Fajslawice położona jest w centralnej części województwa lubelskiego, w powiecie krasnostawskim na obszarze Wyniosłości Giełczewskiej i Płaskowyżu Świdnickiego. Sąsiaduje z gminami Łopiennik Górny, Rybczewice, Piaski i Trawniki. Powierzchnia administracyjna gminy wynosi 70,7 km² i stanowi 6,9% powierzchni powiatu. Teren podzielony jest na 12 sołectw:

1. Bielecha,	5. Ignasin,	9. Siedliska Pierwsze,
2. Boniewo,	6. Kosnowiec,	10. Siedliska Drugie,
3. Zosin-Dziedzinin,	7. Ksawerówka,	11. Suchodoły,
4. Fajslawice,	8. Marysin,	12. Wola Idzikowska.

W skład gminy wchodzi 13 miejscowości: Bielecha, Boniewo, Dziedzinin, Zosin, Fajslawice, Ignasin, Kosnowiec, Ksawerówka, Marysin, Siedliska Pierwsze, Siedliska Drugie, Suchodoły, Wola Idzikowska. Siedzibą gminy jest miejscowość Fajslawice. Gmina zlokalizowana jest przy trasie komunikacyjnej Lublin-Zamość (S17) w odległości 35 km od Lublina, 20 km od Krasnegostawu i 10 km od Piask. Przez gminę przepływa rzeka Marianka. Na terenie gminy znajdują się także użytkowe zbiorniki wodne – stawy rybne.

Mapa 1. Położenie geograficzne Gminy

Źródło: [https://pl.wikipedia.org/wiki/Fajs%C5%82awice_\(gmina\)#/media/Plik:Lub_Krasnostawski_Fajslawice.png](https://pl.wikipedia.org/wiki/Fajs%C5%82awice_(gmina)#/media/Plik:Lub_Krasnostawski_Fajslawice.png);

Gmina Fajslawice to teren o cennych walorach przyrodniczych i krajobrazowych. To obszar o charakterze typowo rolniczym. Niezwykle korzystne warunki naturalne - bardzo żyzne gleby, ciepły klimat oraz niskie uprzemysłowienie umożliwiają uzyskiwanie wysokich plonów upraw. Gmina Fajslawice nazywana „zagłębiem zielarskim”, jest liderem uprawy ziół w województwie lubelskim. Największe uprawy zajmują tymianek, melisa, cząber, oregano i szałwia. Dużą część powierzchni upraw stanowią również zboża i sady owocowe.

1.2. Ukształtowanie terenu i zasoby naturalne

Gmina Fajslawice ma kształt zwarty zbliżony do prostokąta, którego obszar jest podporządkowany dolinie rzeki Marianki, przebiegającym na kierunku NW - SE. Pod względem tektonicznym teren znajduje się w obszarze tzw. niecki lubelskiej wypełnionej utworami kredowymi i przykrytymi płatami osadów trzecio- i czwartorzędowych.

Pod względem fizyczno-geograficznym gmina leży na obszarze Wyniosłości Giełczewskiej, centralnie położonego subregionu Wyżyny Lubelskiej, który w granicach gminy zbudowany jest z opoki i margli. Na powierzchni skały te odślaniają się w strefach wododziałowych gminy (a więc na jej obrzeżach), a poza nimi - w izolowanych wzgórzach ostańcowych. Utwory czwartorzędowe to głównie występujące na stokach piaski lessopodobne o średniej miąższości 1,0- 1,5 m oraz torfy i namuły torfiaste wypełniające dolinę Marianki o miąższości do 4,5 m.

W rzeźbie terenu główną uwagę zwraca dolina Marianki od Ksawerówki do Siedlisk o cechach typowej doliny erozyjnej - denudacyjnej (wąska i stromo-ścienna), a poniżej Siedlisk – o cechach płaskodennej doliny rzecznej z łąkami i olsami. Stoki żłobione są suchymi dolinami denudacyjnymi i charakterystycznymi dla gminy wąwozami drogowymi (tzw. głębocznicami).

Najwyżej wyniesione partie wierzchowinowe na wysokości 250-240 i 230 - 225 m n.p.m. występują na międzyrzeczu Giełczwi i Marianki oraz 245 - 240 i 235 - 230 n.p.m. na międzyrzeczu Marianki i Łopy. Najwyżej położony punkt o wysokości 266,4 m n.p.m. znajduje się na gruntach wsi Bielecha.

W regionalizacji klimatycznej województwa lubelskiego według W. i A. Zienkiewiczów gmina Fajslawice została zaliczona do lubelsko - chełmskiej dziedziny klimatycznej, odznaczającej się między innymi najwyższymi w regionie wartościami ustłonecznienia względnego w okresie letnim. Pomimo długiego okresu wegetacyjnego (218 dni) i dość dużych średniorocznych opadów (614 mm) istotną barierą dla intensyfikacji rolnictwa są niekorzystne warunki wodne (minimalne zdolności retencyjne zlewni Marianki wskutek wylesienia). 96% powierzchni gminy znajduje się w zlewni Marianki (dopływ Wieprza). Rzeczka prowadzi wodę od Siedlisk I, jednak jeszcze w latach 70 - tych rozpoczęła swój bieg w Siedliskach, gdzie funkcjonowało wydajne źródło podzboczowe. W gminie jest to jedyny większy ciek. Dwa źródła podzboczowe w Fajslawicach dają początek ponad kilometrowej długości strudze o nazwie Krynica. Zasila ona jedyny na tym terenie kompleks stawów pomiędzy Fajslawicami a Wołą Idzikowską o łącznej powierzchni 16 ha. Główny poziom wodonośny występuje w górnokredowych skałach węglanowych na zróżnicowanych głębokościach, z reguły jednak rosnących od doliny w kierunku wododziałów do głębokości 70 m. Obserwowana jest tendencja do obniżania się zwierciadła wody.

W pokrywie glebowej obszaru pozadolinowego dominują gleby wykształcone utworów lessopodobnych, natomiast w dolinie Marianki obok gleb namywowych (deluwialnych i aluwialnych) wytworzyły się również gleby torfowe, najczęściej występujące pod użytkami zielonymi. Na wierzchołkach i górnych partiach stoków występują gleby płowe (bielicowe). Na stromiznach panują gleby brunatne wyrugowane i kwaśne, a w strefach wychodnich skał wapiennych wykształciły się rędziny, gleby zaliczane w gminie do najżyźniejszych. Wartość użytkowa gleb jest bardzo wysoka. Z uwagi na wieloletnie tradycje gospodarki rolnej w regionie, roślinność zbliżona do naturalnej zajmuje znikomą powierzchnię. Lasy silnie przekształcone działalnością gospodarczą zajmują zaledwie 305 ha (4,3% powierzchni gminy). Na terenach wierzchołkowych ich pozostałości w postaci niewielkich zwartych kompleksów występują w pobliżu miejscowości Bielechy, natomiast płatowo i pasmowo występują w dolinie Marianki pomiędzy Suchodołami a północną granicą gminy. Zbiorowiska zaroślowe i kserotermiczne koncentrują się w wąwozach, roślinność wodna i szuwarowa jest związana z zakolami Marianki, rowami melioracyjnymi, potorfiami i stawami, a zbiorowiska łąkowe są również ograniczone do wąskiej dolinki Marianki.

We wszystkich wymienionych zbiorowiskach zachowało się ponad 29 gatunków roślin rzadkich i chronionych. Panujące rolnicze użytkowanie terenu powoduje, że wśród fauny przeważają gatunki związane z ekosystemami polnymi. Jedynie w strefie podmokłej doliny Marianki poniżej Fajstawic, gdzie występuje mozaika siedlisk od b. wilgotnych po umiarkowanie suche, świat zwierzęcy jest urozmaicony, zwłaszcza awiofauna, wśród której rejestruje się nawet rzadkie na Wyżynie Lubelskiej gatunki błotne.

O walorach krajobrazowych gminy decydują przede wszystkim rozległość widoków i urozmaicona rzeźba (wąwozy i wzgórza ostańcowe), a także malownicze elementy krajobrazu kulturowego, jak charakterystyczne rozłogi pól i zieleń komponowana (parki, aleje, szpalery).

1.3. Wewnętrzna i zewnętrzna dostępność komunikacyjna

Gminę Fajstawice cechuje bardzo dobra dostępność komunikacyjna. Przez centralną część gminy przebiega ważny szlak komunikacyjny tj. droga krajowa nr 17, relacji Warszawa-Lublin-Zamość-Hrebenne, która na odcinku od Kurowa do Piask ma status drogi ekspresowej S17. Stanowi on jedno z głównych szlaków komunikacyjnych i transportowych o znaczeniu międzynarodowym. Ponadto przez teren gminy prowadzi droga wojewódzka nr 838 Głębokie-Fajstawice. Miejscowość gminna jest ważnym węzłem komunikacyjnym i jest usytuowana w odległości ok. 20 km na północny-zachód od miasta Krasnystaw oraz ok. 35 km od stolicy województwa - miasta Lublin. Warte podkreślenia jest bliskie położenie gminy względem portu lotniczego Świdnik.

Tabela 4 przedstawia zestawienie dróg wojewódzkich i powiatowych.

Tabela 4. Drogi wojewódzkie i powiatowe na terenie gminy.

Lp.	Nr drogi oraz przebieg	Długość drogi przebiegającej przez teren gminy (km)	Kategoria drogi
1.	838 Głębokie-Dorohucza-Trawniki-Fajstówice	2,357	wojewódzka
2.	2116 L Gardzienice – Suchodoły - Wola Idzikowska	5,943	powiatowa
3.	2118 L Biskupice – Fajstówice	2,115	powiatowa
4.	2121 L Fajstówice – Wola Idzikowska – Oleśniki	3,163	powiatowa
5.	2122 L Rybczewice – Ksawerówka - Marysin	3,112	powiatowa
6.	2127 L Siedliska – Marysin – Izdebno	5,090	powiatowa
7.	3124 L Suchodoły – Siedliska – Ksawerówka	6,534	powiatowa

Źródło: Na podstawie danych udostępnionych przez Urząd Gminy Fajstówice.

Łączna długość dróg gminnych na terenie gminy Fajstówice wynosi łącznie 69,79 km. Szczegółowy wykaz zawiera Tabela 5.

Tabela 5. Drogi gminne na terenie gminy.

LP.	NR DROGI	PRZEBIEG DROGI (NAZWA MIEJSCOWOŚCI)
1.	105744 L	dr. pow.2120L - Oleśniki - Kol. Fajstówice - dr.pow.2121L
2.	105786 L	Rybczewice I - Siedliska - dr.pow.3124L
3.	109600 L	dr. kraj.17 - Ignasin - Suchodoły
4.	109601 L	dr. kraj.17 - Ignasin - Bielecha - dr.gm.109600L
5.	109602 L	Fajstówice - Suchodoły - dr.pow.3124
6.	109603 L	dr.gm.109602L - Siedliska - dr.pow.3124L
7.	109604 L	dr.pow.3124L - Suchodoły - dr.pow.3124L
8.	109605 L	dr. kraj.17 - Dziecinin - gr. gminy Łopiennik Górny - droga gruntowa utwardzona kruszywem położona w miejscowości Łopiennik Dolna Kolonia oznaczona numerami ewidencyjnymi działek 116 i 127 na odcinku od granicy z gminą Fajstówice do drogi powiatowej Nr 3122L
9.	109606 L	Dziecinin - Zosin
10.	109607 L	Wola Idzikowska - Zosin
11.	109608 L	droga we wsi Wola Idzikowska
12.	109609 L	dr. kraj.17 - Wola Idzikowska - dr.pow.3124L
13.	109610 L	dr.woj.838 - Fajstówice - dr.pow.2121L
14.	109611 L	dr.gm.109612L - Fajstówice - dr.gm.105744L
15.	109612 L	dr. kraj.17 - dr.gm.109613L
16.	109613 L	dr.pow.2118L - Fajstówice - dr.gm.105744L
17.	109614 L	dr.gm.105744L - Kolonia Fajstówice - dr.gm.105744L
18.	109615 L	dr.woj.838 - Kolonia Fajstówice - dr.gm.105744L
19.	109616 L	dr.gm.109614L - dojazd do oczyszczalni ścieków Wola Idzikowska
20.	109617 L	dr.gm.105744L - dr. we wsi Fajstówice
21.	109618 L	dr.gm.109602L - dojazd do ujęcia wody
22.	109619 L	dr. kraj.17 - Boniewo (gr. zabudowy wsi)
23.	109620 L	dr. kraj.17 - Ignasin III (gr. zabudowy wsi)

LP.	NR DROGI	PRZEBIEG DROGI (NAZWA MIEJSCOWOŚCI)
24.	109621 L	Suchodoły - gr. gminy Łopiennik Górny (Górny Łopiennik)
25.	109622 L	Suchodoły - Marysin
26.	109623 L	dr.gm.109622L - Marysin Nowy - dr.gm.109624L
27.	109624 L	dr.pow.2127L - Marysin - dr.gm.109622L
28.	109625 L	dr.pow.2127L - Marysin - gr. gminy Łopiennik Górny (Nowiny)
29.	109626 L	dr.pow.2127L - Marysin Stary - gr. gminy Rybczewice
30.	109627 L	Siedliska - Marysin
31.	109628 L	dr.gm.109627L - Siedliska II
32.	109629 L	dr.pow.3124L - dojazd do cmentarza Siedliska
33.	109630 L	dr.gm.109601L - Las Kępa
34.	109631 L	dr.gm.109613L - Fajslawice - gr. gminy Trawniki
35.	109632 L	dr.gm.109600L - dr. kraj.17
36.	109633 L	dr.pow.2127L - dr.gm.109627L
37.	109634 L	dr.pow.2116L - Bielecha - gr. gminy Piaski
38.	110014 L	dr. kraj. 17 - Boniewo
39.	110024 L	droga lokalna, położoną na działkach o numerach ewidencyjnych: 1206 i 2088, relacji: droga gminna nr 105786L Siedliska Drugie - Siedliska Pierwsze - droga gminna nr 109602L Suchodoły
40.	110025 L	drogę lokalną, położoną na działkach o numerach ewidencyjnych: 1341 i 1349, relacji droga gminna 109633L Siedliska Drugie – Siedliska Pierwsze (cmentarz)
41.	110026 L	drogę lokalną, położoną na działce o numerze ewidencyjnym 1447, relacji droga powiatowa 3124L Siedliska Pierwsze - droga gminna 109622LSiedliska Pierwsze
42.	110034 L	droga oznaczona nr ewidencyjnymi działek 1191/1, 1193/1, 1194/1, 2123/1 w miejscowości Siedliska Drugie na odcinku od drogi powiatowej Nr 3124L Fajslawice-Siedliska Drugie - Ksawerówka, od drogi publicznej numer 110024L Suchodoły - Siedliska Pierwsze - Siedliska drugie o dł.0,262 k
43.	110036 L	Wola Idzikowska, pomiędzy droga powiatową Nr 2121L a granicą Gminy Trawniki
44.	110037 L	Siedliska Pierwsze, pomiędzy droga powiatową Nr 3124L a drogą gminną nr 109622L
45.	110065 L	droga gminna 109608L - granica gminy Łopiennik Górny (droga na działce o nr ewidencyjnym 1335 w Woli Idzikowskiej)
46.	110066 L	droga gminna 109608L - granica gminy Łopiennik Górny (droga na działce o nr ewidencyjnym 1308 w Woli Idzikowskiej)
47.	110067 L	droga gminna 109608L - granica gminy Łopiennik Górny (droga na działce o nr ewidencyjnym 1216 w Woli Idzikowskiej)
48.	110068 L	droga gminna nr 109607L - droga powiatowa nr 2121L (droga na działce o nr ewidencyjnym 927 w Woli Idzikowskiej)
49.	110069 L	droga krajowa nr 17 - droga na działce o nr ewidencyjnym 2108 (droga na działce o nr ewidencyjnym 2103 w Fajslawicach)
50.	110070 L	droga powiatowa nr 3124L - granica gminy Łopiennik Górny (droga na działce o nr ewidencyjnym 2675 w Suchodołach)
51.	110071 L	droga krajowa nr 17 - droga krajowa nr 17 (droga na działce o nr ewidencyjnym 2158/2 w Suchodołach)

LP.	NR DROGI	PRZEBIEG DROGI (NAZWA MIEJSCOWOŚCI)
52.	126011 L	droga położona na działce o numerze ewidencyjnym 2107, w obrębie Fajstowice
53.	126012 L	droga położona na działkach o numerach ewidencyjnych: 989, 861 i 743, w obrębie Wola Idzikowska
54.	126013 L	droga położona na działce o numerze ewidencyjnym 824, w obrębie Wola Idzikowska
55.	126014 L	droga położona na działce o numerze ewidencyjnym 3110, w obrębie Suchodoły
56.	126015 L	droga położona na działce o numerze ewidencyjnym 3235, w obrębie Suchodoły

Źródło: Na podstawie danych udostępnionych przez Urząd Gminy Fajstowice.

Pomimo dużego wysiłku inwestycyjnego gminy i powiatu w zakresie modernizacji infrastruktury drogowej, parametry techniczne i użytkowe części dróg zarówno powiatowych, jak i gminnych nie odpowiadają wymaganiom standardom. Wiele odcinków dróg nie posiada, np.: dostatecznej nośności. W niektórych częściach gminy postępująca degradacja dróg wymaga przeprowadzenia dużego zakresu remontów bieżących oraz poprawy stanu prawnego pasów drogowych. Najczęstszych remontów wymagają drogi gminne. Zły jest także stan drogi wojewódzkiej 838. Prace remontowe na tej drodze są ciągle odkładane przez Zarząd Województwa ze względu na brak wystarczających środków finansowych.

1.4. Plany inwestycyjne w odniesieniu do sieci transportowej określone na szczeblu centralnym

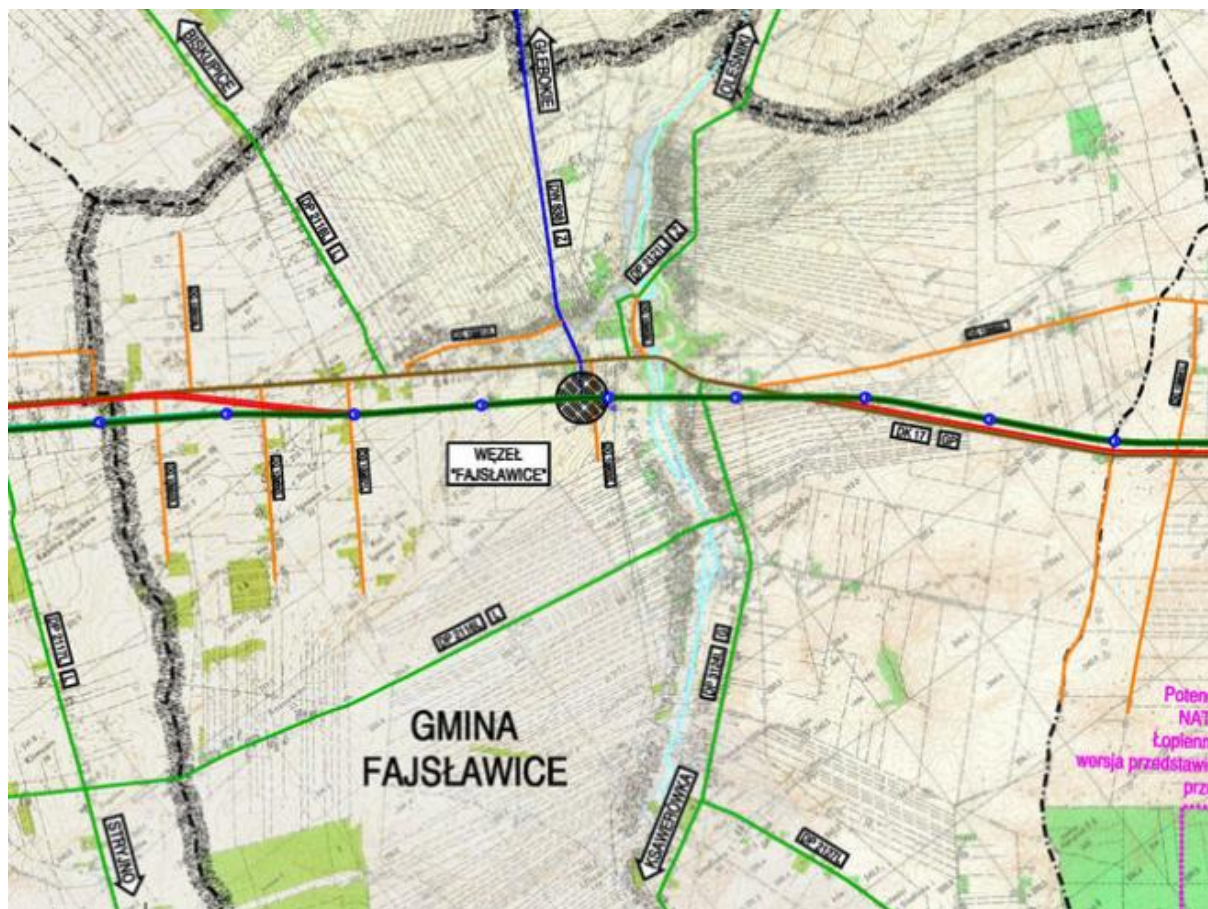
Plany inwestycyjne w odniesieniu do sieci transportowej zostały uzgodnione z jednostkami odpowiedzialnymi za administrowanie określonymi kategoriami dróg.

W zakresie dróg krajowych **Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad** planuje do realizacji inwestycję polegającą na budowie drogi ekspresowej S17 na odcinku Piaski – Hrebenne.

W granicach administracyjnych gminy Fajstowice będzie realizowany odcinek S17 od węzła Piaski Wschód do węzła Łopiennik. W ramach budowy przewidziana jest realizacja węzła Fajstowice na skrzyżowaniu drogi ekspresowej S17 z drogą wojewódzką nr 838. Węzeł Fajstowice pozwoli na skomunikowania lokalnej sieci dróg publicznych na terenie gminy Fajstowice z drogą ekspresową S17.

Mapa 2. Mapa orientacyjna inwestycji na odcinku Piaski - Zamość, ark. 1.

Źródło: https://www.gddkia.gov.pl/userfiles/articles/Lublin/mapy/S17_Piaski_Hrebenne_1_1.jpg

Według informacji pozyskanych od **Zarządu Dróg Wojewódzkich** w Lublinie na terenie gminy Fajslawice zarówno w Planie robót na rok 2021 jak również w Wieloletniej Prognozie Finansowej nie przewidziano żadnych zadań inwestycyjnych.

Zgodnie z Planem rozwoju sieci drogowej, przyjętym przez **Zarząd Dróg Powiatowych** w Krasnymstawie na terenie gminy Fajslawice, założono realizację następujących działań:

- a) Przebudowa drogi powiatowej nr 3124L Suchodoły-Siedliska-Ksawerówka od km 3+119,50 do km 4+945,00 o długości 1 825,50 m, w roku 2021,
- b) Rozbudowa drogi powiatowej 2118L Biskupice-Fajslawice od km 4+600 do km 5+735 o długości 1 135 m, w roku 2022,
- c) Remont drogi powiatowej nr 2121L Fajslawice- Wola Idzikowska o długości 0,650 km, w roku 2023.

1.5. Zasięg sieci, dostępność i jakość Internetu

Gmina Fajslawice należy do obszarów o przeciętnie rozwiniętej sieci teleinformatycznej. W chwili obecnej praktycznie większość mieszkańców gminy ma możliwość korzystania z Internetu, niemniej jednak o dość ograniczonej prędkości transferu i wyłącznie za pośrednictwem prywatnych operatorów.

W gminie Fajslawice nie funkcjonuje bezpłatna sieć dostępu do Internetu. Dla zwiększenia dostępności sieci internetowej i rozwoju społeczeństwa informacyjnego, wskazuje się rozwój szerokopasmowego dostępu do Internetu.

Dostęp do Internetu światłowodowego jest możliwy na terenie miejscowości: Fajslawice i Wola Idzikowska i częściowo w Suchodołach. Obecnie trwają prace projektowe i wykonawstwo w celu wykonania sieci światłowodowej w miejscowościach Ksawerówka, Marysin, Siedliska Pierwsze, Siedliska Drugie, Boniewo i Ignasin. Obecnie nie ma planów wykonania światłowodów w miejscowościach Zosin, Dziecinin, Bielecha, Kosnowiec.

Gmina Fajslawice należy do strefy numerycznej Lublina. Łączność telefoniczna na jej obszarze jest całkowicie zautomatyzowana. Sieć telefoniczna jest generalnie w wykonaniu napowietrznym oraz kablowym. Wzdłuż drogi Lublin-Fajslawice-Zamość ułożony jest międzymiastowy kabel telefoniczny TKD+ 2 oraz kabel światłowodowy relacji Lublin-Fajslawice-Trawniki. Teren gminy objęty jest zasięgiem telefonii komórkowej wszystkich operatorów dostępnych na rynku polskim.

1.6. Podsumowanie [1] Uwarunkowania wynikające z położenia geograficznego, dostępność komunikacyjna i mobilność

PODSUMOWANIE [1] UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z POŁOŻENIA GEOGRAFICZNEGO, DOSTĘPNOŚĆ KOMUNIKACYJNA I MOBILNOŚĆ

- ✓ Bliskie sąsiedztwo miasta powiatowego Krasnystaw (20 km).
- ✓ Niewielka odległość gminy od stolicy województwa- miasta Lublin (35 km).
- ✓ Dobre skomunikowanie gminy.
- ✓ Położenie w bliskiej odległości od portu lotniczego w Świdniku.
- ✓ Gmina Fajslawice jest liderem uprawy ziół w województwie lubelskim.
- ✓ Układ przestrzenny gminy podporządkowany dolinie rzeki Marianki.
- ✓ Kluczowym szlakiem komunikacyjnym przebiegającym przez teren gminy jest droga krajowa nr 17, relacji Warszawa-Lublin-Zamość-Hrebenne
- ✓ W ramach budowy drogi ekspresowej S17 na odcinku Piaski- Hrebenne przewidziana jest przez GDDKiA realizacja węzła Fajslawice. Węzeł będzie zlokalizowany na skrzyżowaniu drogi ekspresowej S17 z drogą wojewódzką nr 838.
- ✓ Pomimo dużego wysiłku inwestycyjnego gminy i powiatu w zakresie modernizacji infrastruktury drogowej, parametry techniczne i użytkowe części dróg powiatowych i gminnych nie odpowiadają wymaganym standardom. Zły jest także stan drogi wojewódzkiej 838.
- ✓ Przeciętnie rozwinięta sieć teleinformatyczna (częściowy dostęp do światłowodu w trzech sołectwach).
- ✓ Dostęp do Internetu światłowodowego jest możliwy na terenie miejscowości: Fajslawice i Wola Idzikowska i częściowo w Suchodołach. Obecnie trwają prace projektowe i wykonawstwo w celu wykonania sieci światłowodowej w miejscowościach Ksawerówka, Marysin, Siedliska Pierwsze, Siedliska Drugie, Boniewo i Ignasin.
- ✓ Brak planów wykonania światłowodów w miejscowościach Zosin, Dziecinin, Bielecha, Kosnowiec.

2. Ludność i procesy demograficzne

2.1. Liczba ludności, migracje i przyrost naturalny

Zgodnie z danymi Urzędu Gminy Fajstowice w 2020 roku mieszkańcy gminy Fajstowice stanowili 7,27% osób zamieszkujących na terenie powiatu. Na terenie gminy mieszkało w tym czasie 4 599 osób. Średnia gęstość zaludnienia gminy wynosiła 65 os/km². Dla porównania gęstość zaludnienia na obszarze powiatu krasnostawskiego wynosiła 61 os/km².

Tabela 6. Liczba mieszkańców w gminach powiatu krasnostawskiego w 2020 roku. (stan na 31.12.2020 r.)

Jednostka terytorialna	liczba mieszkańców	% mieszkańców powiatu	ludność na 1 km ²
Krasnystaw (1)	18 630	29,44%	442
Fajstowice (2)	4 599	7,27%	65
Gorzków (2)	3 429	5,42%	35
Izbica (2)	8 124	12,84%	59
Krasnystaw (2)	8 529	13,48%	57
Kraśniczyn (2)	3 639	5,75%	33
Łopiennik Górny (2)	3 893	6,15%	37
Rudnik (2)	3 009	4,75%	34
Siennica Różana (2)	4 110	6,49%	42
Żółkiewka (2)	5 325	8,41%	41
powiat krasnostawski	63 287	100,00%	61

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego oraz dane Urzędu Stanu Cywilnego Urzędu Gminy Fajstowice.

Wśród miejscowości zlokalizowanych na terenie gminy, najwięcej mieszkańców na koniec 2020 roku posiadały Fajstawice (1 348 osób), a następnie: Suchodoły (742), Wola Idzikowska (609) i Siedliska Drugie (423).

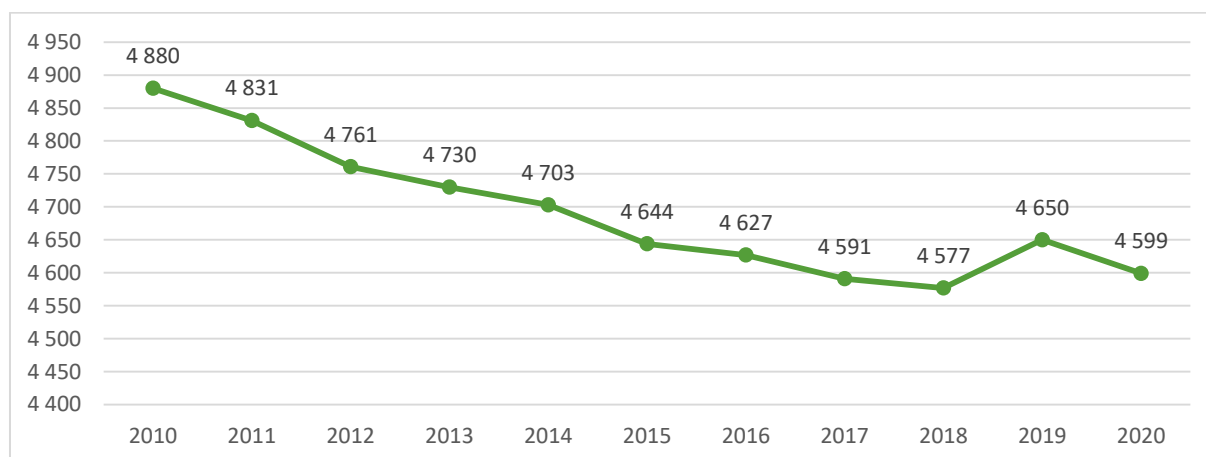
Tabela 7. Liczba mieszkańców w gminie wg miejscowości (stan na dzień 31.12.2020 r.)

Lp.	Miejscowość	Mieszkańcy			
		Ogółem	Kobiety	Mężczyźni	% w całości
1	Bielecha	52	26	26	1,13%
2	Boniewo	221	110	111	4,80%
3	Dziecinin	72	32	40	1,57%
4	Fajstawice	1348	674	674	29,31%
5	Ignasin	264	136	128	5,74%
6	Kosnowiec	109	53	56	2,37%
7	Ksawerówka	211	119	92	4,59%
8	Marysin	166	82	84	3,61%
9	Siedliska Drugie	423	221	202	9,20%
10	Siedliska Pierwsze	371	181	190	8,07%
11	Suchodoły	742	398	344	16,13%
12	Wola Idzikowska	609	302	307	13,24%
13	Zosin	11	4	7	0,24%
Razem:		4 599	2 338	2 261	100,00%

Źródło: Dane Urzędu Stanu Cywilnego Urzędu Gminy Fajstawice.

W latach 2010-2018 liczba ludności w gminie systematycznie spadała. Dopiero w 2019 r. zanotowano wzrost liczby mieszkańców w stosunku do roku poprzedniego. W ciągu 10 lat liczba mieszkańców gminy Fajstawice zmniejszyła się aż o 281 osób. W ujęciu procentowym ubytek liczby mieszkańców wyniósł 5,76%.

Wykres 1. Liczba ludności w gminie Fajstawice w latach 2010-2020.

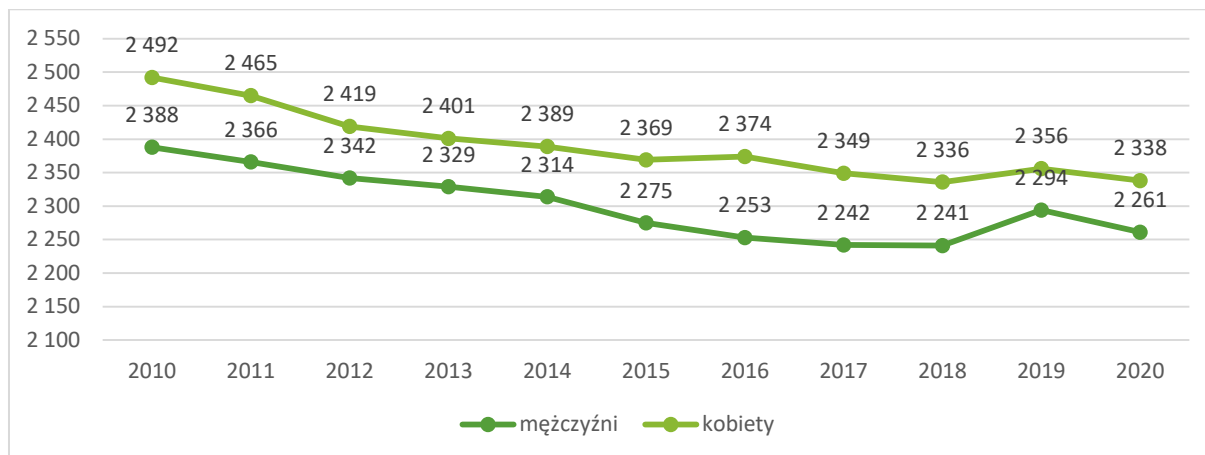

Źródło: Dane BDL GUS.

Liczba kobiet w gminie nieznacznie przewyższa liczbę mężczyzn. W 2020 roku na terenie gminy zamieszkiwało 2 356 kobiet i 2 294 mężczyzn. Tym samym kobiety stanowiły 50,7% populacji gminy.

Wykres 2. Liczba ludności w gminie Fajstowice w latach 2010-2020 wg. płci.

Źródło: Dane Urzędu Stanu Cywilnego Urzędu Gminy Fajstowice.

Ruch naturalny ludności to termin oznaczający zmiany w populacji ludzkiej na skutek zdarzeń naturalnych takich jak zawieranie związków małżeńskich, rozwodów, urodzeń i zgonów. Zgodnie z najnowszymi danymi GUS na ten temat, w latach 2010-2019 liczba urodzeń żywych w gminie Fajstowice zmniejszyła się o 8 rocznie (19%). W omawianym okresie z 77 w 2010 roku do 46 w 2019 roku spadła również liczba zgonów. W latach 2010-2019 przyrost naturalny był ujemny. Oznacza to, że więcej ludzi umierało niż się rodziło. Najniższą wartość wskaźnik ten przyjął w 2010 i 2014 roku, kiedy to wyniósł -35. Od tamtego czasu przyrost naturalny wahał się, natomiast w 2019 roku osiągnął wartość -12. Utrzymywanie się tego trendu może w przyszłości prowadzić do problemów demograficznych w gminie.

Tabela 8. Ruch naturalny w gminie

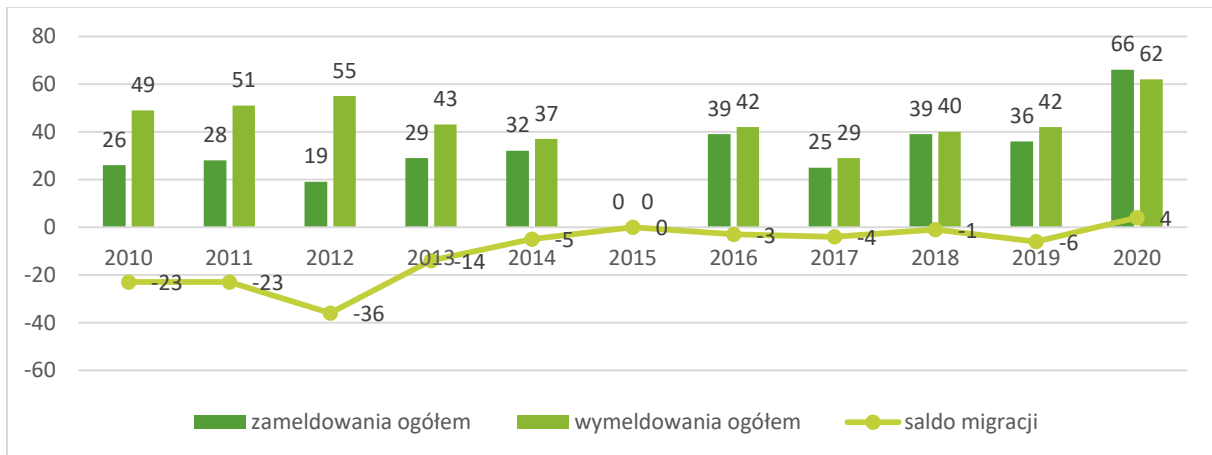
Płeć	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Urodzenia żywe	42	48	35	32	24	46	38	38	30	34
Zgony ogółem	77	74	67	64	59	67	61	71	49	46
Zgony niemowląt	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0
Przyrost naturalny	-35	-26	-32	-32	-35	-21	-23	-33	-19	-12

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

Saldo migracji to różnica między napływem a odpływem ludności z danego obszaru w określonym czasie. W latach 2010-2020 przeważało ujemne saldo migracji. Należy jednak zauważyć, że od 2015 roku bilans stał się o wiele korzystniejszy. Największy ubytek ludności zanotowano w 2012 roku, kiedy to z terenu gminy wymeldowało się aż 55 osób a bilans osiągnął wartość -36. W 2020 roku zanotowano natomiast dodatnie saldo migracji (+4).

Wykres 3. Zameldowania, wymeldowania oraz saldo migracji w gminie Fajslawice w latach 2010-2020.

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

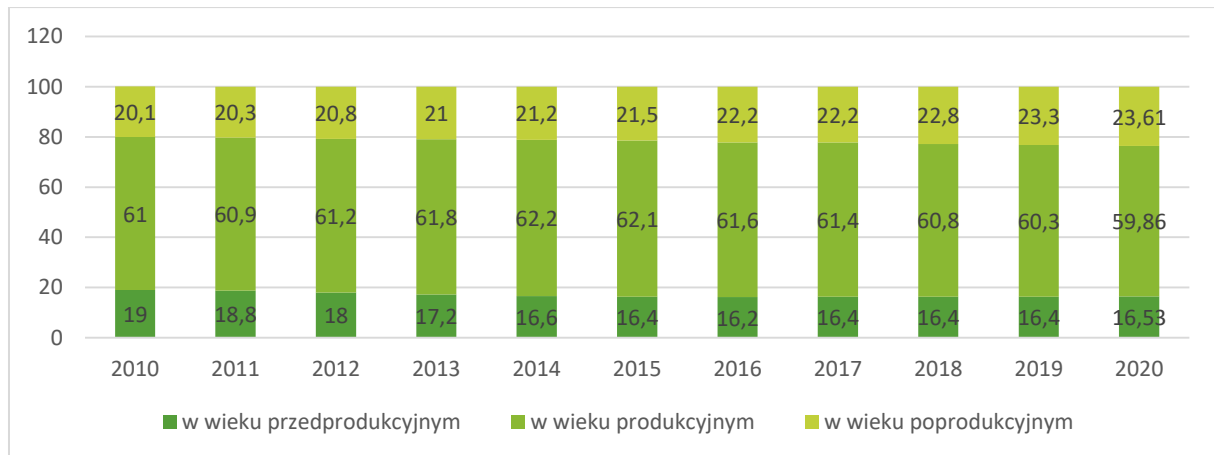
2.2. Struktura ludności według ekonomicznych grup wieku

Jednym z podstawowych czynników rozwoju gminy jest korzystna struktura wiekowa jej mieszkańców. Korzystna struktura wiekowa oznacza sytuację, w której najwięcej osób zamieszkujących w gminie jest w wieku produkcyjnym (zgodnie z definicją GUS mężczyźni w wieku 18-64 lata oraz kobiety - 18-59 lat). Ludność w tej grupie ekonomicznej generuje dochód utrzymujący pozostałe dwie grupy. Równie ważna jest liczebność populacji w wieku przedprodukcyjnym (0-17 lat). Duża liczba osób w tym wieku jest gwarantem utrzymywania się w przyszłości pozytywnej sytuacji ekonomicznej w gminie.

Jak wynika z analizy danych GUS i Urzędu Stanu Cywilnego w gminie Fajslawice na przestrzeni lat 2010-2020 udział osób w wieku poprodukcyjnym (mężczyźni - 65 lat i więcej, kobiety - 60 lat i więcej) wzrósł o 3,5 pkt %. W tym czasie zmniejszył się odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym. W ciągu 10 lat, udział tej grupy w całości populacji gminy zmniejszył się o 2,5 pkt %. Nieznacznie, bo o 1,1 pkt % zmniejszył się udział osób w wieku produkcyjnym. Jak wynika z powyższych danych społeczeństwo gminy starzeje się, co znajduje również potwierdzenie w ujemnym przyroście naturalnym na terenie gminy. Zgodnie z opracowaniem Biura Analiz i Dokumentacji Kancelarii Senatu RP niesie to za sobą wiele negatywnych konsekwencji. Starzenie się społeczeństw sprawia, że repartycyjny system emerytalny, oparty na zasadzie solidaryzmu międzypokoleniowego, staje się niewydolny. Ponadto finansowanie emerytur, a także opieki zdrowotnej i długoterminowej dla rosnącej rzeszy ludności w wieku emerytalnym wymaga potężnych środków, które są potrzebne także na finansowanie wielu innych celów, m.in. modernizacyjnych, infrastrukturalnych oraz tych adresowanych do młodszego pokolenia.

Wykres 4. Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem w gminie w latach 2010-2020.

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

W poniższej tabeli przedstawiono dane dot. ekonomicznych grup wieku na terenie gminy w ujęciu liczbowym.

Tabela 9. Mieszkańcy gminy Fajslawice wg. ekonomicznych grup wieku w ujęciu liczbowym.

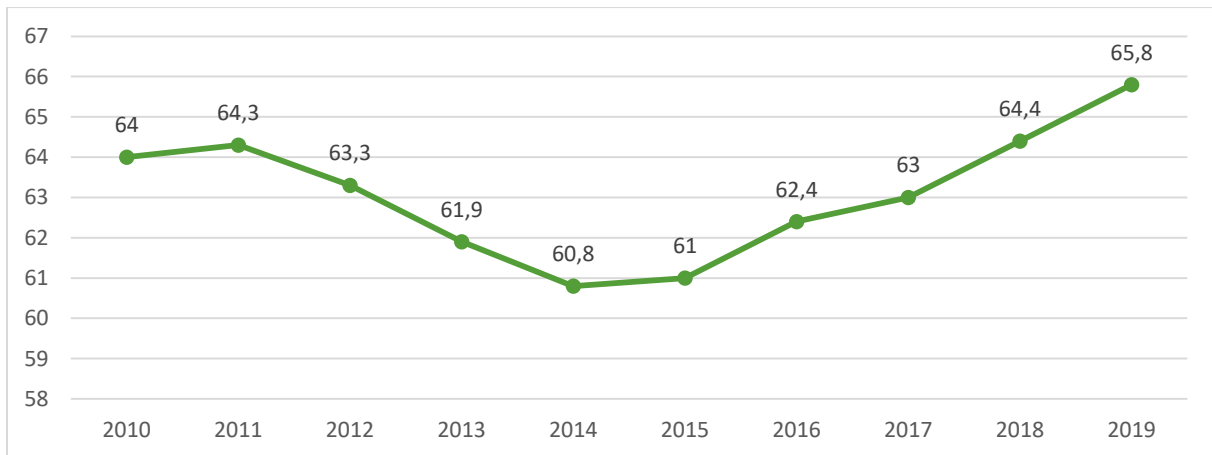
Wiek	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
ogółem	4 880	4 831	4 761	4 730	4 703	4 644	4 627	4 686	4 664	4 650	4 599
przedprodukcyjny	925	908	857	815	780	761	750	783	782	781	760
produkcyjny	2 976	2 940	2 916	2 922	2 925	2 884	2 849	2 875	2 835	2 801	2 753
w tym mężczyźni	1 595	1 585	1 586	1 601	1 596	1 577	1 551	1 573	1 276	1 535	1 502
w tym kobiety	1 381	1 355	1 330	1 321	1 329	1 307	1 298	1 302	1 559	1 266	1 251
poprodukcyjny	979	983	988	993	998	999	1 028	1 028	1 047	1 068	1 086

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego oraz dane Urzędu Stanu Cywilnego Urzędu Gminy Fajslawice.

Wskaźnik obciążenia demograficznego stanowi syntetyczną miarę sytuacji demograficznej wskazując na to, ile osób w wieku nieprodukcyjnym przypada na 100 osób w wieku produkcyjnym. Jego wysoka wartość ma niekorzystny wpływ na lokalny rynek pracy i powoduje sytuację, w której zbyt duża liczba mieszkańców utrzymuje się ze świadczeń socjalnych. W latach 2010-2020 obciążenie demograficzne w gminie wzrosło o 1,8 pkt %, osiągając wartość 65,8%, co należy uznać za wynik niekorzystny.

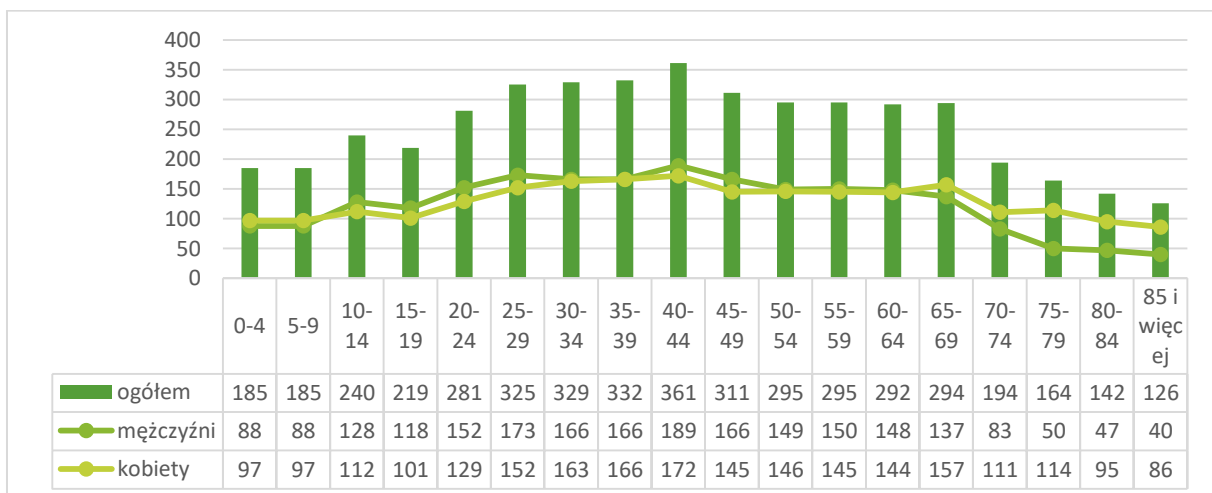
Wykres 5. Wskaźnik obciążenia demograficznego w gminie w latach 2010-2019.

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

Najliczniejszą grupę w gminie w 2019 roku stanowiły osoby w wieku 40-44 lat (361 osób). Drugą co do liczebności grupą byli mieszkańcy posiadający od 30 do 34 lat (329 osób). Najmniej liczną grupą były osoby w wieku powyżej 85 lat. W 2019 roku na terenie gminy zamieszkiwało ich 126. Szczegółowe dane na temat struktury ludności ze względu na wiek są zamieszczone na poniższym wykresie.

Wykres 6. Struktura ludności ze względu na wiek i płeć w gminie w 2019 roku.

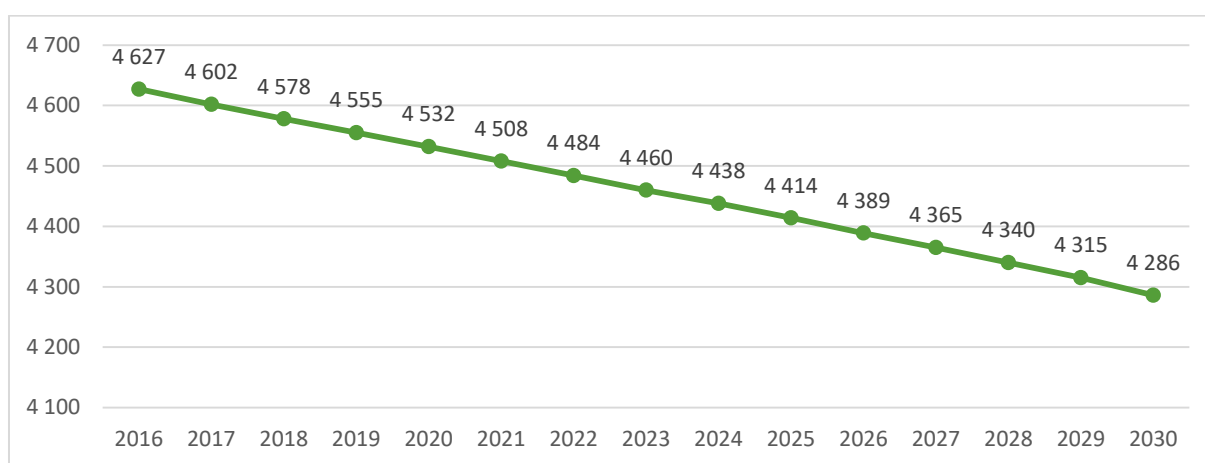
Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

2.3. Prognoza demograficzna

Zgodnie z „*Prognozą demograficzną gmin na lata 2017-2030*” w roku 2030 liczba mieszkańców gminy Fajstów wyniesie 4 286 osób, co oznaczałoby spadek liczby ludności o 7,4%. Zgodnie z danymi Urzędu Gminy Fajstów na koniec roku 2020 gminę Fajstów zamieszkiwało łącznie 4 599 mieszkańców (czyli o 67 więcej niż przewidziano w prognozie). Tym samym należy uznać, że prognoza opracowana przez GUS stanowi stosunkowo trafną estymację przyszłych zmian demograficznych w horyzoncie do 2030 roku.

Tabela 10. Prognoza ludności gminy Fajstów w latach 2017-2030

Źródło: *Prognoza ludności gmin na lata 2017-2030*.

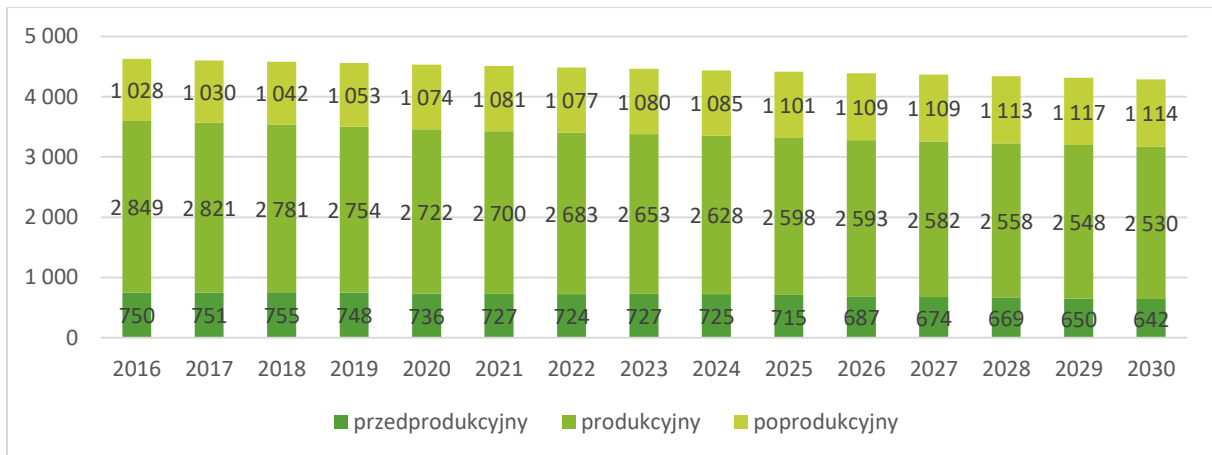
Zgodnie z „*Prognozą ludności gmin na lata 2017-2030*” w horyzoncie do 2030 roku utrzymają się dotychczasowe negatywne trendy demograficzne w zakresie zmniejszania się liczby osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym. Według szacowań GUS w 2030 roku liczba osób w wieku przedprodukcyjnym na terenie gminy będzie stanowiła zaledwie 14,98% ogółu mieszkańców. W wieku produkcyjnym będzie 59,03% ludności gminy, natomiast poprodukcyjnym aż 25,99%.

Starzenie się społeczeństwa będzie stawiało wiele wyzwań przed polityką społeczną państwa i gminy. Nasilenie się wspomnianego procesu będzie się wiązało z koniecznością zwiększenia nakładów na opiekę zdrowotną osób starszych, zapewnienie im odpowiednich standardów życia. Zmniejszenie liczby urodzeń spowoduje, iż coraz mniej osób będzie pracowało na przyszłe świadczenia (np. renty, emerytury).

Zmieniająca się struktura wieku społeczeństwa jest wymieniana jako jedna z kluczowych przyczyn zwolnień w gospodarce – ze względu na brak odpowiedniego personelu w firmach. Konieczne będzie również podjęcie kroków prowadzących do wzrostu aktywności seniorów w różnych dziedzinach życia – ułatwienie dostępu do kultury, do nowych rozwiązań technologicznych, włączenie w działania społeczne czy obywatelskie.

Tabela 11. Prognoza liczby ludności wg. ekonomicznych grup wieku w latach 2017-2030.

Źródło: Prognoza ludności gmin na lata 2017-2030.

2.4. Podsumowanie [2] Ludność i procesy demograficzne

PODSUMOWANIE [2] LUDNOŚĆ I PROCESY DEMOGRAFICZNE

- ✓ Gminę Fajslawice na koniec 2020 roku zamieszkiwało łącznie 4 599 osób.
- ✓ Największymi pod względem ludności miejscowościami na terenie gminy są: Fajslawice (1 348 mieszkańców), Suchodoły (742) i Wola Idzikowska (609).
- ✓ W latach 2010-2020 liczba ludności gminy spadła łącznie o 281 osób, tj. o 5,76%.
- ✓ Od 2010 roku notuje się ujemny przyrost naturalny. W 2019 roku osiągnął wartość -12.
- ✓ Saldo migracji w 2020 roku wyniosło +4, co stanowi pierwszy wynik dodatni w tym zakresie na przestrzeni ostatnich 11 lat.
- ✓ Struktura ludności wg. ekonomicznych grup wieku na koniec 2020 roku przedstawia się następująco: wiek przedprodukcyjny 16,53% ogółu mieszkańców, wiek produkcyjny 59,86% oraz wiek poprodukcyjny 23,61%.
- ✓ W gminie Fajslawice notuje się wysoki wskaźnik obciążenia demograficznego. W 2019 na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadało aż 65 osób w wieku nieprodukcyjnym.
- ✓ Najliczniejszą grupę w gminie w 2019 roku stanowiły osoby w wieku 40-44 lat.
- ✓ Zgodnie z prognozą GUS do 2030 roku liczba mieszkańców gminy zmniejszy się do 4 286 osób.
- ✓ W gminie Fajslawice postępuje proces starzenia się społeczeństwa, który będzie wywierał negatywny wpływ na sferę społeczną i gospodarczą.

3. Gospodarka i rynek pracy

3.1. Rolnictwo

Gmina ma charakter rolniczy, z drobnymi zakładami przemysłowo-usługowymi. Szczególnie bogate tradycje przemysłowo-usługowe ma miejscowość gminna Fajslawice oraz Siedliska.

Gospodarstwa rolne z terenu gminy cechuje dobry poziom rozwoju rolnictwa, w tym specjalistycznego oraz wysoki potencjał produkcyjny. Udział użytków rolnych w powierzchni gminy wynosi: 92,32%.

Tabela 12. Struktura gruntów w gminie – stan na koniec 2020 r.

Lp.	Rodzaj gruntu	Powierzchnia [ha]	% powierzchni gminy
Ogólna powierzchnia Gminy, w tym:			
1.	Użytki rolne, w tym:	6 524,00	92,32%
1.1.	grunty orne	5 683,00	80,42%
1.2.	sady	375,00	5,31%
1.3.	łąki trwałe	112	1,58%
1.4.	pastwiska trwałe	53	0,75%
1.5.	grunty rolne zabudowane	282	3,99%
1.6.	grunty pod stawami	16	0,23%
1.7.	grunty pod rowami	3	0,04%
2.	Grunty leśne oraz zadrzewienia i zakrzewienia, w tym:	295	4,17%
2.1.	lasy	291	4,12%
2.2.	grunty zadrzewione i zakrzewione	4	0,06%
3.	Grunty zabudowane i zurbanizowane, w tym:	227	3,21%
3.1.	tereny mieszkaniowe	10	0,14%
3.2.	tereny przemysłowe	8	0,11%
3.3.	inne tereny zabudowane	25	0,35%
3.4.	zurbanizowane tereny niezabudowane	0	0,00%
4.5.	tereny rekreacyjno-wypoczynkowe	3	0,04%
3.6.	drogi	181	2,56%
3.7.	tereny kolejowe	0	0,00%
3.8.	inne	0	0,00%
3.9.	użytki kopalne	0	0,00%
4.	Grunty pod wodami, w tym:	3	0,04%
4.1.	grunty pod wodami powierzchniowymi płynącymi	3	0,04%
4.2.	grunty pod wodami powierzchniowymi stojącymi	0	0,00%
5.	Nie użytki	17	0,24%
6.	Tereny różne	1	0,01%
łącznie		7 067,00	100,00%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Fajslawice.

Bonitacyjna klasyfikacja gleb gruntów ornych, dzieli je na 8 kategorii:

- ✓ Klasa I – gleby orne najlepsze.
- ✓ Klasa II – gleby orne bardzo dobre.
- ✓ Klasa III a – gleby orne dobre.
- ✓ Klasa III b – gleby orne średnio dobre.
- ✓ Klasa IV a – gleby orne średniej jakości, lepsze.
- ✓ Klasa IV b – gleby orne średniej jakości, gorsze.
- ✓ Klasa V – gleby orne słabe.
- ✓ Klasa VI – gleby orne najłabsze

W gminie przeważają gleby wykształcone z utworów lessowych i lessopodobnych (miejscami występują również gleby torfowe). Najczęściej są to gleby III klasy bonitacyjnej, głównie brunatne i płowe. Jakość gleb w dużym stopniu determinuje kierunki upraw roślin i hodowli zwierząt. Na terenie gminy Fajstówice główne specjalizacje produkcyjne to przede wszystkim sady i uprawa chmielu (ok. 5 % powierzchni gruntów użytkowanych) oraz uprawy ziół (ponad 8% gruntów ornych). Bardzo wysoki jest również udział upraw roślin przemysłowych (ponad 10%).

Najlepsze warunki glebowe mają wsie: Suchodoły, Siedliska, Ksawerówka, zaś najwyższy udział gleb w klasach IV i V występuje w obrębach geodezyjnych: Boniewo, Fajstówice i Kol. Ignasin. Produkcja zwierzęca ma niższe wskaźniki niż średnie w województwie. Prawie 25% gospodarstw indywidualnych nie posiada zwierząt gospodarskich.

3.2. Przedsiębiorczość

Na terenie gminy na koniec 2020 roku zarejestrowane były 222 podmioty gospodarcze. Ich struktura branżowa przedstawia się następująco:

- ✓ handel – 30
- ✓ usługi – 115
- ✓ gastronomia – 3
- ✓ transport – 11
- ✓ produkcja – 4
- ✓ pozostałe - 59

Tabela 13. Wykaz większych przedsiębiorstw na terenie gminy.

Nazwa przedsiębiorstwa	Rodzaj produkcji
Herbapol - Fajstówice	Skup ziół
SRH Fajstówice	Handel, spoż., środki ochrony roślin
SUR Fajstówice	Handel budowlany, środki do produkcji rolniczej
SCF Natural Spółka z.o.o.	Przetwórstwo chmielu
Herbimar Spółka Jawna-Fajstówice	Skup ziół

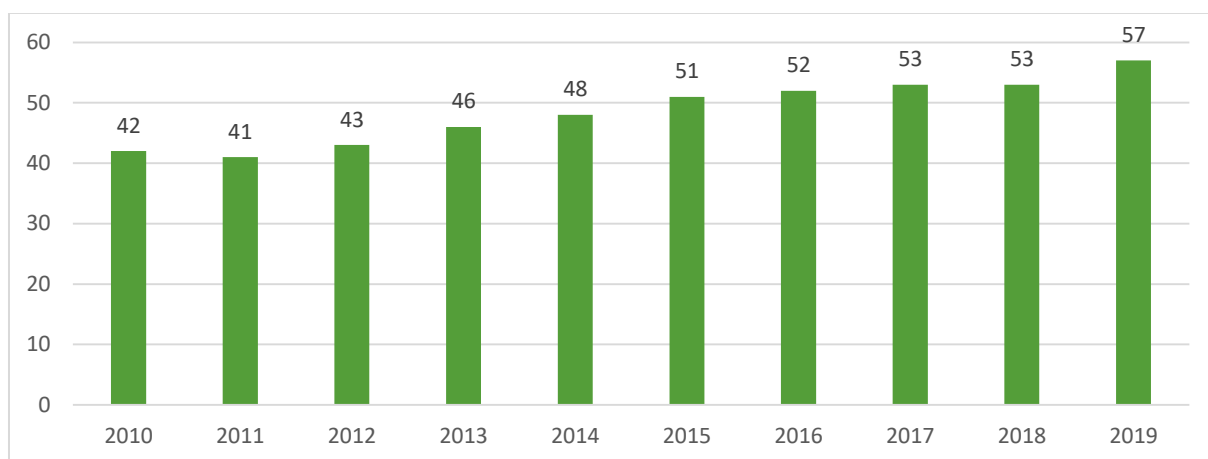
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Fajstówice.

Aby dokonać właściwej analizy przedsiębiorczości w gminie Fajstówice należy odnieść się do analizy wskaźnikowej, która jest możliwa dzięki danym Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego. Dane te pozwalają również umieścić gminę w szerszym kontekście, tj. na tle powiatu i województwa.

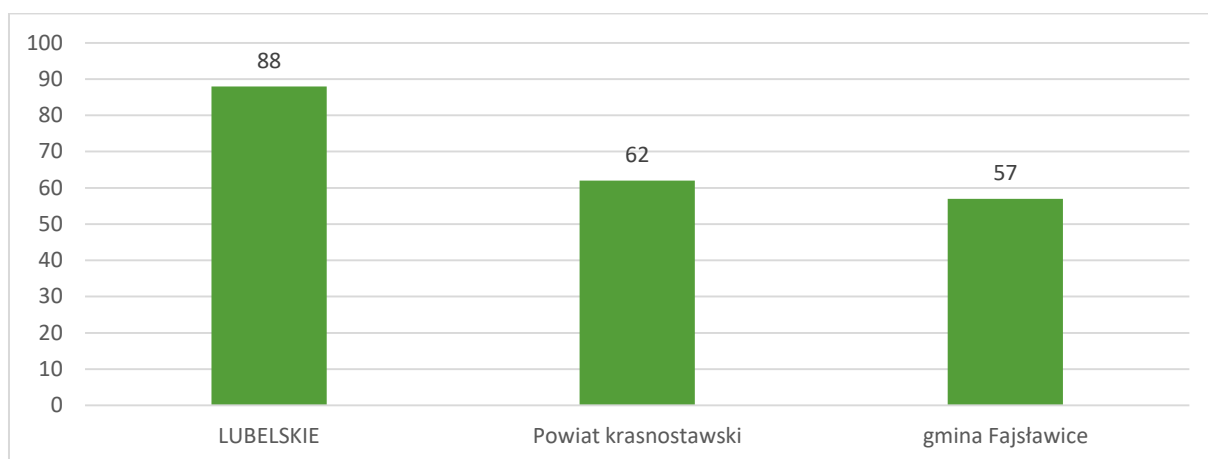
W latach 2010-2019 liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON na 1 tys. ludności rosła od 2011 roku – w 2019 roku osiągnęła wartość 57 podmiotów/ 1 tys. ludności. Wynik ten był zdecydowanie niższy w stosunku do średniej dla powiatu (62) i województwa (88).

Wykres 7. Podmioty wpisane do rejestru REGON na 1 tys. ludności w Gminie w latach 2010–2019.

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych z GUS, BDL.

Wykres 8. Podmioty wpisane do rejestru REGON na 1 tys. ludności w 2019 roku – porównanie średniej dla województwa, powiatu i gminy.

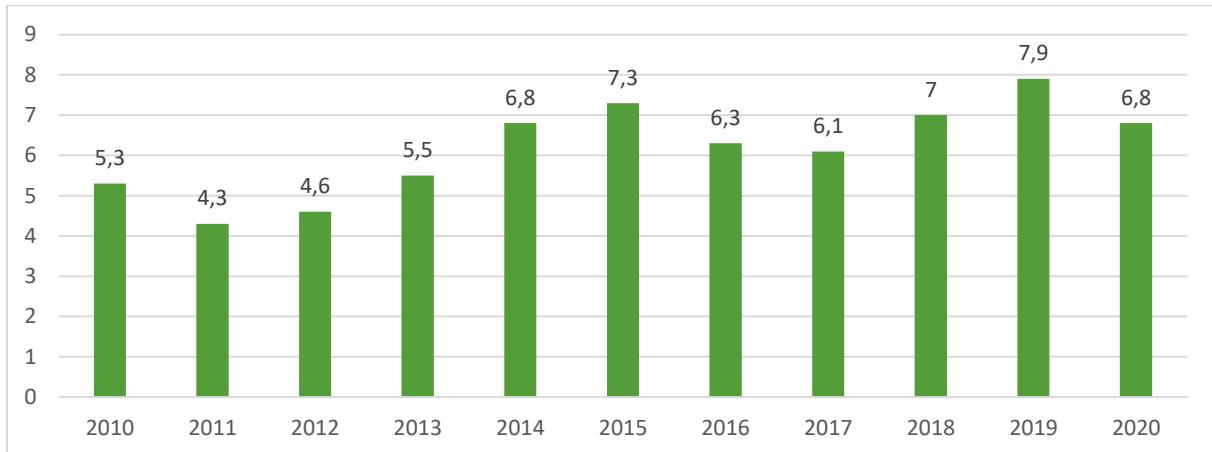

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych z GUS, BDL.

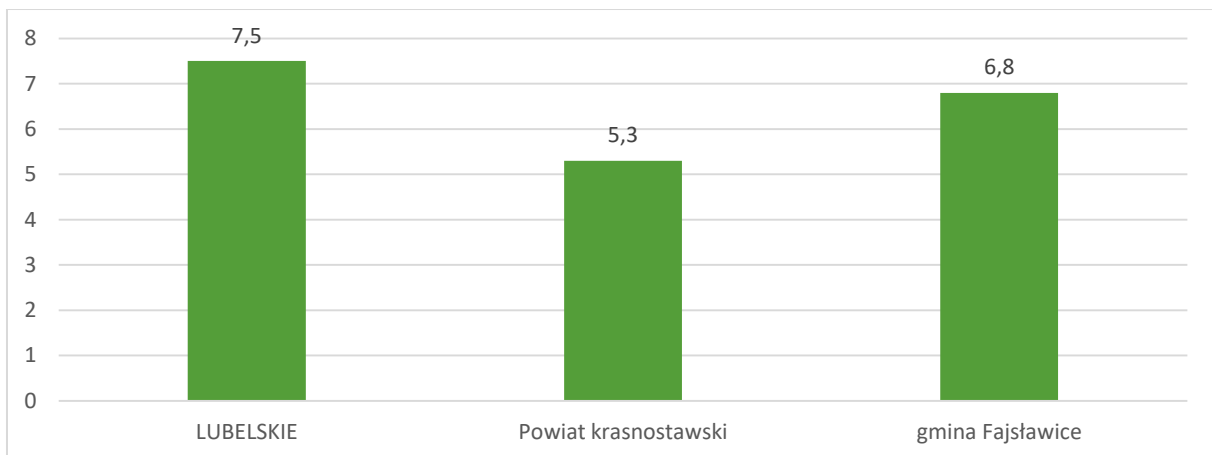
Liczba jednostek nowo zarejestrowanych na 1 tys. ludności wahała się w latach 2010-2020. W 2020 roku w gminie wskaźnik nowo zakładanych przedsiębiorstw wyniósł 6,8, a najwyższą wartość osiągnął w 2019 roku (7,9). Wskaźnik w 2020 roku osiągnął wartość wyższą niż w powiecie (5,3), jednak niższą niż w województwie (7,5).

Wykres 9. Jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 1 tys. ludności w Gminie w latach 2010–2020.

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych z GUS, BDL.

Wykres 10. Jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 1 tys. ludności w 2020 roku – porównanie średniej dla Polski, województwa, powiatu i gminy.

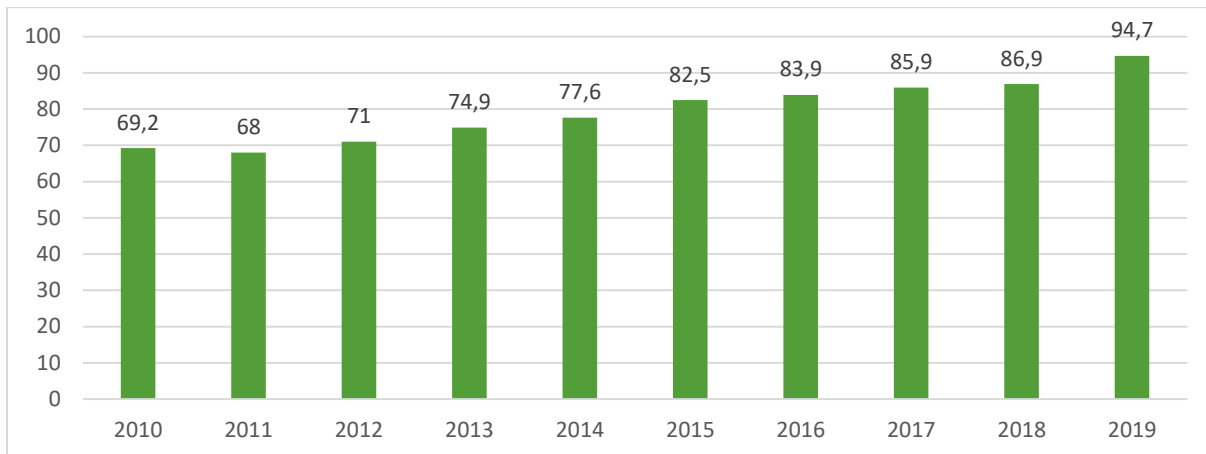

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych z GUS, BDL.

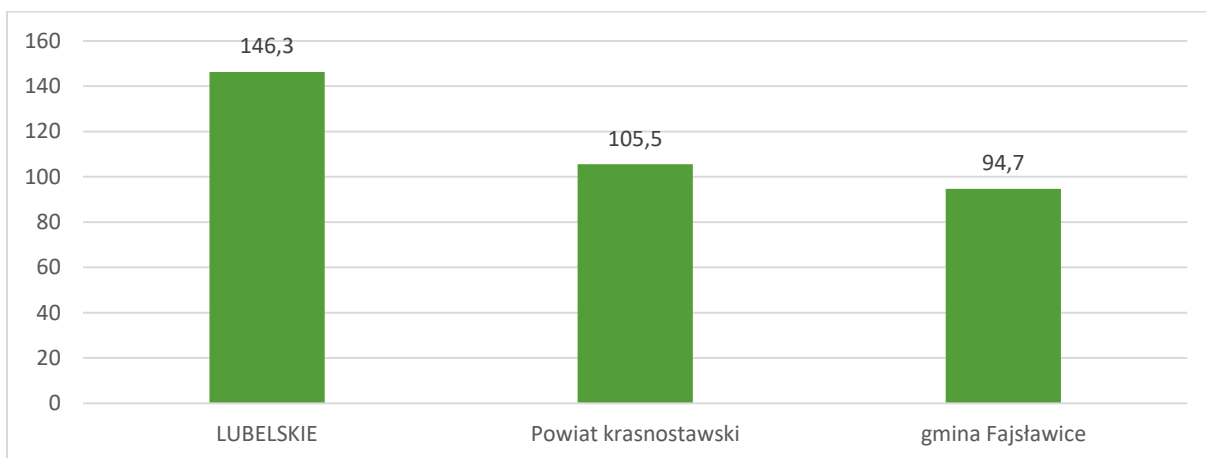
Wskaźnik liczby podmiotów gospodarki narodowej na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym w latach 2012-2019 systematycznie wzrastał. Najniższą wartość osiągnął w 2011 r. (68), najwyższy w 2019 r. (94,7). Mimo to, wynik był gorszy w porównaniu z powiatem (105,5) i województwem lubelskim (146,3).

Wykres 11. Podmioty gospodarki narodowej na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym w gminie Fajstów w latach 2010–2019.

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych z GUS, BDL.

Wykres 12. Podmioty gospodarki narodowej na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym w 2019 roku – porównanie średniej dla Polski, województwa, powiatu i gminy.

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych z GUS, BDL.

3.3. Rynek pracy i bezrobocie

Zgodnie z najnowszą analizą dokonaną przez Urząd Statystyczny w Lublinie w ramach publikacji „Bezrobocie rejestrowane w województwie lubelskim w I półroczu 2020 r.” na koniec czerwca 2020 r. w województwie lubelskim zaobserwowano pogorszenie sytuacji na rynku pracy. W ujęciu rocznym zanotowano zwiększenie się ogólnej liczby zarejestrowanych bezrobotnych oraz wzrost stopy bezrobocia. W porównaniu z rokiem poprzednim zmniejszyła się również liczba ofert zatrudnienia, którymi dysponowały urzędy pracy. Osoby pozostające bez pracy dłużej niż 1 rok nadal stanowiły znaczącą część bezrobotnych rejestrowanych.

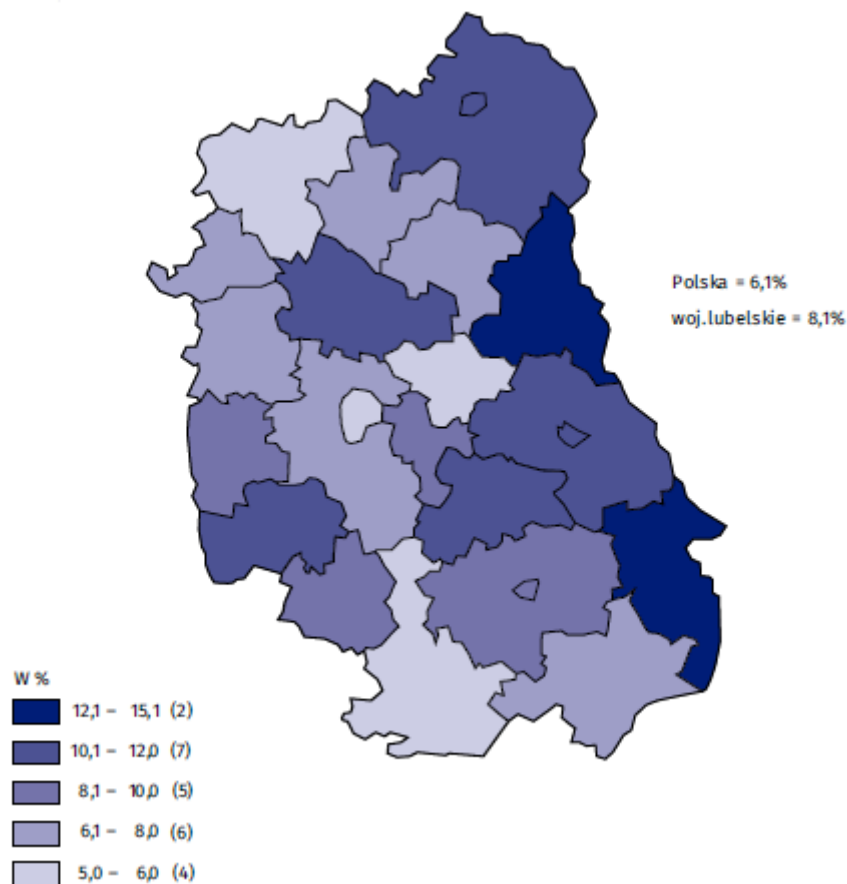
Na koniec czerwca 2020 r. w urzędach pracy województwa lubelskiego zarejestrowanych było 75,7 tys. bezrobotnych, którzy stanowili 7,4% wszystkich bezrobotnych zarejestrowanych w Polsce. W porównaniu z czerwcem 2019 r. liczba bezrobotnych zwiększyła się w województwie lubelskim o 11,3%, a w kraju o 17,0%.

Liczba bezrobotnych zamieszkałych na wsi wyniosła w omawianym okresie 40,7 tys. osób (więcej o 10,4% w porównaniu z czerwcem 2019 r.). Spośród wszystkich bezrobotnych zamieszkałych na wsi 52,0% stanowiły kobiety. Udział bezrobotnych zamieszkałych na wsi wyniósł 53,8% wszystkich zarejestrowanych bezrobotnych i był niższy o 0,4 p. proc. w porównaniu z analogicznym okresem 2019 r., natomiast w kraju udział ten wyniósł 45,0%.

W województwie lubelskim do powiatów o najwyższej stopie bezrobocia należały: włodawski (15,1%), hrubieszowski (12,9%) oraz chełmski (12,0%), o najniższej zaś: łukowski (5,0%), biłgorajski (5,5%) i Lublin (5,6%).

Mapa 3. Stopa bezrobocia w czerwcu 2020 r. w powiatach województwa lubelskiego.

Źródło: Urząd Statystyczny w Lublinie, publikacja „Bezrobocie rejestrowane w województwie lubelskim w I półroczu 2020 r.”

Liczba osób bezrobotnych na terenie gminy Fajstowice spada od roku 2012. W 2020 bezrobotnych było 173 mieszkańców gminy. Oznacza to, że na przestrzeni 11 lat liczba bezrobotnych spadła o 111 osób (ponad 39%). W 2020 roku liczba bezrobotnych kobiet wyniosła 72, natomiast mężczyzn 101 osób.

Tabela 14. Liczba osób bezrobotnych na terenie gminy Fajstowice w latach 2010-2020.

Płeć	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
ogółem	284	293	290	269	241	225	222	183	175	174	173
mężczyźni	144	136	144	151	136	125	125	99	98	100	101
kobiety	140	157	146	118	105	100	97	84	77	74	72

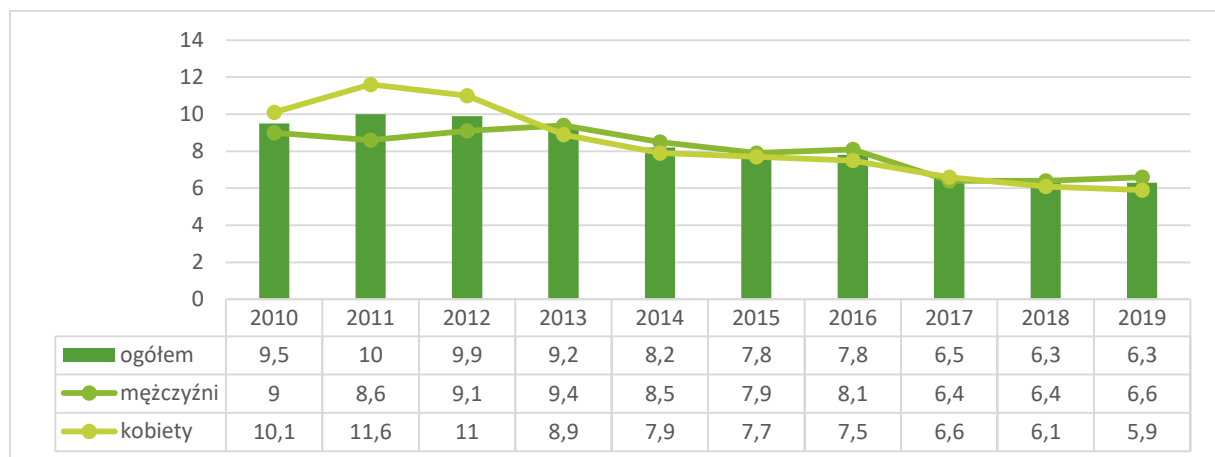
Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych z GUS, BDL.

Sytuację na rynku pracy odzwierciedla udział % bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym. Należy jednak pamiętać, że jest to tylko jeden ze sposobów podawania wielkości bezrobocia. Stopa bezrobocia obliczona tym sposobem będzie zawsze niższa, bo liczebność ludności w wieku produkcyjnym jest zawsze większa od liczebności *ludności aktywnej ekonomicznie*¹. W Polsce najczęściej podawaną stopą bezrobocia jest wartość bezrobocia rejestrowanego obliczana na poziomie powiatu, wypada ona przeciętnie ok 1,5% poniżej stopy bezrobocia ustalonej w badaniu BAEL.

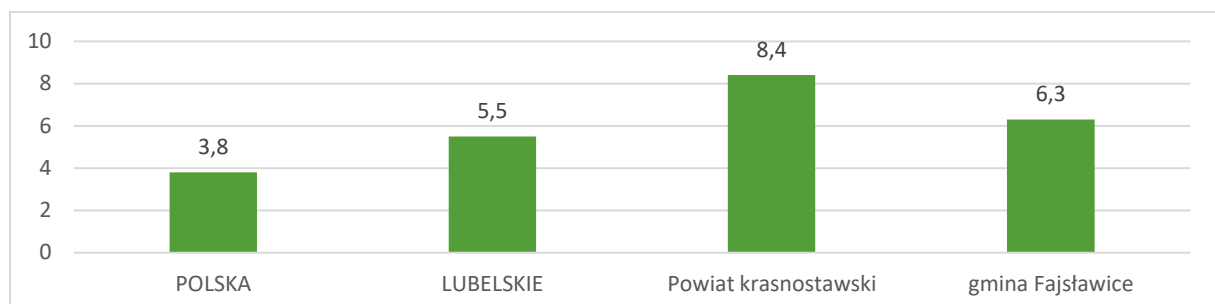
Zgodnie z danymi BDL GUS udział procentowy bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w gminie wyniósł w 2019 roku 6,3%. Wyższy wskaźnik bezrobocia został zanotowany wśród mężczyzn (6,6%) niż kobiet (5,9%). Analiza danych na przestrzeni lat 2010 – 2019 wskazuje na poprawę sytuacji na rynku pracy. W ciągu dekady omawiany wskaźnik zmniejszył się łącznie o 3,2 punktu procentowego. Niemniej jednak wskaźnik odsetka osób bezrobotnych na terenie gminy nadal jest wyższy od średniej dla województwa lubelskiego (5,5%) i kraju (3,8%), natomiast niższy w stosunku do średniej dla powiatu (8,4%).

Wykres 13. Udział % bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w gminie w latach 2010–2019.

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych z GUS, BDL.

Wykres 14. Udział % bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w 2019 roku – porównanie średniej dla Polski, województwa, powiatu i gminy.

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych z GUS, BDL.

¹ Stopa bezrobocia według definicji Międzynarodowej Organizacji Pracy (w ramach BAEL – Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności, co kwartał na próbie rotacyjnej 20 000 gospodarstw domowych).

3.4. Atrakcyjność inwestycyjna gminy

Województwo lubelskie odznacza się wyjątkowo korzystnymi warunkami rozwoju przemysłu spożywczego, z uwagi na rolniczy charakter przeważającej części województwa oraz bardzo wysoką specjalizację w uprawach roślin przemysłowych oraz owoców i warzyw.

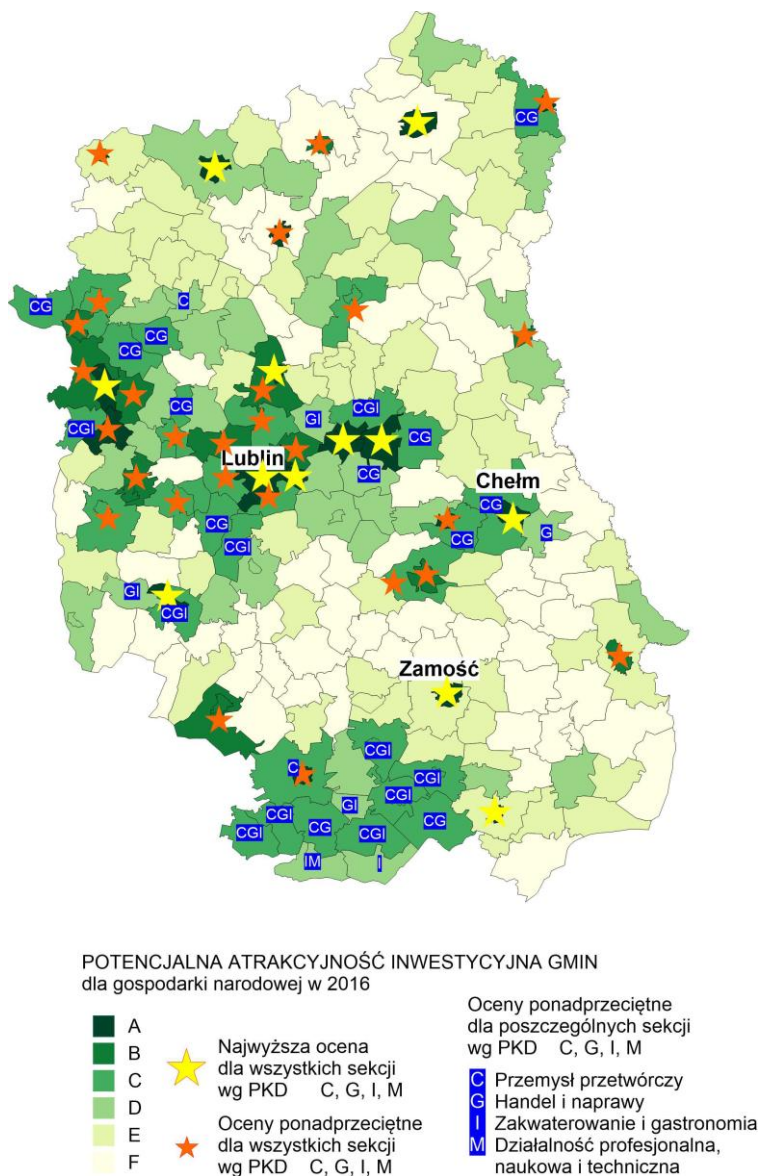
W 2017 roku opublikowano ostatni raport „*Atrakcyjność Inwestycyjna Regionów 2017, Województwo Lubelskie*”. Został on opracowany przez ekspertów ze Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie. W raporcie posłużono się wskaźnikiem potencjalnej atrakcyjności inwestycyjnej (PAI) oceniającym walory lokalizacyjne regionów. Wskaźniki obliczane były dla jednostek różnych szczebli podziału statystycznego (gminy, powiaty, podregiony, województwa).

Atrakcyjność w poszczególnych sferach określono w skali od A do F, gdzie A oznaczało region najbardziej atrakcyjny inwestycyjnie, a F obszar o najmniejszej atrakcyjności. Województwo lubelskie zostało przedstawione jako region o bardzo niskiej ogólnej atrakcyjności inwestycyjnej, o czym świadczy przyznanie mu klasy D.

Zgodnie ze wspomnianym opracowaniem powiat krasnostawski otrzymał klasę E (region o niskiej ogólnej atrakcyjności inwestycyjnej) przy ocenie wskaźnika potencjalnej atrakcyjności inwestycyjnej dla gospodarki narodowej, co świadczy o jego dosyć niskim potencjale. Gminie Fajslawice przydzielono natomiast kategorię D (przeciętna ogólna atrakcyjność).

Mapa 4. Zróżnicowanie przestrzenne potencjalnej atrakcyjności inwestycyjnej powiatów woj. lubelskiego z uwzględnieniem najbardziej atrakcyjnych sekcji

Źródło: *Atrakcyjność Inwestycyjna Regionów 2017*, Polska Agencja Inwestycji i Handlu.

Warty podkreślenia jest fakt, iż w posiadaniu samorządu brak jest obecnie jakichkolwiek terenów inwestycyjnych. Jest to jeden z czynników hamujących rozwój gminy.

3.5. Podsumowanie [3] Gospodarka i rynek pracy

PODSUMOWANIE [2] GOSPODARKA I RYNEK PRACY

- ✓ Gmina Fajslawice jest gminą o dominującej funkcji rolniczej.
- ✓ Udział użytków rolnych w powierzchni gminy wynosi: 92,32%.
- ✓ W gminie przeważają gleby wykształcone z utworów lessowych i lessopodobnych (miejscami występują również gleby torfowe). Najczęściej są to gleby III klasy bonitacyjnej, głównie brunatne i płowe.
- ✓ Wśród podmiotów na terenie gminy (222 firmy) dominują przedsiębiorstwa prowadzone przez osoby fizyczne, działające w usługach i handlu.
- ✓ Gmina Fajslawice wypada korzystnie na tle powiatu, jednak niekorzystnie na tle województwa pod względem wskaźników przedsiębiorczości i bezrobocia.
- ✓ Zgodnie z raportem „Atrakcyjność Inwestycyjna Regionów” gmina Fajslawice została określona jako region o przeciętnej ogólnej atrakcyjności inwestycyjnej.
- ✓ Na terenie gminy brak jest obecnie jakichkolwiek terenów inwestycyjnych.

4. Środowisko naturalne i infrastruktura

4.1. Walory środowiska naturalnego, przyrodnicze i krajobrazowe

Na formy ochrony przyrody w rozumieniu ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody składają się parki narodowe, rezerваты przyrody, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, obszary Natura 2000, pomniki przyrody, stanowiska dokumentacyjne, użytki ekologiczne, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe oraz ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów.

Pod względem przyrodniczym i krajobrazowym walory gminy nie przekraczają znaczenia regionalnego. W wyniku dokonanej waloryzacji przyrodniczej i krajobrazowej rangę regionalną przypisano dolinie Marianki, górnej części dolinki Krynicy ze źródłiskiem i olsem, ekosystemom leśnym w rejonie Bielechy i Kosnowca, najsilniej urzeźbionym i częściowo zalesionym terenom położonym w południowo-zachodniej części gminy (objętych otuliną Krzczonowskiego Parku Krajobrazowego).

Ochroną prawną objęto zaledwie 0,8% obszaru gminy (58,6 ha). Są to użytki ekologiczne i zespół przyrodniczo-krajobrazowy „Dolina Marianki”. Poza tym na terenie gminy znajduje się 21 pomników przyrody, które występują głównie koło parków dworskich w miejscowości Fajslawice, Suchodoły i Siedliska Pierwsze. Na terenie gminy nie występują obszary włączone do sieci NATURA 2000.

Wśród obszarów chronionych występują głównie użytki ekologiczne, takie jak:

1. „Wąwóz Zagajnik” w Siedliskach Pierwszych.
2. „Źródlika Marianki” w Suchodołach.
3. „Wąwóz Siedliska koło ujęcia wody” w Siedliskach Pierwszych.
4. „Kamieniołom” w Woli Idzikowskiej.
5. „Łęg Olszowy koło źródeł Krynicy” w Fajslawicach.

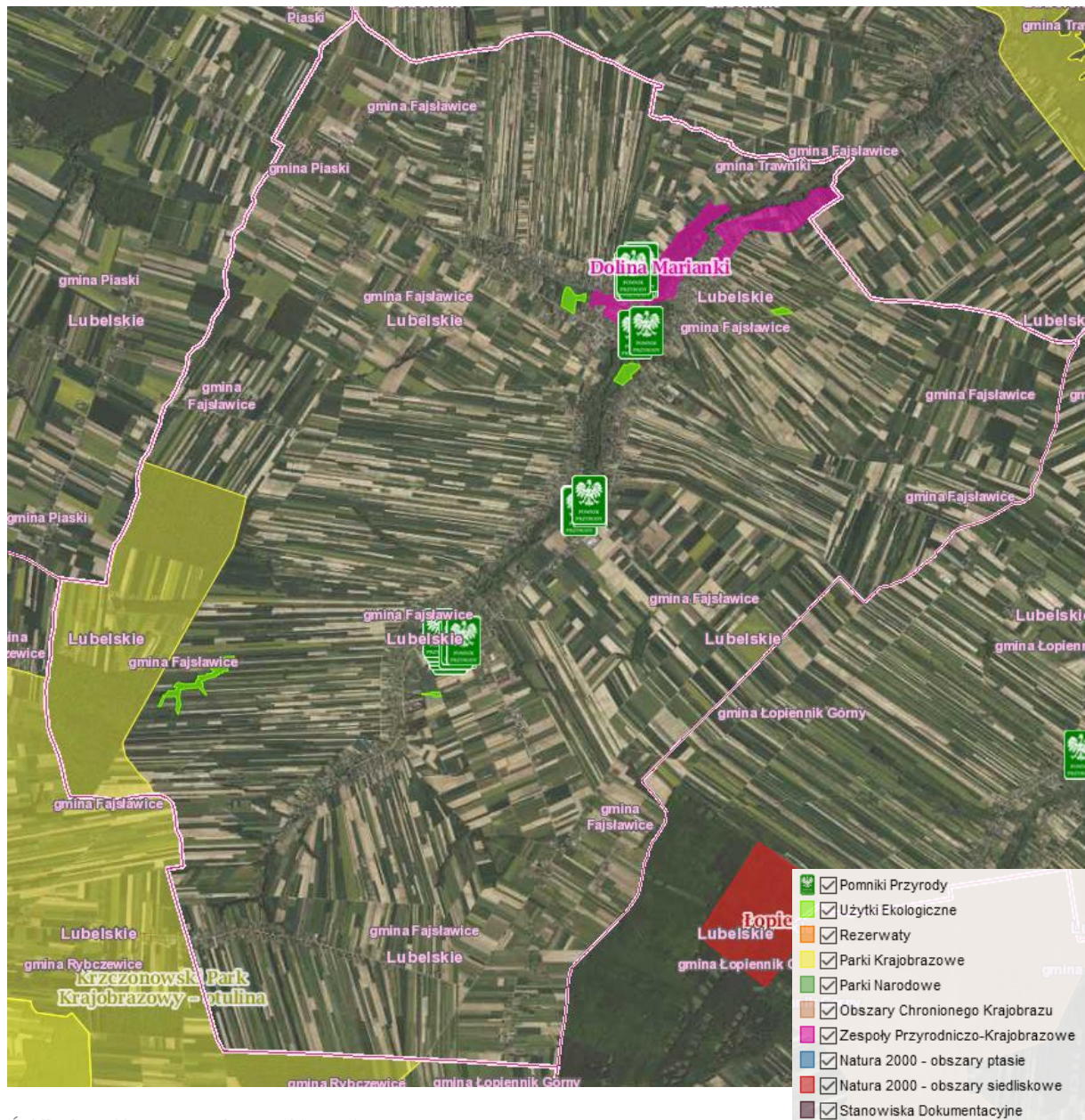
Na wymienionych obszarach chronionych występuje 29 gatunków roślin oraz kilka gatunków ptaków rzadkich i chronionych na Lubelszczyźnie. Ochronie przyrodniczo-krajobrazowej podlega zachodnia część gminy o powierzchni 35 km², będąca otuliną Krzczonowskiego Parku Krajobrazowego położonego w sąsiedniej gminie Rybczewice.

Gmina Fajslawice cechuje się małą lesistością, tylko 4% powierzchni gminy zajmują lasy (powiat – 15%, województwo – 22,4%) oraz ubogą szatą roślinną i małą ilością wód powierzchniowych (rzeka Marianka i Krynica).

Na terenie gminy występują zasoby surowców mineralnych. Obejmują one złoża węglanowe (margle, opoki i margle kredowe). Stwierdzono ponadto prognostyczne złoża przydatne dla budownictwa i do produkcji kruszyw lekkich. Ocena możliwości eksploatacyjnych surowców wymaga udokumentowania bilansowego złóż w obszarze całej gminy. Surowce te mogą służyć jako materiał wykorzystywany do przemysłu cementowego i nawozowego.

Mapa 5. Obszary chronione na terenie gminy Fajslawice.

Źródło: <http://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/>

4.2. Infrastruktura wodno-ściekowa

Gmina Fajstławice prowadzi działalność w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków, starając się zapewnić odpowiednią jakość swoich usług, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawnymi i uzyskanymi pozwoleniami (zezwolenie udzielone decyzją Starosty Krasnostawskiego nr RO 6341.2.22.2012 z dnia 12.09.2012 r.; RO 6341.1.1.2012 z dnia 31.10.2012 r.; RO 6341.1.3.2017 z dnia 29.12.2017 r.; RO. 6341.1.3.2017 z dnia 29.12.2017 r.,)

Usługi prowadzone są na terenie Gminy Fajstławice, w oparciu o majątek stanowiący własność komunalną Gminy. Gmina Fajstławice dysponuje 2 ujęciami wody – w miejscowości Siedliska Pierwsze, Siedliska Drugie (rezerwa), a także oczyszczalnią ścieków – w Fajstławicach.

Poza ujęciami własnymi Gminy woda do celów uzupełnienia zaopatrzenia ludności kupowana jest z ujęć komunalnych należących do gmin sąsiednich: Gminy Łopiennik Górny – dla miejscowości Dziecinin, Zosin oraz Zakładu Gospodarki Komunalnej w Piaskach – dla miejscowości Bielecha, Kosnowiec, Boniewo, Ignasin.

Gmina Fajstławice jest całkowicie zwodociągowana (12 sołectw). Z sieci wodociągowej korzysta 98% mieszkańców. Pozostałe 2% są to siedliska rozproszone, usytuowane w dużych odległościach od sieci wodociągowej. Z usług kanalizacyjnych korzystają 3 sołectwa: Fajstławice, Wola Idzikowska i Suchodoły (częściowo skanalizowane). W 2019 r. zakończono realizację zadania pn.: „Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Suchodoły. Etap I”.

Oczyszczalnia ścieków w Fajstławicach przyjmuje ścieki z terenów skanalizowanych gminy Fajstławice oraz ścieki dowożone wożami asenizacyjnymi z terenów nieskanalizowanych. Możliwości przerobowe oczyszczalni wynoszą 225 m³/dobę i wykorzystywane są w 60 % - średnio ok. 135 m³/dobę.

Tabela 15. Stan sieci wodno-kanalizacyjnej (na dzień 31.12.2019 r.)

Wskaźnik	Jednostka	Wartość wskaźnika
Łączna długość sieci wodociągowej	km	74,5
Łączna długość sieci kanalizacyjnej	km	33,6
Liczba przyłączy wodociągowych	szt.	1 338
Liczba przyłączy kanalizacyjnych	szt.	491
Zaległości z tytułu opłat za wodę	zł	39 313,99
Zaległości z tytułu opłat za ścieki	zł	28 673,14

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Raportu o stanie Gminy Fajstławice za rok 2019.

W ramach usługi zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków Gmina Fajstławice podejmowała działania mające na celu usprawnienia funkcjonowania systemu wodociągowo-kanalizacyjnego i podniesienia poziomu świadczenia usług. W tym celu dokonano modernizacji stacji podnoszenia ciśnienia w miejscowości Ksawerówka polegającej m.in. na wymianie kompletu pomp tłocznych i wykonaniu systemu zdalnego pomiaru parametrów pracy przepompowni. W bieżącym roku (2021r.) planowane jest zakończenie realizacji projektu „Modernizacja gospodarki wodnej na terenie gminy Fajstławice”, który obejmuje wyposażenie stacji wodociągowej w Siedliskach w system pomiarów parametrów fizycznych lokalnych i zdalnych.

W tabeli poniżej przedstawiono liczbę szamb i zagrodowych oczyszczalni ścieków na terenie miejscowości gminnych.

Tabela 16. Szamba i zagrodowe oczyszczalnie ścieków na terenie Gminy (wg. stanu na koniec 2020r.)

Wieś	Szamba (szt.)	Zagrodowe oczyszczalnie ścieków (szt.)
Bielecha	6	1
Boniewo	30	4
Dziecinin-Zosin	10	0
Fajslawice	62	1
Ignasin	37	5
Kosnowiec	22	0
Ksawerówka	42	2
Marysin	35	0
Siedliska Drugie	82	0
Siedliska Pierwsze	78	0
Suchodoły	84	2
Wola Idzikowska	13	4
łącznie	501	19

Źródło: Urząd Gminy Fajslawice.

4.3. Infrastruktura zagospodarowywania odpadów

Gospodarka odpadami komunalnymi i przemysłowymi stanowi istotny czynnik wpływający na stan środowiska naturalnego. Do głównych zadań systemu gospodarki odpadami należy zaliczyć:

- ✓ edukację ekologiczną społeczeństwa,
- ✓ uporządkowanie gospodarki odpadami w gminie, w szczególności w zakresie selektywnego zbierania odpadów, wdrożenie procesów odzysku i unieszkodliwiania odpadów w ramach przewidywanych do osiągnięcia celów krótko i długookresowych,
- ✓ osiągnięcie wymaganych prawem poziomów odzysku i unieszkodliwiania odpadów.

Za wywóz odpadów na terenie gminy odpowiedzialna jest firma EKO – KRAS Sp. z o.o., posiadająca siedzibę przy ul. Konopnickiej 27 D w Kraśniku. Miejszem zagospodarowania zmieszanych odpadów komunalnych, odpadów zielonych oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych przeznaczonych do składowania, które dostarczane są z terenu Gminy Fajslawice jest natomiast Międzygminne Składowisko Odpadów Komunalnych KRAS – EKO Sp. z o.o. zlokalizowane w miejscowości Wincentów (Siennica Nadolna).

W 2019 roku z terenu gminy Fajslawice, zgodnie z danymi Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, zebrano łącznie ponad 577 t odpadów. Z tego aż 530 t wygenerowały gospodarstwa domowe. Jedynie 47 ton odpadów pochodziło z innych źródeł, takich jak: usługi komunalne, handel, mały biznes, biura i instytucje. Odpady zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów stanowią 26,7%.

Tabela 17. Zmieszane odpady zebrane w ciągu roku

Wskaźnik [jednostka miary]	2017	2018	2019
ogółem [t]	518,06	563,38	577,62
z gospodarstw domowych [t]	465,35	497,33	530,36
z innych źródeł (usług komunalnych, handlu, małego biznesu, biur i instytucji) [t]	52,71	66,05	47,26
odpady zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów [%]	23,0	23,7	26,7

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych z GUS, BDL.

4.4. Infrastruktura energetyczno-oświetleniowa i gazowa

Na podstawie ustawy Prawo energetyczne (art. 18 ust. 1) do zadań własnych gminy w zakresie zaopatrzenia w energię elektryczną należy między innymi planowanie oświetlenia miejsc publicznych i dróg, znajdujących się na terenie gminy oraz finansowanie oświetlenia ulic, placów i dróg publicznych, znajdujących się na jej terenie. Na terenie Gminy Fajstówice zainstalowanych jest łącznie 299 punktów oświetlających drogi i place o mocy 150 W, co daje łączną moc 44,9 kW. Do oświetlenia wykorzystywane są lampy sodowe.

Gmina Fajstówice nie posiada Głównego Punktu Zasilającego, tj.: stacji transformatorowej 110/15 kV. Przez jej obszar nie przebiegają również linie energetyczne wysokiego napięcia. Źródłem zasilania gminy w energię elektryczną jest Główny Punkt Zasilający Biskupie 110/kV, zlokalizowany na terenie gminy Trawniki. Sieć energetyczna średniego napięcia zrealizowana jest w wykonaniu napowietrznym. Charakteryzuje się ona stosunkowo długimi odcinkami linii magistralnych. Stan techniczny linii jest relatywnie dobry, niemniej występują trudności z utrzymaniem właściwych parametrów liniowych z uwagi na długie odcinki linii magistralnych i związane z tym straty mocy i energii. Gminy sąsiadujące z Fajstówicami od strony południowej i zachodniej również nie posiadają własnych źródeł zasilania.

Bezpośredni odbiorcy energii elektrycznej zasilani są ze stacji transformatorowych 15/04 kV. Na terenie gminy istnieją słupowe stacje transformatorowe o mocy od 20 kVA do 250 kVA. Sieć energetyczna niskiego napięcia na terenie gminy istnieje głównie w wykonaniu napowietrznym. Częściowo skablowane są linie NN w ośrodku gminnym, tj.: miejscowości Fajstówice.

Przez teren gminy przebiega gazociąg wysokoprężny DN 500 relacji Świdnik–Krasnystaw, jednak na terenie Gminy nie ma przyłączy gazociągowych.

4.5. Stopień wykorzystania odnawialnych źródeł energii

Gmina Fajslawice dysponuje dużym potencjałem, jeżeli chodzi o rozwój energii ze źródeł odnawialnych. Ze względu na swoje położenie jest uprzywilejowanym obszarem do rozwoju energetyki wiatrowej (dogodne warunki lokalne) i słonecznej. Podstawę do rozwoju energetyki geotermalnej daje położenie gminy w obrębie tzw. rowu lubelskiego, w pobliżu, którego stwierdzono występowanie znacznych zasobów wód geotermalnych na głębokości od 900 do 1100 metrów. Dodatkowym źródłem energii odnawialnej może być biomasa odpadowa powstająca w ramach prowadzonej na terenie gminy gospodarki rolnej i leśnej.

Zgodnie z założeniami *Planu Gospodarki Niskoemisyjnej* zaplanowano, że w horyzoncie do 2020 roku nastąpi redukcja emisji gazów cieplarnianych o 21,9%, oraz zwiększenie udziału energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych.

Na moment sporządzania niniejszego opracowania, Raport dotyczący realizacji zapisów Planu Gospodarki Niskoemisyjnej jest w trakcie opracowania. Stąd też opisując stopień wykorzystania odnawialnych źródeł energii na terenie gminy postanowiono ograniczyć się do opisu poszczególnych projektów dofinansowanych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020.

Tabela 18. Projekty z zakresu gospodarki niskoemisyjnej zrealizowane z funduszy unijnych.

Lp.	Tytuł Projektu	Zakres projektu	Wartość projektu
1	„Instalacje solarne oraz pompy ciepła do CWU, jako źródło energii odnawialnej w Gminie Fajslawice” RPO WL 2014-2020	W ramach projektu zamontowano 241 instalacji kolektorów słonecznych (w wariantach: na dachu, na ścianie i na gruncie) oraz 146 powietrznych pomp ciepła do CWU na/w budynkach mieszkalnych.	Wartość projektu: 3 656 662,81 zł Wartość dofinansowania: 2 928 711,47zł
2	„Instalacje OZE na terenie gminy Fajslawice” RPO WL 2014-2020	Projekt w trakcie realizacji. W ramach projektu na terenie gminy zostanie zainstalowanych łącznie 284 instalacji OZE, w tym: <ul style="list-style-type: none"> – 169 instalacji fotowoltaicznych o sumarycznej mocy 560,17 kW, w tym: 43 instalacje o mocy 2,17 kW; 44 instalacje o mocy 3,10 kW; 82 instalacje o mocy 4,03 kW. – 46 instalacji pomp ciepła o mocy 3,5 kW każda. – 24 instalacji kotłów na biomasę o sumarycznej mocy 485,00 kW, w tym: 3 instalacje o mocy 15 kW; 17 instalacji o 	Wartość projektu: 3 836 007,12zł Wartość dofinansowania: 2 288 558,28zł

Lp.	Tytuł Projektu	Zakres projektu	Wartość projektu
		mocy 20 kW; 4 instalacje o mocy 25 kW. – 45 instalacji kolektorów słonecznych o sumarycznej mocy 161,50 kW, w tym: – 40 instalacji 2 panelowych o mocy 3,4 kW; – 5 instalacji 3 panelowych o mocy 5,1 kW.	

Źródło: Dane Urzędu Gminy Fajstowice.

Poza projektami, których bezpośrednim celem są działania z zakresu gospodarki niskoemisyjnej, Urząd Gminy Fajstowice dba również o to, aby zmniejszyć oddziaływanie na środowisko pozostałych inwestycji, których jest realizatorem. Stąd też prace związane z wykonaniem instalacji fotowoltaicznych czy wymianą oświetlenia na energooszczędne występują w innych projektach inwestycyjnych realizowanych przez Gminę, np.:

- Rewitalizacja zagospodarowania wokół zbiornika wodnego w Fajstowicach dz. nr 2276/1 w ramach lokalnego wsparcia ochrony dziedzictwa kulturowego i naturalnego - elementem projektu jest wykonanie instalacji fotowoltaicznej oraz montaż energooszczędnych źródeł światła- LED.
- Przebudowa zdegradowanego budynku remizy OSP w Fajstowicach na Gminny Ośrodek Kultury i Gminną Bibliotekę Publiczną wraz z zagospodarowaniem terenu i remontem drogi dojazdowej do obiektu - elementem projektu było wykonanie instalacji fotowoltaicznej o mocy 3,12 kW.

4.6. Podsumowanie [4] Środowisko naturalne i infrastruktura

PODSUMOWANIE [4] ŚRODOWISKO NATURALNE I INFRASTRUKTURA

- ✓ Pod względem przyrodniczym i krajobrazowym walory gminy nie przekraczają znaczenia regionalnego.
- ✓ Ochroną prawną objęto zaledwie 0,8% obszaru gminy (58,6 ha).
- ✓ Na terenie gminy nie występują obszary włączone do sieci NATURA 2000.
- ✓ Gmina Fajstówice dysponuje 2 ujęciami wody – w miejscowości Siedliska Pierwsze, Siedliska Drugie (rezerwa), a także oczyszczalnią ścieków – w Fajstowicach.
- ✓ Nieharmonijny rozwój infrastruktury wodnej i kanalizacyjnej.
- ✓ Łączna długość sieci kanalizacyjnej na terenie gminy wynosi 33,6 km, natomiast liczba przyłączy: 491.
- ✓ Łączna długość sieci wodociągowej na terenie gminy wynosi 74,5 km, liczba przyłączy: 1 338 szt.
- ✓ Przez teren gminy przebiega gazociąg wysokoprężny DN 500 relacji Świdnik –Krasnystaw, jednak na terenie gminy nie ma przyłączy gazociągowych.
- ✓ W 2019 roku z terenu gminy Fajstówice zebrano łącznie ponad 577 t odpadów. Z tego aż 530 t wygenerowały gospodarstwa domowe.
- ✓ Na terenie Gminy Fajstówice zainstalowanych jest łącznie 299 punktów oświetlających drogi i place o mocy 150 W, co daje łączną moc 44,9 kW.
- ✓ W perspektywie finansowej 2014-2020 gmina Fajstówice uzyskała dofinansowanie na realizację dwóch projektów z zakresu Odnawialnych Źródeł Energii. Gminę Fajstówice cechuje szczególna dbałość o to aby rozwiązania energooszczędne były elementem każdego projektu inwestycyjnego.

5. Kultura i dziedzictwo kulturowe

5.1. Walory kulturowe

Na terenie Gminy znajdują się obiekty prawnie chronione, wpisane do rejestru zabytków oraz zabytki ujęte w gminnej ewidencji zabytków. Zgodnie z obwieszczeniem nr 1/2020 Lubelskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Lublinie z dnia 22 stycznia 2020 r. w sprawie wykazu zabytków wpisanych do rejestru zabytków nieruchomości województwa lubelskiego i do rejestru zabytków archeologicznych województwa lubelskiego, w rejestrze figuruje 5 zabytków z terenu Gminy Fajstówice.

Tabela 19. Wykaz obiektów zabytkowych w rejestrze zabytków Lubelskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Lublinie.

Lp.	Zakres wpisu	Miejscowość	Nr rejestru
1.	Cmentarz wojenny z I wojny światowej i kaplica cmentarna na działce wskazanej w decyzji, wg zał. Mapy.	Boniewo	A/1629
2.	Kościół paraf. pw. św. Jana Nepomucena z wystrojem wnętrza, dzwonnica, pomniki i drzewostan w obrębie cmentarza kościelnego.	Fajstówice	A/391
3.	Zespół dworsko-parkowy: dwór, bramy wjazdowe – główna i boczna, bramki wschodnia i zachodnia, park krajobrazowy wraz z dwoma kasztanowcami i szpalerem kasztanowców (określonymi w dec.), w gran. działek wskazanych w decyzji, wg zał. Wyrysu.	Fajstówice	A/1108
4.	Zespół dworsko-parkowy: dwór, d. oficyna dworska, gorzelnia, park, wg zał. Planu.	Siedliska	A/719
5.	Zespół podworski: dwór, pozostałość parku z aleją dojazdową, drzewostanem, stawem z wyspą, spichlerz, w gran. wg zał. Planu.	Suchodoły	A/753

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych rejestru zabytków

Tabela 20 zawiera wykaz obiektów zabytkowych ujętych w Gminnym Rejestrze zabytków.

Tabela 20. Wykaz obiektów zabytkowych w Gminnym Rejestrze Zabytków

Lp.	Zakres wpisu	Miejscowość	Nr działki	Fotografia
1.	Kościół parafialny p. w. św. Jana Nepomucena	Fajstówice	2314	

Lp.	Zakres wpisu	Miejscowość	Nr działki	Fotografia
2.	Cmentarz parafialny rzymskokatolicki „Stary”	Fajstowice	2292/14	
3.	Dwór w zespole dworsko-parkowym	Fajstowice	1659	
4.	kaplica ariańska w zespole dworskim	Suchodoły	1876/2	
5.	Obelisk w kształcie kolumny toskańskiej	Suchodoły	1997/1	
6.	Dwór i park w zespole dworskim	Suchodoły	1879, 1880, 1876/2	
7.	Cmentarz wojenny z I wojny światowej	Dziecinin	20/2	
8.	Dwór w zespole dworsko-parkowym	Siedliska Pierwsze	1442	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie dokumentu: Ewidencja zabytków z obszaru Lokalnej Grupy Działania „Krasnystaw PLUS”.

Niestety, wiele zabytków na terenie gminy Fajstowice znajduje się w złym stanie materialnym i wymaga pilnych prac remontowych. Poprawa stanu i wyglądu zewnętrznego najważniejszych obiektów zabytkowych powinna stać się jednym z głównych kierunków działań na terenie gminy.

5.2. Infrastruktura kultury

Usługi kultury i sportu realizowane są na terenie gminy w oparciu o Gminny Ośrodek Kultury w Fajstowicach oraz Gminną Bibliotekę Publiczną w Fajstowicach.

Zdjęcie 1. Gminny Ośrodek Kultury w Fajstowicach.

Źródło: <https://www.facebook.com/dkfajstowice/photos/pcb.114335313806377/114334520473123/>

Gminny Ośrodek Kultury w Fajstowicach

Gminny Ośrodek Kultury w Fajstowicach działa jako wyodrębniona samorządowa jednostka organizacyjna – instytucja kultury posiadająca osobowość prawną. Siedzibą instytucji jest m. Fajstowice 96, 21-060 Fajstowice, a terenem działalności jest gmina Fajstowice w województwie lubelskim.

Do podstawowych zadań statutowych Gminnego Ośrodka Kultury w Fajslawicach należy działalność kulturalna polegająca na:

- ✓ rozpoznawaniu, pobudzaniu oraz zaspakajaniu zainteresowań i potrzeb kulturalnych mieszkańców gminy Fajslawice, ze szczególnym uwzględnieniem wspierania twórczości amatorskiej oraz aktywności kulturalnej dzieci, młodzieży i dorosłych,
- ✓ tworzeniu i prowadzeniu zespołów, sekcji i kół zainteresowań amatorskiej twórczości artystycznej,
- ✓ edukacji kulturalnej i wychowaniu przez sztukę,
- ✓ udzielaniu pomocy instruktazowo - metodycznej placówkom kulturalnym,
- ✓ organizowaniu imprez kulturalnych wypełniających czas mieszkańcom gminy,
- ✓ upowszechnianiu kultury i wspieraniu amatorskiej twórczości artystycznej w placówce i obiektach przynależnych do Gminnego Ośrodka Kultury w Fajslawicach, w szczególności na terenie Centrum Promocji Produktu Lokalnego w Boniewie na bazie amatorskich zespołów dziecięcych, młodzieżowych i dorosłych, Kół Gospodyń Wiejskich, zasobów Centrum Edukacji Zielarskiej, zespołów śpiewaczych, kapel, itp.,
- ✓ promocji i prezentacji środowisk kulturalnych i artystycznych gminy,
- ✓ kultywowaniu lokalnych tradycji,
- ✓ promowaniu talentów,
- ✓ integracji środowisk twórczych.

Księgowość GOK prowadzi pracownik Organizatora tj. Gminy Fajslawice w ramach swoich obowiązków. Na stanowiskach pracy w GOK zatrudniane są cztery osoby, w tym dwie na pełnym etacie oraz dwie na 1/2 etatu.

GOK jest uczestnikiem projektu „Sieć na kulturę w podregionie chełmsko-zamojskim” w ramach działania 3.2 Innowacyjne rozwiązania na rzecz aktywizacji cyfrowej Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa 2014-2020. GOK złożył również wniosek o dofinansowanie zadania realizowanego ze środków pozostających w dyspozycji ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego w ramach programu Infrastruktura domów kultury 2021 (wniosek złożony do NCK: pn. Wyposażenie Gminnego Ośrodka Kultury w Fajslawicach, wnioskowana kwota: 116 040,00 zł.)

Poniżej zaprezentowano najważniejsze zrealizowane wydarzenia w działalności GOK w 2020r.

- ✓ 08.03.2020r. – Współorganizacja Gminnego Dnia Kobiet. Ilość uczestników: 170
- ✓ 02.05.2020r. – Organizacja Kiermaszu „Kupuj lokalnie - wspieraj regionalnie”. Ilość uczestników: 200
- ✓ 15.08.2020r. – Udział w Parafialno-Gminnym Świątku Plonów - Organizacja Konkursu fotograficznego „Naturalne jest piękne” – fajslawickie impresje jakich nie znamy. Ilość uczestników: 20
- ✓ 15.08.2020r. - Współorganizacja Parafialno-Gminnego Świątku Plonów. Ilość uczestników: 1000

- ✓ 05.09.2020r. – “Narodowe Czytanie” klasyki polskiej literatury - Juliusz Słowacki „Balladyna”, wydarzenie zorganizowane przez GOK z inicjatywy Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej. Ilość uczestników: 20
- ✓ 20.09.2020r. - Współorganizacja Festiwalu "Dobre, bo nasze". Ilość uczestników: 500
- ✓ 20.09.2020r. – Organizacja uroczystości uhonorowania Zespołu Śpiewaczego „Siedliszczanki” z okazji Jubileuszu 35 lecia działalności artystycznej oraz członków Kapeli Ludowej „Siedliszczaki”. Ilość uczestników: 50
- ✓ 20.09.2020r. – Organizacja uroczystości z okazji Jubileuszu 30 - lecia działalności Stowarzyszenia Towarzystwa Przyjaciół Fajstówic. Ilość uczestników: 50
- ✓ 20.09.2020r. – Festiwal „Dobre bo Nasze – Fajstówice Naturalnie”: Organizacja Zawodów reprezentacji sołectw z gminy Fajstówice w konkurencjach: „Kulturalnie sprawnościowych - na wesoło”. Ilość uczestników: 50
- ✓ 21-30.09.2020r. - Wystawa malarska w GOK lokalnych artystów malarzy p. Joanny Kosierb, p. Izabeli Polakowskiej oraz pisarza ikon p. Kazimierza Szewczaka. Ilość uczestników: 150
- ✓ 23-25.09.2020r. - Plenerowe warsztaty dla najmłodszych „W krainie pieczonego ziemniaka” /zajęcia dla najmłodszych uczniów szkół podstawowych z Fajstówic i Siedlisk Drugich/. Ilość uczestników: 40
- ✓ 6-7.10.2020r. - Warsztaty dla przedszkolaków w Boniewie, „Podchody w krainie pieczonego ziemniaka” Ilość uczestników: 40
- ✓ 25.10.2020r. – Organizacja udziału zespołów śpiewaczych z gminy Fajstówice w finale VII Międzynarodowego Festiwalu Ludowego „Łączy Nas Kultura” w Łopienniku Górnym. Ilość uczestników: 3
- ✓ 15.12.2020r. – Organizacja Konkursu plastycznego na Magiczną kartkę świąteczną z okazji Świąt Bożego Narodzenia. Ilość uczestników: 20

Wśród ważniejszych imprez i uroczystości kulturalnych planowanych przez Gminny Ośrodek Kultury w Fajstówicach, należy wymienić:

1. Dzień Kobiet
Miejsce: Urząd Gminy w Fajstówicach, Fajstówice 107
2. Kiermasz Wielkanocny – świąteczny kiermasz rękodzieła, produktów lokalnych i tradycyjnych
Miejsce: Centrum Promocji Produktu Lokalnego, Targowisko Gminne „Mój Rynek” w Boniewie
3. Dzień flagi - Rajd rowerowy „Śladami Biało – Czerwonej na Ziemi Fajstówickiej”
Miejsce: Gmina Fajstówice – szlakami historii lokalnych patriotów
4. „Radośnie, Rodzinnie, Bezpiecznie” - Festyn Rodzinny w Siedliskach Drugich
Miejsce: Teren Szkoły Podstawowej w Siedliskach Drugich
5. „Wigilia Św. Jana” – Noc Świętojańska w Ksawerówce - Powitanie Lata

Wydarzenie plenerowe opisujące powrót człowieka do natury, do tego, co dawne i pierwotne, impreza głosząca dawne tradycje święta ognia, wody, słońca i księżyca, urodzaju, płodności, radości i miłości, nadająca im sens, wyraz i symbolikę chrześcijańską

Miejsce: Skwer przy Świątlicy Gminnej w Ksawerówce

6. Festiwal „Dobre, bo Nasze” cykliczna impreza plenerowa aktywizująca środowiska lokalne gminy Fajstowice oraz powiatu krasnostawskiego w ramach kultywowania dziedzictwa kulturowego i promowania zielarskich produktów lokalnych gminy Fajstowice połączona z warsztatami tematycznymi, kiermaszem rękodzieła, produktów lokalnych i tradycyjnych oraz występami kapel, zespołów śpiewaczych, konkursem sołectw o tematyce wiejskiej w rywalizacjach – na wesoło.

Miejsce: Centrum Promocji Produktu Lokalnego, Targowisko Gminne „Mój Rynek” w Boniewie.

7. Fajstowicka Gawra

- wydarzenie plenerowe, mające na celu promowanie poezji i literatury, a także odkrywanie nowych talentów. Uczestnikami będą poeci, literaci oraz miłośnicy tych dziedzin kultury. Impreza będzie mieć zasięg ogólnopolski. Do udziału zostaną zaproszeni twórcy z całego kraju. Proponowane wydarzenie będzie doskonałą okazją do promowania gminy Fajstowice na terenie całego kraju, przybliżając wszystkim gościom swoją urodę oraz dostępne atrakcje. Wydarzenie poprzez nazwę, miejsce akcji, wykonawcę i formę nagrody, nawiązuje do lokalnej tradycji i bogatej historii powiatu krasnostawskiego.

8. Wojewódzkie Święto Ziół - cykliczna impreza zielarzy i plantatorów ziół połączona z Parafialno - Gminnym Świętem Plonów

Miejsce: Centrum Promocji Produktu Lokalnego, Targowisko Gminne „Mój Rynek” w Boniewie

9. Biesiada Kół Gospodyń Wiejskich – cykliczna impreza plenerowa aktywizująca środowiska wiejskie KGW, prezentacja dorobku KGW gmin powiatu krasnostawskiego, kiermasz kulinariów, rękodzieła i produktów lokalnych zarejestrowanych na liście produktów tradycyjnych MRiRW, wytworzonych przez KGW i lokalne stowarzyszenia działające na terenie powiatu krasnostawskiego- sprzedaż okazjonalna podczas biesiady, występy gminnych kapel i zespołów śpiewaczych, połączone z konkursami na najzabawniejszą przysmawkę, tradycyjną potrawę, zakończona plenerową potańcówką na ludowo.

Miejsce: Centrum Promocji Produktu Lokalnego, Targowisko Gminne „Mój Rynek” w Boniewie

10. Dzień Niepodległości

wystawa tematyczna, prelekcja dla dzieci, młodzieży oraz dorosłych,

Organizator: GOK w Fajstowicach, Gmina Fajstowice, Towarzystwo Przyjaciół Fajstowic

miejsce: Sala widowiskowa GOK w Fajstowicach

11. Kiermasz Bożonarodzeniowy – świąteczny kiermasz ozdób, rękodzieła i produktów lokalnych twórców z powiatu krasnostawskiego.

Miejsce: Centrum Promocji Produktu Lokalnego, Targowisko Gminne „Mój Rynek” w Boniewie

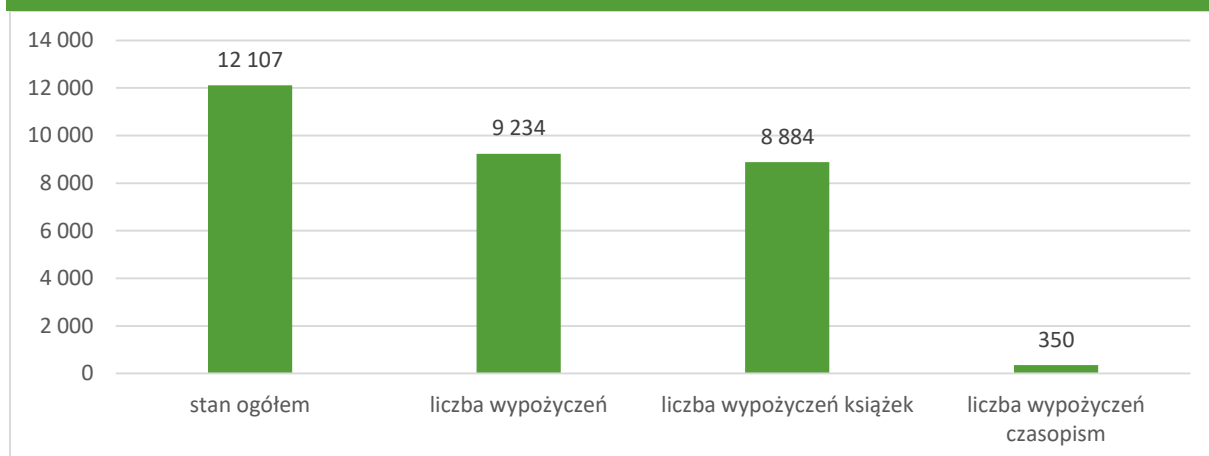
Gminna Biblioteka Publiczna w Fajstławicach

Gminna Biblioteka Publiczna w Fajstławicach jest samorządową jednostką organizacyjną działającą w formie samodzielnej instytucji kultury, dla której organizatorem jest Gmina Fajstławice. Biblioteka posiada osobowość prawną i jest wpisana do gminnego rejestru instytucji kultury. Biblioteka wchodzi w skład ogólnopolskiej sieci bibliotek. Biblioteka służy rozwijaniu i zaspokajaniu potrzeb czytelniczych, edukacyjnych i informacyjnych osób korzystających z biblioteki, upowszechnianiu wiedzy i nauki, rozwojowi kultury, przede wszystkim czytelniczej.

Gminna Biblioteka Publiczna w Fajstławicach wspiera rozwój społeczności lokalnej poprzez otwarty i bezpłatny dostęp do książki, informacji i wiedzy.

Poniższy wykres prezentuje stan księgozbioru Biblioteki oraz liczbę wypożyczeń/udostępnień księgozbioru w roku 2020.

Wykres 15. Stan księgozbioru Biblioteki oraz liczbę wypożyczeń/udostępnień księgozbioru w roku 2020.

Źródło: Dane Gminnej Biblioteki Publicznej w Fajstławicach.

W roku 2019 biblioteki zgłosiły swój udział w projekcie "Mała książka-Wielki człowiek", który jest skierowany do małych czytelników (od 3 do 6 lat). Dzięki dobrej współpracy bibliotek ze szkołami i przedszkolami biblioteki zyskały nowych czytelników nie tylko tych najmłodszych, ale też dorosłych, którzy przyszli z dziećmi po wyprawki. Aby poprawić stan czytelnictwa Gminna Biblioteka Publiczna organizuje cykliczne zajęcia i warsztaty z młodzieżą szkolną, wyjazdowe kolonie wypoczynkowe dla dzieci rolników (letnie i zimowe) w miejscowościach wypoczynkowych w górach i nad morzem.

Gminna Biblioteka Publiczna współpracuje również z sektorem ngo (non government organizations, tj. organizacjami pozarządowymi), w tym: Stowarzyszeniem na Rzecz Rozwoju Gminy Fajstławice, Stowarzyszeniem Aktywnych Kobiet, Towarzystwem Przyjaciół Fajstławic i Lokalną Grupą Działania Krasnystaw Plus.

Księgowość bibliotek prowadzi Skarbnik Gminy Fajstławice w ramach swoich obowiązków. Na stanowiskach bibliotekarskich zatrudniane są dwie osoby na 1 i 1/2 etatu.

Wśród najważniejszych projektów Biblioteki należy wymienić:

- ✓ udział w projekcie "Mała książka-Wielki człowiek", w ramach którego otrzymano 80 wyprawek dla dzieci przedszkolnych (2 książki, karta małego czytelnika, przypinka, naklejki i dyplomy).
- ✓ udział w projekcie "Kinder kanapka - przerwa na wspólne czytanie", z którego biblioteki pozyskały 300 zł za które zostało zakupionych 11 pozycji książkowych.

Gminna Biblioteka Publiczna mieści się w budynku przebudowanym w ramach projektu pn. „**Przebudowa zdegradowanego budynku remizy OSP w Fajstławicach na Gminny Ośrodek Kultury i Gminną Bibliotekę Publiczną wraz z zagospodarowaniem terenu i remontem drogi dojazdowej do obiektu**”.

5.3. Podsumowanie [5] Kultura i dziedzictwo kulturowe

PODSUMOWANIE [5] KULTURA I DZIEDZICTWO KULTUROWE

- ✓ Na terenie gminy Fajslawice występuje 5 zabytków wpisanych do rejestru zabytków Lubelskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Lublinie: cmentarz wojenny w Boniewie, Kościół parafialny pw. Św. Jana Nepomucena w Fajslawicach, dwa zespoły dworsko-parkowe (zlokalizowane w Fajslawicach i Siedliskach) oraz jeden zespół podworski położony w Suchodołach.
- ✓ Niestety, wiele zabytków na terenie gminy Fajslawice znajduje się w złym stanie materialnym i wymaga pilnych prac remontowych.
- ✓ Usługi kultury i sportu realizowane są na terenie gminy w oparciu o Gminny Ośrodek Kultury w Fajslawicach oraz Gminną Bibliotekę Publiczną w Fajslawicach.

6. Sport, rekreacja i turystyka

6.1. Infrastruktura sportowa

Stan techniczny obiektów sportowych na terenie gminy jest dobry, a wyposażenie niezbędne do upowszechniania rekreacji i sportu spełnia podstawowe potrzeby w tym zakresie. Obiekty sportowe służą młodzieży całej gminy. Są one często miejscem rywalizacji w różnych dyscyplinach i na różnym szczeblu. Bazę sportową w gminie Fajslawice stanowią:

- ✓ Boisko piłkarskie w Fajslawicach z trybunami na ok. 150 miejsc siedzących, adres: 21-060 Fajslawice 107 - boisko trawiaste o wymiarach: dł. 94 m., szer. 53 m, ogólnodostępne.
- ✓ Boisko piłkarskie w Suchodołach z trybunami na 306 miejsc siedzących, adres: 21-060 Fajslawice, Suchodoły 118 - boisko trawiaste o wymiarach: dł. 100 m., szer. 60 m, dostępne dla klubów sportowych i gminy.
- ✓ Boisko wielofunkcyjne bez trybun przy Szkole Podstawowej im. Powstańców Styczniowych w Fajslawicach, adres: 21-060 Fajslawice 130A - boisko ze sztuczną nawierzchnią o wymiarach: dł. 40m., szer. 20 m, ogólnodostępne.
- ✓ Boisko wielofunkcyjne bez trybun przy Szkole Podstawowej im. bł. Jana Pawła II w Siedliskach Drugich, adres 21-060 Fajslawice, Siedliska Drugie 190 - boisko z nawierzchnią poliuretanową o wymiarach: dł. 40 m., szer. 20 m, ogólnodostępne.
- ✓ Siłownia zewnętrzna w Siedliskach Drugich, ogólnodostępna, bezpłatna.
- ✓ Siłownia zewnętrzna w Fajslawicach, ogólnodostępna, bezpłatna.

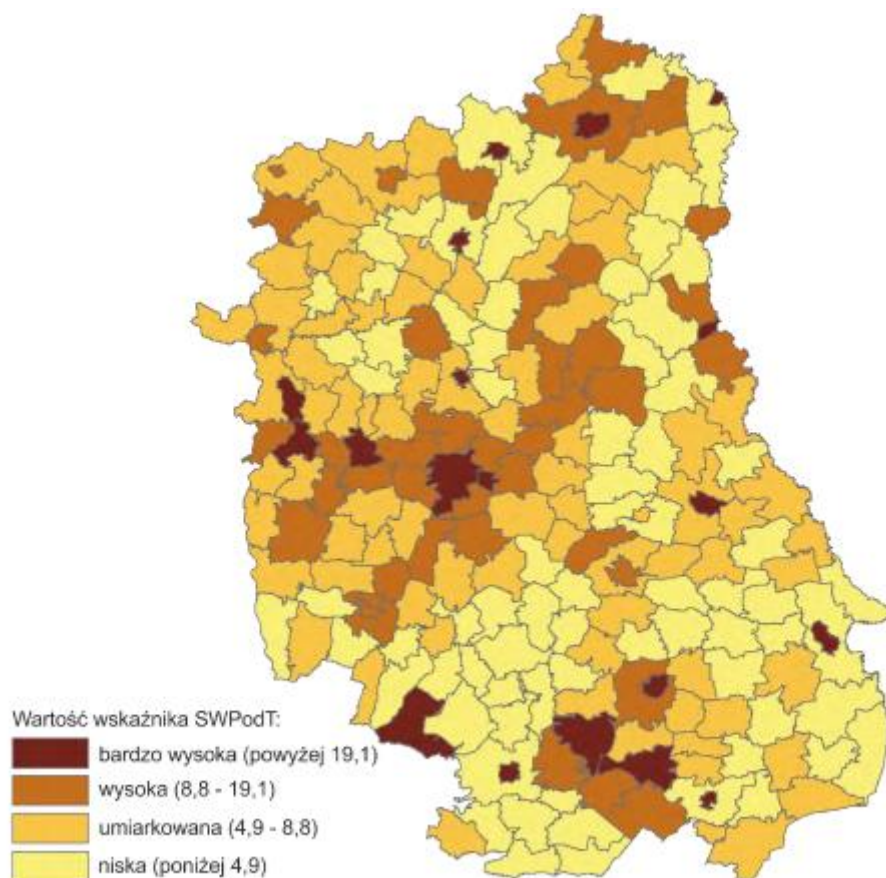

6.2. Atrakcyjność turystyczna i ruch turystyczny

Zgodnie z najnowszym opracowaniem Urzędu Statystycznego w Lublinie w zakresie turystyki pochodzącym z 2015 roku Gmina Fajslawice została zaliczona do obszarów o umiarkowanym stopniu podaży turystycznej. Na klasyfikację miały wpływ czynniki takie jak m.in. wskaźnik miejsc noclegowych w przeliczeniu na 100 km², wskaźnik obiektów noclegowych, kwater turystycznych, punktów informacji turystycznej, podmiotów gospodarki narodowej prowadzących działalność gospodarczą związaną z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi.

Mapa 6. Syntetyczny wskaźnik podaży turystycznej w 2015 r.

Źródło: Potencjał turystyczny Województwa Lubelskiego. Opracowanie Urzędu Statystycznego w Lublinie

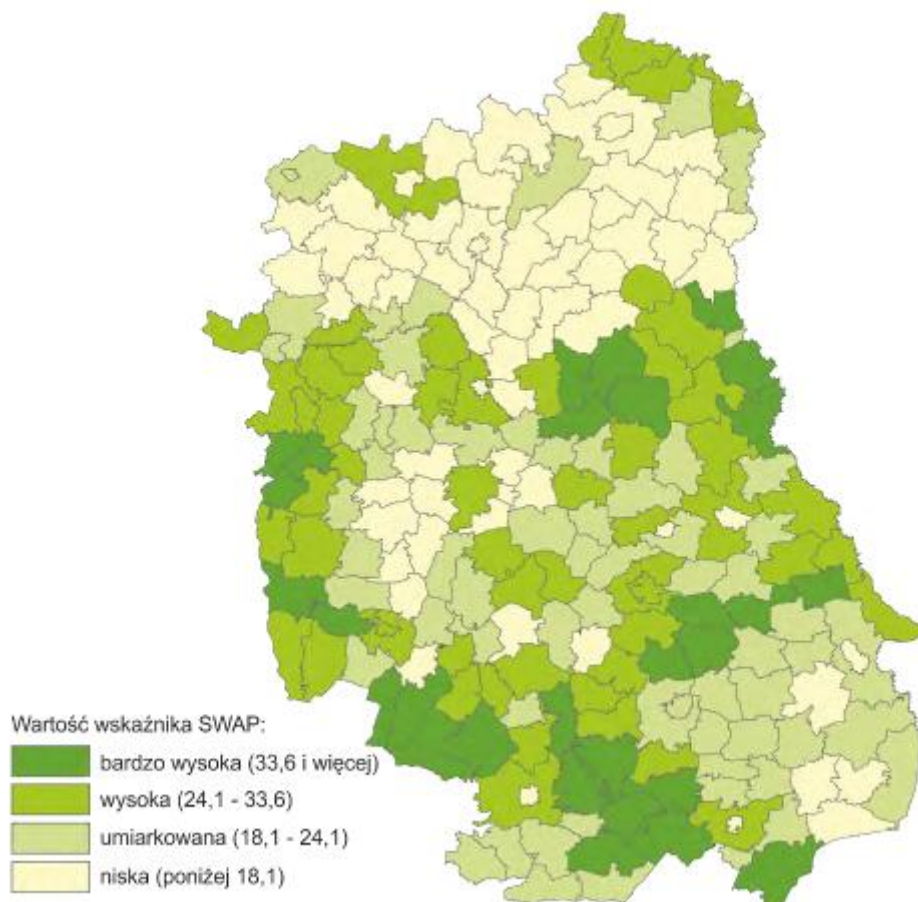
Typowo rolniczy charakter województwa, relatywnie niski poziom uprzemysłowienia i urbanizacji oraz uwarunkowania przyrodnicze i kulturowe stwarzają dogodne warunki do rozwoju agroturystyki. Może ona stanowić jeden z podstawowych czynników rozwoju obszarów wiejskich, bowiem jest ważnym elementem różnicowania i wzbogacania realizowanej działalności gospodarczej. Definiowana jest jako forma wypoczynku realizowanego na terenach gospodarstw wiejskich o charakterze rolniczym, oparta o bazę noclegową i aktywności rekreacyjne związane z gospodarstwem rolnym lub równoważnym i jego otoczeniem (przyrodniczym, produkcyjnym i usługowym). Adresowana jest przede wszystkim do turystów indywidualnych, rodzin lub niewielkich grup. Można wyróżnić trzy podstawowe rodzaje agroturystyki tj. turystykę realizowaną na terenach wiejskich obejmującą wszelkie formy rekreacji w rejonie nieurbanizowanym, turystykę związaną z rolnictwem – dającą możliwość poznania praktycznych aspektów pracy rolnika oraz turystykę wiejską – oferującą wiedzę teoretyczną i praktyczną na temat elementów i produktów kultury danej społeczności lokalnej.

Zgodnie z opracowaniem GUS Gminę Fajslawice zaliczono do grona gmin umiarkowanie atrakcyjnych przyrodniczo. Ochroną prawną objęto zaledwie 0,8% obszaru gminy (58,6 ha). Są to użytki ekologiczne i zespół przyrodniczo-krajobrazowy „Dolina Marianki”. Poza tym na terenie gminy znajduje się 21 pomników przyrody, które występują głównie koło parków dworskich w miejscowości

Fajstławice, Suchodoły i Siedliska Pierwsze. Na terenie gminy nie występują obszary włączone do sieci NATURA 2000.

Mapa 7. Syntetyczny wskaźnik atrakcyjności przyrodniczej w 2015 r.

Źródło: Potencjał turystyczny Województwa Lubelskiego. Opracowanie Urzędu Statystycznego w Lublinie

Rozwój turystyki może stanowić dużą szansę dla ogólnego rozwoju społeczno-gospodarczego gminy Fajstławice oraz tworzenia nowych miejsc pracy poza rolnictwem, pomimo relatywnie niewielkiej dynamiki w tym obszarze. Wydaje się, że walory przyrodnicze, krajobrazowe i kulturowe, występowanie osobliwości florystycznych oraz szereg odbywających się tutaj imprez stanowią dobrą podstawę do rozwoju różnych form turystyki w gminie.

W gminie Fajstławice, w chwili obecnej, brakuje możliwości zorganizowanego aktywnego wypoczynku. Brak jest infrastruktury turystycznej w postaci wyznaczonych szlaków rowerowych czy ścieżek dydaktycznych. Przez teren gminy przebiega jedynie jeden regionalny szlak pieszy, tj.: Wyżynny Szlak Czerwony. Ponadto brakuje dobrze rozwiniętej bazy gastronomicznej oraz noclegowej. Gmina musi też liczyć się z bardzo silną konkurencją ze strony innych jednostek samorządowych położonych w pobliżu Lublina, które kreuja się jako miejsca rekreacji dla mieszkańców miasta.

Zadaniem priorytetowym w zakresie rozwoju turystyki na terenie gminy wydaje się być opracowanie oferty turystycznej. Ponadto uzupełnienia wymaga baza gastronomiczna i noclegowa, jak

i rozbudowa wszelkiego rodzaju miejsc rekreacji. Rolą samorządu lokalnego jest zatem realizacja, stymulowanie i ułatwianie tych działań, np. poprzez pozyskiwanie środków zewnętrznych, stałą współpracę z lokalnym biznesem turystycznym czy wprowadzanie ułatwień dla przedsiębiorców z branży turystycznej, np.: w postaci ulg podatkowych.

Oczekuje się, że na znaczny wzrost atrakcyjności turystycznej i inwestycyjnej gminy Fajslawice wpłynie zakończenie realizacji projektu pn. „*Rewitalizacja zagospodarowania wokół zbiornika wodnego w Fajslawicach dz. nr 2276/1 w ramach lokalnego wsparcia ochrony dziedzictwa kulturowego i naturalnego*”, dofinansowanego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020, Działanie 7.1 Dziedzictwo kulturowe i naturalne.

W ramach projektu zaplanowano:

- ✓ utwardzenie ścieżki gruntowej – chodnik,
- ✓ utwardzenie powierzchni parkingu, wyznaczenie 4 miejsc postojowych w tym 1 przeznaczone dla osób niepełnosprawnych,
- ✓ remont grobli,
- ✓ remont istniejącego łącznika ciągu pieszego nad ciekiem Krynica,
- ✓ remont istniejącej wiaty wędkarskiej,
- ✓ wykonanie przyłącza elektroenergetycznego, montaż latarni parkowych, montaż instalacji fotowoltaicznej, monitoringu,
- ✓ dostawę i montaż altany widokowej o pow. 2,00x3,00 m,
- ✓ dostawę i montaż ławek parkowych,
- ✓ dostawę i montaż tablicy informacyjnej turystycznej,
- ✓ dostawę i montaż śmietniczek parkowych,
- ✓ urządzenie plaży trawiastej,
- ✓ wykonanie trawników dywanowych,
- ✓ nasadzenia drzew i krzewów.

Planowany termin zakończenia inwestycji to 30.11.2021r.

Zgodnie z założeniami władz Urzędu Gminy Fajslawice realizacja projektu wpłynie nie tylko na podniesienie jakości życia społeczności lokalnej, ale sprowadzi również do gminy turystów z okolicznych gmin. Zagospodarowanie zdegradowanego zbiornika wodnego stworzy nowe możliwości w zakresie powstawania nowej infrastruktury obsługi turystów.

6.3. Podsumowanie [6] Sport, rekreacja i turystyka

PODSUMOWANIE [6] SPORT, REKREACJA I TURYSTYKA

- ✓ Gmina Fajslawice posiada dobre warunki do uprawiania sportu, na co mają wpływ systematyczne inwestycje w tym zakresie.
- ✓ Stan techniczny obiektów sportowych na terenie gminy jest dobry, a wyposażenie niezbędne do popowszechniania rekreacji i sportu spełnia podstawowe potrzeby w tym zakresie.
- ✓ Zgodnie z analizami Głównego Urzędu Statystycznego w Lublinie gmina zalicza się do obszarów o umiarkowanym stopniu podaży turystycznej.
- ✓ Na terenie gminy brakuje możliwości zorganizowanego aktywnego wypoczynku. Brak jest infrastruktury turystycznej w postaci wyznaczonych szlaków rowerowych czy ścieżek dydaktycznych.
- ✓ Oczekuje się, że na znaczny wzrost atrakcyjności turystycznej i inwestycyjnej gminy Fajslawice wpłynie zakończenie realizacji projektu pn. „Rewitalizacja zagospodarowania wokół zbiornika wodnego w Fajslawicach dz. nr 2276/1 w ramach lokalnego wsparcia ochrony dziedzictwa kulturowego i naturalnego”.

7. Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne

7.1. Studium i plany miejscowe

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Fajslawice przyjęte uchwałą Nr XII/58/99 Rady Gminy Fajslawice z dnia 22 lipca 1999 r. zostało zmienione uchwałami:

- ✓ Nr XXXIX/140/2006 Rady Gminy Fajslawice z dnia 30 lipca 2006 r. w sprawie uchwalenia zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Fajslawice,
- ✓ Nr X/27/2015 Rady Gminy Fajslawice z dnia 24 lipca 2015 r.

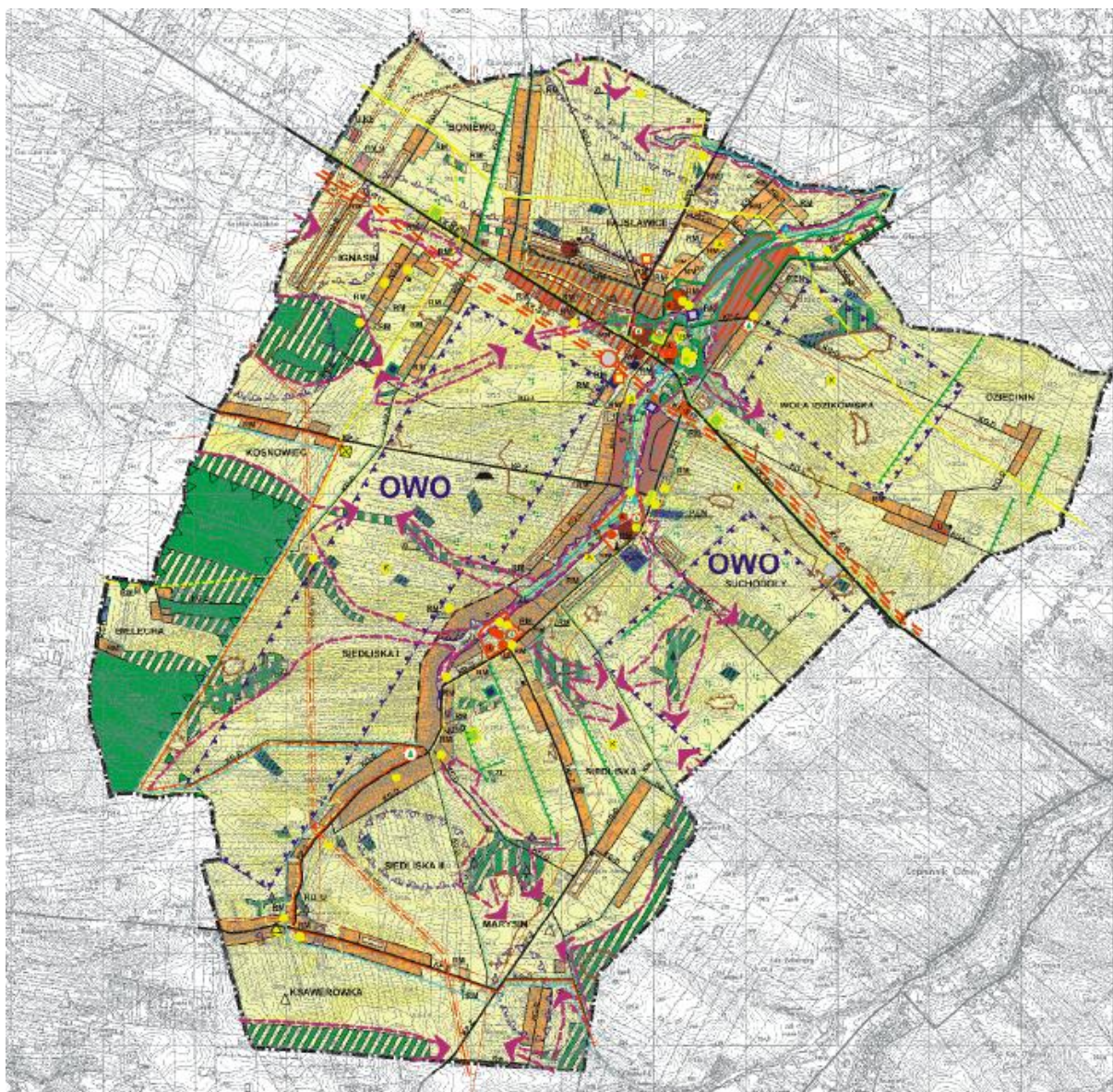
Zadaniem studium jest:

- ✓ zidentyfikowanie kompleksowych uwarunkowań rozwojowych gminy,
- ✓ rozpoznanie potrzeb oraz problemów do rozwiązania;
- ✓ kreślenie podstawowych funkcji terenu i zasad ich przekształceń, w tym szczególnie pożądanej weryfikacji istniejącego i planowanego zagospodarowania;
- ✓ stworzenie podstaw do aktualizacji i koordynacji planów miejscowych;
- ✓ stworzenie podstaw merytorycznych prowadzenia negocjacji w zakresie ponadlokalnych zadań publicznych;
- ✓ określenie podstaw formułowania strategii i programów dot. realizacji określonych celów i zadań wynikających z polityki samorządu.

Studium określa warunki godzenia interesu publicznego lokalnego i ponadlokalnego oraz interesów indywidualnych, występujących w obszarze gminy.

Mapa 8. Kierunki zagospodarowania przestrzennego- ustalenia studium.

Źródło: Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Fajstówice.

7.2. Sieć osadnicza oraz zagospodarowanie przestrzenne

Uwarunkowania rozwoju jednostek wiejskich określone są poprzez stosunkowo skromne zasoby wód powierzchniowych, dość zróżnicowaną rzeźbę terenu i ograniczoną dostępność obszarów wierzchowinowych, użytkowanych rolniczo. Jedyny ciek - rzeka Marianka, dopływ Wieprza przecina gminę na kierunku północ - południe i stanowi oś podłużną.

Dolina Marianki z użytkami zielonymi jest stosunkowo wąska i głęboko „wcięta”, rozszerza się w części północnej w rejonie wsi Fajstowice i Wola Idzikowska. W obszarze przydolinny i wzdłuż cieków dość licznie występują zadrzewienia. We wsiach Siedliska i Suchodoły są one powiązane krajobrazowo z pozostałościami zieleni komponowanej założeń dworsko - parkowych. Zbocza doliny, dość strome w południowej części gminy, mają łagodniejsze nachylenie w części północnej.

Obszary wierzchowinowe są wypiętrzone ponad częścią dolinną na ok. 30-60 m i rozcięte dolinami i wąwozami, „odchodzącymi” poprzecznie do doliny rzecznej. Tereny te cechują kulminacje wyodrębniające się w krajobrazie, niemal wyłącznie rolnicze zagospodarowanie oraz bardzo mały udział terenów leśnych. Jedynie dwa kompleksy leśne zachowały się w południowozachodniej części gminy, w rejonie wsi Bielecha. Również nieliczne są zadrzewienia wąwozów.

Sieć drożna powstała w powiązaniu z układem wodnym, równoległe do dolin rzecznych a obrzeżnie do terenów zwartej zabudowy największych wsi. Tylko nieliczne z dróg układu podstawowego mają przebieg poprzeczny do doliny rzecznej, m.in. głównie krajowe powiązanie komunikacyjne relacji Lublin - Zamość, zaliczone do dróg krajowych, przecina tę dolinę na wysokości Fajstowic.

Podobny przebieg mają drogi powiatowe, wiążące główne wsie na obszarze gminy (Suchodoły, Ksawerówka) z ośrodkami w sąsiednich gminach (Gardzienice, Rybczewice, Izdebnio). Pozostałe drogi uzupełniające podstawowy układ komunikacyjny to droga wojewódzka, odchodząca poprzecznie od drogi krajowej w kierunku na Trawniki i drogi powiatowe z których główna stanowi powiązanie komunikacyjne ciągu wsi położonych na prawobrzeżnych stokach doliny Marianki. Lokalny układ drogowy tworzy dość dobrze rozwiniętą sieć dróg gminnych, będących w większości osiami kolonijnych zespołów zabudowy lub uzupełniających i wiążących odcinki podstawowego układu komunikacyjnego.

Układ osadniczy gminy Fajstowice jest zdefiniowany przestrzennie przez nawiązanie do doliny rzeki Marianki, stanowiącej jego oś podłużną oraz do przebiegu głównego historycznego traktu komunikacyjnego relacji Lublin - Zamość, będącego osią poprzeczną tego układu. Najstarsze historyczne wsie (wzmiankowane w źródłach już w XIV i XV wieku) - Fajstowice, Wola Idzikowska, Suchodoły i Siedliska powstały na zboczach doliny rzecznej tworząc na niemal całym odcinku przebiegającym przez gminę jej zwartą, obustronną „obudowę”. Wsie te wraz z łanowym układem rozłogów pól i pozostałościami ośrodków dworskich są coraz rzadszymi w skali regionu przykładami zabytkowego krajobrazu kulturowego. Reprezentują one typ ulicówki, obustronnie lub jednostronnie obudowanej o zwartej zabudowie lokowanej na wąskich, długich parcelach. Ośrodek gminny - dawna wieś szlachecka Fajstowice położony jest na skrzyżowaniu głównych osi – układu doliny rzecznej i głównego traktu komunikacyjnego - drogi krajowej relacji Lublin - Zamość.

Na obszarze całej gminy dominuje zabudowa współczesna z budynkami mieszkalnymi i gospodarczymi murowanymi, w większości wsi pojedyncze budynki drewniane nie prezentują cech budownictwa ludowego o szczególnych wartościach. Wyjątkiem jest tutaj zabudowa wsi Ignasin, Ksawerówka i Siedliska, gdzie zachowało się drewniane budownictwo ludowe o walorach zabytkowych.

Najbardziej zróżnicowana jest zabudowa mieszkaniowa w ośrodku gminnym w którym poza obszarem tradycyjnej zabudowy zagrodowej zlokalizowane są zespoły zabudowy wielorodzinnej i jednorodzinnej.

W ośrodku gminnym Fajstowice oraz największych wsiach gminy Siedliska Pierwsze i Suchodoły koncentrują się główne usługi publiczne i komercyjne. Wspólną zasadą obowiązującą w ich lokalizacji na terenie tych wsi jest zagospodarowanie części obiektów lub terenów podworskich. Na terenach tych zlokalizowano głównie usługi publiczne oświaty (szkoła podstawowa w Fajstowicach), zdrowia (ośrodek zdrowia w Siedliskach Pierwszych), a także funkcje administracyjno - gospodarcze związane z obsługą rolnictwa.

W powiązaniu z tym centrum powstał również zespół mieszkalnictwa wielorodzinnego i jednorodzinnego a w północnej jego części zlokalizowane są: nowy cmentarz (przeniesiony z lokalizacji w rejonie kościoła na początku XIX w.) oraz obiekty produkcyjno-handlowe Herbapolu. Pozostałe usługi głównie o charakterze komercyjnym zlokalizowane są jako obustronna obudowa drogi krajowej.

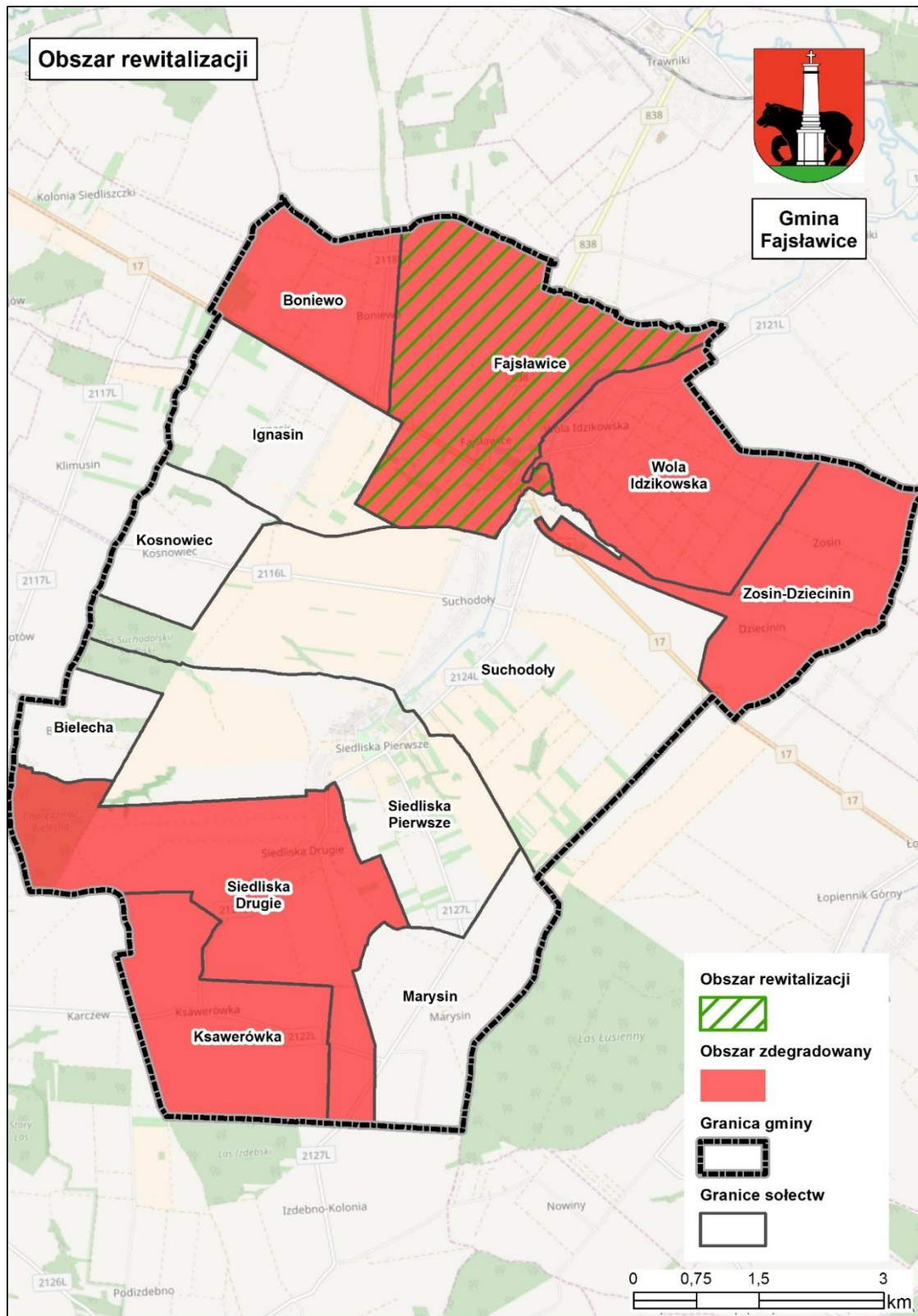
7.3. Obszary o szczególnych problemach lub barierach rozwojowych- rewitalizacja

Lokalny Program Rewitalizacji gminy Fajstowice na lata 2017-2023 zdefiniował jako obszar zdegradowany miejscowości: Siedliska Drugie, Fajstowice, Ksawerówka, Wola Idzikowska, Zosin-Dziecinin, Boniewo.

Jako obszar rewitalizacji określono miejscowość gminną tj. Fajstowice. Łączna powierzchnia obszarów do rewitalizacji wynosi 8,08 km², co stanowi 11,43% powierzchni gminy. Na koniec 2020 roku obszar rewitalizacji zamieszkiwało łącznie 1 348 osób (29,31% populacji gminy). Obszary zdegradowane i rewitalizacji przedstawia mapa.

Mapa 9. Obszary zdegradowane i rewitalizacji określone Lokalnym Programem Rewitalizacji Gminy Fajslawice na lata 2017-2023.

Źródło: Lokalny Program Rewitalizacji gminy Fajslawice na lata 2017-2023

7.4. Podsumowanie [7] Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne

PODSUMOWANIE [7] PLANOWANIE I ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENNE

- ✓ Politykę przestrzenną na terenie gminy reguluje Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Fajstów.
- ✓ Układ osadniczy gminy Fajstów jest zdefiniowany przestrzennie przez nawiązanie do doliny rzeki Marianki, stanowiącej jego oś podłużną oraz do przebiegu głównego historycznego traktu komunikacyjnego relacji Lublin – Zamość.
- ✓ W ośrodku gminnym Fajstów oraz największych wsiach gminy Siedliska Pierwsze i Suchodoły koncentrują się główne usługi publiczne i komercyjne.
- ✓ Do obszarów o szczególnych problemach lub barierach zaliczają się zdefiniowane Lokalnym Programem Rewitalizacji obszary rewitalizacji, tj. miejscowość gminna- Fajstów.

8. Bezpieczeństwo publiczne

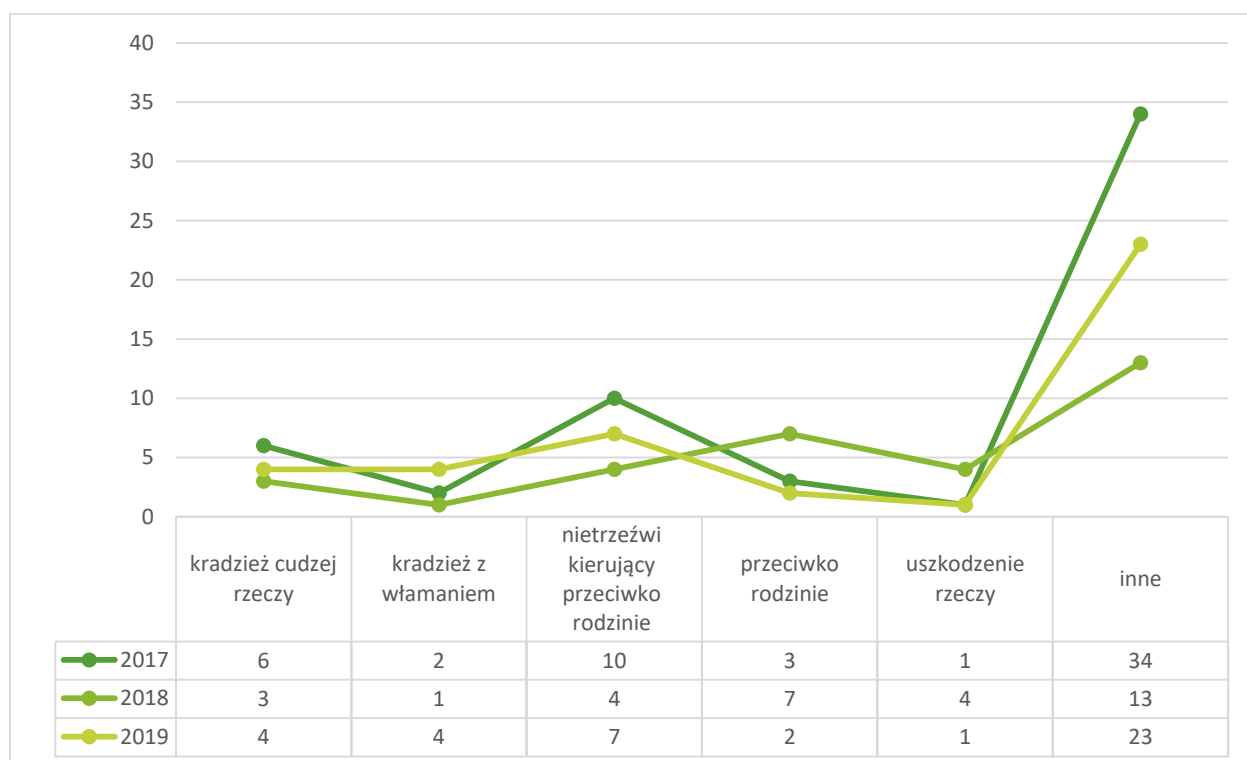

8.1. Przestępczość i bezpieczeństwo w ruchu drogowym

Bezpieczeństwo publiczne to ogół warunków i instytucji chroniących życie, zdrowie, mienie obywateli oraz majątek ogólnonarodowy, ustrój i suwerenność państwa przed zjawiskami groźnymi dla ładu prawnego, a także przed zjawiskami mogącymi zakłócić normalne funkcjonowanie obywateli, godzącymi w przyjęte normy postępowania.

Za bezpieczeństwo na terenie gminy odpowiada Posterunek Policji w Fajslawicach. Obejmuje on swoim zasięgiem działania teren gminy Fajslawice i gminy Łopiennik Górny. Na wskazanym obszarze znajduje się 28 miejscowości o łącznej powierzchni 167 km² i zamieszkałych przez około 9 000 mieszkańców. Wśród najczęstszych przestępstw na terenie gminy należy wymienić: art. 209 § 1 kk (niealimentacja), art. 178a § 1 kk- prowadzenie pojazdu w stanie nietrzeźwości lub pod wpływem środka odurzającego oraz art. 286 § 1 kk- oszustwo. Wykres 16 przedstawia szczegółowo liczbę przestępstw w latach 2017-2019.

Wykres 16. Przestępstwa popełnione na terenie gminy Fajslawice w latach 2017-2019.

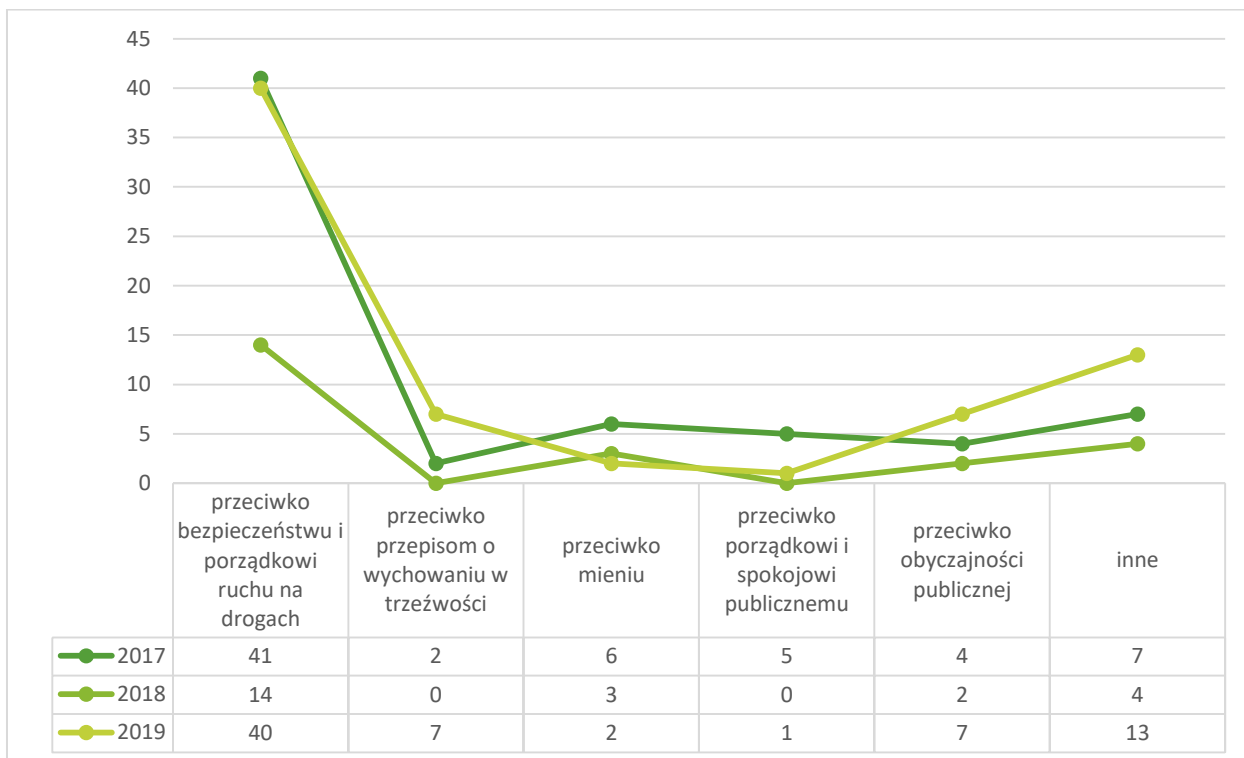

Źródło: Komenda Powiatowa Policji w Krasnymstawie.

W 2019 roku zanotowano aż 70 wykroczeń. Stanowi to o 5 więcej niż w roku 2017 i aż o 47 więcej niż w roku 2018. Najczęstsze wykroczenia popełniane są przeciwko bezpieczeństwu i porządkowi ruchu na drogach. Szczegółowe dane w tym aspekcie prezentuje Wykres 17.

Wykres 17. Wykroczenia popełnione na terenie gminy Fajslawice w latach 2017-2019.

Źródło: Komenda Powiatowa Policji w Krasnymstawie.

W latach 2017-2019:

- ✓ wystawiono łącznie 118 mandatów karnych,
- ✓ sporządzono 78 wniosków o ukaranie do sądu,
- ✓ zatrzymano na gorącym uczynku 14 osób,
- ✓ przeprowadzono 1 146 interwencji,
- ✓ wylegitymowano łącznie 4 628 osób,
- ✓ zatrzymano 6 praw jazdy,
- ✓ zatrzymano 10 dowodów rejestracyjnych.

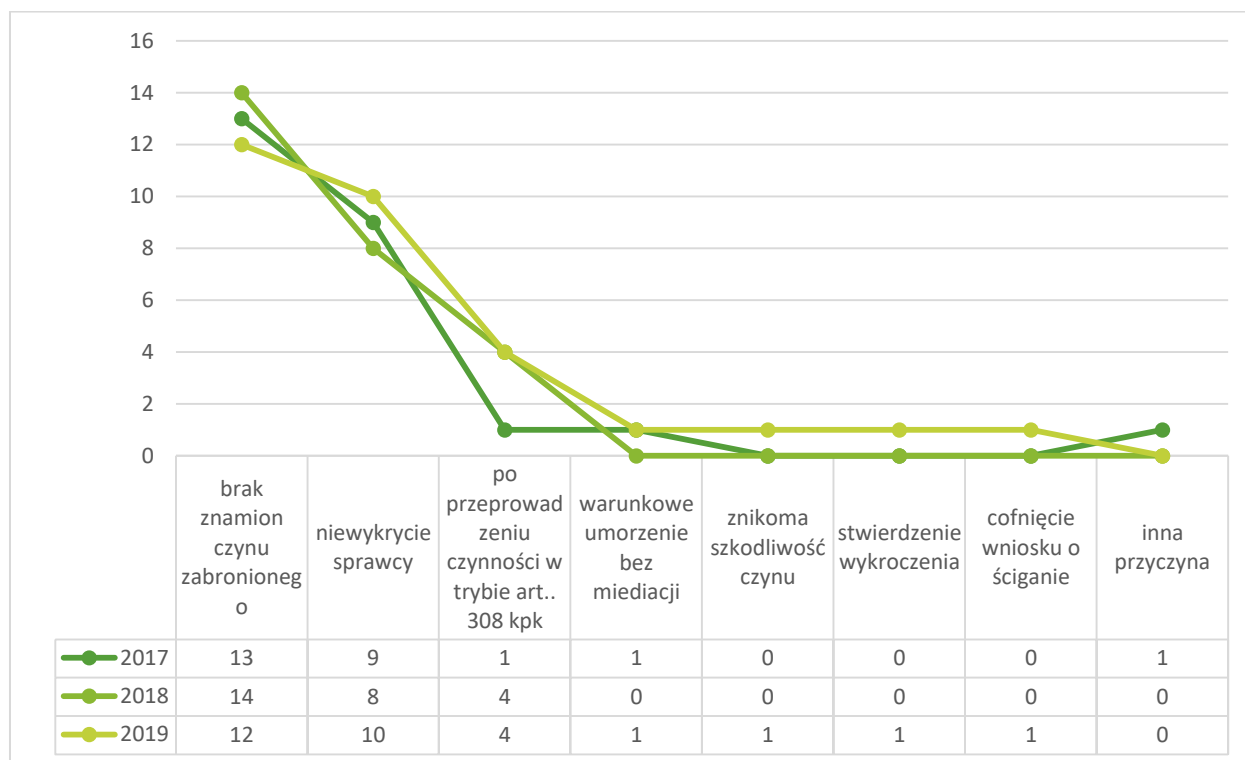
Wskaźnik wykrywalności przestępstw, wyniósł odpowiednio:

- ✓ w 2019 roku - 46,88%
- ✓ w 2018 roku - 52,00%
- ✓ w 2017 roku - 43,84%

Wśród najczęstszych przyczyn umorzeń postępowań karnych w latach 2017-2019 wymienia się: brak znamion czynu zabronionego oraz niewykrycie sprawcy. Szczegółowe dane prezentuje poniższy wykres.

Wykres 18. Przyczyny umorzeń postępowań karnych w latach 2017-2019.

Źródło: Komenda Powiatowa Policji w Krasnymstawie.

8.2. Ochrona przeciwpożarowa

Za bezpieczeństwo pożarowe na terenie gminy odpowiedzialne są jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej. Poszczególne jednostki oraz ich wyposażenie wymieniono w tabeli poniżej.

Tabela 21. Stan głównego wyposażenia jednostek OSP w gminie – stan na 2019 r.

Jednostka OSP	Wyposażenie
OSP Fajslawice	Samochód pożarniczy STAR 005, samochód pożarniczy Ford Transit, motopompy pożarnicze PO5 szt. 2, pompa pływająca NIAGARA szt. 1, pompa szlamowa szt. 1, Pilarka do drewna STHIL szt. 2, aparaty powietrzne – 4 kpl., sygnalizatory bezruchu szt. 4, agregat prądowłórczy HONDA - 1 szt., zestaw do ratownictwa przedmedycznego PSP R1 – 1 kpl., zestaw hydrauliczny do ratownictwa drogowego LUKAS - 1 kpl., radiostacja z systemem selektywnego alarmowania, radiotelefony samochodowe - 2 szt., radiotelefony nasobne 2 szt., automatyczny defibrylator zewnętrzny (AED), detektor napięcia, zabezpieczenie poduszki powietrznej dla kierowcy i pasażera, zestaw uniwersalnych podpór i klinów do stabilizacji pojazdów, 2 latarki akumulatorowe, parawan do osłony miejsca wypadku i zastaniania ofiar wypadków, syrena alarmowa elektryczna 1 szt., syrena ręczna 1 szt., sprężarka 1 szt., prostownik – 1 szt., węże tłoczne W 75 – 13 szt., wąż tłoczny W 52 11 szt.,

Jednostka OSP	Wypożyczenie
	węże ssawne 4 szt., lampa szperacz 1 szt., kosa spalinowa STHIL 1 szt., drabina rozstawna 3x7- 1 szt., hełm strażacki ochronny – 17 szt., toporek- 7 szt., buty skutery 8 par, ubrania ochronne bojowe - 12 kpl., ubrania koszarowe- 10 kpl., buty ochronne specjalne - 5 kpl., buty gumowe specjalne 8 par., buty gumowe wodery 3 pary, mundury wyjściowe 9 kpl., Ppasy bojowe 8 szt., pasy wyjściowe 6 szt., kominiarka niepalna 8 szt.
OSP Siedliska Drugie	Samochód pożarniczy średni marki MAN TGM 290 4x4, samochód pożarniczy lekki FORD Transit, motopompa pożarnicza PO 5 - szt. 2, pompa pływająca NIAGARA szt. 1, pompa szlamowa szt. 1, pilarka do drewna STHIL szt. 1, piła do betonu, aparaty powietrzne – 4 kpl., sygnalizatory bezruchu szt. 4, agregat prądotwórczy HONDA - 1 szt., zestaw do ratownictwa przedmedycznego PSP R1 – 1 kpl., średni zestaw narzędzi hydraulicznych do ratownictwa drogowego LUKAS - 1 kpl., automatyczny defibrylator zewnętrzny (AED), detektor napięcia, zabezpieczenie poduszki powietrznej kierowcy i pasażera, zestaw pokrowców ochronnych na ostre krawędzie, 4 latarki akumulatorowe, radiostacja z systemem selektywnego alarmowania, radiotelefony samochodowe - 2 szt., radiotelefony nasobne 2 szt., system powiadamia SMS, syrena alarmowa elektryczna 1 szt., syrena ręczna 1szt., prostownik – 1 szt., węże tłoczne W 75 – 13 szt., wąż tłoczny W 52 - 11 szt., prądownice zwykłe 4 szt., prądownice pianowe 2 szt., mostek przejazdowy szt. 2, rozdzielacz. 3 szt., węże ssawne 4 szt., lampa szperacz 1 szt., drabina 10 mb 1 szt., hełm strażacki ochronny CALISIA – 17 szt., toporek- 7 szt., buty skutery 8 par, ubrania ochronne bojowe - 12 kpl., ubrania koszarowe- 18 kpl., buty ochronne specjalne - 5 kpl., buty gumowe specjalne 15 par, buty gumowe wodery 3 pary, mundury wyjściowe 16 kpl., koszule OSP wyjściowe - 12 szt., pasy bojowe 8 szt., pasy wyjściowe 6 szt., kominiarka niepalna 8 szt., rękawice ochronne strażackie, latarki elektryczne halogenowe – 6 szt.
OSP Ksawerówka	Samochód pożarniczy STAR 266, samochód pożarniczy lekki Ford Transit, motopompy pożarnicze PO5 szt. 1, pilarka do drewna STHIL szt. 1, syrena alarmowa elektryczna 1 szt., syrena ręczna 1szt., węże tłoczne W 75 – 6 szt., wąż tłoczny W 52 - 10 szt., węże ssawne 4 szt., rozdzielacz - 2 szt., prądownice - 5 szt., drabina nasadkowa 2 szt., hełm strażacki ochronny – 16 szt., toporek - 14 szt., buty skutery 8 par, ubrania ochronne bojowe - 12 kpl., ubrania koszarowe- 10 kpl., buty gumowe 4 pary, mundury wyjściowe 15 kpl., pasy bojowe 8 szt., pasy wyjściowe 6 szt., płóg odśnieżający 1 szt.
OSP Suchodoły	Samochód pożarniczy lekki FS LUBLIN, motopompy pożarnicze PO5 szt. 2, pompa szlamowa HONDA szt. 1, pilarka do drewna STHIL szt. 1, agregat prądotwórczy HONDA - 1 szt., syrena alarmowa elektryczna 1 szt., syrena ręczna 1szt., węże tłoczne W 75 – 13 szt., wąż tłoczny W 52 11 szt., węże ssawne 5 szt., drabina - 1 szt., hełm strażacki ochronny CALISIA – 12 szt., toporek - 9 szt., buty skutery 8 par, ubrania koszarowe- 10 kpl., buty ochronne specjalne - 5 kpl., buty gumowe - 2 pary, mundury wyjściowe 7 kpl., pasy bojowe 11 szt., pasy wyjściowe 3 szt., kurtka OSP – 4 szt.
OSP Marysin	Samochód pożarniczy lekki FS LUBLIN 3, motopompa pożarnicza PO5- szt. 1, radiotelefon samochodowy - 1 szt., syrena alarmowa elektryczna 1 szt., syrena ręczna 1szt., drabina -1 szt., węże tłoczne W 75 – 3 szt., wąż tłoczny W- 52 - 7 szt., węże ssawne 2 szt., smok ssawny - 1 szt., hełm strażacki ochronny – 17 szt., toporek - 7 szt., buty skutery 8 par, ubrania koszarowe - 8 kpl., buty ochronne specjalne - 5 kpl., buty gumowe 7 par, mundury wyjściowe 6 kpl., pasy bojowe 8 szt.
OSP Wola Idzikowska	Motopompy pożarnicze PO5 szt. 2, pompa pływająca HONDA szt. 1, pilarka do drewna STHIL szt. 1, syrena alarmowa elektryczna 1 szt., syrena ręczna 1szt., prostownik – 1 szt., węże tłoczne W 75 – 13 szt., wąż tłoczny W 52- 11 szt., węże ssawne 4 szt., lampa szperacz 1 szt., drabina rozstawna 3x7- 1 szt., hełm strażacki ochronny – 8 szt., toporek - 5 szt., buty skutery 8 par, ubrania ochronne bojowe - 12 kpl., ubrania koszarowe- 10 kpl., buty gumowe 7 par., mundury wyjściowe 9 kpl., pasy bojowe 8 szt., pasy wyjściowe 6 szt., kominiarka niepalna 8 szt.

Poniższa tabela zawiera szczegółowe dane nt. interwencji poszczególnych jednostek OSP w gminie Fajstów w latach 2017-2019.

Tabela 22. Liczba i rodzaj interwencji OSP w latach 2017-2019.

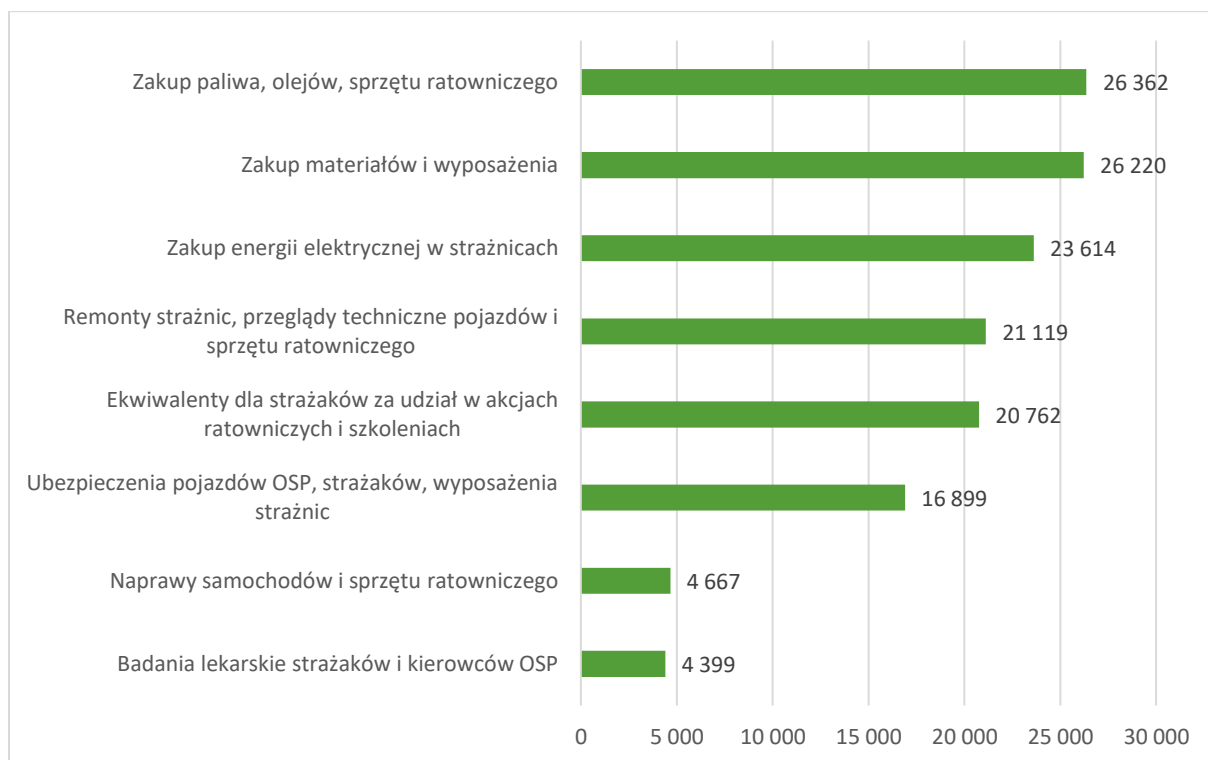
	Jednostka OSP	Požary	Miejscowe zagrożenia	Razem
2017	OSP Fajstów	6	18	24
	OSP Siedliska Drugie	3	15	18
	OSP Suchodoły	0	0	0
	OSP Ksawerówka	0	0	0
	OSP Marysin	0	0	0
	OSP Wola Idzikowska	0	0	0
	Ogółem	9	33	42
2018	Jednostka OSP	Požary	Miejscowe zagrożenia	Razem
	OSP Fajstów	10	11	21
	OSP Siedliska Drugie	9	5	14
	OSP Suchodoły	0	0	0
	OSP Ksawerówka	0	0	0
	OSP Marysin	0	0	0
	OSP Wola Idzikowska	0	0	0
Ogółem	19	16	35	
2019	Jednostka OSP	Požary	Miejscowe zagrożenia	Razem
	OSP Fajstów	10	16	26
	OSP Siedliska Drugie	12	13	25
	OSP Suchodoły	0	0	0
	OSP Ksawerówka	0	0	0
	OSP Marysin	0	0	0
	OSP Wola Idzikowska	0	0	0
Ogółem	22	29	51	

Źródło: Urząd Gminy Fajstów.

Największe środki związane z finansowaniem OSP w 2019 roku zostały przeznaczone na: zakup paliwa, olejów i sprzętu ratowniczego (26 362 zł), zakup materiałów i wyposażenia (26 220 zł) oraz zakup energii elektrycznej w strażnicach (23 614 zł). Szczegółowo kalkulację wydatków na OSP w gminie prezentuje wykres.

Wykres 19. Kalkulacja wydatków na OSP w gminie w 2019 roku.

Źródło: Urząd Gminy Fajslawice.

8.3. Podsumowanie [8] Bezpieczeństwo publiczne

PODSUMOWANIE [8] BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE.

- ✓ Za bezpieczeństwo na terenie gminy Fajslawice odpowiada Posterunek Policji w Fajslawicach.
- ✓ Wśród najczęstszych przestępstw na terenie gminy należy wymienić: niealimentację, prowadzenie pojazdu w stanie nietrzeźwości lub pod wpływem środka odurzającego oraz oszustwo.
- ✓ Najczęstsze wykroczenia popełniane są przeciwko bezpieczeństwu i porządkowi ruchu na drogach.
- ✓ Za bezpieczeństwo pożarowe na terenie gminy odpowiedzialne są jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej.
- ✓ Na terenie gminy funkcjonuje 6 jednostek OSP: OSP Fajslawice, OSP Siedliska Drugie, OSP Ksawerówka, OSP Suchodoły, OSP Marysin i OSP Wola Idzikowska
- ✓ Największe środki związane z finansowaniem OSP są przeznaczane na: zakup paliwa, olejów i sprzętu ratowniczego, zakup materiałów i wyposażenia oraz zakup energii elektrycznej w strażnicach.

9. Polityka społeczna

9.1. Pomoc społeczna

Zadania pomocy społecznej wynikające z programów rządowych, mających na celu ochronę poziomu życia osób, rodzin i grup społecznych oraz rozwój specjalistycznego wsparcia realizuje Ośrodek Pomocy Społecznej w Fajslawicach. Ośrodek Pomocy Społecznej w Fajslawicach powstał w 1998 roku. Ośrodek Pomocy Społecznej (OPS) jest jednostką organizacyjną gminy powołaną do wykonywania zadań z zakresu pomocy społecznej. Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka.

OPS w Fajslawicach realizuje zadania wynikające z ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 roku, które w szczególności polegają na:

- ✓ przyznawaniu i wypłacaniu przewidzianych ustawą świadczeń oraz przyznawaniu pomocy w naturze,
- ✓ pracy socjalnej i interwencji kryzysowej,
- ✓ prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej,
- ✓ analizie i ocenie zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej,
- ✓ realizacji zadań wynikających z rozeznaczonych potrzeb społecznych,
- ✓ rozwijaniu nowych form pomocy społecznej i samopomocy w ramach zidentyfikowanych potrzeb społecznych,
- ✓ opracowaniu i realizacji programów pomocy społecznej, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.

Zadania z zakresu pomocy społecznej Ośrodek realizuje w ramach zadań własnych oraz zadań zleconych gminie. Zadania własne Ośrodek realizuje zgodnie z ustaleniami rady gminy. Zadania zlecone realizowane są na podstawie szczegółowych porozumień z organem administracji rządowej po zapewnieniu przez nich na ten cel środków.

Ponadto Ośrodek Pomocy Społecznej realizuje dodatkowe zadania w zakresie:

- ✓ świadczeń rodzinnych,
- ✓ funduszu alimentacyjnego,
- ✓ postępowań wobec dłużników alimentacyjnych,
- ✓ przyznawaniu i wypłacaniu stypendium szkolnego.

Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w latach 2016-2020 zmalała o ponad ¼ - tj. 61 osób. Tabela 23 przedstawia szczegółowo rodzaje realizowanych przez Ośrodek Pomocy Społecznej świadczeń na przestrzeni lat 2016-2020.

Tabela 23. Formy pomocy społecznej realizowanej w gminie Fajslawice w latach 2016 – 2020.

LP	FORMY POMOCY	LICZBA OSÓB KORZYSTAJĄCYCH				
		2016	2017	2018	2019	2020
	LICZBA OSÓB OGÓŁEM KORZYSTAJĄCA Z POMOCY SPOŁECZNEJ	239	266	252	233	178
1	ZASIŁEK STAŁE	3	3	6	6	6
2	ZASIŁEK OKRESOWY	41	38	39	34	31
3	DOŻYWIANIE DZIECI W SZKOŁACH	159	165	150	130	106
4	DOŻYWIANIE DZIECI Z TZW. LISTY DYREKTORSKIEJ	20	0	0	0	0
5	DOŻYWIANIE DLA OSÓB DOROSŁYCH	0	0	0	0	0
6	ZASIŁEK CELOWY W ZWIĄZKU ZE ZDARZENIEM LOSOWYM	6	6	4	2	0
7	ZASIŁEK CELOWY	56	75	81	82	62
8	W TYM: SPECJALNY ZASIŁEK CELOWY	18	25	34	34	21
9	SPECJALISTYCZNE USŁUGI OPIEKUŃCZE	0	0	0	0	0
10	USŁUGI OPIEKUŃCZE	0	0	0	0	0
11	OSOBY OBJĘTE PRACĄ SOCJALNĄ	181	209	216	221	160
12	OSOBY OBJĘTE KONTRAKTEM SOCJALNYM	4	7	16	14	22
13	OSOBY OBJĘTE WSPARCIEM ASYSTENTA RODZINY	10	11	10	0	0
14	LICZBA WDROŻONYCH PROCEDUR „NIEBIESKA KARTA”	19	14	16	25	18
15	LICZBA OSÓB PRZEBYWAJĄCYCH W DOMACH OPIEKI SPOŁECZNEJ	3	2	0	1	1

Źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej w Fajslawicach.

Do najczęstszych przyczyn korzystania z pomocy społecznej w 2020 roku należały: długotrwała lub ciężka choroba (71 świadczeń), ubóstwo (65 świadczeń) oraz bezrobocie (40 świadczeń).

Tabela 24. Przyczyny korzystania z pomocy społecznej.

PRZYCZYNY KORZYSTANIA Z POMOCY SPOŁECZNEJ	2016	2017	2018	2019	2020
1 UBÓSTWO	89	91	92	81	65
2 BEZDOMNOŚĆ	0	0	0	0	0
3 POTRZEBA OCHRONY MACIERZYŃSTWA	23	21	21	17	14
4 W TYM: WIELODZIEDNOŚĆ	6	0	0	0	0
5 BEZROBOCIE	57	53	57	53	40
6 NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ	28	38	49	44	29
7 DŁUGOTRWAŁA LUB CIĘŻKA CHOROBA	87	99	89	83	71

PRZYCZYNY KORZYSTANIA Z POMOCY SPOŁECZNEJ		2016	2017	2018	2019	2020
8	BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZYCH I PROWADZENIA GOSPODARSTWA DOMOWEGO	52	58	54	45	35
9	W TYM: RODZINY NIEPEŁNE	20	28	27	19	17
10	RODZINY WIELODZIECNE	35	32	31	30	24
11	PRZEMOC W RODZINIE	2	1	2	5	2
12	ALKOHOLIZM	16	20	29	32	20
13	NARKOMANIA	0	0	0	0	0
14	TRUDNOŚCI W PRZYSTOSOWANIU DO ŻYCIA PO ZWOLNIENIU Z ZAKŁADU KARNEGO	0	2	4	2	3
15	ZDARZENIE LOSOWE	6	6	4	2	0
16	SYTUACJA KRYZYSOWA	0	0	0	0	0
OGÓŁEM:		239	266	252	233	178
UWAGI DO TABELI:						
Osoby korzystają z pomocy społecznej z kilku różnych przyczyn jednocześnie.						
PROGNOZA LICZBY OSÓB, KTÓRE BĘDĄ KORZYSTAĆ Z POMOCY SPOŁECZNEJ:						
2021 r.: 200 osób						
2022 r.: 200 osób						

Źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej w Fajslawicach.

9.2. Ochrona zdrowia

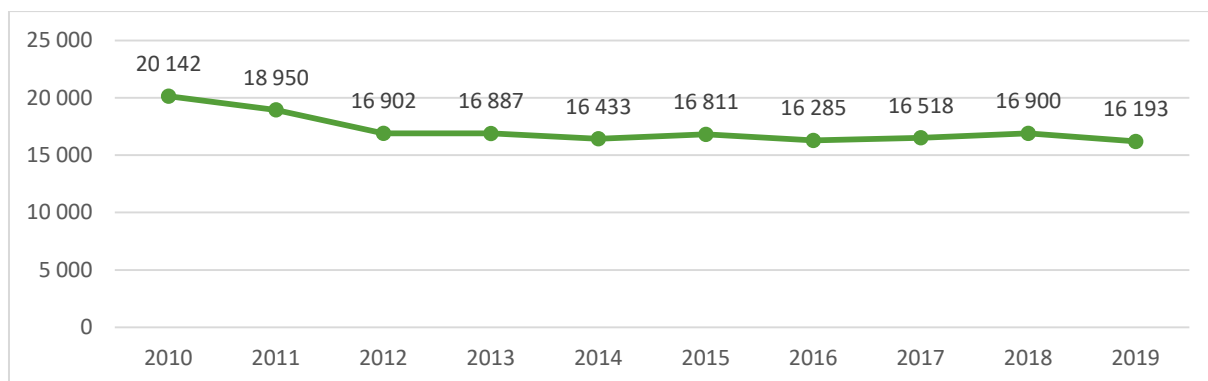
Na infrastrukturę ochrony zdrowia na terenie gminy Fajslawice, składają się:

- ✓ Filia Ośrodka Medycznego Dobra Medycyna Praktyczna Sp. z o.o. zlokalizowana w Fajslawicach (Fajslawice 107 A). Na zakres realizowanych świadczeń składają się: podstawowa opieka zdrowotna, ambulatoryjna opieka specjalistyczna (w tym: ortopedia, ginekologia, laryngologia, okulistyka, neurologia, kardiologia) oraz fizjoterapia. Filia w Fajslawicach należy do nielicznych wiejskich ośrodków, które realizują szerokie spektrum świadczeń specjalistycznych. Z usług przychodni w Fajslawicach korzystają mieszkańcy Fajslawic i innych okolicznych gmin oraz osoby zamieszkujące na terenie powiatu krasnostawskiego.
- ✓ Filia Ośrodka Medycznego Dobra Medycyna Praktyczna Sp. z o.o. zlokalizowana w Siedliskach. Ośrodek świadczący usługi z zakresu fizjoterapii. Filia posiada zaplecze przygotowane do kontraktacji gabinetów ambulatoryjnej opieki specjalistycznej: ginekologia, laryngologia, kardiologia.
- ✓ 3 apteki.

Zgodnie z danymi BDL GUS najwięcej porad lekarskich na terenie gminy Fajstów zostało udzielonych w 2010 roku (20 142). Od tamtej pory można zauważyć tendencję spadkową. W 2019 roku udzielono 16 193 porad lekarskich.

Wykres 20. Liczba porad lekarskich udzielonych w ramach podstawowej opieki zdrowotnej w gminie Fajstów w latach 2010-2019.

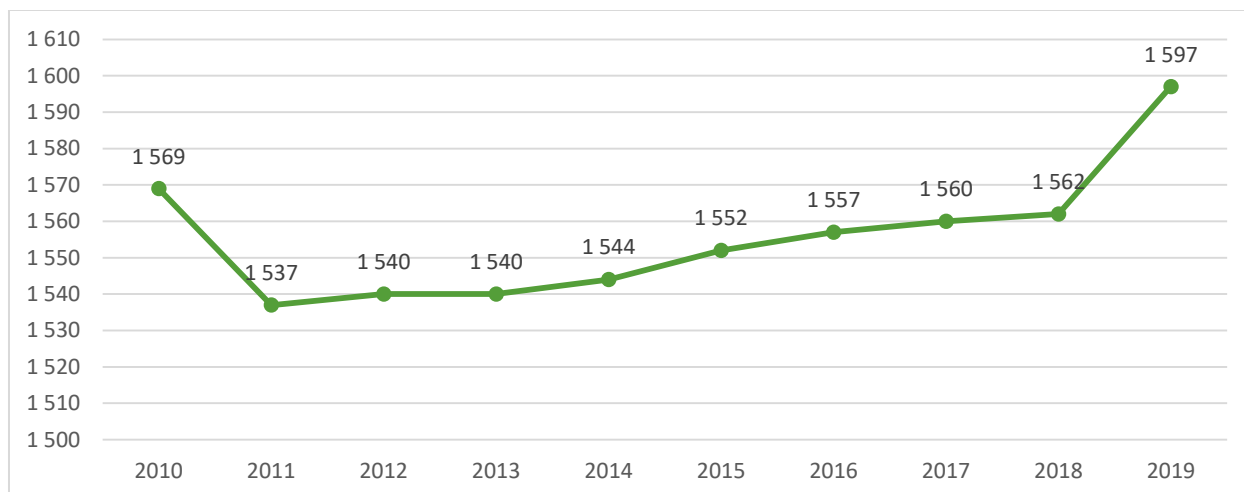
Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

9.3. Gospodarka mieszkaniowa

Warunki mieszkaniowe to jeden z ważniejszych czynników świadczących o rozwoju gospodarczym społeczeństwa oraz stopniu jego zamożności. W 2019 roku na terenie Fajstów znajdowało się 1 597 budynków mieszkalnych. Wykres 21 przedstawia liczbę budynków mieszkalnych na przestrzeni lat 2010-2019.

Wykres 21. Liczba budynków mieszkalnych w gminie Fajstów w latach 2010-2019.

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

Zgodnie z danymi BDL GUS w ciągu 10 lat w gminie Fajslawice wzrosła zarówno liczba mieszkań, przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania, przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę, jak również liczba mieszkań na 1 000 mieszkańców. Szczegółowe zmiany w zakresie ww. wskaźników prezentuje Tabela 25.

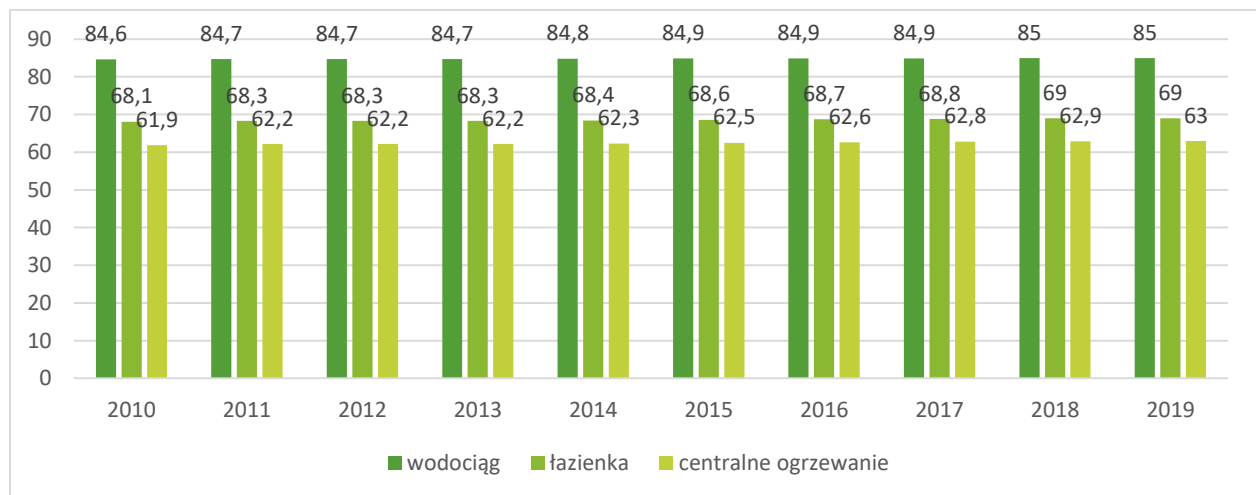
Tabela 25. Zasoby mieszkaniowe w gminie Fajslawice w latach 2010-2019.

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
mieszkania (szt.)	1 671	1 681	1 684	1 684	1 689	1 697	1 702	1 706	1 708	1 711
izby (szt.)	6 269	6 334	6 351	6 351	6 381	6 427	6 454	6 482	6 499	6 519
powierzchnia użytkowa mieszkań (m²)	143	144	145	145	145	146	147	148	148	149
przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania (m²)	147	590	048	048	652	886	555	186	571	127
przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania na 1 osobę (m²)	85,7	86,0	86,1	86,1	86,2	86,6	86,7	86,9	87,0	87,2
mieszkania na 1000 mieszkańców (szt.)	29,3	29,9	30,5	30,7	31,0	31,6	31,9	32,3	32,5	32,6
mieszkania na 1000 mieszkańców (szt.)	342	348	354	356	359	365	368	372	373	374

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

W 2019 roku w wodociąg wyposażonych było 85% mieszkań, w łazienki – 69%, natomiast w centralne ogrzewanie 63%.

Wykres 22. Mieszkania wyposażone w instalacje w % ogółu mieszkań w gminie w latach 2010-2019.

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

9.4. Podsumowanie [9] Polityka społeczna

PODSUMOWANIE [9] POLITYKA SPOŁECZNA

- ✓ Zadania pomocy społecznej wynikające z programów rządowych, mających na celu ochronę poziomu życia osób, rodzin i grup społecznych oraz rozwój specjalistycznego wsparcia realizuje Ośrodek Pomocy Społecznej w Fajslawicach.
- ✓ Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w latach 2016-2019 utrzymywała się na stałym poziomie.
- ✓ Do najczęstszych przyczyn korzystania z pomocy społecznej należą: długotrwała lub ciężka choroba, ubóstwo oraz bezrobocie.
- ✓ Na infrastrukturę ochrony zdrowia na terenie gminy Fajslawice, składają się: wie Filie Ośrodka Medycznego Dobra Medycyna Praktyczna Sp. z o.o. zlokalizowane w Fajslawicach i Siedliskach oraz 3 apteki
- ✓ W 2019 roku w wodociąg wyposażonych było 85% mieszkań, w łazienki – 69%, natomiast w centralne ogrzewanie 63%.
- ✓ Zgodnie z danymi BDL GUS w ciągu 10 lat w gminie Fajslawice wzrosła zarówno liczba mieszkań, przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania, przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę, jak również liczba mieszkań na 1 000 mieszkańców.

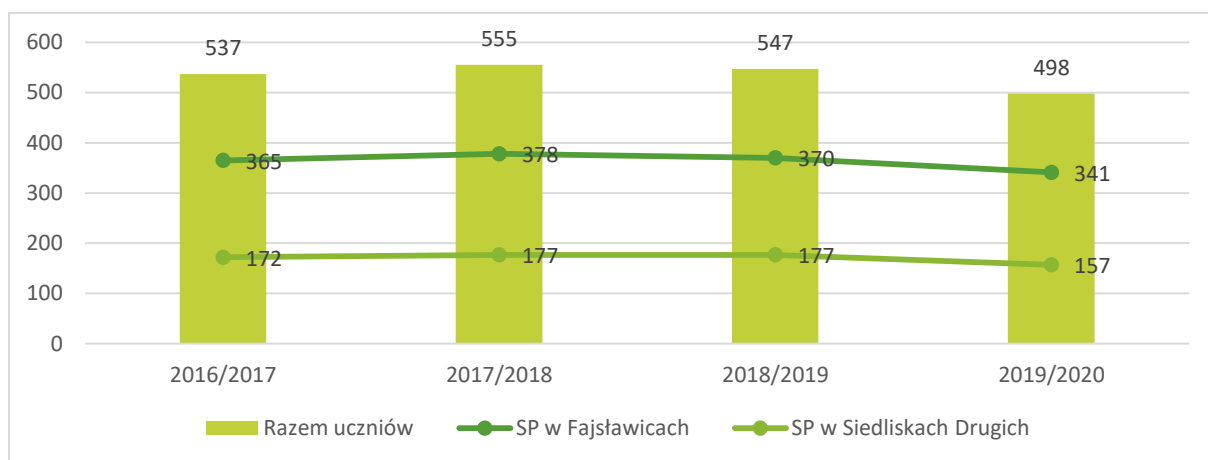
10. Edukacja i wychowanie

10.1. Infrastruktura oświatowo-edukacyjna

Dbłość o rozwój edukacji publicznej należy do najważniejszych zadań samorządów lokalnych. Na terenie gminy funkcjonują dwie szkoły podstawowe: Szkoła Podstawowa im. Błogosławionego Jana Pawła II w Siedliskach Drugich oraz Szkoła Podstawowa im. Powstańców Styczniowych w Fajslawicach. W roku szkolnym 2019/2020 do placówek oświatowych na terenie Gminy Fajslawice uczęszczało 498 uczniów, tj. o 39 mniej niż w roku szkolnym 2016/2017.

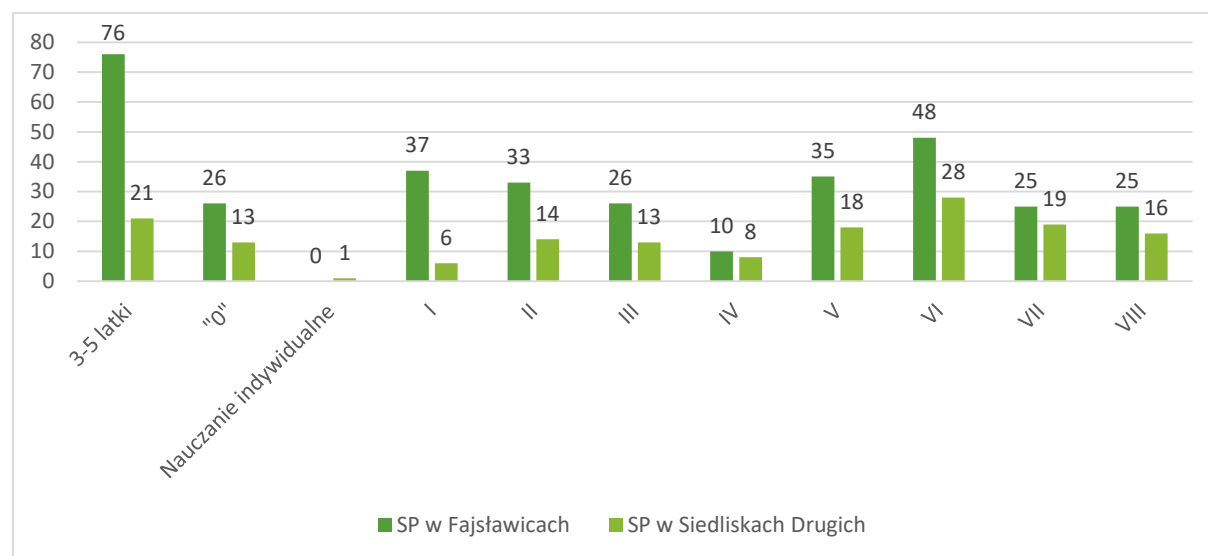
Wykres 23. Liczba uczniów w placówkach oświatowych na terenie gminy Fajslawice (ogółem).

Źródło: SP w Fajslawicach oraz SP w Siedliskach Drugich.

Wykres 24 przedstawia szczegółowo liczbę uczniów w poszczególnych placówkach oświatowych w podziale na oddziały.

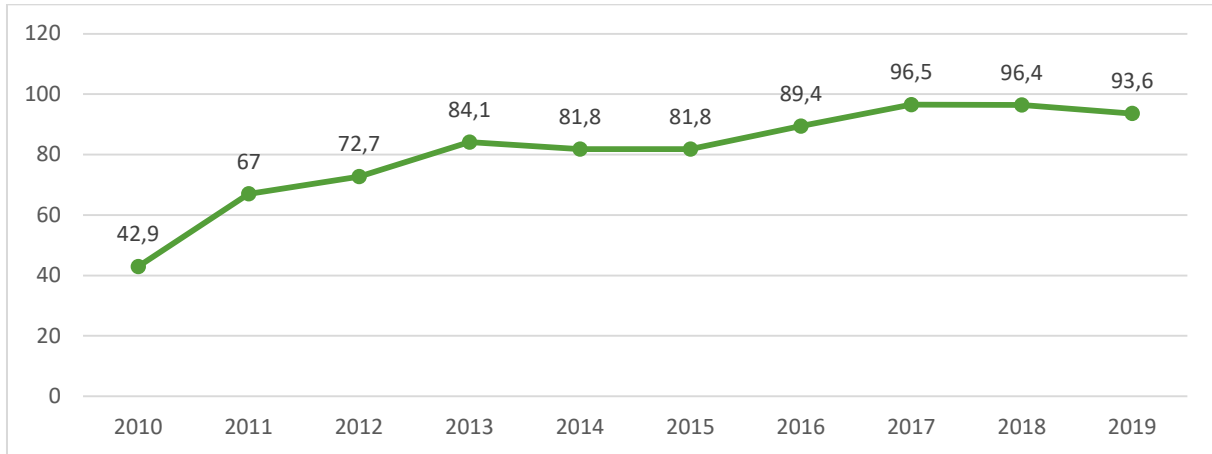
Wykres 24. Liczba uczniów w placówkach oświatowych na terenie gminy Fajslawice (według oddziałów).

Źródło: SP w Fajslawicach oraz SP w Siedliskach Drugich.

Zgodnie z danymi BDL GUS odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym znacznie wzrósł od 2010 r. – wzrost o 50,7 pkt %. W 2019 roku wskaźnik osiągnął wartość 93,6%.

Wykres 25. Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w latach 2010-2019

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

Syntetyczny opis poszczególnych placówek oświatowych przedstawiono w tabeli poniżej:

Tabela 26. Dane ogólne dot. placówek oświatowych na terenie gminy Fajslawice.

	Szkoła Podstawowa im. Powstańców Styczniowych w Fajslawicach	Szkoła Podstawowa im. Błogosławionego Jana Pawła II w Siedliskach Drugich
Syntetyczny opis placówki, kierunków kształcenia, profili, planów w tym zakresie	Szkoła Podstawowa im. Powstańców Styczniowych w Fajslawicach jest szkołą z oddziałami przedszkolnymi od 3 do 6 roku życia oraz klasami 1- 8 ogólnodostępnymi, bez profilu. W najbliższych latach dotychczasowy kierunek kształcenia będzie utrzymany.	W Szkole Podstawowej w Siedliskach Drugich kształceni są uczniowie w oddziałach przedszkolnych (dzieci od 3 roku życia) oraz w klasach od 1 do 8. W najbliższych latach dotychczasowy kierunek kształcenia będzie utrzymany.
Stan techniczny budynków oraz planowane remonty i inwestycje	Stan techniczny budynku szkoły jest dobry. Planowane remonty i inwestycje: wymiana wykładzin podłogowych w salach lekcyjnych, malowanie sali gimnastycznej, modernizacja łazienki dla 3-latków, wymiana wykładziny na sali gimnastycznej i wymiana nawierzchni na boisku wielofunkcyjnym.	Szkoła mieści się w jednym budynku. Budynek ogrzewany jest przez kocioł olejowy. Szkoła posiada również obiekty będące pozostałościami po dawniej używanej kotłowni węglowej (budynek starej kotłowni, wiatę murowaną, garaż). Stan techniczny budynku szkoły jest dobry. Wszelkie prace konserwacyjne są prowadzone na bieżąco. Wymiany dachu wymaga garaż użytkowany jako magazyn podręczny. Remontu nawierzchni wymaga również droga dojazdowa do szkoły zakwalifikowana jako droga gminna.

**Szkoła Podstawowa im. Powstańców
Styczniowych w Fajslawicach**

**Szkoła Podstawowa im. Błogosławionego
Jana Pawła II w Siedliskach Drugich**

Posiadana infrastruktura sportowa	Infrastruktura sportowa szkoły składa się z: sali gimnastycznej, dużego boiska do piłki nożnej, małego boiska trawiastego, boiska kostkowego do piłki ręcznej oraz boiska wielofunkcyjnego. Wszystkie obiekty dostępne są dla społeczności lokalnej.	Szkoła posiada boisko wielofunkcyjne ze sztuczną nawierzchnią, boisko trawiaste, dwa place zabaw oraz siłownię zewnętrzną. Stan obiektów jest dobry. Korzysta z nich cała społeczność lokalna (młodzież, rodzice z dziećmi). Najczęściej w godzinach popołudniowych oraz w weekendy.
Możliwość wykorzystania posiadanych obiektów na cele komercyjne	Szkoła nie planuje wykorzystania posiadanych obiektów na cele komercyjne.	Malowniczo położony budynek może być udostępniany firmom na szkolenia.

Źródło: SP w Fajslawicach oraz SP w Siedliskach Drugich.

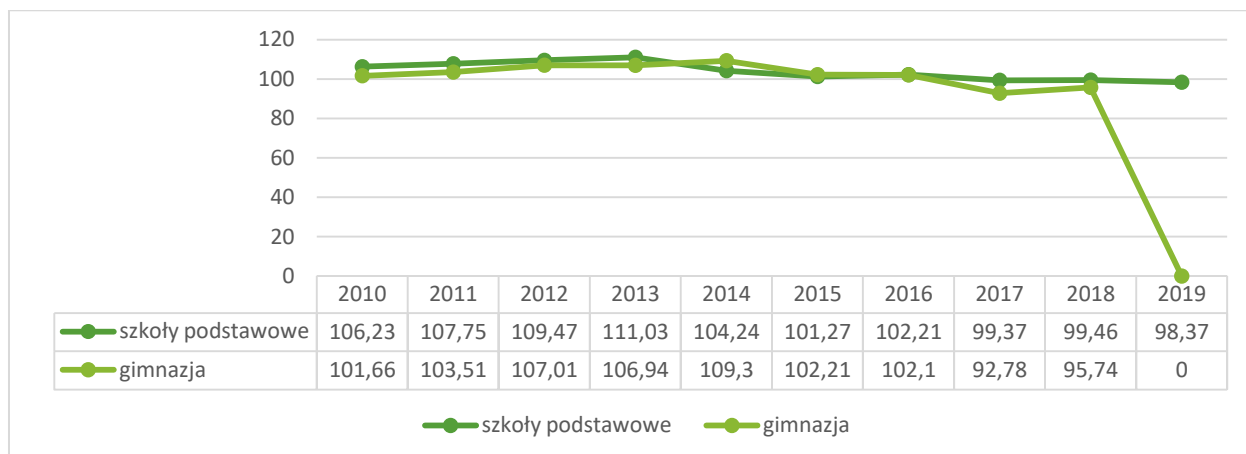
10.2. Współczynnik skolaryzacji

Współczynnik skolaryzacji brutto stanowi miarę relacji liczby osób uczących się (stan na 1 września) na danym poziomie kształcenia do liczby ludności (stan na 31 grudnia) w grupie wieku określonej jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania. W sytuacji, gdy wskaźnik ten osiąga miarę powyżej 100 oznacza, że do szkół zlokalizowanych na terenie gminy uczęszczają osoby spoza jej obrębu. Wartość współczynnika poniżej 100 oznacza sytuację odwrotną, kiedy to dzieci zamieszkujące w gminie uczęszczają do placówek oświatowych znajdujących się na terenie innych jednostek samorządowych.

Jak wynika z danych GUS współczynnik skolaryzacji brutto zmalał w ciągu ostatniej dekady. W związku z reformą edukacji i likwidacją gimnazjów, w 2019 roku BDL GUS nie obliczał wartości wskaźnika dla szkół gimnazjalnych a jedynie dla podstawowych. Obecna wartość wskaźnika skolaryzacji brutto, wynosząca dla szkół podstawowych 98,37% oznacza, że tylko niewielki odsetek uczniów szkół podstawowych kształci się poza terenem gminy.

Wykres 26. Współczynnik skolaryzacji brutto w gminie Fajstowice w latach 2010-2019.

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

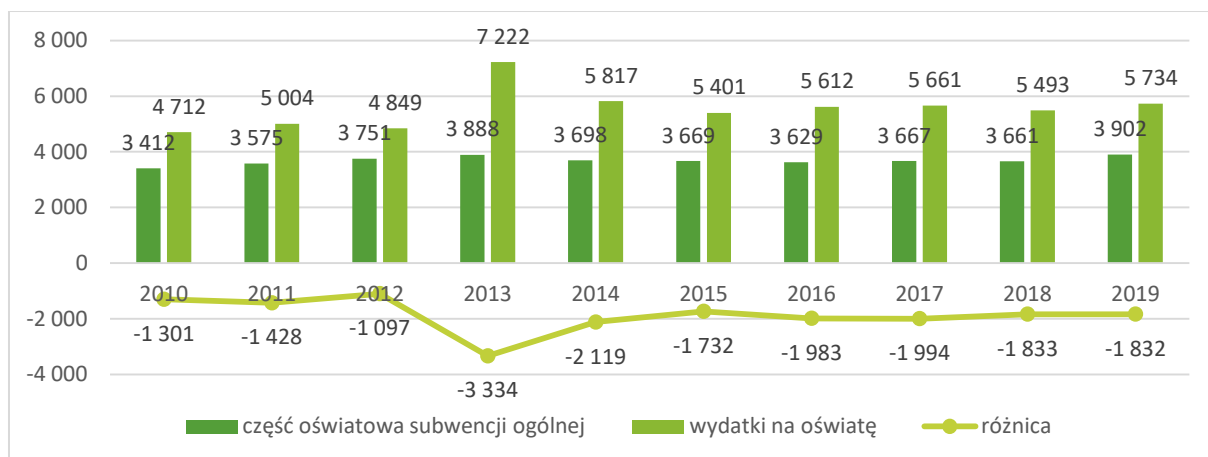

10.3. Wydatki na oświatę

Analogicznie do innych jednostek samorządu terytorialnego, problemem dla gminy Fajstowice może w przyszłości być wysokość otrzymywanej z budżetu państwa subwencji oświatowej. Wydatki ponoszone przez gminę na funkcjonowanie oświaty to w pierwszej kolejności płace nauczycieli oraz bieżące utrzymanie i remonty budynków. Z uwagi na fakt, iż gmina zobligowana jest ponieść powyższe koszty, a wpływy z subwencji oświatowej są niższe niż realne potrzeby utrzymuje się deficyt, który pokrywany jest ze środków własnych samorządu. Oznacza to, że gmina bilansując wydatki na oświatę, zmniejsza m.in. swoją zdolność inwestycyjną.

Jak ilustruje poniższy wykres w latach 2010-2019 kwota wydatków na oświatę znacznie przekraczała kwotę otrzymanych subwencji (w 2019 o -1 831 856 zł). Różnicę pomiędzy wysokością otrzymanej subwencji a wydatkami na oświatę i wychowanie gmina zmuszona jest pokrywać z własnych środków.

Wykres 27. Porównanie wysokości subwencji oświatowej i wydatków na oświatę w tys. PLN.

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

10.4. Podsumowanie [10] Edukacja i wychowanie

PODSUMOWANIE [10] EDUKACJA I WYCHOWANIE

- ✓ Na terenie gminy funkcjonują łącznie dwie placówki szkolne: Szkoła Podstawowa im. Błogosławionego Jana Pawła II w Siedliskach Drugich oraz Szkoła Podstawowa im. Powstańców Styczniowych w Fajslawicach.
- ✓ Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym wyniósł w 2019 roku 93,6%.
- ✓ Tylko niewielki odsetek uczniów szkół podstawowych kształci się poza terenem gminy.
- ✓ W latach 2010-2019 kwota wydatków na oświatę znacznie przekraczała kwotę otrzymanych subwencji (w 2019 o 1 832 tys. złotych).

11. Kapitał społeczny

11.1. Aktywność obywatelska, liczba i działalność organizacji pozarządowych

Gmina Fajstowice może poszczycić się działalnością wielu organizacji, stowarzyszeń, zespołów śpiewaczych oraz twórców ludowych, którzy stoją na straży lokalnych tradycji kulinarnych, artystycznych, historycznych i kulturowych. Swoim aktywnym działaniem wpływają na rozwój kultury i zachowanie dziedzictwa kulturowego. Współpracując z Gminą Fajstowice, biorą udział w gminnych imprezach, ubogacając je swoimi występami, pysznymi potrawami lokalnymi czy pięknymi rękodzielami. Są również wspaniałą promocją gminy na różnego rodzaju wydarzeniach i konkursach powiatowych czy wojewódzkich.

W gminie Fajstowice prężnie działają również kluby sportowe, dzięki którym dzieci, młodzież i seniorzy mogą rozwijać sprawność fizyczną, swoje pasje i zainteresowania. Dobra infrastruktura sportowa, wykwalifikowana kadra trenerska i zaangażowanie działaczy i pasjonatów sportu na rzecz pracy z młodzieżą i nie tylko, stwarza dogodne możliwości i jest zachętą do podejmowania tych działań.

Wykaz poszczególnych organizacji pozarządowych przedstawiono w tabeli poniżej:

Tabela 27. Organizacje pozarządowe na terenie gminy Fajstowice.

Stowarzyszenie	Opis stowarzyszenia
Gminne Stowarzyszenie Aktywnych Kobiet w Fajstowicach, Fajstowice 107a lok. 1, 21-060 Fajstowice	Swoją działalność opiera na propagowaniu i kultywowaniu tradycji kulinarnych naszego regionu. Stowarzyszenie czynnie uczestniczy w życiu kulturalnym gminy, powiatu, województwa i kraju, promując walory Ziemi Fajstowickiej. Kulinaria przygotowane przez Stowarzyszenie zdobyły liczne nagrody i wyróżnienia w konkursach krajowych i zagranicznych.
Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Gminy Fajstowice, Fajstowice 106, 21-060 Fajstowice	Stowarzyszenie od wielu lat promuje „fajstowickie zioła”, ich przetwory na lokalnych i krajowych kiermaszach oraz festiwalach zdobywając liczne wartościowe nagrody i wyróżnienia. Do nagrodzonych potraw należą m.in.: syrop miętowy i pokrzywowy, zupa pokrzywowa czy kiszona pokrzywa. Stowarzyszenie na terenie gminy Fajstowice ściśle współpracuje z Centrum Promocji Produktu Lokalnego w Boniewie.
Koło Gospodyń Wiejskich „RAZEM LEPIEJ” w Ksawerówce, Ksawerówka 43A, 21-060 Fajstowice	Koło zarejestrowane zostało w 2019r. w Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa. Pomimo krótkiego stażu, Gospodynie z Ksawerówki zajęły III miejsce w powiecie krasnostawskim za najlepszą szarlotkę w konkursie wojewódzkim Kobieta Gospodarna Wyjątkowa organizowanym przez Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego. Członkinie Koła reprezentują gminę Fajstowice na imprezach gminnych, powiatowych i wojewódzkich, biorąc czynny udział w konkursach kulinarnych i festiwalach ludowych. Gospodynie dwukrotnie skorzystały już z dofinansowania z Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, przeznaczając uzyskane środki finansowe na zakup wyposażenia, dzięki któremu wytwarzają swoje pyszne wyroby sprzedawane okazjonalnie na kiermaszach.

Stowarzyszenie	Opis stowarzyszenia
Parafialno-Gminny Klub Sportowy Frassati Fajslawice, Fajslawice 130A, 21-060 Fajslawice	Klub piłki nożnej zrzesza ok. 100 zawodników w 5 kategoriach wiekowych. Powstał w dniu 3 sierpnia 1998 roku w Fajslawicach z inicjatywy ks. Władysława Wójtowicza proboszcza parafii w Fajslawicach. Patronem klubu został błogosławiony Piotr Jerzy Frassati, który patronuje wielu inicjatywom oraz stowarzyszeniom młodzieżowym i akademickim w Polsce. Klub, którego prezesem jest Wiesław Policha, bierze udział w rozgrywkach ligowych i turniejach organizowanych przez Chełmski Okręgowy Związek Piłki Nożnej oraz przez Lubelski Związek Piłki Nożnej. Trenerem grup młodszych (orliki, młodziki, trampkarze) jest obecnie Daniel Krakiewicz, natomiast trenerem grup starszych (juniorzy, seniorzy) jest Rafał Robak. Członkowie klubu tworzą na każdych zawodach piłkarskich klimat ducha sportu z całym jego pięknem i bogactwem rywalizacji sportowej realizują zasady „fair play” i etyki katolickiej.
Uczniowski Klub Sportowy „Żaczek”, Fajslawice 130A, 21-060 Fajslawice	UKS „Żaczek” to klub tenisa stołowego zrzeszający młodzież szkolną. Klub został założony w 1983r. przez Tadeusza Bochniarza, który do chwili obecnej pełni funkcję prezesa i managera klubu. Treningi tenisa stołowego wzbudzają duże zainteresowanie wśród lokalnej młodzieży. Pasja działaczy i sportowy upór zawodników doprowadziły do utworzenia profesjonalnych drużyn męskich i żeńskich grających na najwyższych szczeblach rozgrywek ligi krajowej. Największe sukcesy sportowe klub osiąga na szczeblu wojewódzkim. W 2019 roku zawodniczki z sekcji młodziczek stanęły na najwyższym podium Indywidualnych i Drużynowych Mistrzostw Województwa. W 2020r. klub w ligach krajowych reprezentowały dwie drużyny w II lidze mężczyzn oraz IV lidze mężczyzn, gdzie grają dziewczęta i rezerwy pierwszej drużyny.
Ludowy Uczniowski Klub Szachowy, Fajslawice 130A, 21-060 Fajslawice	Klub liczy 18 seniorów i 23 juniorów, a jego prezesem jest Zbigniew Bednarczyk. Od początku działalności Klub współpracuje z Lubelskim Związkiem Szachowym, gminą Fajslawice oraz Szkołą Podstawową im. Powstańców Styczniowych w Fajslawicach, gdzie prowadzone są lekcje nauki gry w szachy dla najmłodszych. Zawodnicy Klubu biorą udział w wielu turniejach lokalnych, wojewódzkich, krajowych i międzynarodowych, wielokrotnie odnosząc sukcesy m.in. wysokie miejsca w pierwszej dziesiątce Mistrzostw Polski oraz dwukrotne zwycięstwo i 8 medali Półfinałów Mistrzostw Polski. Klub „wychował” 4 medalistów turniejów międzynarodowych i 12 medalistów Mistrzostw Województwa, w tym sześcioro zwycięzców. Członkowie Klubu reprezentowali swoje szkoły na Igrzyskach Szkolnych, Gimnazjaldzie i Licealiadzie, wielokrotnie zdobywając medale.
Młodzieżowy Klub Sportowy Siedliska, Siedliska Pierwsze 127, 21-060 Fajslawice	MKS „Siedliska” założony został w 2015 roku z inicjatywy Waldemara Krawca, który przez kilka lat pełnił funkcję prezesa klubu. Obecny prezesem organizacji jest Tomasz Olech. Sekcja piłkarska zrzesza 25 zawodników głównie młodzież z okolicznych wsi. Trenerem piłkarskim jest Jerzy Puczkowski. Klub gra w chełmskiej klasie A stanowiącą tzw. VI ligę w rozgrywkach krajowych. Bierze udział w rozgrywkach ligowych i turniejach organizowanych przez Chełmski Okręgowy Związek Piłki Nożnej.
Towarzystwo Przyjaciół Fajslawic, Fajslawice 130A, 21-060 Fajslawice	Towarzystwo Przyjaciół Fajslawic zostało założone 15 sierpnia 1990 roku w 70 - tą rocznicę „Cudu nad Wisłą” i od 30 lat służy lokalnej społeczności. Organizacja ściśle współpracuje z miejscowymi szkołami, samorządem, organizacjami gminnymi oraz proboszczami parafii w Fajslawicach i Siedliskach. Swoje cele realizuje głównie w zakresie działań kulturalnych, kultywowania tradycji ludowych, krzewienia postaw patriotycznych oraz czczenia pamięci historycznych wydarzeń narodowych na Ziemi Fajslawickiej. Czyni to przez organizację konferencji, sejmików, projektów z udziałem środków zewnętrznych, spotkań tematycznych i akcji charytatywnych. Wiele z tych wydarzeń upamiętniono w wydanych 35 publikacjach książkowych. Od początku istnienia głównym motorem napędowym i prezesem organizacji jest Adam Polski.

Stowarzyszenie

Opis stowarzyszenia

Stowarzyszenie Pro Bono, Fajstowice 130A, 21-060 Fajstowice	Powstało w 2018r. Zrzeszenie tworzą nauczyciele i rodzice zaangażowani w działalność na rzecz dzieci i młodzieży. Siedziba Stowarzyszenia znajduje się w Szkole Podstawowej im. Powstańców Styczniowych w Fajstowicach i tu prowadzi swoją aktywną działalność edukacyjną, kulturalną, sportową i zdrowotną poprzez propagowanie różnego rodzaju form aktywnego spędzania wolnego czasu dzieci i młodzieży. Organizacja realizuje swoje projekty dzięki pozyskanym funduszom unijnym. Przykładem jest zrealizowany projekt dotyczący metod kodowania i programowania wśród dzieci z oddziałów przedszkolnych w Szkole w Fajstowicach.
Fundacja Janosik, Fajstowice 108b/16, 21-060 Fajstowice	Fundacja założona w 2015r. Prowadzi działalność charytatywną, opierającą się na pomocy społecznej, w tym pomocy rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywaniu szans tych rodzin i osób w szczególności poprzez organizację szkoleń dla dzieci i dorosłych, zajęć sportowo-rekreacyjnych dla dzieci i dorosłych, imprez rozrywkowych, wyjazdów edukacyjno-sportowych, a także letnich i zimowych półkolonii dla dzieci i młodzieży.
Oddział Rejonowy Polskiego Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów w Fajstowicach, Fajstowice, 21-060 Fajstowice	Członkowie zrzeszeni w związku organizują spotkania integracyjne, wycieczki, wieczorki m.in. z okazji Dnia Seniora. Prowadzą dla seniorów na terenie gminy pomoc żywnościową z Polskiego Czerwonego Krzyża, organizują wyjazdy do sanatorium, korzystając ze wsparcia finansowego Polskiego Centrum Pomocy Rodzinie w Krasnymstawie.
Wojskowe Koło Łowieckie Nr 151 ŻUBR w Lublinie, Al. Raclawickie 23, 20-904 Lublin	Koło Łowieckie liczące 35 członków działa na terenie gminy Fajstowice, Łopiennik i Piaski, na terenie obwodu nr 191 i 193. Zajmuje się prowadzeniem gospodarki łowieckiej poprzez hodowlę i pozyskiwanie zwierzyny. Działa na rzecz jej ochrony poprzez regulację liczebności populacji zwierząt łowczych. Koło współpracuje z gminą Fajstowice – organizuje spotkania i pogadanki z uczniami gminnych szkół, bierze udział w imprezach i konkursach przybliżając i promując tradycję i kulturę łowiecką

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych udostępnionych przez Urząd Gminy w Fajstowicach.

11.2. Frekwencja w wyborach

Frekwencja w najczęstszym ujęciu to odsetek uprawnionych ludzi do głosowania, którzy oddali swój głos w referendach lub wyborach.

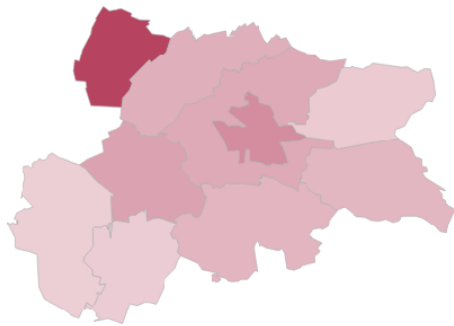
Frekwencja w pierwszej turze wyborów na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w 2020 r., wyniosła w gminie Fajstowice **64,81%**. Liczba ważnych kart wyniosła 2 451, natomiast liczba osób uprawnionych do głosowania 3 782. Pod względem frekwencji gmina Fajstowice zajęła 1 miejsce spośród gmin powiatu krasnostawskiego. Szczegóły przedstawia mapa.

Mapa 10. Frekwencja w pierwszej turze wyborów na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w 2020 r.

Powiat krasnostawski

Frekwencja
57,28%
Liczba kart ważnych
30 203
Liczba uprawnionych
52 726

Gmina	Frekwencja
gm. Fajslawice	64,81%
gm. Gorzków	57,32%
gm. Izbica	55,88%
gm. Krasnystaw	56,75%
m. Krasnystaw	59,05%
gm. Kraśniczyn	55,69%
gm. Łopiennik Górny	56,33%
gm. Rudnik	54,01%
gm. Siennica Różana	54,18%
gm. Żółkiewka	53,92%

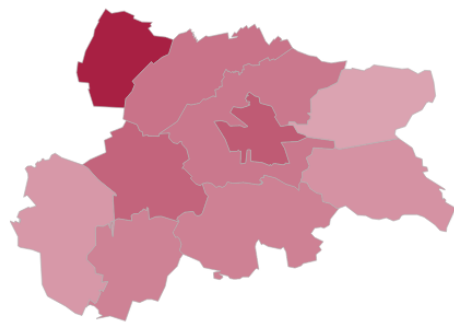
Źródło: pkw.gov.pl

Frekwencja w drugiej turze wyborów na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w 2020 r., wyniosła w gminie Fajslawice **67,68%**. Liczba ważnych kart wyniosła 2 531, natomiast liczba osób uprawnionych do głosowania 3 772. Pod względem frekwencji gmina Fajslawice, analogicznie jak w pierwszej turze, zajęła 1 miejsce spośród gmin powiatu krasnostawskiego. Szczegóły przedstawia poniższa mapa.

Mapa 11. Frekwencja w drugiej turze wyborów na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w 2020 r.

Powiat krasnostawski

Frekwencja
61,30%
Liczba kart ważnych
32 097
Liczba uprawnionych
52 360

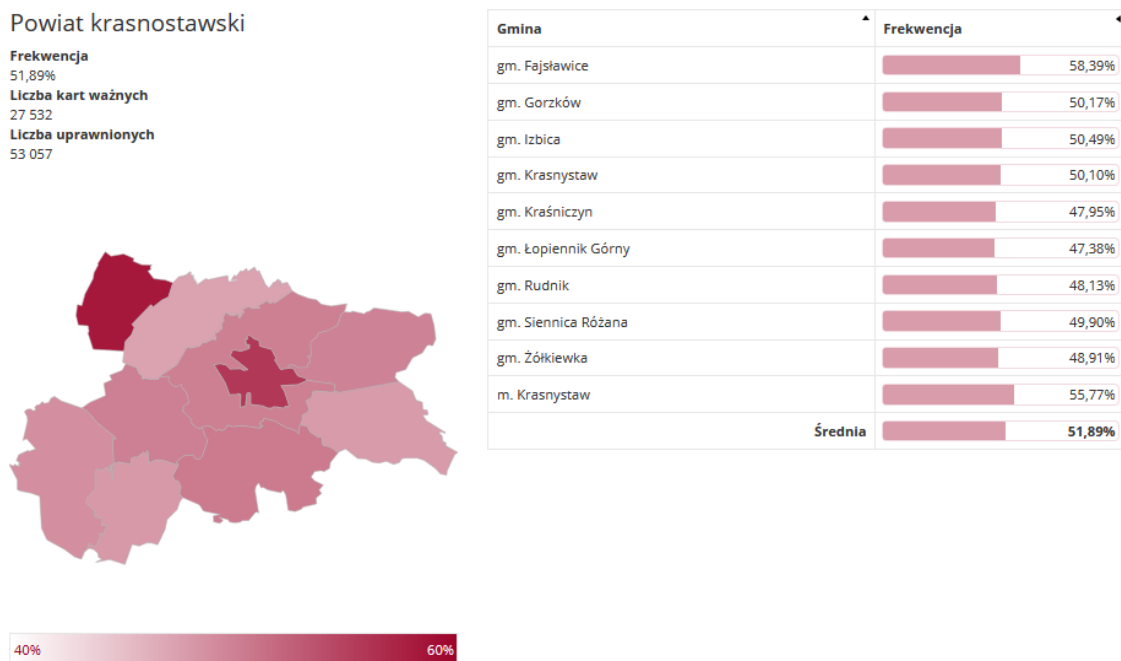
Gmina	Frekwencja
gm. Fajslawice	67,68%
gm. Gorzków	62,33%
gm. Izbica	60,03%
gm. Krasnystaw	60,75%
m. Krasnystaw	63,01%
gm. Kraśniczyn	58,66%
gm. Łopiennik Górny	61,09%
gm. Rudnik	59,94%
gm. Siennica Różana	57,30%
gm. Żółkiewka	58,19%

Źródło: pkw.gov.pl

Frekwencja w wyborach 2019 r. do Sejmu i Senatu wyniosła **58,39%**. Liczba ważnych kart wyniosła 2 205, natomiast liczba osób uprawnionych do głosowania 3 809. Pod względem frekwencji gmina Fajstławice zajęła 1 miejsce spośród gmin powiatu krasnostawskiego. Szczegóły przedstawia poniższa mapa.

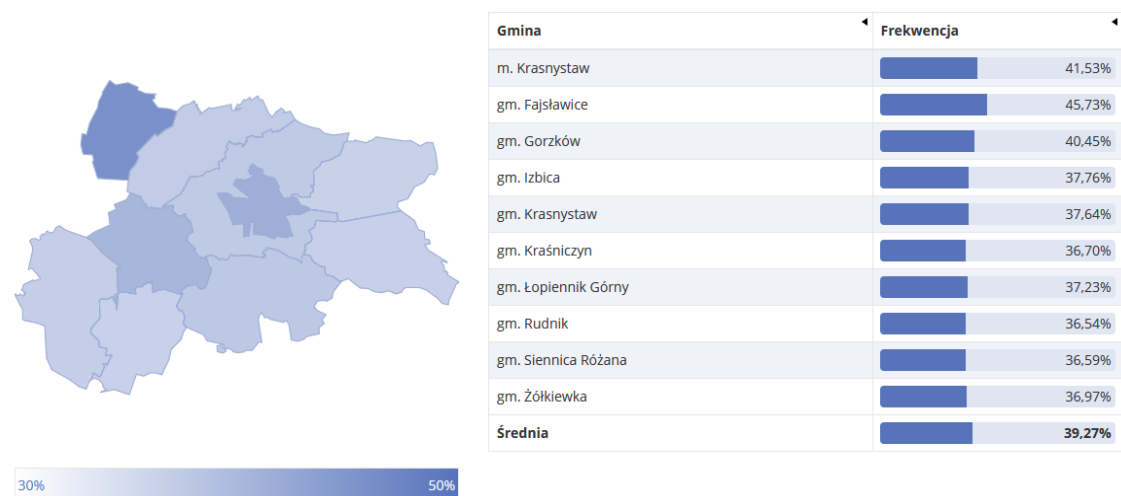
Mapa 12. Frekwencja w wyborach 2019 r. do Sejmu i Senatu.

Źródło: pkw.gov.pl

Frekwencja w wyborach do Parlamentu Europejskiego w 2019 r. wyniosła **41,53%**. Liczba ważnych kart wyniosła 1 729, przy liczbie osób uprawnionych do głosowania wynoszącej 3 827. Pod względem frekwencji gmina Fajstławice zajęła 1 miejsce spośród gmin powiatu krasnostawskiego. Szczegóły przedstawia poniższa mapa.

Mapa 13. Frekwencja w wyborach do Parlamentu Europejskiego w 2019 r.

Źródło: pkw.gov.pl

STRATEGIA ROZWOJU GMINY FAJSŁAWICE

NA LATA 2021-2027 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2030

W wyborach samorządowych w 2018 roku frekwencja wyniosła 55,98%. Liczba osób uprawnionych do głosowania wynosiła 3 853. Wydano łącznie 2 157 kart do głosowania. Liczba głosów ważnych wyniosła natomiast 2 124.

11.3. Podsumowanie [11] Kapitał społeczny

PODSUMOWANIE [11] KAPITAŁ SPOŁECZNY

- ✓ Gmina Fajslawice może poszczycić się działalnością wielu organizacji, stowarzyszeń, zespołów śpiewaczych oraz twórców ludowych, którzy stoją na straży lokalnych tradycji kulinarnych, artystycznych, historycznych i kulturowych.
- ✓ W gminie Fajslawice prężnie działają również kluby sportowe, dzięki którym dzieci, młodzież i seniorzy mogą rozwijać sprawność fizyczną, swoje pasje i zainteresowania.
- ✓ Gmina Fajslawice jest gminą, która uzyskuje najwyższą frekwencję w wyborach spośród wszystkich gmin powiatu krasnostawskiego.

12. Finanse samorządowe

12.1. Budżet gminy i zdolność inwestycyjna

Budżet Gminy jest planem rocznym zawierającym dochody i wydatki związane z finansowaniem zadań własnych i zadań zleconych z zakresu administracji rządowej. Możliwości rozwoju gminy limitują osiągnięte dochody budżetowe. W pozycjach przychodów można wyróżnić różnego rodzaju subwencje i dotacje oraz dochody własne - podatki i opłaty gminne. Wśród wydatków są dwie pozycje: wydatki bieżące i inwestycje. Wydatki bieżące to przede wszystkim wynagrodzenia sfery budżetowej i wydatki rzeczowe ponoszone na utrzymanie między innymi różnych obiektów będących w gestii gminy. Budżet gminy objęto analizą historyczną w latach 2017 - 2020.

Analiza dochodów z tytułu podatków pokazuje, iż największy wpływ do Budżetu Gminy stanowią subwencja oraz dotacje celowe z budżetu państwa. Największym źródłem dochodów własnych były natomiast: podatek od nieruchomości i podatek rolny. W latach następnych władze gminy powinny dążyć do wzrostu wpływów budżetowych zarówno własnych jak i zewnętrznych. Zwiększanie środków budżetowych daje możliwość zwiększenia potencjału inwestycyjnego oraz lepszego zarządzania gminą.

Przed wszystkim należy jednak dążyć do zwiększania dochodów własnych oraz wzrostu ich udziału w dochodach ogółem, ponieważ jest to grupa dochodów w znacznej części zależna od władz gminy. Im większy udział dochodów własnych w budżecie, tym łatwiejszy jest proces prognozowania budżetu na lata następne. Na wzrost dochodów własnych ma wpływ wzrost lokalnej bazy ekonomicznej, m. in. w wyniku realizowanych inwestycji. Duży nacisk należy położyć na rozwój działalności gospodarczej. To z kolei wpłynie na zwiększenie bazy podatkowej.

Wśród priorytetów polityki finansowej i gospodarki budżetowej gminy Fajslawice na najbliższe lata należy wymienić: określenie tempa kierunków rozwoju gminy, dążenie do wzrostu bazy dochodowej gminy, zalecenie racjonalizacji wydatków bieżących i inwestycyjnych, ustalenie proporcji podziału środków budżetowych, w szczególności planowanych wydatków bieżących i inwestycyjnych, stałe monitorowanie płynności finansowej i zdolności kredytowej gminy.

Tabela 28. Budżet gminy Fajslawice w latach 2017-2020 (w zł).

L.p.	Budżet	2017	2018	2019	2020
I.	DOCHODY OGÓŁEM	18.032.685,13	21.786.922,58	22.625.714,54	24.566.431,45
1	Podatki i opłaty pobierane przez gminę	3.117.024,94	3.269.643,89	3.571.611,83	3.695.319,49
	· podatek rolny	797.285,80	841.903,05	836.038,44	915.363,21
	· podatek od nieruchomości	843.664,95	884.781,80	906.794,50	850.686,38
	· podatek leśny	5.571,70	8.579,20	8.990,35	10.945,95
	· podatek od środków transportowych	56.104,00	52.364,00	42.726,00	43.328,00
	· podatek dochodowy od osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą	432	210	0	0
	· podatek od spadków i darowizn	15.102,06	6.859,90	9.371,00	73.842,00
	· opłata skarbową	14.692,00	20.686,00	18.784,00	16.767,00
	· opłata targowa	14.235,00	13.820,00	14.440,00	7.445,00
	· pozostałe dochody	1.369.937,43	1.440.439,94	1.734.467,54	1.776.941,95
2	Udziały w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa	1.631.622,34	1.942.495,30	2.204.971,53	2.277.050,11
3	Dotacje celowe z budżetu państwa	5.608.245,68	5.821.955,97	6.805.975,45	7.955.998,09
4	Środki na dofinansowanie zadań gminy ze źródeł pozabudżetowych	1.177.338,17	3.909.697,42	2.490.181,73	2.724.883,76
5	Subwencja ogólna	6.498.454,00	6.843.130,00	7.552.974,00	7.913.180,00
	· subwencja podstawowa	2.831.837,00	3.182.532,00	3.650.936,00	3.950.584,00
	· subwencja oświatowa	3.666.617,00	3.660.598,00	3.902.038,00	3.962.596,00
	· subwencja drogowa	0	0	0	0
II	WYDATKI OGÓŁEM	16.571.609,24	26.421.995,51	23.352.404,43	21.649.258,44
1	Wydatki inwestycyjne	750.673,16	9.677.077,29	4.954.506,08	1.561.705,80
2	Wydatki bieżące	15.820.936,08	16.744.918,22	18.397.898,35	20.087.552,64
	· wynagrodzenia	5.683.119,45	6.281.500,54	6.389.806,07	6.876.384,16
	· pochodne od wynagrodzeń	1.149.881,39	1.248.915,37	1.383.375,44	1.313.886,86

STRATEGIA ROZWOJU GMINY FAJSŁAWICE

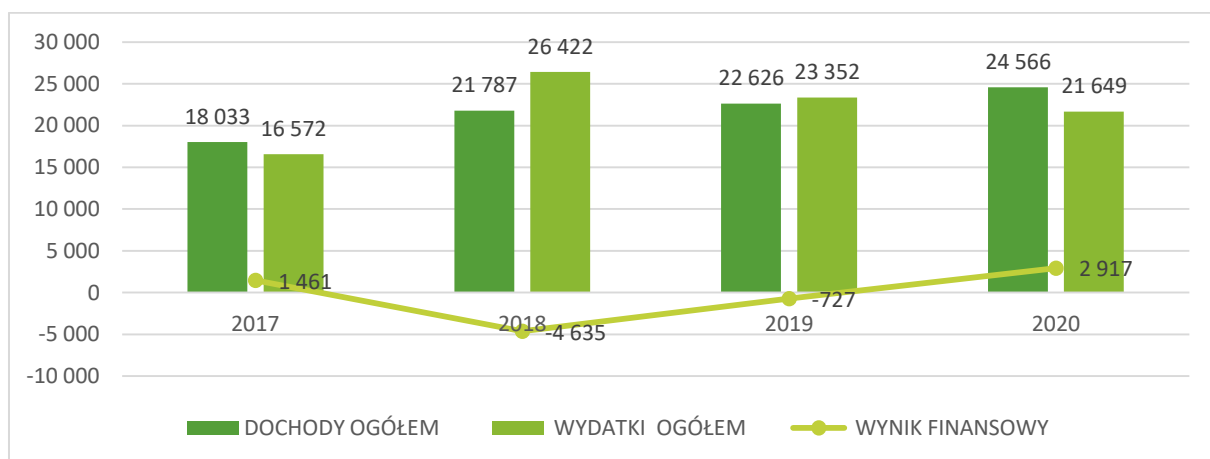
NA LATA 2021-2027 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2030

L.p.	Budżet	2017	2018	2019	2020
	· wydatki rzeczowe	8.713.129,97	8.930.684,30	10.244.128,44	11.429.636,11
	· dotacje	274.805,27	283.818,01	380.588,40	467.645,51
III	WYNIK FINANSOWY	1.461.075,89	-4.635.072,93	-726.689,89	2.917.173,01
IV	ŹRÓDŁO POKRYCIA DEFICYTU	x	KREDYT	WOLNE ŚRODKI	x
	Stan zadłużenia na koniec roku z tytułu zaciągniętych kredytów i pożyczek	1.506.900,00	6.538.100,00	5.509.918,00	4.542.734

Źródło: Dane Urzędu Gminy Fajslawice.

Zdolność inwestycyjna gminy uzależniona jest głównie od struktury wydatków i dochodów budżetowych. Im wyższy dodatni bilans, tym większa kwota wolnych środków, którą można przeznaczyć na inwestycje. Dochody budżetowe gminy w latach 2017-2020 kształtowały się na zbliżonym poziomie. Najwyższy poziom osiągnęły one w 2020 roku. Rok 2020 został przez gminę zakończony dodatnim wynikiem finansowym.

Wykres 28. Struktura wydatków i dochodów budżetu gminy Fajslawice w latach 2017-2020 [w tys. złotych].

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Fajslawice.

12.2. Projekty finansowane ze środków unijnych

W latach 2014-2020 gmina Fajslawice pozyskała fundusze zewnętrzne na realizację aż 15 projektów współfinansowanych ze środków unijnych. Szczegółowe zestawienie inwestycji zawiera tabela.

Tabela 29. Projekty zrealizowane przez Urząd Gminy Fajslawice współfinansowane ze środków Unii Europejskiej.

Lp.	Projekt	Źródło finansowania	Opis projektu	Wartość Projektu [zł]	Dofinansowanie [zł]
1	„Instalacje solarne oraz pompy ciepła do CWU, jako źródło energii odnawialnej w Gminie Fajslawice”	Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020, Oś priorytetowa 4 Energia przyjazna środowisku, Działanie 4.1 Wsparcie wykorzystania OZE.	Celem głównym projektu było upowszechnienie technologii wytwarzania czystej energii wśród mieszkańców poprzez powszechny montaż OZE na terenie Gminy Fajslawice. W ramach projektu zamontowano 241 instalacji kolektorów słonecznych (w wariantach: na dachu, na ścianie i na gruncie) oraz 146 powietrznych pomp ciepła do CWU na/w budynkach mieszkalnych.	3 656 662,81	2 928 711,47
2	Budowa siłowni zewnętrznej w Siedliskach Drugich	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020, poddziałanie 19.2 „Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność”. Operacja realizowana w ramach Lokalnej Strategii Rozwoju Lokalnej Grupy Działania „Krasnystaw PLUS”	W ramach operacji powstała siłownia zewnętrzna, w której zlokalizowano 12 urządzeń rekreacyjnych oraz urządzenia uzupełniające. Urządzenia siłowni: biegacz, rowerek, twister + wahadło, wioślarz, twister potrójny, biegacz, sztanga w leżeniu, narciarz, motyl + motyl w rewersie, prasa nożna + prasa nożna, poręczce + prostownik pleców, wyciąg górny + wyciąg dolny. Elementy uzupełniające: kosz na śmieci – 2 szt., ławeczka z oparciem drewniana – 2 szt, tablica regulaminowa.	59 618,10	37934,00

Lp.	Projekt	Źródło finansowania	Opis projektu	Wartość Projektu [zł]	Dofinansowanie [zł]
3	Budowa kanalizacji sanitarnej podciśnieniowej w miejscowości Suchodoły	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020, poddziałanie 7.2 „Wsparcie inwestycji związanych z tworzeniem, ulepszaniem lub rozbudową wszystkich rodzajów małej infrastruktury, w tym inwestycji w energię odnawialną i w oszczędzanie energii”	Celami projektu były 1) rozwój gospodarczy obszarów wiejskich i podniesienie poziomu życia mieszkańców poprzez budowę infrastruktury technicznej związanej z systemem odprowadzania ścieków - budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Suchodoły oraz 2) poprawa stanu środowiska naturalnego oraz poprawa jakości wód gruntowych i powierzchniowych poprzez likwidację nieuszczelnionych zbiorników bezodpływowych. Wykonano: 14,215 km systemu kanalizacji zbiorczej dla ścieków komunalnych, 135 przyłączy.	4 507 336,83	1 963 898
4	Opracowanie Programu Rewitalizacji Gminy Fajslawice	Program Operacyjny Pomoc Techniczna 2014-2020	W wyniku realizacji projektu opracowany został Lokalny program Rewitalizacji Gminy Fajslawice na lata 2017-2023, który został przyjęty uchwałą rady Gminy Fajslawice nr XXXII/141/2017 z dnia 29.09.2017r.	35 904,60	35 904,60
5	Budowa targowiska wraz z przebudową budynku szkoły i zmianą sposobu użytkowania części budynku na cele promocji lokalnych produktów i zmianą sposobu użytkowania boiska szkolnego na targowisko w miejscowości Boniewo	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020, poddziałanie 7.4 „Wsparcie inwestycji w tworzenie, ulepszanie i rozwijanie podstawowych usług lokalnych dla ludności wiejskiej, w tym rekreacji, kultury i powiązanej infrastruktury”	Celem projektu było tworzenie, ulepszanie i rozwijanie podstawowych usług lokalnych dla ludności wiejskiej poprzez utworzenie Centrum promocji produktu lokalnego - targowiska gminnego, które zostało oznaczone nazwą „Mój Rynek” i unijnymi logo produkcji ekologicznej, co pozwoliło na: <ul style="list-style-type: none">poprawę zbytu produktów rolnych i żywności oraz skracanie łańcucha dostaw i żywnościowego oraz zwiększenie udziału rolników w wartości dodanej,ułatwienie dystrybucji produktów rolnych, umożliwienie drobnym producentom sprzedaży żywności, a konsumentom dostępu do produktów lokalnych. W efekcie realizacji projektu powstało całoroczne targowisko o powierzchni ok. 890 m ² , z czego 454,08m ² to stoiska zadaszone (na targowisku wybudowano 7 dużych wiat (ok. 11,04 x 5,52m każda) oraz	1 346 523,07	750 428,00

Lp.	Projekt	Źródło finansowania	Opis projektu	Wartość Projektu [zł]	Dofinansowanie [zł]
			5 drewnianych domków handlowych (o wymiarach min. 2 m x 3 m każdy, pow. użytkowa domku to 5,5m ²). Przebudowano również budynek szkoły na cele promocji lokalnych produktów. Wykonano wjazd na targowisko i parkingi (utwardzenie kostką brukową).		
6	„Budowa siłowni zewnętrznej w Fajstławicach”	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020, poddziałanie 19.2 „Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność”. Operacja realizowana w ramach Lokalnej Strategii Rozwoju Lokalnej Grupy Działania „Krasnystaw PLUS”	<p>W ramach operacji powstała siłownia zewnętrzna, w której zlokalizowanych będzie 10 urządzeń rekreacyjnych oraz urządzenia uzupełniające.</p> <p>Urządzenia siłowni: biegacz, wioślarz, twister potrójny, orbitrek, sztanga w leżeniu, narciarz, motyl + motyl w rewersie, prasa nożna + prasa nożna, poręcz + prostownik pleców, wyciąg górny + wyciąg dolny.</p> <p>Elementy uzupełniające: kosz na śmieci, ławeczka z oparciem, tablica regulaminowa, stojak na rowery.</p>	50 206,14	31 946
7	„Rozwój kompetencji cyfrowych mieszkańców Gminy Fajstławice”	projekt grantowy realizowany w ramach projektu „W SIECI BEZ BARIER” III Oś priorytetowa Cyfrowe kompetencje społeczeństwa, Działanie 3.1. Działania szkoleniowe na rzecz rozwoju kompetencji cyfrowych Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa na lata 2014-2020	Celem projektu było podniesienie kompetencji cyfrowych, w tym zwiększenie stopnia oraz poprawa umiejętności korzystania z Internetu oraz e-usług publicznych wśród 108 mieszkańców Gminy Fajstławice, którzy ukończyli 25 rok życia.	60 480,00	60 480,00

Lp.	Projekt	Źródło finansowania	Opis projektu	Wartość Projektu [zł]	Dofinansowanie [zł]
8	„Przebudowa zdegradowanego budynku remizy OSP w Fajslawicach na Gminny Ośrodek Kultury i Gminną Bibliotekę Publiczną wraz z zagospodarowaniem terenu i remontem drogi dojazdowej do obiektu”	Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020, działanie 13.4 Rewitalizacja obszarów wiejskich	W ramach projektu zrealizowano następujące prace: roboty rozbiórkowe, wykonanie stropu podwieszanego, wykonanie ścianki działowej, wykonanie pomieszczenia kotłowni z kotłem na paliwo gazowe wraz z przyłączem i podziemnym zbiornikiem na gaz, przebudowa istniejącego WC, rozbiórka starych okien, zamurowanie niektórych otworów okiennych i montaż nowych okien wraz z parapetami, wymiana drzwi zewnętrznych i wewnętrznych, poszerzenie niektórych otworów drzwiowych w celu dostosowania ich do obsługi osób niepełnosprawnych, wykonanie instalacji elektrycznej, sanitarnej, c.o., remont stropu nad piętrem, wykonanie podjazdu dla osób niepełnosprawnych oraz zainstalowanie na klatce schodowej schodołazu, wykonanie nowych schodów zewnętrznych wejściowych i do kotłowni, położenie wykładziny podłogowej, tynkowanie i malowanie ścian wewnątrz budynku, docieplenie budynku, wykonanie elewacji zewnętrznej i rynien, wykonanie monitoringu, remont drogi dojazdowej, montaż instalacji fotowoltaicznej, zagospodarowanie terenu (m.in. altanka, chodniki, krzewy, ławki, fontanna, plac zabaw dla dzieci, oświetlenie terenu), zakup wyposażenia.	1 379 019,47	667 104,20
9	„Festiwal „Dobre bo Nasze”	Schemat II Pomocy Technicznej „Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020	W ramach operacji zrealizowano: konferencje (1. „Produkt lokalny szansą rozwoju gminy”, 2. „Produkt lokalny poszukiwany, czyli jak na tym zarobić?”), warsztaty „Smaki domowej spiżarni” (4 warsztaty), konkursy (dla dzieci – „Zielnik”, fotograficzny – „Skarby ziemi”, potraw – „Chwasty i zioła na talerzu” – 3 kategorie, konkurs wiedzy o produktach lokalnych dla sołtysów, kulinarny z wykorzystaniem produktów lokalnych) oraz imprezę plenerową.	60 824,95	60 824,95

STRATEGIA ROZWOJU GMINY FAJSŁAWICE

NA LATA 2021-2027 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2030

Lp.	Projekt	Źródło finansowania	Opis projektu	Wartość Projektu [zł]	Dofinansowanie [zł]
10.	„Rozwój infrastruktury turystycznej i kulturalnej świetlicy wiejskiej w Ksawerówce”	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020, poddziałanie 19.2 „Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność”. Operacja realizowana w ramach Lokalnej Strategii Rozwoju Lokalnej Grupy Działania „Krasnystaw PLUS”	Inwestycja polegała na dociepleniu części budynku (części, w której zlokalizowana jest świetlica), zagospodarowaniu terenu bezpośrednio przylegającego do świetlicy wiejskiej. Wykonano: montaż obiektów małej architektury, nasadzenia, wykonanie trawników oraz nawierzchni z różnych materiałów. Doposażenie świetlicy poprzez zakup stołów i krzeseł	146 898,65	93 470,00
11	„Wsparcie zdalnego nauczania na terenie Gminy Fajslawice”	Program Operacyjny Polska Cyfrowa na lata 2014-2020, Oś Priorytetowa nr I „Powszechny dostęp do szybkiego Internetu”, działanie 1. 1: „Wyliminowanie terytorialnych różnic w możliwości dostępu do szerokopasmowego internetu o wysokich przepustowościach”	Zakupiono 17 kompletów sprzętu komputerowego wraz z oprogramowaniem (pakiet biurowy, oprogramowanie antywirusowe) i akcesoriami (słuchawki z mikrofonem).	59 993,00	59 993,00

Lp.	Projekt	Źródło finansowania	Opis projektu	Wartość Projektu [zł]	Dofinansowanie [zł]
12	„Instalacje OZE na terenie gminy Fajslawice”	Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020, Działanie 4.1: Wsparcie wykorzystania OZE	<p>W ramach projektu na terenie gminy zostanie zainstalowanych łącznie 284 instalacji OZE, w tym:</p> <ul style="list-style-type: none">– 169 instalacji fotowoltaicznych o sumarycznej mocy 560,17 kW, w tym: 43 instalacje o mocy 2,17 kW; 44 instalacje o mocy 3,10 kW; 82 instalacje o mocy 4,03 kW.– 46 instalacji pomp ciepła o mocy 3,5 kW każda.– 24 instalacji kotłów na biomasę o sumarycznej mocy 485,00 kW, w tym: 3 instalacje o mocy 15 kW; 17 instalacji o mocy 20 kW; 4 instalacje o mocy 25 kW.– 45 instalacji kolektorów słonecznych o sumarycznej mocy 161,50 kW, w tym: 40 instalacji 2 panelowych o mocy 3,4 kW; 5 instalacji 3 panelowych o mocy 5,1 kW.	3 836 007,12	2 288 558,28
13	„Wsparcie zdalnego nauczania na terenie Gminy Fajslawice+”	Program Operacyjny Polska Cyfrowa na lata 2014-2020, Oś Priorytetowa nr I „Powszechny dostęp do szybkiego Internetu”, działanie 1. 1: „Wylimitowanie terytorialnych różnic w możliwości dostępu do szerokopasmowego Internetu o wysokich przepustowościach”	Zakupiono 14 laptopów oraz oprogramowanie (pakiet biurowy, oprogramowanie antywirusowe, a także oprogramowanie logopedyczne) i akcesoria (słuchawki z mikrofonem, głośniki).	55 000,00	55 000,00

Lp.	Projekt	Źródło finansowania	Opis projektu	Wartość Projektu [zł]	Dofinansowanie [zł]
14	„Rewitalizacja zagospodarowania wokół zbiornika wodnego w Fajslawicach dz. nr 2276/1 w ramach lokalnego wsparcia ochrony dziedzictwa kulturowego i naturalnego”	Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020, Działanie 7.1 Dziedzictwo kulturowe i naturalne	W ramach projektu zaplanowano: utwardzenie ścieżki gruntowej – chodnik; utwardzenie powierzchni parkingu, wyznaczenie 4 miejsc postojowych w tym 1 przeznaczone dla osób niepełnosprawnych; remont grobli; remont istniejącego łącznika ciągu pieszego nad ciekami Krynica; remont istniejącej wiaty wędkarskiej; wykonanie przyłącza elektroenergetycznego, montaż latarni parkowych, montaż instalacji fotowoltaicznej, monitoringu; dostawę i montaż altany widokowej o pow. 2,00x3,00 m; dostawę i montaż ławek parkowych; dostawę i montaż tablicy informacyjnej turystycznej; dostawę i montaż śmietniczek parkowych; urządzenie plaży trawiastej; wykonanie trawników dywanowych; nasadzenia drzew i krzewów.	399 961, 56	312 951,08
15	„Modernizacja gospodarki wodnej na terenie Gminy Fajslawice”	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020, poddziałanie „Wsparcie inwestycji związanych z tworzeniem, ulepszaniem lub rozbudową wszystkich rodzajów małej infrastruktury, w tym inwestycji w energię odnawialną i w oszczędzanie energii”	Operacja obejmuje wyposażenie stacji wodociągowej w Siedliskach w system pomiarów parametrów fizycznych lokalnych i zdalnych. Realizacja operacji pozwoli na racjonalne gospodarowanie zasobami wodnymi, usprawni funkcjonowanie sieci wodociągowej, pozwoli na monitoring ilości wody wydobywanej i rozprowadzanej, umożliwi sprawne reagowanie na niski poziom wody i konieczność zapewnienia dodatkowego źródła zasilania w razie konieczności. Dzięki operacji zwiększy się jakość oraz bezpieczeństwo systemu zbiorowego zaopatrzenia w wodę oraz zminimalizowane zostaną straty wody.	69 171,99	36 086,00

12.3. Podsumowanie [12] Finanse samorządowe

PODSUMOWANIE [12] FINANSE SAMORZĄDOWE

- ✓ Analiza dochodów z tytułu podatków pokazuje, iż największy wpływ do Budżetu Gminy stanowią subwencja oraz dotacje celowe z budżetu państwa.
- ✓ Największym źródłem dochodów własnych były natomiast: podatek od nieruchomości i podatek rolnych.
- ✓ W latach 2014-2020 gmina Fajstówce pozyskała fundusze zewnętrzne na realizację aż 15 projektów współfinansowanych ze środków unijnych.

III. Cele i kierunki strategii oraz oczekiwane efekty jej realizacji

1. Analiza SWOT

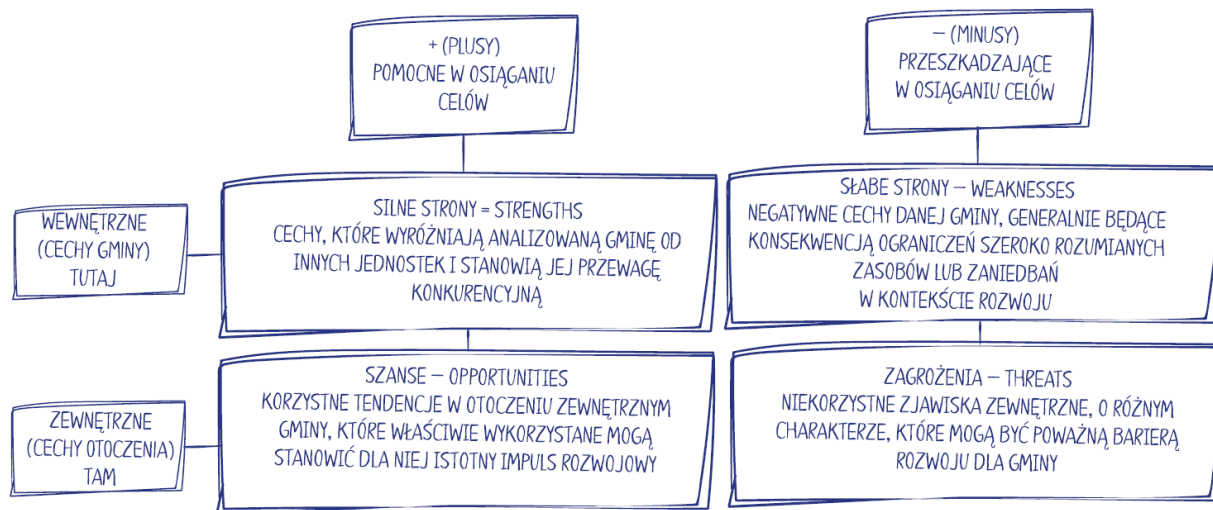
Analiza SWOT jest oparta na prostym schemacie klasyfikacji: wszystkie czynniki mające wpływ na bieżącą i przyszłą pozycję gminy dzieli się na:

- ✓ zewnętrzne w stosunku do gminy,
- ✓ mające charakter uwarunkowań wewnętrznych, wywierające zarówno negatywny jak i pozytywny wpływ na gminę.

Ze skrzyżowania tych dwóch podziałów powstają kategorie czynników:

- ✓ wewnętrzne pozytywne – mocne strony (S)
- ✓ wewnętrzne negatywne – słabe strony (W)
- ✓ zewnętrzne pozytywne – szanse (O)
- ✓ zewnętrzne negatywne – zagrożenia (T).

Rysunek 1. Klasyfikacja czynników wpływających na pozycję strategiczną gminy w metodzie SWOT.

Źródło: Strategia rozwoju Gminy. Poradnik praktyczny

Metoda SWOT polega na identyfikacji przedstawionych czterech grup czynników, opisanie ich wpływu na rozwój gminy, a także możliwości osłabiania lub wzmacniania siły ich oddziaływania. Wzajemne powiązanie ze sobą szans i zagrożeń z mocnymi i słabymi stronami pozwala na określenie pozycji strategicznej w analizie SWOT/TOWS lub analizie M-M. W analizie SWOT nie jest konieczne systematyczne wyodrębnianie i opisywanie wszystkich czynników, ale przede wszystkim

zidentyfikowanie czynników kluczowych, które mogą mieć decydujący wpływ na przyszłość gminy lub zastosowanie innych narzędzi do badania jednostki samorządowej i otoczenia.²

Przedmiotowa analiza SWOT jest podsumowaniem mocnych i słabych stron gminy Fajstawice wynikających z uwarunkowań wewnętrznych oraz szans i zagrożeń zdeterminowanych w dużej mierze przez czynniki zewnętrzne. Uwarunkowania wewnętrzne rozwoju gminy wynikają z obecnej sytuacji w sferze zaspokojenia potrzeb społecznych, gospodarki lokalnej, ochrony środowiska przyrodniczego i dziedzictwa kulturowego, wyposażenia w infrastrukturę techniczną, finansową, współpracy gminy z innymi jednostkami samorządu terytorialnego w kraju i za granicą. Uwarunkowania te analizowano w kategoriach silnych i słabych stron. Analiza potencjału i barier rozwojowych gminy obejmuje również uwarunkowania zewnętrzne określające potencjalne szanse i zagrożenia w rozwoju.

Tabela 30. Analiza SWOT.

		Pozytywne	Negatywne
		Mocne strony	Słabe strony
Czynniki wewnętrzne		<ul style="list-style-type: none"> ▪ Bliskie sąsiedztwo miasta powiatowego Krasnystaw (20 km). ▪ Niewielka odległość gminy od stolicy województwa- miasta Lublin (35 km). ▪ Dobre skomunikowanie gminy. ▪ Gmina Fajstawice jest liderem uprawy ziół w województwie lubelskim. ▪ Dobry poziom rozwoju rolnictwa, w tym specjalistycznego. ▪ Wysoki potencjał produkcyjny gospodarstw rolnych. ▪ Dobra jakość gleb do produkcji rolnej. ▪ Realizacja projektów z zakresu OZE, przyczyniająca się do poprawy stanu środowiska naturalnego na terenie gminy. ▪ Prężnie działające jednostki OSP na terenie gminy. ▪ Funkcjonowanie Posterunku Policji w Fajstawicach. ▪ Dobry dostęp do infrastruktury edukacyjnej. ▪ Wysoki odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym. ▪ Znaczny kapitał społeczny społeczeństwa gminy. ▪ Duża liczba organizacji pozarządowych funkcjonujących na terenie gminy. ▪ Wysoka frekwencja w wyborach parlamentarnych, prezydenckich i samorządowych. ▪ Rosnąca liczba lokalnych przedsiębiorstw. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Pomimo dużego wysiłku inwestycyjnego gminy i powiatu w zakresie modernizacji infrastruktury drogowej, parametry techniczne i użytkowe części dróg powiatowych i gminnych nie odpowiadają wymaganym standardom. Zły jest także stan drogi wojewódzkiej 838. ▪ Przeciętnie rozwinięta sieć teleinformatyczna (częściowy dostęp do światłowodu w trzech sołectwach). ▪ Nieharmonijny rozwój infrastruktury wodnej i kanalizacyjnej. ▪ Brak terenów inwestycyjnych. ▪ Pogarszająca się sytuacja demograficzna związana z systematycznym spadkiem liczby mieszkańców. ▪ Ujemny przyrost naturalny. ▪ Postępujący proces starzenia się społeczeństwa- zmniejszenie odsetka osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym na rzecz osób w wieku poprodukcyjnym. ▪ Wysoki wskaźnik obciążenia demograficznego. ▪ Nagromadzenie problemów społecznych, gospodarczych i przestrzenno-funkcjonalnych w ośrodku gminnym- Fajstawicach. ▪ Utrzymująca się liczba osób korzystających z pomocy społecznej. ▪ Niewystarczające środki na finansowanie edukacji- kwota wydatków na oświatę znacznie przekracza kwotę otrzymywanych subwencji. ▪ Na terenie gminy brakuje możliwości

² T. Imiela, *Próba oceny pozycji strategicznej i koncepcja strategii dla dużej elektrowni na przykładzie elektrowni Bełchatów II. Rozdział IV: Metody analizy strategicznej, jako narzędzia oceny i formułowania strategii, Łódź 2000, s. 173-174.*

	Pozytywne	Negatywne
		<p>zorganizowanego aktywnego wypoczynku.</p> <ul style="list-style-type: none">▪ Brak jest infrastruktury turystycznej w postaci wyznaczonych szlaków rowerowych czy ścieżek dydaktycznych.▪ Brak gazyfikacji.
Czynniki zewnętrzne	Szanse	Zagrożenia
	<ul style="list-style-type: none">▪ Wykorzystanie szans rozwoju gminy wynikających z funduszy strukturalnych (perspektywa finansowa 2021-2027).▪ Położenie przy strategicznym szlaku komunikacyjnym o randze międzynarodowej. (W ramach budowy drogi ekspresowej S17 na odcinku Piaski- Hrebenne przewidziana jest przez GDDKiA realizacja węzła Fajstów).▪ Tworzenie zaplecza surowców rolno-spożywczych dla aglomeracji lubelskiej.▪ Podnoszenie efektywności lokalnej gospodarki.▪ Modernizacja i specjalizacja rolnictwa.▪ Rozwój produktów lokalnych w oparciu o branżę zielarską.▪ Rozwój Centrum Promocji Produktu Lokalnego.▪ Zmiana w planie zagospodarowania przestrzennego w celu poszerzenia terenów inwestycyjnych oraz terenów pod budownictwo mieszkaniowe.▪ Rozwój przedsiębiorczości i promocja przedsiębiorczości wśród ludzi młodych.▪ Rozwój rolnictwa ekologicznego.▪ Rozwój gospodarki niskoemisyjnej (zwłaszcza: termomodernizacja budynków użyteczności publicznej oraz wymiana oświetlenia na energooszczędne) i wykorzystanie potencjału OZE przez mieszkańców.▪ Rozwój usług turystycznych i agroturystycznych na terenie gminy.▪ Rozwój partnerstw lokalnych i rozwój animacji kulturalnej.▪ Połączenie możliwości rozwoju terenów o potencjale turystycznym z istniejącą bazą obiektów zabytkowych i dziedzictwem kulturowym.▪ Profesjonalizacja działań administracji publicznej.▪ Modernizacja istniejącej sieci dróg oraz budowa nowych.▪ Rozwój infrastruktury technicznej.	<ul style="list-style-type: none">▪ Światowy kryzys gospodarczy spowodowany pandemią koronawirusa.▪ Skomplikowane procedury i wydłużające się terminy ogłaszania programów unijnych oraz rozpatrywania i oceny wniosków.▪ Brak inwestorów zewnętrznych oraz niechęć do inwestowania.▪ Dalsze postępowanie procesu starzenia się społeczeństwa i jego negatywny wpływ na sferę społeczną i gospodarczą gminy.▪ Odptyw młodych dobrze wykształconych ludzi▪ Niska aktywność w dziedzinie rozwoju działalności pozarolniczej.▪ Zwiększający się zakres zadań własnych gminy przy braku wsparcia finansowego z budżetu państwa.▪ Niestabilna polityka rolno państwa.▪ Niekorzystne trendy demograficzne.▪ Pogarszająca się kondycja zakładów przetwórstwa rolno-spożywczego.▪ Zagrożenie patologią społeczną i dysfunkcją rodzin.▪ Niski poziom środków budżetowych gminy na realizację zadań inwestycyjnych.

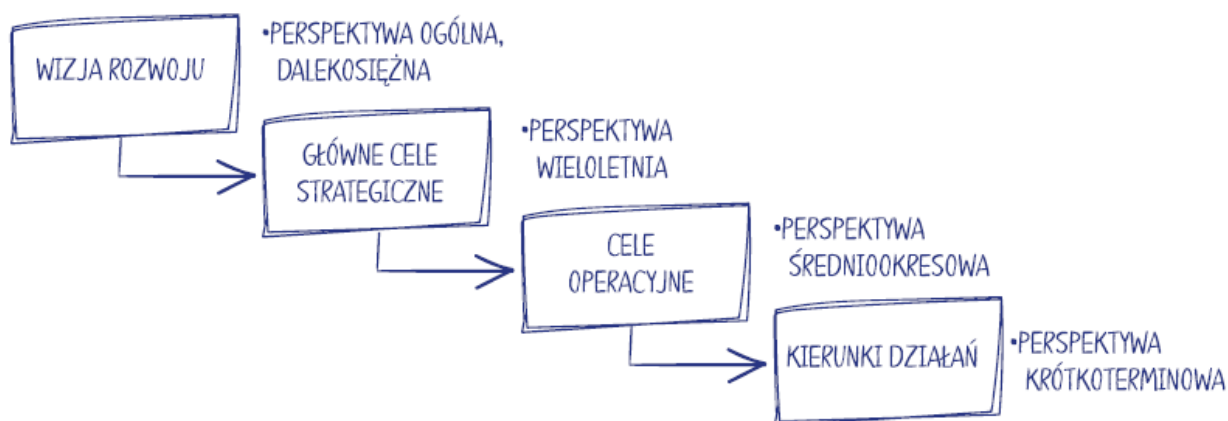
Pozytywne	Negatywne
<ul style="list-style-type: none">▪ Rozwój społeczeństwa informacyjnego – zapewnienie mieszkańcom dostępu do Internetu.▪ Współpraca ponadlokalna i wspólna realizacja projektów.	

Źródło: Opracowanie własne.

2. Logika części programowej strategii

Tworząc część programową strategii założono, że struktura celów w dokumencie strategii musi tworzyć logicznie powiązany system. Realizacja działań powinna zapewniać osiągnięcie celów niższego rzędu – celów operacyjnych, co z kolei powinno przyczyniać się do osiągnięcia celów wyższego rzędu, czyli celów strategicznych. Kierunki działań planowane w ramach poszczególnych celów powinny wzajemnie się przenikać i uzupełniać, dzięki czemu możliwe będzie uzyskanie efektu synergii (wartości dodanej).

Schemat 1. Logika części programowej strategii.

Źródło: Strategia rozwoju Gminy. Poradnik praktyczny

3. Wizja rozwoju

Wizja gminy przedstawia obraz przyszłego stanu gminy, stanowiący wyobrażenie pożądanej rzeczywistości lokalnej w perspektywie do 2030 roku. Stanowi syntetyczny opis dążeń i aspiracji społeczności lokalnej opracowany przez całą wspólnotę gminy tj. władze samorządowe, partnerów społecznych oraz mieszkańców i ich reprezentantów. Wizja ukierunkowana jest prognostycznie, określa cel, do jakiego zmierza gmina oraz wskazuje zasadniczy kierunek podejmowanych działań.

Schemat 2. Wizja Gminy Fajstów.

Wizja

Gmina Fajstów – przyjazna mieszkańcom i przybywającym tu gościom, dbająca o zrównoważony rozwój, atrakcyjna turystycznie, o dobrym poziomie infrastruktury technicznej i społecznej, przyjazna inwestorom oraz chroniąca zasoby przyrodnicze i kulturowe.

Źródło: Opracowanie Urzędu Gminy Fajstów.

4. Misja rozwoju

Misja stanowi nadrzędny cel rozwoju gminy, któremu podporządkowane są priorytetowe obszary jej rozwoju. Wskazując ogólny kierunek, w którym powinna rozwijać się społeczność lokalna, określa ona rolę władz samorządowych. Zgodnie z misją, władze samorządowe pełnią rolę inicjatora dla realizacji przedsięwzięć zgodnych ze Strategią Rozwoju Gminy Fajstów na lata 2021-2027 z perspektywą do roku 2030, a podejmowanych przez różnych aktorów życia społecznego i gospodarczego – liderów lokalnych, organizacje pozarządowe, instytucje publiczne, przedsiębiorców, grupy nieformalne mieszkańców, itd. Ponadto, władze samorządowe są także realizatorem własnych projektów (leżących w zadaniach własnych oraz we współpracy z innymi jednostkami samorządu terytorialnego), zmierzających do rozwoju gminy, upowszechniania jej walorów, ułatwiania współpracy partnerów lokalnych i wdrażania innowacyjnych rozwiązań. Misja to syntetyczny opis sposobu postępowania w celu realizacji wizji gminy.

Schemat 3. Misja Gminy Fajstowice.

Misja

Poprawa jakości życia mieszkańców poprzez wspieranie usług, przedsiębiorczości, rolnictwa i turystyki w oparciu o istniejącą oraz rozbudowywaną infrastrukturę techniczną i społeczną oraz walory przyrodnicze i kulturowe.

Źródło: Opracowanie Urzędu Gminy Fajstowice.

5. Priorytetowe obszary rozwoju

Przygotowując część strategiczną Strategii Rozwoju Gminy Fajstowice założono, że zaplanowane cele działań na terenie samorządu muszą być zgodne z dokumentami planistycznymi wyższego rzędu, tj. Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2030 oraz Strategią Rozwoju Województwa Lubelskiego do 2030 roku. Przyjęto również, że Strategia powinna również wynikać ze stwierdzonych w diagnozie braków i potrzeb, które zbiorczo zostały przedstawione w ramach analizy SWOT.

Priorytetowe obszary rozwoju wraz ze wskazaniem wynikającymi z części diagnostycznej i przeprowadzonej analizy SWOT, zostały zawarte w poniższej tabeli:

Tabela 31. Priorytetowe obszary rozwoju.

Obszar	Wskazanie działań
Społeczny	<ul style="list-style-type: none"> ✓ wzrost liczby miejsc pracy i dochodów mieszkańców, ✓ rozwój ekonomii społecznej, ✓ minimalizowanie skutków niekorzystnych zmian demograficznych, ✓ przeciwdziałanie wyludnianiu się obszarów wiejskich.
Gospodarczy	<ul style="list-style-type: none"> ✓ rozwój przemysłu (rolno-spożywczego i przetwórstwa), ✓ wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich, ✓ poprawa infrastruktury drogowej, ✓ budowa atrakcji i organizacja nowych sposobów spędzania czasu wolnego, ✓ poprawa stanu środowiska naturalnego, ✓ rozwój przedsiębiorczości.
Przestrzenno-funkcjonalny	<ul style="list-style-type: none"> ✓ modernizacja infrastruktury technicznej, turystycznej i rekreacyjnej, ✓ rewitalizacja terenu gminy.
Środowiskowy	<ul style="list-style-type: none"> ✓ wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł energii, ✓ programy dot. edukacji ekologicznej.

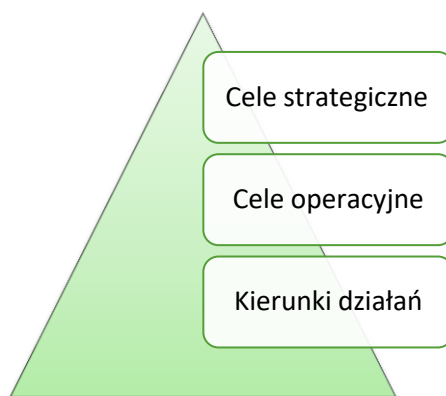
Źródło: Opracowanie własne.

6. Cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym

Formułując część strategiczną przyjęto architekturę celów i kierunków działań opartą na metodologii wykorzystanej w Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego do roku 2030. Cele strategiczne wskazują poziom wykształcenia oczekiwanego profilu społeczno-gospodarczego i określenia stanu rozwoju przestrzennego gminy. Cele operacyjne odnoszą się do stanu rozwoju wybranych płaszczyzn rozwoju społeczno-gospodarczego oraz rozwoju funkcjonalnego określonych struktur przestrzennych. Kierunki działań określają zakres niezbędnych działań sprzyjających osiągnięciu celów Strategii.

Schemat 4. Architektura celów i kierunków działań.

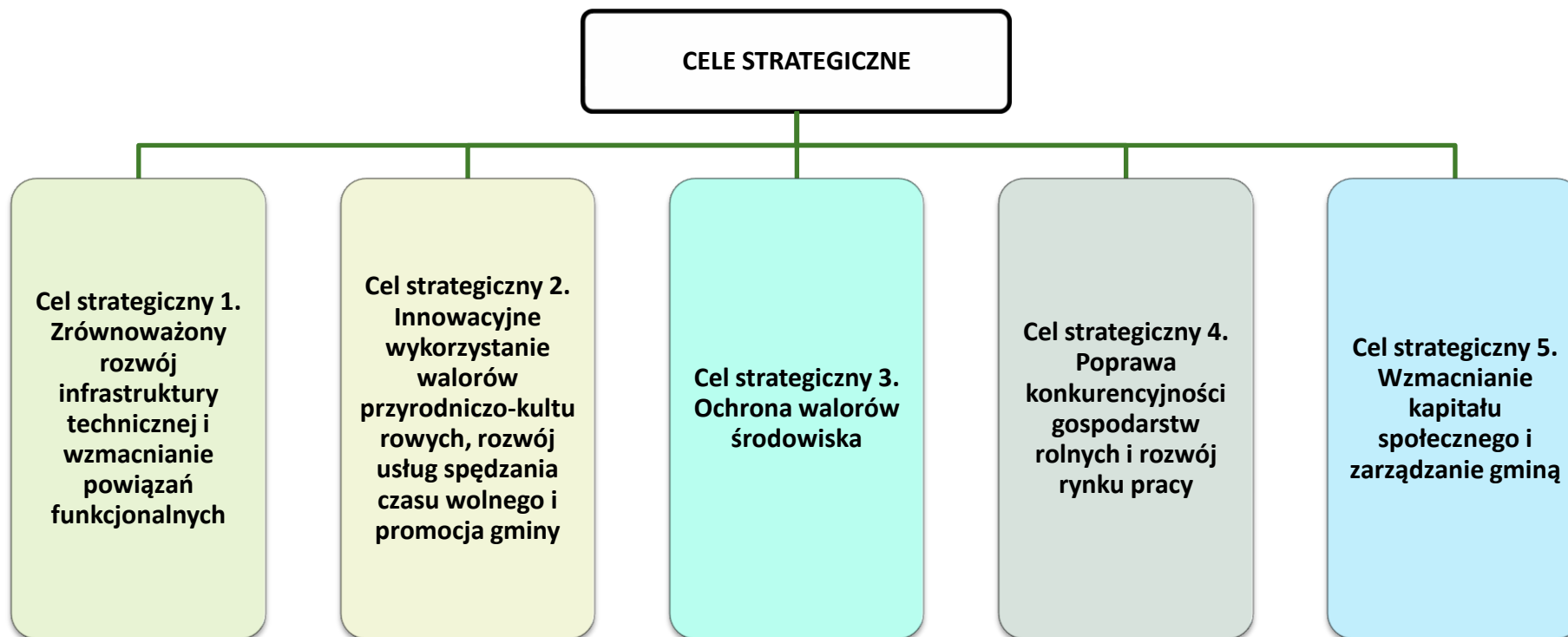

Źródło: Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego do 2030 roku.

Zaproponowane cele rozwoju gminy są konsekwencją i wynikają ze zidentyfikowanych w poprzednim rozdziale priorytetowych obszarów rozwoju. Tworzą one spójny i wzajemnie uzupełniający się system, w którym efekty jednych celów generują i wzmacniają efekty realizacji innych. Nadrzędną ideą jest wykorzystanie potencjałów rozwojowych, modernizacja gospodarki, innowacyjność oraz poprawa jakości życia mieszkańców gminy. Tworząc układ celów strategicznych dla gminy Fajslawice oparto się w dużej mierze o wskazania zawarte w Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego do 2030 roku, a konkretnie na tematycznych obszarach dla Żywicielskiego Obszaru Strategicznej Interwencji.

Schemat 5. Cele strategiczne gminy Fajslawice.

7. Cele operacyjne

Tabela 32. Cele strategiczne i operacyjne Strategii Rozwoju Gminy Fajslawice na lata 2021-2027 z perspektywą do roku 2030.

Cel strategiczny 1. Zrównoważony rozwój infrastruktury technicznej i wzmacnianie powiązań funkcjonalnych.	
1.1.	Budowa/ modernizacja infrastruktury drogowej oraz promocja elektromobilności
1.2.	Rozwój infrastruktury komunalnej i wdrażanie racjonalnej gospodarki odpadami
1.3.	Rozwój usług cyfrowych i infrastruktury telekomunikacyjnej
1.4.	Rewitalizacja i wzrost atrakcyjności inwestycyjnej gminy
Cel strategiczny 2. Innowacyjne wykorzystanie walorów przyrodniczo-kulturowych, rozwój usług spędzania czasu wolnego i promocja gminy	
2.1.	Ochrona dziedzictwa kulturowego i naturalnego
2.2.	Rozwój usług i infrastruktury sportowej i rekreacyjnej
2.3.	Upowszechnianie wykorzystujących technologie cyfrowe form dostępu do kultury
2.4.	Promocja gminy
Cel strategiczny 3. Ochrona walorów środowiska	
3.1.	Ochrona i kształtowanie zasobów wodnych
3.2.	Zwiększenie efektywności energetycznej budynków i infrastruktury publicznej
3.3.	Rozwój niskoemisyjnych i zeroemisyjnych mocy wytwórczych, energetyki rozproszonej
Cel strategiczny 4. Poprawa konkurencyjności gospodarstw rolnych i rozwój rynku pracy	
4.1.	Wzmacnianie innowacyjności i zaawansowania technologicznego gospodarstw rolnych
4.2.	Promowanie przyjaznych środowisku rozwiązań w procesie produkcji rolnej, w tym rozwój rolnictwa ekologicznego
4.3.	Rozwój agroturystyki, turystyki wiejskiej i rolniczego handlu detalicznego
4.4.	Stymulowanie rozwoju przedsiębiorczości
Cel strategiczny 5. Wzmacnianie kapitału społecznego i zarządzanie gminą	
5.1.	Włączenie i integracja społeczna
5.2.	Rozwój usług społecznych i poprawa stanu infrastruktury edukacyjnej
5.3.	Bezpieczeństwo publiczne
5.4.	Wspieranie oddolnych inicjatyw i poprawa efektywności zarządzania

Źródło: Opracowanie własne.

8. Kierunki działań

W niniejszym rozdziale przedstawiono zestawienie kierunków działań, które gmina Fajslawice planuje podjąć w ramach każdego z założonych celów operacyjnych. Wskazano tu również rolę i zadania gminy przy ich realizacji. Należy podkreślić, iż zaprezentowane zestawienie kierunków działań nie stanowi zamkniętego katalogu i będzie mogło być w każdej chwili uzupełniane o nowe elementy w zależności od potrzeb gminy, charakteru zewnętrznych konkursów oraz jej możliwości finansowych. Do poszczególnych celów operacyjnych przyporządkowano wykaz wstępnie zidentyfikowanych projektów inwestycyjnych. W sytuacji, gdzie na dzień uchwalania strategii nie zostały zidentyfikowane żadne projekty, została poczyniona odpowiednia adnotacja. Działania te w każdej chwili mogą zostać uaktualnione na mocy uchwały o aktualizacji strategii.

8.1. Kierunki działań przypisane do celu strategicznego nr 1. Zrównoważony rozwój infrastruktury technicznej, wzmacnianie powiązań funkcjonalnych oraz współpracy transgranicznej i międzyregionalnej

Cel strategiczny 1. Zrównoważony rozwój infrastruktury technicznej i wzmacnianie powiązań funkcjonalnych

1.1. Budowa/ modernizacja infrastruktury drogowej oraz promocja elektromobilności

Lp.	Kierunek działań
1.	Budowa nowych odcinków dróg gminnych
2.	Przebudowa bądź modernizacja dróg gminnych i powiatowych poprawiających dostępność komunikacyjną i mobilność mieszkańców gminy
3.	Poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego poprzez budowę m.in.: chodników, przejść dla pieszych, oświetlenia, barier ochronnych
4.	Rozbudowa lub modernizacja już istniejącej infrastruktury parkingowej
5.	Budowa ścieżek rowerowych i wiat rowerowych
6.	Organizacja spotkań informacyjnych dotyczących tematyki elektromobilności
7.	Budowa punktów ładowania pojazdów elektrycznych

Wykaz wstępnie zidentyfikowanych projektów inwestycyjnych i społecznych

- ✓ Budowa i przebudowa dróg na terenie Gminy Fajslawice
- ✓ Rozbudowa oświetlenia drogowego na terenie Gminy Fajslawice
- ✓ Budowa i modernizacja istniejących wiat przystankowych na terenie Gminy Fajslawice

Cel strategiczny 1. Zrównoważony rozwój infrastruktury technicznej i wzmacnianie powiązań funkcjonalnych

1.2. Rozwój infrastruktury komunalnej i wdrażanie racjonalnej gospodarki odpadami

Lp.	Kierunek działań
1.	Budowa lub modernizacja wybranych elementów infrastruktury wodociągowej w gminie (sieć wodociągowa, stacje ujęcia i uzdatniania wody itp.)
2.	Budowa lub modernizacja wybranych elementów infrastruktury kanalizacyjnej w gminie (kanalizacja ściekowa i deszczowa, oczyszczalnia ścieków itp.)

Cel strategiczny 1. Zrównoważony rozwój infrastruktury technicznej i wzmacnianie powiązań funkcjonalnych**1.2. Rozwój infrastruktury komunalnej i wdrażanie racjonalnej gospodarki odpadami**

3.	Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków na terenach wiejskich
4.	Budowa indywidualnych ujęć wody oraz małych zbiorników retencyjnych w gospodarstwach indywidualnych
5.	Organizacja szkoleń informacyjnych dot. zbiórki odpadów.
6.	Budowa Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych

Wykaz wstępnie zidentyfikowanych projektów inwestycyjnych i społecznych

- ✓ Modernizacja gospodarki wodnej na terenie Gminy Fajslawice
- ✓ Przebudowa Gminnej oczyszczalni ścieków w Fajslawicach.
- ✓ Budowa nowej oczyszczalni ścieków
- ✓ Modernizacja i rozbudowa sieci wodociągowej na terenie Gminy Fajslawice
- ✓ Rozbudowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Fajslawice
- ✓ Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Suchodoły i Siedliska Pierwsze
- ✓ Rozbudowa i modernizacja Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK)
- ✓ Dostawa i montaż wodomierzy zimnej wody pitnej wyposażonych w nakładki radiowe do zdalnego odczytu, na nieruchomościach leżących na terenie Gminy Fajslawice

Cel strategiczny 1. Zrównoważony rozwój infrastruktury technicznej i wzmacnianie powiązań funkcjonalnych**1.3. Rozwój usług cyfrowych i infrastruktury telekomunikacyjnej**

Lp.	Kierunek działań
1.	Rozwój e-administracji oraz dostępu do e-usług.
2.	Wykorzystanie technologii informacyjnych w udostępnianiu zasobów kulturowych, przyrodniczych i turystycznych.
3.	Działania ukierunkowane na rozwój elektronicznej administracji i usług publicznych świadczonych drogą elektroniczną (składanie wniosków drogą elektroniczną, elektroniczny punkt informacji).
4.	Tworzenie i rozwój cyfrowych zasobów gminy m.in. w zakresie mienia i nieruchomości, planowania przestrzennego, kultury, edukacji, turystyki, ochrony zdrowia itp.
5.	Wykorzystanie lokalnych centrów aktywności do działań w zakresie e-edukacji i podnoszenia kompetencji cyfrowych mieszkańców

Wykaz wstępnie zidentyfikowanych projektów inwestycyjnych i społecznych

- ✓ Cyfryzacja administracji

Cel strategiczny 1. Zrównoważony rozwój infrastruktury technicznej i wzmacnianie powiązań funkcjonalnych**1.4. Rewitalizacja i wzrost atrakcyjności inwestycyjnej gminy**

Lp.	Kierunek działań
1.	Prowadzenie polityki przestrzennej i rewitalizacyjnej w gminie w oparciu o aktualne studia i plany

Cel strategiczny 1. Zrównoważony rozwój infrastruktury technicznej i wzmocnienie powiązań funkcjonalnych**1.4. Rewitalizacja i wzrost atrakcyjności inwestycyjnej gminy**

2.	Kompleksowa rewitalizacja zdegradowanych obszarów wiejskich, przywracająca lub nadająca im nowe funkcje obszarom oraz prowadząca do rozwiązania zdiagnozowanych problemów społecznych na tych obszarach
3.	Kształtowanie przestrzeni publicznej na obszarach wiejskich
4.	Zagospodarowanie zdegradowanych/niewykorzystanych przestrzeni publicznych
5.	Montaż systemu monitoringu wizyjnego
6.	Tworzenie i wyposażenie terenów inwestycyjnych w podstawową infrastrukturę (drogową, energetyczną, wodno-ściekową, teleinformatyczną) oraz infrastrukturę kubaturową, umożliwiającą szybkie uruchomienie przez inwestorów działalności gospodarczej

Wykaz wstępnie zidentyfikowanych projektów inwestycyjnych i społecznych

- ✓ Rewitalizacja zagospodarowania wokół zbiornika wodnego w Fajslawicach dz. nr 2276/1 w ramach lokalnego wsparcia ochrony dziedzictwa kulturowego i naturalnego
- ✓ Zmiana w planie zagospodarowania przestrzennego w celu poszerzenia terenów inwestycyjnych oraz terenów pod budownictwo mieszkaniowe
- ✓ Kształtowanie obszaru przestrzeni publicznej w centrum miejscowości Fajslawice
- ✓ Renowacja zabytków
- ✓ Gazyfikacja Gminy

8.2. Kierunki działań przypisane do celu strategicznego nr 2. Innowacyjne wykorzystanie walorów przyrodniczo-kulturowych, rozwój usług spędzania czasu wolnego i promocja gminy**Cel strategiczny 2. Innowacyjne wykorzystanie walorów przyrodniczo-kulturowych, rozwój usług spędzania czasu wolnego i promocja gminy****2.1. Ochrona dziedzictwa kulturowego i naturalnego**

Lp.	Kierunek działań
1.	Rozbudowa małej infrastruktury turystycznej, służącej udostępnianiu na cele turystyczne obszarów cennych przyrodniczo
2.	Renowacja i rewitalizacja na cele turystyczne obiektów dziedzictwa kulturowego
3.	Odnawianie lub poprawa stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym zabytkowych, służących zachowaniu dziedzictwa kulturowego i rozwoju turystyki na obszarach wiejskich
4.	Zagospodarowanie atrakcyjnych przyrodniczo obszarów gminy
5.	Rozbudowa, przebudowa i remont infrastruktury na cele działalności kulturalnej, edukacji artystycznej
6.	Zakup trwałego wyposażenia do prowadzenia działalności kulturalnej, w tym edukacji artystycznej

Wykaz wstępnie zidentyfikowanych projektów inwestycyjnych i społecznych

- ✓ Renowacja zabytków

Cel strategiczny 2. Innowacyjne wykorzystanie walorów przyrodniczo-kulturowych, rozwój usług spędzania czasu wolnego i promocja gminy

2.2. Rozwój usług i infrastruktury sportowej i rekreacyjnej

Lp.	Kierunek działań
1.	Budowa/przebudowa/modernizacja obiektów sportowych na terenie gminy
2.	Przygotowanie nowych tras dla turystyki pieszej i rowerowej.
3.	Budowa, rozbudowa, adaptacja i modernizacja obiektów na potrzeby prowadzenia działalności edukacyjnej wraz z zapleczem socjalnym (m.in. place zabaw)
4.	Budowa siłowni zewnętrznych.

Wykaz wstępnie zidentyfikowanych projektów inwestycyjnych i społecznych

- ✓ Rozwój infrastruktury sportowo-rekreacyjnej w Fajslawicach - boisko wielofunkcyjne
- ✓ Rozwój infrastruktury sportowo-rekreacyjnej w Fajslawicach - duże boisko piłkarskie
- ✓ Rozwój infrastruktury sportowo-rekreacyjnej w Fajslawicach - małe boisko trawiaste
- ✓ Budowa hali sportowej przy szkole w Fajslawicach
- ✓ Budowa placów zabaw

Cel strategiczny 2. Innowacyjne wykorzystanie walorów przyrodniczo-kulturowych, rozwój usług spędzania czasu wolnego i promocja gminy

2.3. Upowszechnianie wykorzystujących technologie cyfrowe form dostępu do kultury

Lp.	Kierunek działań
1.	Rozwijanie produktów i oferty wydarzeń wykorzystujących unikalne zasoby lokalne (np. kuchnię, wydarzenia historyczne, tradycje, materialne i niematerialne dziedzictwo kulturowe, walory środowiskowe, wydarzenia związane z przejawami współczesnej twórczości artystycznej, wydarzenia sportowe).
2.	Stworzenie internetowej bazy zabytków zlokalizowanych na terenie gminy.

Wykaz wstępnie zidentyfikowanych projektów inwestycyjnych i społecznych

- ✓ Rozwój Centrum Promocji Produktu Lokalnego w Boniewie

Cel strategiczny 2. Innowacyjne wykorzystanie walorów przyrodniczo-kulturowych, rozwój usług spędzania czasu wolnego i promocja gminy

2.4. Promocja gminy

Lp.	Kierunek działań
1.	Kreowanie dobrego wizerunku gminy jako atrakcyjnego miejsca dla turystów poprzez zróżnicowane działania marketingowe
2.	Rozbudowa i wdrożenie kompleksowego systemu informacji i promocji turystycznej i kulturalnej w gminie

Wykaz wstępnie zidentyfikowanych projektów inwestycyjnych i społecznych

Na dzień uchwalenia strategii nie zidentyfikowano konkretnych działań w tym obszarze

8.3. Kierunki działań przypisane do celu strategicznego nr 3. Ochrona walorów środowiska

Cel strategiczny 3. Ochrona walorów środowiska	
3.1. Ochrona i kształtowanie zasobów wodnych.	
Lp.	Kierunek działań
1.	Budowa indywidualnych ujęć wody oraz małych zbiorników retencyjnych w gospodarstwach indywidualnych
2.	Działania z zakresu małej retencji oraz ochrony przeciwpowodziowej.
3.	Ochrona jakości wód w tym racjonalna gospodarka nawozami i środkami ochrony roślin.
Wykaz wstępnie zidentyfikowanych projektów inwestycyjnych i społecznych	
Na dzień uchwalenia strategii nie zidentyfikowano konkretnych działań w tym obszarze	

Cel strategiczny 3. Ochrona walorów środowiska	
3.2. Zwiększenie efektywności energetycznej budynków i infrastruktury publicznej	
Lp.	Kierunek działań
1.	Poprawa efektywności energetycznej budynków mieszkalnych i obiektów publicznych m.in. poprzez działania termomodernizacyjne, poprawę systemu grzewczego i oświetleniowego budynków, stosowanie inteligentnych systemów monitorowania i sterowania zużyciem energii, szersze wykorzystanie energii ze źródeł odnawialnych itp.
2.	Wymiana oświetlenia w budynkach użyteczności publicznej na energooszczędne.
3.	Budowa/wymiana oświetlenia ulicznego na energooszczędne
Wykaz wstępnie zidentyfikowanych projektów inwestycyjnych i społecznych	
<ul style="list-style-type: none">✓ Termomodernizacja budynku ośrodka zdrowia w Fajstawicach✓ Termomodernizacja budynku OPS✓ Termomodernizacja budynku szkoły w Fajstawicach✓ Termomodernizacja budynku szkoły w Siedliskach Drugich✓ Wymiana opraw oświetleniowych na LED na terenie Gminy Fajstawice✓ Termomodernizacja budynków OSP na terenie Gminy Fajstawice	

Cel strategiczny 3. Ochrona walorów środowiska	
3.3. Rozwój niskoemisyjnych i zeroemisyjnych mocy wytwórczych, energetyki rozproszonej	
Lp.	Kierunek działań
1.	Montaż instalacji OZE (w tym m.in.: panele solarne, panele fotowoltaiczne, pompy ciepła) w budynkach użyteczności publicznej.
2.	Montaż instalacji OZE (w tym m.in.: panele solarne, panele fotowoltaiczne, pompy ciepła) w budynkach mieszkalnych.
3.	Budowa farm fotowoltaicznych
4.	Rozwój firm w branży energetyki odnawialnej (firmy produkujące urządzenia do wytwarzania energii z OZE, firmy budowlane zajmujące się instalacjami OZE, firmy produkujące energię z OZE, w tym w ramach mikroinstalacji- wspieranie potencjalnych przedsiębiorców w zakresie udzielania odpowiedniej informacji oraz pomoc w procesie

inwestycyjnym
Wykaz wstępnie zidentyfikowanych projektów inwestycyjnych i społecznych
✓ Zwiększenie wykorzystania Odnawialnych Źródeł Energii na terenie Gminy Fajslawice

8.4. Kierunki działań przypisane do celu strategicznego nr 4. Poprawa konkurencyjności gospodarstw rolnych i rozwój rynku pracy

Cel strategiczny 4. Poprawa konkurencyjności gospodarstw rolnych i rozwój rynku pracy	
4.1. Wzmacnianie innowacyjności i zaawansowania technologicznego gospodarstw rolnych	
Lp.	Kierunek działań
1.	Realizacja projektów promujących ekologiczne sposoby nawożenia upraw oraz ich przechowywania.
2.	Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków.
3.	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej na terenach nowych inwestycji mieszkaniowych i produkcyjnych.
4.	Wsparcie szkoleniowe i doradcze w zakresie poprawy efektywności wykorzystania energii w rolnictwie i przetwórstwie spożywczym
5.	Ułatwianie dostaw i wykorzystywania odnawialnych źródeł energii, produktów ubocznych, odpadów i pozostałości oraz innych surowców nieżywnościowych dla celów biogospodarki- wsparcie merytoryczne z zakresu budowy jednostek wytwarzania energii wykorzystujących energię wiatrową, biogaz, biomasę, energię słoneczną, wodę oraz geotermię
6.	Promocja szkoleń zawodowych i nabywania umiejętności przez rolników oraz właścicieli lasów w zakresie prowadzonej produkcji, ochrony środowiska oraz marketingu swoich produktów i usług
Wykaz wstępnie zidentyfikowanych projektów inwestycyjnych i społecznych	
Na dzień uchwalenia strategii nie zidentyfikowano konkretnych działań w tym obszarze	

Cel strategiczny 4. Poprawa konkurencyjności gospodarstw rolnych i rozwój rynku pracy	
4.2. Promowanie przyjaznych środowisku rozwiązań w procesie produkcji rolnej, w tym rozwój rolnictwa ekologicznego	
Lp.	Kierunek działań
1.	Wsparcie edukacji ekologicznej w gospodarstwach rolnych i zakładach przetwórczych – poprzez organizację szkoleń, kursów, konferencji we współpracy z LODR.
2.	Wsparcie w pozyskiwaniu środków na rozwój rolnictwa ekologicznego – organizacja spotkań z doradcami, praktykami oraz prywatnymi inwestorami.
3.	Pomoc w organizacji spółdzielni, stowarzyszeń, grup producentów produktów ekologicznych – we współpracy z LGD oraz Stowarzyszeniem Polska Ekologia oraz Grupą od Rolnika.
Wykaz wstępnie zidentyfikowanych projektów inwestycyjnych i społecznych	
Na dzień uchwalenia strategii nie zidentyfikowano konkretnych działań w tym obszarze	

Cel strategiczny 4. Poprawa konkurencyjności gospodarstw rolnych i rozwój rynku pracy**4.3. Rozwój agroturystyki, turystyki wiejskiej i rolniczego handlu detalicznego**

Lp.	Kierunek działań
1.	Tworzenie warunków zachęcających do rozwoju bazy gastronomicznej i noclegowej
2.	Podjęcie współpracy z organizacjami turystycznymi w zakresie rozwoju oferty turystycznej
3.	Budowa i modernizacja targowisk gminnych

Wykaz wstępnie zidentyfikowanych projektów inwestycyjnych i społecznych

- ✓ Rozwój Centrum Promocji Produktu Lokalnego w Boniewie

Cel strategiczny 4. Poprawa konkurencyjności gospodarstw rolnych i rozwój rynku pracy**4.4. Stymulowanie rozwoju przedsiębiorczości**

Lp.	Kierunek działań
1.	Współpraca z przedsiębiorcami w zakresie pomocy organizacyjno-prawnej w zakresie zarządzania zmianą i niwelowania skutków kryzysu gospodarczego.
2.	Współpraca gminy z Powiatowym Urzędem Pracy oraz innymi instytucjami w zakresie promocji programów nastawionych na zwiększenie samozatrudnienia mieszkańców
3.	Kreowanie i podejmowanie lokalnych inicjatyw oraz programów poprawiających atrakcyjność inwestycyjną oraz rozwój przedsiębiorczości we współpracy z instytucjami otoczenia biznesu oraz instytucjami finansowymi.
4.	Wsparcie osób planujących rozpoczęcie własnej działalności gospodarczej (szkolenia, doradztwo, monitoring, finansowanie kosztów prowadzenia działalności w początkowym okresie)
5.	Współdziałanie z lokalnymi instytucjami otoczenia biznesu oraz firmami funkcjonującymi w Rejestrze Usług Rozwojowych (RUR) w celu angażowania przedsiębiorstw do uczestnictwa w projektach szkoleniowo-doradczych.
6.	Rozwój firm z branży przetwórstwa rolno-spożywczego, wykorzystującego lokalne zasoby produkcji rolnej poprzez aktywne wsparcie potencjalnych przedsiębiorców (udzielanie odpowiedniej informacji oraz pomocy w procesie inwestycyjnym)
7.	Rozwój przedsiębiorstw społecznych, obejmujący m.in. fazę przygotowawczą (szkolenia i doradztwo) oraz fazę inkubacji (koszty założenia przedsiębiorstwa, mentoring) oraz fazę rozwoju (finansowanie miejsc pracy)

Wykaz wstępnie zidentyfikowanych projektów inwestycyjnych i społecznych

- ✓ Rozwój Centrum Promocji Produktu Lokalnego w Boniewie

8.5. Kierunki działań przypisane do celu strategicznego nr 5. Wzmacnianie kapitału społecznego i zarządzanie gminą**Cel strategiczny 5. Wzmacnianie kapitału społecznego i zarządzanie gminą****5.1. Włączenie i integracja społeczna**

Lp.	Kierunek działań
1.	Rozwój instytucjonalnych i pozainstytucjonalnych form wsparcia osób starszych i niepełnosprawnych (w tym placówek wsparcia dziennego oraz środowiskowego) - realizacja

	zadań własnych w ramach Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, a także poprzez bliską współpracę z instytucjami i placówkami podlegającymi samorządowi powiatowemu
2.	Aktywny udział gminy w realizacji kompleksowych programów na rzecz integracji osób i rodzin wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym ukierunkowane na aktywizację społeczno-zawodową
3.	Realizacja działań na rzecz reintegracji i rehabilitacji społeczno-zawodowej osób niepełnosprawnych- współpraca partnerska z podmiotami o charakterze reintegracyjnym (zakłady aktywności zawodowej, warsztaty terapii zajęciowej, centra integracji społecznej, klub integracji społecznej)
Wykaz wstępnie zidentyfikowanych projektów inwestycyjnych i społecznych	
✓	Remont budynku socjalnego w Fajslawicach (2 szt.)

Cel strategiczny 5. Wzmacnianie kapitału społecznego i zarządzanie gminą**5.2. Rozwój usług społecznych i poprawa stanu infrastruktury edukacyjnej**

Lp.	Kierunek działań
1.	Wzrost poziomu upowszechniania usług w zakresie edukacji przedszkolnej oraz podniesienie jej jakości- współpraca Urzędu Gminy z podmiotami uprawnionymi do prowadzenia edukacji przedszkolnej- informowanie o możliwościach zewnętrznego finansowania
2.	Rozwój instytucjonalnej i pozarodzinnej opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 (m.in. żłobki, kluby dziecięce, dzienni opiekunowie).
3.	Poprawa warunków edukacji ogólnej przyczyniająca się do rozwoju kompetencji kluczowych na rynku pracy z uwzględnieniem rozwoju właściwych postaw
4.	Rozwijanie indywidualnych umiejętności uczniów, szczególnie uczniów uzdolnionych oraz uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych i predyspozycjach sportowych- współpraca Urzędu Gminy ze szkołami- działania realizowane przez własne jednostki organizacyjne oraz we współpracy z jednostkami podległymi samorządowi powiatowemu zajmującymi się szkolnictwem na poziomie szkół ponadpodstawowych
5.	Rozwój na poziomie gminy i powiatu spójnego systemu doradztwa edukacyjno-zawodowego oraz pomocy psychologiczno-pedagogicznej dla młodzieży szkolnej
6.	Rozwój usług społecznych z zakresu opieki i aktywizacji osób starszych, w tym w tym form środowiskowych (zdeinstytucjonalizowanych)
7.	Promowanie przedsięwzięć na rzecz aktywizacji społecznej i zawodowej, w szczególności dla osób z niepełnosprawnościami oraz osób starszych
8.	Profilaktyka uzależnień oraz przeciwdziałanie agresji i przemocy wśród dzieci i młodzieży
9.	Wspieranie sektora ekonomii społecznej
10.	Poprawa stanu infrastruktury edukacyjnej i zwiększenie jej dostępności dla osób o specjalnych potrzebach, w tym dla osób z niepełnosprawnością
Wykaz wstępnie zidentyfikowanych projektów inwestycyjnych i społecznych	
Na dzień uchwalenia strategii nie zidentyfikowano konkretnych działań w tym obszarze	

Cel strategiczny 5. Wzmacnianie kapitału społecznego i zarządzanie gminą**5.3. Bezpieczeństwo publiczne****Lp.** Kierunek działań

1.	Doposażenie Ochotniczych Straży Pożarnych działających na terenie gminy w specjalistyczny sprzęt do prowadzenia akcji ratowniczych oraz usuwania skutków zagrożeń naturalnych i katastrof- zakup sprzętu dla wybranych OSP (funkcjonujących w systemie KSRG i będących poza nim) dla wybranych na we współpracy z Komendą Powiatową Państwowej Straży Pożarnej
2.	Budowa infrastruktury bezpieczeństwa publicznego

Wykaz wstępnie zidentyfikowanych projektów inwestycyjnych i społecznych

- ✓ Remont i doposażenie świetlic wiejskich i strażnic OSP na terenie Gminy Fajslawice

Cel strategiczny 5. Wzmacnianie kapitału społecznego i zarządzanie gminą**5.4. Wspieranie oddolnych inicjatyw i poprawa efektywności zarządzania****Lp.** Kierunek działań

1.	Wzmocnienie zdolności analitycznych służb planowania przestrzennego, m.in. poprzez dostęp do nowoczesnych narzędzi w zakresie analizy, przetwarzania, interpretacji i prezentacji danych przestrzennych
2.	Wzmocnienie bazy wiedzy i potencjału kadrowego gminy w zakresie realizacji projektów w formule partnerstwa publiczno-prywatnego oraz innowacyjnych rozwiązań w zakresie stosowania prawa zamówień publicznych- realizacja m.in. poprzez udział pracowników gminy w organizowanych szkoleniach, seminariach oraz platformach współpracy
3.	Wprowadzenie cyfrowych rozwiązań w zakresie zarządzania infrastrukturą.

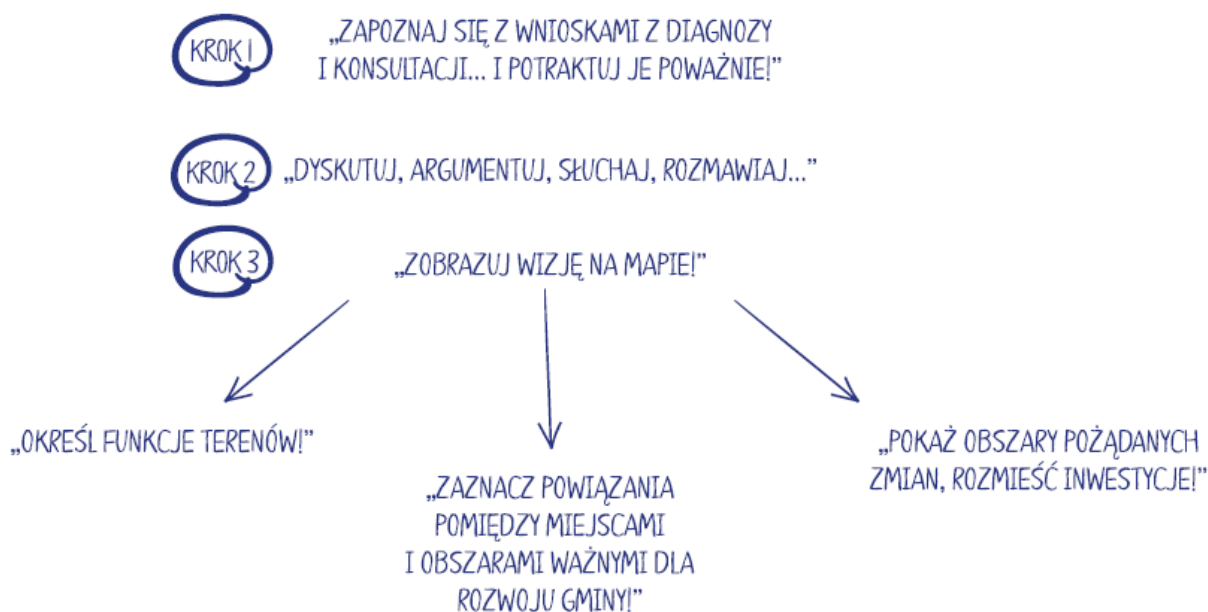
Wykaz wstępnie zidentyfikowanych projektów inwestycyjnych i społecznych

Na dzień uchwalenia strategii nie zidentyfikowano konkretnych działań w tym obszarze

IV. Wymiar przestrzenny polityki rozwoju

1. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej obrazuje strategiczne pomysły na rozwój gminy zorientowane terytorialnie i jest efektem zintegrowanego procesu planistycznego. W swym założeniu ma stanowić porządkujący składnik strategii, źródło i rodzaj najważniejszych ustaleń rozwojowych osadzonych przestrzennie.

Bazą modelu jest przestrzeń, która jest dobrem i zasobem o strategicznym znaczeniu dla społeczności lokalnych. Przestrzeń ma określoną powierzchnię, posiada konkretną wartość, a jednocześnie zmienia się pod wpływem trendów globalnych (np. zmiany klimatyczne) oraz lokalnych (np. podlega silnej presji rozwojowej i zafaszczaniu przez indywidualnych właścicieli).

Model rozumiany jest jako przedstawienie długookresowej strategicznej wizji rozwoju gminy wynikającej z wewnętrznych i zewnętrznych uwarunkowań, zdiagnozowanych potrzeb rozwojowych i posiadanego potencjału, z uwzględnieniem jego specyfiki i zróżnicowania wewnętrznego. Model wskazuje obszary, które strategia rozwoju uznaje za istotne dla osiągnięcia celów rozwoju, obszary wymagające ochrony oraz rodzaje powiązań funkcjonalnych występujących pomiędzy poszczególnymi obszarami.

Główne zadania modelu to:

- ✓ obrazować kierunki rozwoju przestrzennego,
- ✓ opisywać spodziewane efekty przekształceń przestrzeni wynikające z realizacji celów strategii oraz wyjaśniać spójność interwencji dedykowanych danym obszarom,
- ✓ określać i hierarchizować obszary o różnych charakterystykach oraz powiązaniach między nimi, formułować ogólne zalecenia (rekomendacje) i zasady dotyczące gospodarowania

przestrzenią (ze szczególnym uwzględnieniem obszarów istotnych z punktu widzenia rozwoju gminy),

- ✓ ustalać ramy współpracy z interesariuszami na obszarach realizacji wyznaczonych celów rozwoju (np. właścicielami nieruchomości, instytucjami rządowymi i JST, inwestorami, przedsiębiorcami),
- ✓ tłumaczyć wartości ważne w długiej perspektywie czasowej, wyrażane w wizji rozwoju i decydujące o prowadzonej polityce rozwoju,
- ✓ definiować interes publiczny poprzez ustalenie ram działania dla strategii, polityk i użytkowania przestrzeni, a w konsekwencji pełnić funkcje prewencyjne przed ewentualnymi konfliktami – społecznymi, przestrzennymi, środowiskowymi (np. dotyczącymi lokalizowania kontrowersyjnych inwestycji).

1.1. Uwarunkowania modelu- pozycja gminy w krajowej i regionalnej polityce przestrzennej

Zgodnie z Planem Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego gmina Fajstawice została zaliczona do wiejskich obszarów funkcjonalnych a dokładnie do:

- ✓ obszarów wiejskich uczestniczących w procesach rozwojowych,
- ✓ obszarów funkcjonalnych rozwoju gospodarki żywnościowej (roślinnej rolniczej przestrzeni produkcyjnej).

Wiejskie obszary funkcjonalne obejmują tereny, których głównym kierunkiem rozwoju pozostaje produkcja rolna absorbująca większość zasobów pracy oraz będąca podstawą lokalnego PKB. Obszary wiejskie uczestniczące w procesach rozwojowych obejmują tereny gmin znajdujących się w fazie postępującej integracji funkcjonalnej z najważniejszymi ośrodkami miejskimi, a także tereny charakteryzujące się dobrą dostępnością komunikacyjną do usług wyższego rzędu oraz dobrym potencjałem rolniczym wykorzystywanym rynkowo i miejscami pracy w obsłudze rolnictwa.

Jako cele rozwoju zagospodarowania przestrzennego w omawianym dokumencie strategicznym wymieniono:

- ✓ stworzenie warunków dla integracji funkcjonalnej z miastami - włączenie obszarów wiejskich otaczających miasta w procesy rozwojowe,
- ✓ zwiększenie mobilności zawodowej i przestrzennej,
- ✓ stworzenie warunków dla rozwoju przedsiębiorczości pozarolniczej,
- ✓ dywersyfikację sektorową gospodarki rolnej.

Jako główną zasadę zagospodarowania przestrzennego na obszarach wiejskich uczestniczących w procesach rozwojowych wymieniono dostosowywanie zagospodarowania do potrzeb zwiększenia towarowości i wydajności w rolnictwie.

W Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego gmina Fajstawice została również zaliczona do obszarów funkcjonalnych rozwoju gospodarki żywnościowej (roślinnej rolniczej przestrzeni produkcyjnej). Obszar funkcjonalny rozwoju gospodarki żywnościowej obejmuje tereny

Wyżyny Lubelskiej i Wyżyny Wołyńskiej charakteryzujące się dużą koncentracją gleb o najwyższej przydatności dla produkcji żywności oraz szczególnie przydatnych dla rozwoju rolnictwa towarowego. Priorytetem rozwojowym na wymienionym obszarze jest optymalne wykorzystanie potencjału produkcyjnego gleb oraz aktywizacja gospodarcza poprzez rozwój przetwórstwa rolno-spożywczego.

Wśród wiodących kierunków zagospodarowania wymieniono:

- ✓ produkcję roślinną,
- ✓ rozwój bazy przetwórstwa rolno-spożywczego,
- ✓ rozwój agroturystyki jako formy wzbogacenia funkcjonalnego obszarów wiejskich,
- ✓ rozwój infrastruktury turystycznej (głównie szlaków turystycznych)
- ✓ produkcję zdrowej żywności,
- ✓ rozwój infrastruktury technicznej i transportowej.

Na zasady i warunki zagospodarowania na obszarach funkcjonalnych rozwoju gospodarki żywnościowej, składają się:

- ✓ utrzymanie w użytkowaniu rolniczym gleb o najwyższej przydatności dla produkcji roślinnej,
- ✓ utrzymanie trwałych użytków zielonych dla przeciwdziałania skutkom zmian klimatycznych,
- ✓ przeciwdziałanie rozpraszaniu zabudowy na terenach otwartych,
- ✓ wzbogacanie przyrodnicze agroekosystemów poprzez fitomelioracje,
- ✓ dostosowanie struktury agrarnej do potrzeb wysokotowarowego rolnictwa,
- ✓ aktywna ochrona walorów krajobrazu kulturowego i dbałość o jakość przestrzenną zagospodarowania.

Zgodnie z Planem Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego do ochrony planistycznej wskazano zlewnię górnej i środkowej Giełczwi. Za główny obszar kształtowania retencji uznano obszar oddziaływania Kanału Wieprz-Krzna.

W ramach przeciwdziałania uciążliwościom akustycznym generowanym przez ruch komunikacyjny w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego zalecono nie lokalizowanie (w lokalnych dokumentach planistycznych) funkcji wrażliwych na uciążliwości hałasu na terenach położonych w bezpośrednim sąsiedztwie głównych drogowych powiązań transportowych. Zgodnie z Programem ochrony środowiska przed hałasem dla województwa lubelskiego Fajstawice zostały wymienione wśród gmin na których terenie występują przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku.

Mapa 14. Żywicielski OSI

Źródło: Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego do 2030 roku.

Pozycja Gminy w Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego do 2030 roku

Realizując jedno z podstawowych założeń krajowej polityki regionalnej, które zakłada zapewnienie zrównoważonego rozwoju całego kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowymi i przestrzennym, a także uwzględniając wyraźne zróżnicowanie poszczególnych terytoriów pod względem stanu rozwoju oraz występujących barier i potencjałów, w SRWL przyjęto następujące ramy delimitacji Obszarów Strategicznej Interwencji (OSI) subregionalnych:

- ✓ podstawą wyznaczania OSI subregionalnych są zróżnicowane cechy przestrzeni odzwierciedlone w waloryzacji funkcjonalnej województwa (Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego -PZPWL 2015) oraz regionalizacji fizycznogeograficznej Polski,
- ✓ granice OSI wyznaczone są na podstawie granic administracyjnych gmin,
- ✓ wyznaczone w województwie OSI subregionalne uwzględniają krajową politykę rozwoju regionalnego ukierunkowaną terytorialnie, wyrażoną poprzez krajowe OSI określone w KSRR 2030, tj. obszary zagrożone trwałą marginalizacją oraz miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze.

Gmina Fajslawice została zaliczona do Żywicielskiego OSI.

Szczegółowe informacje przedstawia Tabela 33.

Tabela 33. Żywicielski OSI- charakterystyka.

ŻYWICIELSKI OSI

Priorytet rozwoju	Wykorzystanie zasobów naturalnych wyżyny lubelskiej dla rozwoju konkurencyjnego rolnictwa
Podstawy delimitacji	zasięg Obszaru Funkcjonalnego Rozwoju gospodarki żywnościowej, tzw. strategicznego obszaru żywicielskiego oraz Przygranicznego Obszaru Funkcjonalnego (waloryzacja w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego).
Cechy wiodące – przesłanki delimitacji:	<ul style="list-style-type: none"> – duża koncentracja gleb o najwyższej przydatności dla produkcji żywności oraz szczególnie przydatnych dla rozwoju rolnictwa towarowego, – wykształcone specjalizacje gospodarstw rolnych ukierunkowanych na uprawę roślin o wysokich wymaganiach glebowych, tj. zbóż (pszenica), buraków cukrowych, rzepaku, chmielu, tytoniu, owoców, warzyw, ziół, – znacząca rola w skali kraju w zakresie produkcji roślin takich jak: chmiel (70% upraw krajowych), tytoń (36,0%), rośliny strączkowe jadalne (48.3%), maliny (80,4%), porzeczki (36,5%), – niewystarczająco rozwinięty sektor przetwórstwa rolno-spożywczego, – wysokie nasłonecznienie, które z jednej strony stanowi sprzyjające uwarunkowanie przyrodnicze do rozwoju rolnictwa, z drugiej zaś stanowi istotny potencjał rozwoju energetyki opartej na źródłach odnawialnych, – bardzo niska lesistość, – koncentracja negatywnych procesów demograficznych.
Zasięg OSI	<p>Miejski Obszar Funkcjonalny: Krasnegostawu i Hrubieszowa.</p> <ul style="list-style-type: none"> – 19 gmin należących do obszarów zagrożonych trwałą marginalizacją, tj.: Dołhobyczów, Fajslawice, Gorzków, Grabowiec, Horodło, Izbica, Kraśniczyn, Leśniowice, Łopiennik Górny, Mircze, Rudnik, Siennica Różana, Skierbieszów, Stary

	<p>Zamość, Trzeszczany, Uchanie, Werbkowice, Wojstawice, Żółkiewka,</p> <ul style="list-style-type: none">– 2 gminy nienależące do obszarów zagrożonych trwałą marginalizacją, tj.: Krzczonów, Rybczewice;
Kierunki interwencji /tematyczne obszary wsparcia Żywielskiego OSI w kontekście realizacji celów SRWL	<p>1. Kształtowanie strategicznych zasobów żywnościowych</p> <ul style="list-style-type: none">– Poprawa warunków wodnych, w tym retencjonowanie, melioracje i nawodnienia– Ochrona gleb, w tym racjonalizacja stosowania chemicznych nawozów oraz środków ochrony roślin– Rozwój lokalnych specjalizacji rolnych m.in. w oparciu o odtworzenie historycznie ukształtowanych lub wykorzystanie nowych, niszowych kierunków produkcji– Poprawa struktury wielkościowej i organizacyjnej gospodarstw rolnych– Rozwój agroturystyki i turystyki wiejskiej jako istotnego elementu regionalnej oferty turystycznej <p>2. Rozwój przedsiębiorczości wykorzystującej surowce rolne</p> <ul style="list-style-type: none">– Rozwój przedsiębiorstw i podmiotów (m.in. spółdzielni) przetwórstwa rolno-spożywczego– Rozwój infrastruktury i obiektów przechowalniczych <p>3. Rozwój współpracy w sektorze rolno-spożywczym</p> <ul style="list-style-type: none">– Stworzenie warunków dla lokalizacji siedziby oraz podmiotów Krajowej Grupy Spożywczej <p>4. Wzmacnianie powiązań funkcjonalnych i zrównoważony rozwój infrastruktury technicznej</p> <ul style="list-style-type: none">– Poprawa drogowych powiązań komunikacyjnych <p>Przedsięwzięcia priorytetowe:</p> <ul style="list-style-type: none">– Realizacja drogi ekspresowej S17,– Przebudowa drogi krajowej nr: DK74,– Rozbudowa dróg wojewódzkich nr: DW816, DW837, DW838, DW842, DW843, DW844 (w tym budowa obwodnicy m. Hrubieszów), DW846, DW850.– Poprawa kolejowych powiązań transportowych– Realizacja szlaku kolejowego relacji Warszawa – Lwów– Budowa linii kolejowej nr 54 (Trawniki – Krasnystaw Miasto),– Wzmocnienie międzynarodowej funkcji LHS, w tym poprzez rozbudowę i zagospodarowanie stacji Hrubieszów. <p>5. Wzmocnienie współpracy transgranicznej i międzyregionalnej</p> <ul style="list-style-type: none">– Wspieranie działań i współpraca z właściwymi podmiotami na rzecz budowy i rozbudowy przejść granicznych (kolejowych i drogowych, pieszych, rowerowych) oraz dostosowania ich do obsługi ruchu turystycznego– Wspieranie działań na rzecz ochrony zasobów przyrodniczych i dziedzictwa kulturowego na obszarach przygranicznych oraz rozwój zintegrowanej turystyki transgranicznej

1.2. Analiza kluczowych uwarunkowań rozwojowych

Usytuowanie w regionie

Gmina Fajstówice jest położona na terenie Wyniosłości Giełczewskiej, subregionu Wyżyny Lubelskiej. Gmina prawie w całości leży w dorzeczu Marianki, zlewni III rzędu, stanowiącej zlewnię cząstkową dorzecza Wieprza. Jedynie skrajnie wschodni i południowo-wschodni fragment gminy znajduje się w zlewni Łopy, a południowo - zachodnia część w zlewni Giełczwi.

Gmina leży w powiecie krasnostawskim, jest usytuowana w odległości ok. 20 km na północny zachód od miasta Krasnostaw oraz ok. 35 km od stolicy województwa - miasta Lublin. Obszar gminy Fajstówice graniczy z czterema gminami tj. gminą Trawniki, gminą Piaski, gminą Rybczewice i gminą Łopiennik Górny.

Gmina wchodzi w skład struktury funkcjonalnej aglomeracji lubelskiej, w strefie pośredniego wpływu miasta Lublina, kształtującego powiązania społeczne, ekonomiczne i infrastrukturalne.

Uwarunkowania zewnętrzne ograniczające gminę

Gmina jest położona w obrębie rozległego kredowo-paleoceniowego Głównego Zbiornika Wód Podziemnych. Zasoby te nie są wystarczająco izolowane od wpływów powierzchniowych.

W regionalnym systemie obszarów chronionych gmina zajmuje miejsce peryferyjne. Jedynie niespełna 5% powierzchni gminy w jej południowo-zachodniej części (głównie grunty wsi Bielecha, a także Siedlisk i Suchodołów) obejmuje otulina Krzczonowskiego Parku Krajobrazowego. W bliskim sąsiedztwie gminy przebiega dolina Wieprza, stanowiąca korytarz o znaczeniu krajowym - zapewnia łączność ekologiczną Roztoczańskich Obszarów Chronionych z doliną Środkowej Wisły.

Gminę przecina droga Nr 17, stanowiąca jedno z głównych powiązań komunikacyjnych i transportowych wschodniej Polski, o znaczeniu międzynarodowym.

Ośrodek gminny

Ośrodek gminny stanowi dawna wieś szlachecka Fajstówice - położona na skrzyżowaniu głównych osi - układu doliny rzecznej i głównego traktu komunikacyjnego - drogi krajowej.

W ośrodku gminnym oraz największych wsiach gminy, tj. Siedliskach Pierwszych i Suchodołach koncentrują się główne usługi publiczne i komercyjne. Na terenach tych lokalizowano głównie usługi publiczne oświaty i zdrowia, a także funkcje administracyjno - gospodarcze związane z obsługą rolnictwa (obiekty RSP, Spółdzielni Usług Rolniczych oraz inne jak zlewnia mleka, skup ziół).

Gmina Fajstowice cechuje się bardzo dobrą dostępnością komunikacyjną. Przez centralną część gminy przebiega droga krajowa nr 17, relacji Warszawa-Lublin-Zamość-Hrebenne, która na odcinku od Kurowa do Piask mająca status drogi ekspresowej S17. Drugą z ważnych osi gminy stanowi droga wojewódzka nr 838 Głębokie-Fajstowice. Struktura osadnicza gminy Fajstowice ma charakter łańcuchówki, co oznacza, że większość terenów zabudowanych jest umiejscowiona po obu stronach głównych szlaków komunikacyjnych.

Mapa 15. Elementy struktury osadniczej wraz z lokalnym układem komunikacyjnym

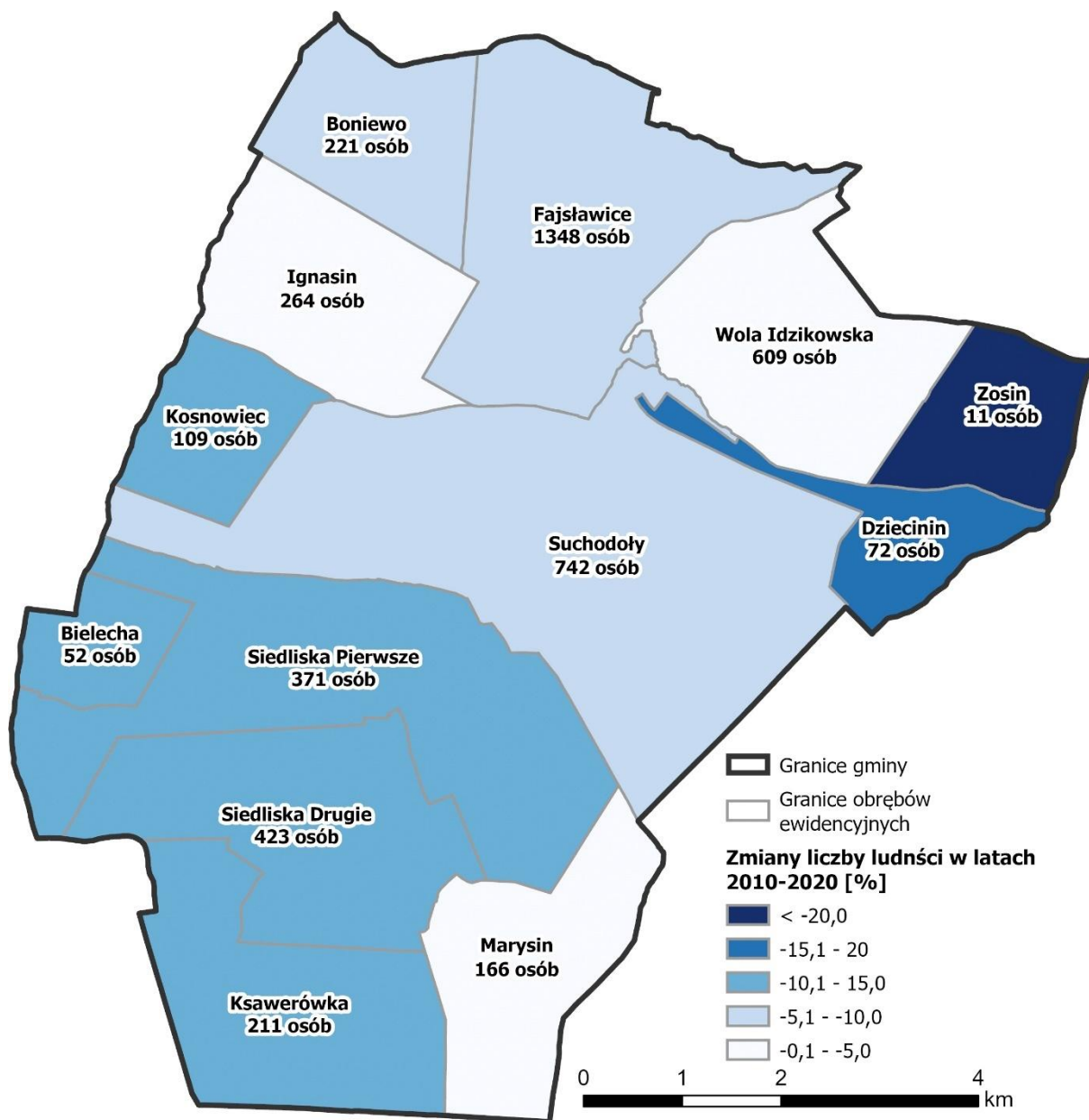

Źródło: Opracowanie własne.

Sołectwami o największej liczbie mieszkańców są Fajstowice (1 348 mieszkańców), oraz przylegające do niej - Suchodoły (742 mieszkańców) i Wola Idzikowska (609 osób). W latach 2010-2020 największy ubytek liczby mieszkańców został odnotowany w sołectwach: Zosin (< - 20%) oraz Dziecinin (-15,1% -20%).

Mapa 16. Demografia – zmiany liczby ludności w latach 2010-2020.

Źródło: Opracowanie własne.

Ochroną prawną objęte jest zaledwie 0,8% obszaru gminy (58,6 ha). Na obszary chronione składają się głównie: użytki ekologiczne i zespół przyrodniczo-krajobrazowy „Dolina Marianki”. Poza tym na terenie gminy znajduje się 21 pomników przyrody, które występują głównie koło parków dworskich w miejscowości Fajslawice, Suchodoły i Siedliska Pierwsze. Na terenie gminy nie występują obszary włączone do sieci NATURA 2000.

Mapa 17. Ochrona przyrody.

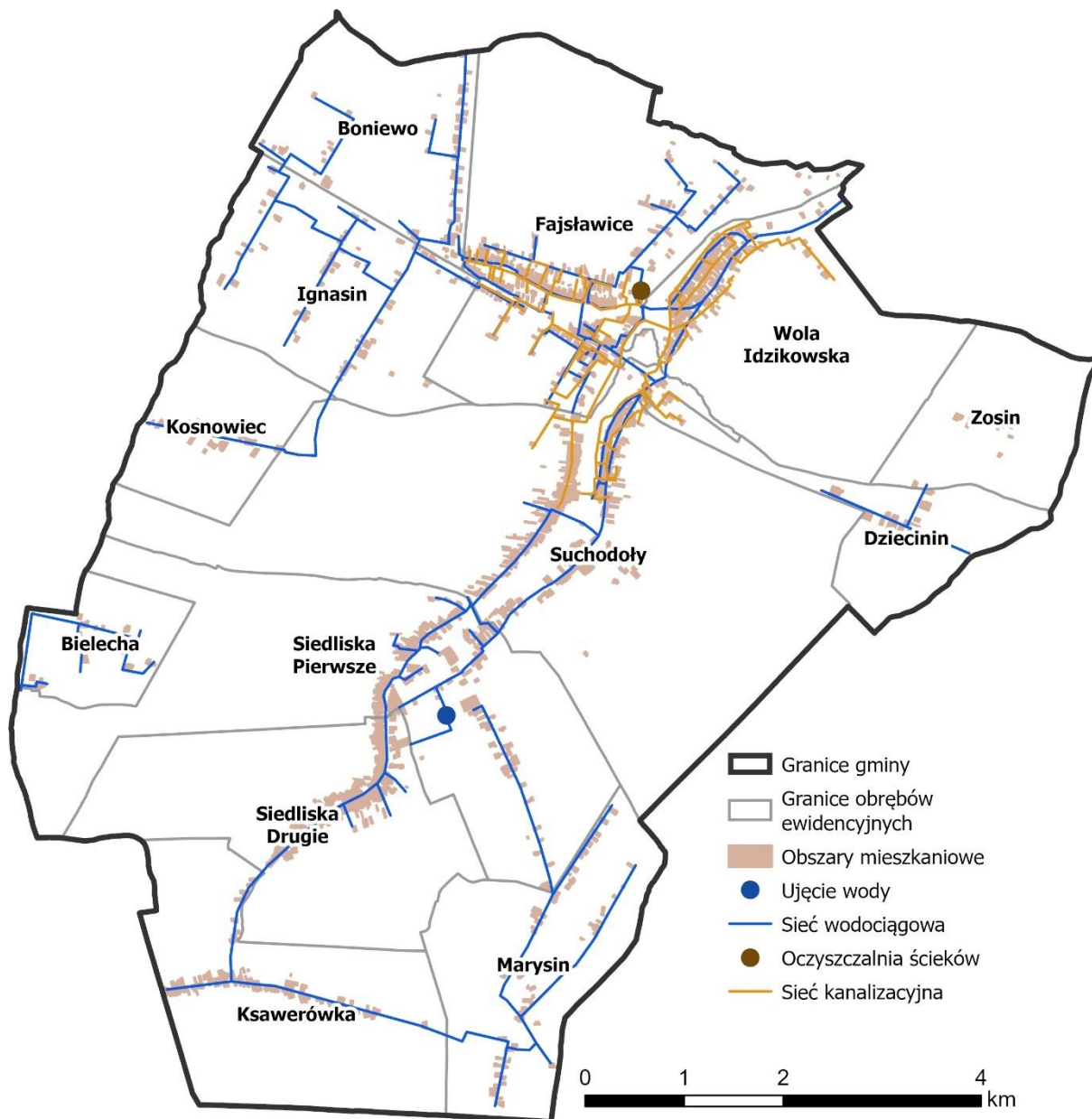

Źródło: Opracowanie własne.

Gmina Fajstławice jest prawie całkowicie zwodociągowana. Z sieci wodociągowej korzysta 98% mieszkańców. Pozostałe 2% stanowią siedliska rozproszone, usytuowane w dużych odległościach od sieci wodociągowej. Z usług kanalizacyjnych korzystają natomiast jedynie 3 sołectwa: Fajstławice, Wola Idzikowska i Suchodoły (częściowo skanalizowane).

Mapa 18. Infrastruktura techniczna.

Źródło: Opracowanie własne.

1.3. Model funkcjonalno-przestrzenny

Model docelowej struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Fajstów jest zobrazowaniem spodziewanych i zaplanowanych w strategii gminy procesów rozwoju i ich wpływu na kształtowanie się struktur przestrzennych. Ze względu na ukształtowanie terenu, historycznie ugruntowane użytkowanie przestrzeni, powiązania komunikacyjne oraz w wyniku zdiagnozowanych w strategii problemów, potrzeb i potencjałów rozwojowych, wyodrębniono pięć głównych kategorii przeznaczenia terenu:

1. Tereny o funkcjach mieszkaniowych.
2. Tereny istotne dla rozwoju rolnictwa.
3. Tereny o funkcjach gospodarczych i strefy aktywności gospodarczej.
4. Tereny zieleni, w tym: zieleń urządzonej i obszary rekreacyjno-wypoczynkowe.
5. Wody.

Główne kierunki rozwoju w oparciu o ww. strefy określono na poniższym schemacie:

Schemat 6. Główne kierunki rozwoju gminy Fajstów.

Źródło: Opracowanie własne.

W zakresie rozwoju infrastruktury drogowej jako kluczowe wskazuje się:

- ✓ przebudowę dróg istniejących oraz budowę nowych odcinków dróg,
- ✓ rozbudowę oświetlenia drogowego oraz budowa/remont przystanków autobusowych.

W zakresie rozwoju infrastruktury technicznej jako kluczowe wskazuje się:

- ✓ przebudowę Gminnej Oczyszczalni Ścieków w Fajstówicach,
- ✓ budowę nowej oczyszczalni ścieków,

- ✓ modernizację gospodarki wodnej na terenie Gminy Fajstowice
- ✓ rozbudowę kanalizacji sanitarnej w miejscowości Fajstowice,
- ✓ budowę kanalizacji sanitarnej w miejscowości Suchodoły i Siedliska Pierwsze,
- ✓ modernizację i rozbudowę sieci wodociągowej na terenie Gminy Fajstowice,
- ✓ dostawę i montaż wodomierzy zimnej wody pitnej wyposażonych w nakładki radiowe do zdalnego odczytu na nieruchomościach leżących na terenie Gminy Fajstowice,
- ✓ gazyfikację Gminy,
- ✓ rozbudowę i modernizację Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych

W zakresie rozwoju infrastruktury sprzyjającej poprawie bezpieczeństwa publicznego jako kluczowe wskazuje się:

- ✓ remont i doposażenie strażnic OSP na terenie Gminy Fajstowice,

W zakresie rozwoju potencjału społecznego jako kluczowe wskazuje się:

- ✓ rozwój infrastruktury sportowej,
- ✓ budowę placów zabaw,
- ✓ Rozwój Centrum Promocji Produktu Lokalnego,
- ✓ remont budynku socjalnego w Fajstowicach (2 szt.)
- ✓ budowę hali sportowej przy szkole w Fajstowicach.

W zakresie rozwoju potencjału gospodarczego jako kluczowe wskazuje się:

- ✓ kształtowanie obszaru przestrzeni publicznej w centrum miejscowości Fajstowice,
- ✓ zmianę w planie zagospodarowania przestrzennego w celu poszerzenia terenów inwestycyjnych oraz terenów pod budownictwo mieszkaniowe,
- ✓ renowację zabytków
- ✓ rewitalizację zagospodarowania wokół zbiornika wodnego w Fajstowicach dz. nr 2276/1 w ramach lokalnego wsparcia ochrony dziedzictwa kulturowego i naturalnego.

W zakresie rozwoju opartego o ochronę środowiska naturalnego jako kluczowe wskazuje się:

- ✓ rozwój odnawialnych źródeł energii w obszarze całej gminy,
- ✓ termomodernizację budynków użyteczności publicznej,
- ✓ wymianę oświetlenia na energooszczędne.

Mapa przedstawia przyjęty model funkcjonalno- przestrzenny gminy Fajstowice.

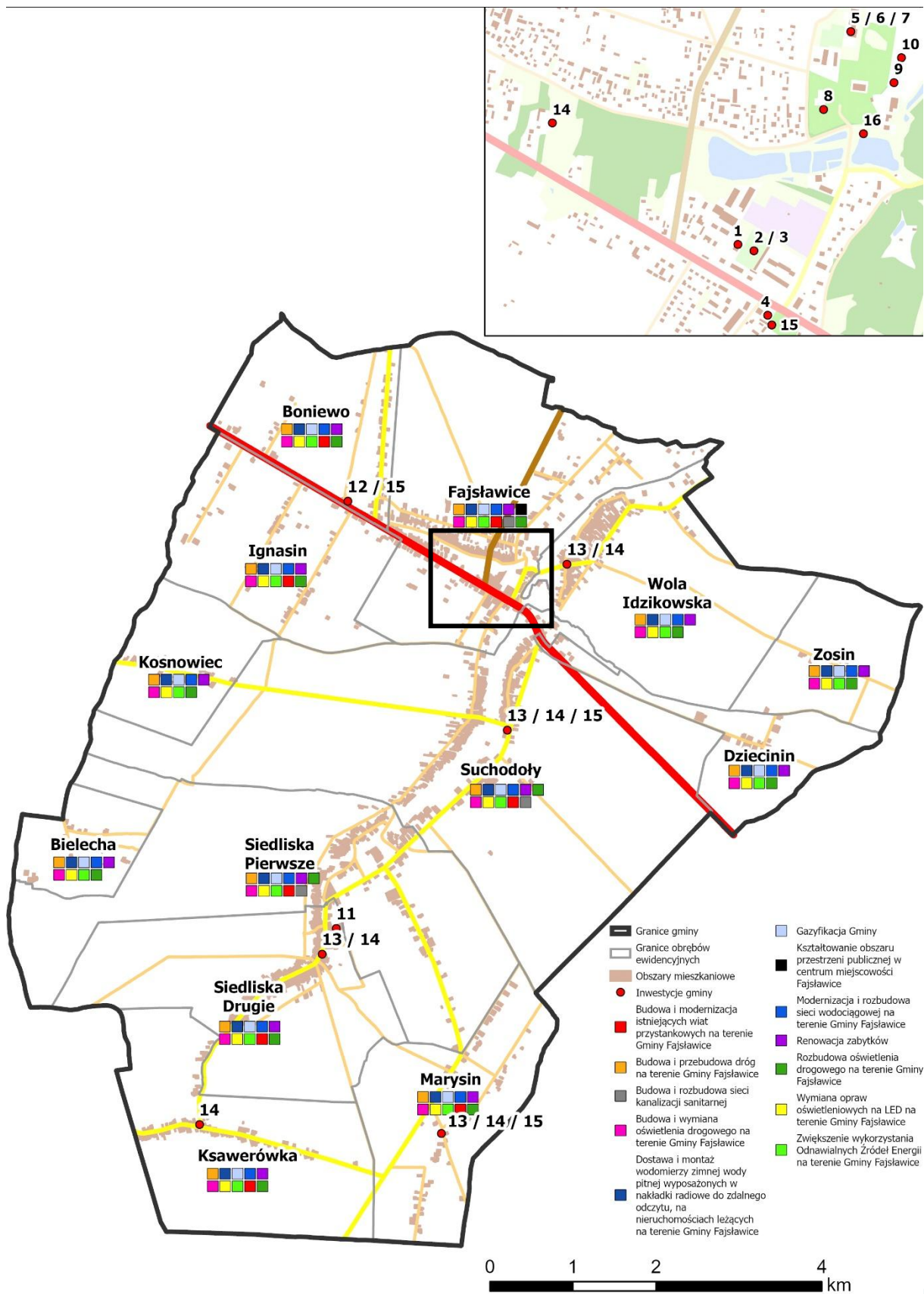
Mapa 19. Model funkcjonalno-przestrzenny gminy Fajslawice

Źródło: Opracowanie własne.

1.4. Schematyczne rozmieszczenie planowanych działań i oczekiwanych zmian

Źródło: Opracowanie własne.

Tabela 34. Numery inwestycji.

Lp.	Opis inwestycji
1	Termomodernizacja budynku ośrodka zdrowia w Fajstawicach
2	Rozwój infrastruktury sportowo-rekreacyjnej w Fajstawicach - duże boisko piłkarskie
3	Rozwój infrastruktury sportowo-rekreacyjnej w Fajstawicach - małe boisko trawiaste
4	Termomodernizacja budynku OPS
5	Rozwój infrastruktury sportowo-rekreacyjnej w Fajstawicach - boisko wielofunkcyjne
6	Termomodernizacja budynku szkoły w Fajstawicach
7	Budowa hali sportowej przy szkole w Fajstawicach
8	Remont budynku socjalnego w Fajstawicach (2szt.)
9	Przebudowa Gminnej oczyszczalni ścieków w Fajstawicach
10	Rozbudowa i modernizacja Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK)
11	Termomodernizacja budynku szkoły w Siedliskach
12	Rozwój Centrum Promocji Produktu Lokalnego w Boniewie
13	Termomodernizacja budynków OSP na terenie Gminy Fajstawice
14	Remont i doposażenie świetlic wiejskich i strażnic OSP na terenie Gminy Fajstawice
15	Budowa placów zabaw
16	Rewitalizacja zagospodarowania wokół zbiornika wodnego w Fajstawicach dz. nr 2276/1

Źródło: Opracowanie własne.

1.5. Ustalenia i rekomendacje wynikające z przyjętego modelu

Rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej określono na podstawie stworzonego modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej wraz z przeprowadzoną analizą uwarunkowań przestrzennych w gminie.

Szczegółowe informacje przedstawia tabela.

Tabela 35. Ustalenia i rekomendacje wynikające z przyjętego modelu.

Funkcja terenów	Charakterystyka:	Najważniejsze założenia zintegrowanej polityki rozwoju	Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania polityki przestrzennej
Tereny o funkcjach mieszkaniowych	Zabudowa jednorodzinna, wielorodzinna oraz zagrodowa, zlokalizowana w poszczególnych sołectwach, przede wszystkim wzdłuż głównych układów komunikacyjnych.	<ul style="list-style-type: none">– podnoszenie jakości życia i zamieszkania,– zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej gminy dla budownictwa jednorodzinnego i wielorodzinnego,– kształtowanie, porządkowanie i uzupełnianie struktury przestrzennej,	<ul style="list-style-type: none">– utrzymanie i kontynuacja istniejącej struktury przestrzennej oraz formy zabudowy, wraz z możliwością jej uzupełniania,– intensyfikowanie zabudowy mieszkaniowej i usługowej, z preferencją usług administracji, zdrowia, edukacji, turystyki i rekreacji,– wkomponowywanie nowej zabudowy w krajobraz nawiązywanie do regionalnych form zabudowy i kolorystyki elewacji,– zapewnienie dobrej dostępności komunikacyjnej (układ drogowy, komunikacja zbiorowa, infrastruktura rowerowa i piesza),– dążenie do poprawy dostępności infrastruktury społecznej (przedszkola, szkoły, place zabaw, skwery) i możliwie pełnej dostępności infrastruktury technicznej,– kształtowanie prawidłowych relacji pomiędzy zabudową związaną z produkcją rolną a zabudową mieszkaniową w sołectwach.
Tereny istotne dla rozwoju rolnictwa	Obszary rolne, stanowiące kluczowy udział dla rozwoju rolnictwa, wraz z gospodarstwami domowymi oraz nieużytkami.	<ul style="list-style-type: none">– zachowanie dotychczasowej tożsamości wiejskiej gminy,– zachowanie, ochrona przed zainwestowaniem i wykorzystanie zasobów w postaci gleb wysokiej jakości i przydatności	<ul style="list-style-type: none">– przeciwdziałanie rozdrobnieniu areálu rolniczego,– przyjmuje się zasadę ochrony gleb– dopuszcza się wprowadzanie przedsięwzięć służących rozwojowi infrastruktury: technicznej, komunikacyjnej i wodnej,– wszelkie gospodarowanie terenem podporządkowuje się obowiązującym w danym terenie szczególnym formom ochrony przyrody oraz dóbr kultury,– zapewnienie prawidłowego funkcjonowania systemu cieków wodnych

Funkcja terenów	Charakterystyka:	Najważniejsze założenia zintegrowanej polityki rozwoju	Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania polityki przestrzennej
		<p>rolniczej,</p> <ul style="list-style-type: none">– zachowanie oraz ochrona gleb o wysokiej w skali gminy bonitacji,– zachowanie i ochrona systemu przyrodniczego	<p>i rowów,</p> <ul style="list-style-type: none">– kontynuacja rolniczego sposobu użytkowania terenów, szczególnie w obrębie zwartych kompleksów gleb o wysokiej jakości i przydatności rolniczej,– wprowadzenie zakazu lokalizacji obiektów oraz urządzeń degradujących w szerszym zasięgu środowisko w zakresie zdolności produkcyjno-rolniczej,– możliwe przekształcenia gruntów rolnych w tereny o innym użytkowaniu, jak: lasy, agroturystyka, turystyka, rekreacja, sport, wypoczynek, produkcja energii ze źródeł odnawialnych, parki i inne tereny zieleni urządzonej,– priorytet dla indywidualnych lub sąsiedzkich systemów zaopatrzenia w wodę oraz odprowadzanie i oczyszczanie ścieków.
<p>Tereny zieleni- zieleni urządzonej, obszary rekreacyjno-wypoczynkowe</p>	<p>Obszary dopełniające system przyrodniczy, pełniące rolę przestrzeni publicznych.</p>	<ul style="list-style-type: none">– zwiększenie powierzchni terenów zielonych, w tym zieleni urządzonej,– zachowanie ochrony krajobrazu oraz systemu przyrodniczego,– przeciwdziałanie degradacji środowiska leśnego dla zapewnienia harmonijnego rozwoju życia mieszkańców gminy,– wykorzystanie obszarów	<ul style="list-style-type: none">– tworzenie terenów zieleni urządzonej oraz stref wypoczynkowo-rekreacyjnych, z udziałem terenów aktywnych przyrodniczo,– wyznaczanie ścieżek edukacyjnych i stref wejścia do lasu wyposażonych w miejsca parkingowe, infrastrukturę rowerową, tablice informacyjne i małą architekturę, umożliwiającą edukację, rekreację i wypoczynek, w szczególności w sąsiedztwie terenów zabudowy mieszkaniowej.– porządkowanie istniejących oraz tworzenie nowych zespołów zieleni,– rozwój sieci komunikacyjnej, w tym pieszej oraz rowerowej, z wykorzystaniem zieleni urządzonej.– utrzymanie lasów jako przeznaczenia podstawowego,– podporządkowania gospodarowania terenami obowiązującym w

Funkcja terenów	Charakterystyka:	Najważniejsze założenia zintegrowanej polityki rozwoju	Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania polityki przestrzennej
		<p>leśnych oraz ich najbliższego sąsiedztwa dla realizacji programów z zakresu rekreacji i wypoczynku (także sportu czy turystyki) oraz ochrony zdrowia i edukacji (ścieżki edukacyjne, szlaki turystyczne).</p>	<p>danym terenie szczególnym formom ochrony przyrody,</p> <ul style="list-style-type: none">– zapewnienie zachowania zadrzewień śródpolnych, przydrożnych, śródłąkowych i innych oraz objęcie ochroną planistyczną enklawy roślinności zbliżonej do naturalnej,– zakaz składowania odpadów komunalnych, przemysłowych i energetycznych, lokalizacji wylewisk gnojowicy i nieczystości oraz grzebowisk zwierząt,
Tereny o funkcjach gospodarczych	Obszary pełniące rolę w rozwoju gospodarki w gminie	<ul style="list-style-type: none">– zwiększenie atrakcyjności gospodarczej oraz inwestycyjnej gminy,– kreowanie nowej struktury przestrzennej,– koncentracja obszarów aktywności gospodarczej wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych,– porządkowanie i uzupełnianie struktury przestrzennej,– podnoszenie jakości życia mieszkańców poprzez zapewnienie dostępu do usług.	<ul style="list-style-type: none">– tworzenie układu kompozycyjno-komunikacyjnego zapewniającego, dostępność oraz dobrą dystrybucję terenów i ich obsługę.– wyznaczenie nowych terenów inwestycyjnych– uwzględnienie miejsc parkingowych pod nową zabudowę gospodarczą,– ograniczenie negatywnego wpływu produkcji gospodarczej na środowisko oraz sąsiadującą zabudowę mieszkaniową,– zwiększenie powierzchni terenów zielonych, w związku z zachowaniem terenów zielonych przy strefach aktywności gospodarczej,– uzbrojenie terenów w infrastrukturę techniczną.– intensyfikowanie zabudowy mieszkaniowej i usługowej, z preferencją usług administracji, zdrowia, edukacji, turystyki i rekreacji.– kształtowanie struktury przestrzennej uwypuklające i wzmacniające znaczenie istniejących obiektów o ważnych funkcjach lokalnych i

Funkcja terenów	Charakterystyka:	Najważniejsze założenia zintegrowanej polityki rozwoju	Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania polityki przestrzennej
Wody			ponadlokalnych,
	Rzeki, cieki wodne oraz zbiorniki w przestrzeni gminy	<ul style="list-style-type: none">– zachowanie istniejącego systemu zbiorników i cieków wodnych,– dążenie do poprawy klas czystości wód na obszarze całej gminy,– wykorzystanie zbiorników i cieków wodnych dla rozwoju funkcji związanych ze sportem, rekreacją, wypoczynkiem czy turystyką, przy pełnej ochronie systemu przyrodniczego.– prowadzenie działań mających na celu zwiększenie retencji rzek.	<ul style="list-style-type: none">– ochrona cieków wodnych, w związku z zabudową kubaturową, za wyjątkiem funkcji związanych ze sportem, rekreacją oraz turystyką,– zachowanie wód otwartych jako przeznaczenia podstawowego– podporządkowanie gospodarowania terenem obowiązującym w danym terenie szczególnym formom ochrony przyrody oraz dóbr kultury - zgodnie z obowiązującymi przepisami odrębnymi– wprowadzenie zakazu podejmowania przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko.

Źródło: Opracowanie własne.

V. System realizacji strategii

1. System instytucjonalny wdrażania strategii

1.1. Odpowiedzialność za realizację strategii

Przy opracowaniu strategii zastosowano podejście holistyczne, polegające m.in. na tym, że przy określaniu celów i kierunków działań wzięto pod uwagę nie tylko kompetencje i zadania statutowe gminy wiejskiej, ale również uwzględniono o wiele szerszy wymiar rozwoju gminy. Chodzi tu głównie o te obszary rozwoju społeczno-gospodarczego gminy, na które władze nie mają bezpośredniego wpływu, a więc np. rozwój lokalnego rynku pracy i przedsiębiorczości czy bezpieczeństwo publiczne.

Tym samym, zgodnie z dokumentem „Strategia Rozwoju Gminy. Poradnik Praktyczny” przyjęto założenie, że niniejszy dokument nie powinien ograniczać się w swych zapisach jedynie do zadań należących do wyłącznej kompetencji gminy, realizowanych bezpośrednio przez urząd gminy i jednostki gminne. Strategia proponuje przede wszystkim zadania stanowiące wyzwania dla całej społeczności lokalnej i wszystkich podmiotów działających na terenie jednostki samorządu terytorialnego lub pozostających z nią w relacji. W procesie zarządzania gminą i jej rozwojem, dokument pełni kluczową rolę jako generalny plan postępowania władz samorządowych – we współpracy z innymi samorządami, administracją państwową oraz partnerami społecznymi i prywatnymi. Powoduje to konieczność określenia głównych zadań oraz zakresu odpowiedzialności poszczególnych podmiotów zaangażowanych w jej realizację.

Instytucje i podmioty, zaangażowane w proces wdrażania strategii można podzielić na trzy główne grupy (zgodnie z zasadą „trójkąta współpracy”):

- ✓ **sektor publiczny** – władze samorządowe, gminy, urząd gminy i jednostki gminne, jednostki samorządu terytorialnego różnych szczebli, w tym np. gminy sąsiednie,
- ✓ **sektor biznesowy** – przedsiębiorcy, kluczowi pracodawcy, organizacje otoczenia biznesu, zrzeszenia gospodarcze itp.,
- ✓ **sektor społeczny** – mieszkańcy, organizacje pozarządowe, grupy nieformalne, liderzy społeczni i osoby publiczne, reprezentanci młodzieży itp.

Jeśli chodzi o kompetencje samorządu gminnego zaproponowane kierunki działań będą miały swoje odzwierciedlenie w projektach kluczowych – wynikających z planu działań operacyjnych. Są to projekty najważniejsze z punktu widzenia rozwoju gminy, których realizacja warunkuje osiągnięcie założonych celów strategii. Projekty te będą realizowane przez Urząd Gminy bądź jednostki mu podległe przy użyciu funduszy własnych lub z wykorzystaniem dostępnych środków zewnętrznych. Osiągnięcie założonych celów będzie w dużej mierze uzależnione od tego, czy inne podmioty (przedsiębiorstwa, instytucje otoczenia biznesu, organizacje pozarządowe) zechcą włączyć się w nurt działań zaproponowanych w niniejszej strategii. Zakłada się, że zaproponowane cele odpowiadają potrzebom i możliwościom rozwojowym gminy Fajslawice, a także że w procesie konsultacji społecznych osiągnięta została ich społeczna akceptacja. Dla przyspieszenia tych działań i zachęcenia

innych podmiotów do respektowania założeń strategii Urząd Gminy będzie wspierał podmioty, których projekty będą wpisywać się w założenia i cele strategii. Ze względu na wielość podmiotów będących realizatorami strategii konieczne jest wprowadzenie mechanizmu koordynacyjnego. Zadanie to należy do Urzędu Gminy w Fajslawicach i będzie m.in. polegało na:

- ✓ informowaniu społeczności lokalnej o istnieniu strategii, zapisanych w niej priorytetach rozwoju, a także o postępach i efektach jej wdrażania;
- ✓ skorelowaniu procesów planowania przestrzennego z zapisami strategii;
- ✓ ścisłej współpracy z jednostkami odpowiedzialnymi za przygotowywanie i realizację zadań inwestycyjnych;
- ✓ wydawaniu jednostkom ubiegającym się o środki zewnętrzne opinii o zgodności planowanej inwestycji/zadania z zapisami strategii, jeśli taka opinia będzie warunkiem *sine qua non* do udziału w konkursie;
- ✓ dokonywaniu koniecznych modyfikacji i zmian wynikających ze zmieniających się uwarunkowań zewnętrznych i sytuacji wewnętrznej gminy.

Główną instytucją odpowiedzialną za wdrożenie strategii jest Rada Gminy oraz Wójt Gminy Fajslawice wraz z podległym mu Urzędem Gminy. Realizacja poszczególnych zadań prowadzona będzie przez Wójta Gminy przy pomocy pracowników odpowiedzialnych za poszczególne zadania w urzędzie. Szczegółowy zakres kompetencji w zakresie wdrażania, monitorowania, ewaluacji oraz aktualizacji strategii został przedstawiony na schemacie.

Schemat 7. Instytucjonalna struktura systemu wdrażania, monitorowania, ewaluacji oraz aktualizacji strategii.

Rada Gminy	Wójt Gminy	Z-ca Wójta Gminy	Komórki i jednostki urzędu	Partnerzy
<ul style="list-style-type: none">• podejmowanie strategicznych decyzji• zapewnienie środków finansowych w budżecie na realizację zadań• ocena stanu realizacji strategii• aktualizacja strategii• wsparcie merytoryczne Wójta	<ul style="list-style-type: none">• stymulowanie i koordynacja działań• integrowanie zasobów• przedkładanie raportów o stanie realizacji strategii	<ul style="list-style-type: none">• koordynacja projektów i zadań• monitoring, ewaluacja i przygotowywanie zmian strategii	<ul style="list-style-type: none">• poszukiwanie źródeł finansowania projektów i zadań• przygotowywanie oraz realizacja projektów i zadań• obsługa finansowa projektów i zadań• harmonizacja i poszerzanie partnerstw• promocja projektów i zadań	<ul style="list-style-type: none">• współpraca z Wójtem przy realizacji projektów i zadań

Institucjami partnerskimi, zarządzającymi określonymi instrumentami i programami, w ramach których będą finansowane niektóre działania wynikające ze strategii, będą:

- ✓ Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego wraz z instytucjami zaangażowanymi w zarządzanie i wdrażanie Regionalnego Programu Operacyjnego 2021-2027,
- ✓ Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa,
- ✓ agencje rozwoju regionalnego oraz wspierania przedsiębiorczości (np. Lubelska Agencja Wspierania Przedsiębiorczości, itp.),
- ✓ Narodowy i Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
- ✓ Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
- ✓ Inne.

Do ważnych pomiotów, które w istotny sposób będą przyczyniać się do realizacji celów strategii, należy również zaliczyć podmioty realizujące poszczególne projekty, jak i beneficjentów końcowych objętych wsparciem i działaniami projektowymi, w tym przede wszystkim:

- ✓ Komendę Powiatową Policji,
- ✓ Komendę Powiatową Państwowej Straży Pożarnej,
- ✓ przedsiębiorców i organizacje ich zrzeszające,
- ✓ instytucje otoczenia biznesu,
- ✓ rolników i ich zrzeszenia (spółdzielnie i grupy producenckie),
- ✓ organizacje pozarządowe,
- ✓ osoby podnoszące swoje kwalifikacje zawodowe,
- ✓ bezrobotnych i osoby wykluczone.

1.2. Możliwe mechanizmy wdrażania strategii - porozumienie terytorialne

Zgodnie z Art. 14rb. zasad prowadzenia polityki rozwoju gmina ma możliwość zawiązania porozumienia terytorialnego - tj. umowy określającej w szczególności przedsięwzięcia priorytetowe dla rozwoju danego obszaru objętego tym porozumieniem.

Porozumienie terytorialne może być zawierane przez:

1. zarząd województwa z jednostkami samorządu terytorialnego z obszaru tego województwa lub ich związkami, porozumieniami lub stowarzyszeniami, realizującymi zadania w zakresie polityki rozwoju wynikające ze strategii rozwoju województwa;
2. ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego, a także właściwego ministra, jeżeli zakres porozumienia terytorialnego tego wymaga, z gminą lub powiatem, lub ich związkami, porozumieniami lub stowarzyszeniami, w przypadku, gdy jego zasadność wynika z krajowej strategii rozwoju regionalnego;
3. jednostki samorządu terytorialnego realizujące zadania w zakresie polityki rozwoju wynikające ze strategii rozwoju ponadlokalnego albo strategii rozwoju gmin objętych tym porozumieniem.

Porozumienie terytorialne określa w szczególności przedsięwzięcia priorytetowe dla rozwoju danego obszaru zgodne z celami wynikającymi ze strategii rozwoju, o których mowa w art. 9 pkt 3-6, w tym przewidywane źródła ich finansowania.

Projekt porozumienia terytorialnego przygotowuje odpowiednio:

1. zarząd województwa;
2. minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego samodzielnie albo we współpracy z właściwym ministrem, jeżeli zakres porozumienia terytorialnego tego wymaga;
3. wójt (burmistrz, prezydent miasta), zarząd powiatu albo organ wykonawczy związku, porozumienia międzygminnego albo stowarzyszenia, który jest inicjatorem porozumienia terytorialnego.

Projekt porozumienia terytorialnego negocjują podmioty wskazane w projekcie jako strony porozumienia.

W negocjacjach, na wniosek którejkolwiek ze stron porozumienia terytorialnego, może uczestniczyć przedstawiciel zarządu województwa.

O zawartym porozumieniu terytorialnym inicjator tego porozumienia informuje właściwy zarząd województwa lub zarząd powiatu, o ile nie są one stroną porozumienia.

1.3. Instrumenty realizacji

Ponieważ strategia jest zapisem intencji, a nie planem pracy, konieczne jest zidentyfikowanie instrumentów realizacji. Instrumenty te muszą zapewnić osiągnięcie celów strategii i być spójne z przyjętym modelem struktury funkcjonalno-przestrzennej, prezentującym wizję rozwoju gminy w ujęciu przestrzennym.

Wśród przyjętych instrumentów realizacji strategii, będą stosowane, wybrane spośród niżej wymienionych:

- ✓ **wdrożeniowe**, np. gminne strategie sektorowe/branżowe, plany, modele, procedury, projekty, uszczegóławiające priorytety oraz strategie postępowania w ramach konkretnych obszarów rozwojowych,
- ✓ **organizacyjno-zarządcze**, np. regulaminy wydziałów i jednostek, wydział lub zespół zarządzający strategią,
- ✓ **finansowe**, np. uchwały budżetowe i inne dokumenty finansowe, określające krótko- i długofalowe kierunki koncentracji środków finansowych, budżet zadaniowy, projekty społeczne realizowane w ramach funduszy europejskich, otwarte konkursy ofert dla organizacji pozarządowych, system małych grantów dla organizacji pozarządowych, budżet obywatelski, inicjatywa lokalna, fundusze kierowane, np. senioralny, młodzieżowy, podatki i opłaty,
- ✓ **prawne**, wynikające z przepisów ustawowych, np. stosowne uchwały rady, regulacje w postaci aktów prawa miejscowego, decyzje administracyjne,

- ✓ **planowania przestrzennego**, np. miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, procedury zapewniające udział mieszkańców w planowaniu przestrzennym,
- ✓ **społeczne**, np. działania edukacyjne, kampanie społeczne i informacyjne, działania promocyjne, konsultacje wewnętrzne, konsultacje społeczne, strony internetowe, profile w mediach społecznościowych, systemy informacji przestrzennej,
- ✓ **kadrowe**, np. kadra kierownicza, koordynatorzy programów i projektów, liderzy lokalni, system doskonalenia kadr, wymiana doświadczeń, dobre praktyki,
- ✓ **ekonomii społecznej**, np. klauzule społeczne w konkursach i przetargach, system przekazywania lokali mieszkalnych z zasobów gminy na cele społeczne,
- ✓ **koordynacji**, np. ciała o charakterze opiniodawczo-doradczym (rada działalności pożytku publicznego, rada przedsiębiorczości, rada seniorów), partnerstwa lokalne, regionalne, krajowe, międzynarodowe, w różnych konfiguracjach, w tym o charakterze między samorządowym, międzysektorowym i międzyorganizacyjnym, uwzględniając również partnerstwo publiczno-prywatne, zespoły zadaniowe i wdrożeniowe,
- ✓ **kontrolne**, np. aktualizacja ewidencji i rejestrów, monitoring stanu zagospodarowania przestrzennego.

1.4. Wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych

Prawidłowy przebieg procesu realizacji założeń Strategii Rozwoju Gminy Fajslawice na lata 2021-2027 z perspektywą do roku 2030 będzie kontrolowany poprzez odpowiednie jej wdrażanie, a następnie monitoring, jak i ewaluację. Poprzez gromadzenie i analizę danych, wprowadzony zostanie system stałej kontroli i oceny efektów realizacji ustaleń Strategii. Pozwoli to na identyfikację zaistniałych nieprawidłowości, a następnie rozwiązanie oraz zapobieganie ich negatywnym skutkom w przyszłości.

Jako dokumenty wykonawcze względem strategii rozwoju należy rozumieć obligatoryjne lub fakultatywne plany i programy funkcjonujące w gminie. W ramach poniższej tabeli zestawiono wybrane dokumenty, zgodnie z obszarem tematycznym do którego się odnoszą oraz wskazano wytyczne dla każdego z dokumentów.

Tabela 36. Wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych.

Lp	Obszar tematyczny	Dokumenty na poziomie lokalnym	Wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych
1	Planowanie przestrzenne	Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Fajstów	Dokument wymaga aktualizacji w okresie realizacji Strategii.
		Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego gminy Fajstów	Dokument aktualny.
2	Energetyka	Założenia do planu zaopatrzenia gminy Fajstów w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe	Należy rozważyć konieczność opracowania nowego dokumentu.
3	Gospodarka komunalna	Wieloletni program gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Fajstów	Dokument aktualny.
4	Ochrona i opieka nad zabytkami oraz zarządzanie dziedzictwem	Brak dokumentów regulujących ten obszar tematyczny.	Należy rozważyć konieczność opracowania nowego dokumentu.
5	Ochrona środowiska i adaptacja do zmian klimatu	Program ochrony środowiska dla Gminy Fajstów	Dokument aktualny.
		Plan Gospodarki Niskoemisyjnej	Dokument w trakcie opracowania.
		Programu usuwania eternitu i wyrobów azbestowych z terenu gminy Fajstów	Dokument aktualny.
		Programu Opieki nad Zwierzętami Bezdomnymi oraz Zapobiegania Bezdomności Zwierząt	Dokument aktualny.
6	Transport	Brak dokumentów regulujących ten obszar tematyczny.	Brak wskazań.
7	Polityka społeczna	Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych	Dokument w trakcie opracowania.
		Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Fajstów	Dokument aktualny.
		Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Fajstów	Dokument aktualny.

		Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii	Dokument aktualny.
		Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	Dokument aktualny.
		Lokalny Program Rewitalizacji	Dokument aktualny. Należy rozważyć przystąpienie do opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji.
8	Rozwój ponadlokalny	Ponadlokalna strategia rozwoju Lubelskiego Okręgu Przemysłu Rolno-Spożywczego	Dokument w trakcie opracowywania.
8	Rozwój lokalny	Program współpracy Gminy Fajstów z organizacjami pozarządowymi oraz z podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie	Dokument aktualny.
9	Zarządzanie kryzysowe	Gminny plan zarządzania kryzysowego	Należy rozważyć konieczność opracowania nowego dokumentu.
10	Finanse publiczne	Wieloletnia Prognoza Finansowa	Dokument aktualny.
		Uchwała budżetowa	Dokument aktualny.

Źródło: Opracowanie własne.

1.5. System monitoringu, ewaluacji i aktualizacji strategii

System monitorowania jest ważnym instrumentem w procesie wdrażania strategii. Dane monitoringowe służą do oceny skuteczności realizowanych działań i pozwalają na bardziej efektywne wydatkowanie środków publicznych. Proces monitorowania umożliwia również ocenić postępy we wdrażaniu strategii, a także mobilizować władze i społeczność lokalną do większej aktywności na rzecz realizacji strategii. Głównymi elementami systemu monitoringu są:

- ✓ instytucje odpowiedzialne za proces monitorowania wdrażania strategii,
- ✓ przyjęty system raportowania z procesu monitorowania strategii,
- ✓ zestaw wskaźników służących do oceny postępów we wdrażaniu strategii.

Instytucją odpowiedzialną za koordynację procesu monitorowania realizacji strategii będzie Wójt Gminy Fajstów jako organ wykonawczy, podlegający Radzie Gminy Fajstów. Za proces monitorowania i raportowania będzie odpowiedzialny Z-ca Wójta Gminy Fajstów. Ocena postępów

we wdrażaniu strategii będzie dokonywana w cyklu rocznym, na potrzeby opracowywania Raportu o stanie gminy.

Przy konstruowaniu systemu wskaźników starano się ograniczyć ich liczbę do minimum, a także wykorzystać przede wszystkim te, których wartości można monitorować w oparciu o oficjalną statystykę Głównego Urzędu Statystycznego.

Tabela 37. Mierniki i wskaźniki monitorowania Strategii Rozwoju Gminy Fajstów na lata 2021-2027 z perspektywą do roku 2030.

Cel strategiczny	Miernik	Wartość bazowa	Wartość docelowa	Źródło pomiaru
1. Zrównoważony rozwój infrastruktury technicznej i wzmacnianie powiązań funkcjonalnych	Długość wyremontowanych/zmodernizowanych/przebudowanych dróg gminnych [km]	b.d.	20km	Statystyki wewnętrzne Urzędu Gminy Fajstów
	Długość sieci kanalizacyjnej na terenie gminy [km]	33,6km	>33,6km	Statystyki wewnętrzne Urzędu Gminy Fajstów
	Długość sieci wodociągowej na terenie gminy [km]	74,5km	>74,5km	Statystyki wewnętrzne Urzędu Gminy Fajstów
	Liczba obiektów poddanych rewitalizacji [szt.]	1	16	Statystyki wewnętrzne Urzędu Gminy Fajstów
2. Innowacyjne wykorzystanie walorów przyrodniczo-kulturowych, rozwój usług spędzania czasu wolnego i promocja gminy	Liczba wybudowanych/zmodernizowanych obiektów sportowych na terenie gminy [szt.]	3	7	Statystyki wewnętrzne Urzędu Gminy Fajstów
3. Ochrona walorów środowiska	Liczba poddanych termomodernizacji budynków użyteczności publicznej [szt.]	1	12	Statystyki wewnętrzne Urzędu Gminy Fajstów
	Liczba zamontowanych instalacji fotowoltaicznych [szt.]	1	800	Statystyki wewnętrzne Urzędu Gminy Fajstów
	Liczba zamontowanych instalacji OZE innych niż fotowoltaika [szt.]	388	1000	Statystyki wewnętrzne Urzędu Gminy Fajstów
	Liczba wybudowanych punktów oświetleniowych [szt.]	299	500	Statystyki wewnętrzne Urzędu Gminy Fajstów

Cel strategiczny	Miernik	Wartość bazowa	Wartość docelowa	Źródło pomiaru
				Fajstówice
	Liczba zmodernizowanych punktów oświetleniowych [szt.]	0	280	Statystyki wewnętrzne Urzędu Gminy Fajstówice
4. Poprawa konkurencyjności gospodarstw rolnych i rozwój rynku pracy	Liczba przedsiębiorstw funkcjonujących na terenie gminy. [szt.]	222	>222	Statystyki wewnętrzne Urzędu Gminy Fajstówice
	Liczba wybudowanych/ przebudowanych obiektów mających na celu promowanie lokalnych gospodarstw rolnych [szt.]	1	2	Statystyki wewnętrzne Urzędu Gminy Fajstówice
5. Wzmacnianie kapitału społecznego i zarządzanie gminą	Liczba przebudowanych/ wyremontowanych budynków szkolnych [szt]	0	2	Statystyki wewnętrzne Urzędu Gminy Fajstówice
	Udział % bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym	6,3%	<6,3%	BDL GUS
	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej	233	<233	Dane Ośrodka Pomocy Społecznej

Źródło: Opracowanie własne.

6. Ramy finansowe i źródła finansowania

2.1. Szacowanie kosztów

Lp.	Projekt	Kwota [zł]
1	Termomodernizacja budynku ośrodka zdrowia w Fajstowicach	600 000
2	Termomodernizacja budynku OPS	300 000
3	Zwiększenie wykorzystania Odnawialnych Źródeł Energii na terenie Gminy Fajstowice	15 500 000
4	Budowa i przebudowa dróg na terenie Gminy Fajstowice	20 000 000
5	Rozbudowa oświetlenia drogowego na terenie Gminy Fajstowice	2 000 000
6	Przebudowa Gminnej oczyszczalni ścieków w Fajstowicach	6 000 000
7	Rozbudowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Fajstowice	4 500 000
8	Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Suchodoty i Siedliska Pierwsze (w tym budowa nowej oczyszczalni)	15 000 000
9	Modernizacja i rozbudowa sieci wodociągowej na terenie Gminy Fajstowice	1 000 000
10	Dostawa i montaż wodomierzy zimnej wody pitnej wyposażonych w nakładki radiowe do zdalnego odczytu na nieruchomościach leżących na terenie Gminy Fajstowice	800 000,00
11	Kształtowanie obszaru przestrzeni publicznej w centrum miejscowości Fajstowice	3 100 000,00
12	Zmiana w planie zagospodarowania przestrzennego w celu poszerzenia terenów inwestycyjnych oraz terenów pod budownictwo mieszkaniowe	300 000,00
13	Rozwój infrastruktury sportowo-rekreacyjnej w Fajstowicach - boisko wielofunkcyjne	300 000,00
14	Rozwój infrastruktury sportowo-rekreacyjnej w Fajstowicach - duże boisko piłkarskie	300 000,00
15	Rozwój infrastruktury sportowo-rekreacyjnej w Fajstowicach - małe boisko trawiaste	200 000,00
16	Gazyfikacja Gminy	10 000 000
17	Wymiana opraw oświetleniowych na LED na terenie Gminy Fajstowice	2 000 000
18	Termomodernizacja budynku szkoły w Fajstowicach	5 000 000
19	Termomodernizacja budynku szkoły w Siedliskach Drugich	3 000 000
20	Termomodernizacja budynków OSP na terenie Gminy Fajstowice	2 000 000
21	Budowa placów zabaw	200 000
22	Cyfryzacja administracji	300 000
23	Rozbudowa i modernizacja Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK)	150 000
24	Remont budynku socjalnego w Fajstowicach (2 szt.)	1 000 000
25	Budowa hali sportowej przy szkole w Fajstowicach	5 000 000
26	Rozwój Centrum Promocji Produktu Lokalnego w Boniewie	2 060 000
27	Renowacja zabytków	1 000 000
28	Remont i wyposażenie świetlic wiejskich i strażnic OSP na terenie Gminy Fajstowice	1 000 000
29	Budowa i modernizacja istniejących wiat przystankowych na terenie Gminy Fajstowice	200 000
30	Modernizacja gospodarki wodnej na terenie Gminy Fajstowice	69 172
31	Rewitalizacja zagospodarowania wokół zbiornika wodnego w Fajstowicach dz. nr 2276/1 w ramach lokalnego wsparcia ochrony dziedzictwa kulturowego i naturalnego	399 962

Źródło: Opracowanie własne.

2.2. Potencjalne źródła finansowania działań określonych w Strategii

W perspektywie finansowej 2021-2027 w ramach programów operacyjnych, współfinansowanych ze środków UE, kontynuowane będą dotychczasowe europejskie mechanizmy wdrażania polityki spójności: Zintegrowane Inwestycje Terytorialne, Rozwój Lokalny Kierowany przez Społeczność, a także inne mechanizmy współpracy wypracowane na poziomie regionalnym i subregionalnym. Szczegółowe zestawienie źródeł finansowania umieszczono w poniższej tabeli.

Tabela 38. Źródła finansowania Strategii Rozwoju Gminy Fajslawice.

Źródło finansowania	Opis źródła finansowania
Środki własne gminy	Dochody gminy – dochodami jednostek samorządu terytorialnego są dochody własne, subwencja ogólna i dotacje celowe z budżetu państwa.
Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego na lata 2021-2027	Podstawą opracowania RPO jest Umowa Partnerstwa. Umowa ta określa cele i sposób inwestowania funduszy unijnych z polityki spójności, w tym także środków z Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji. Pieniądze na programy regionalne w nowej perspektywie finansowej podzielono według algorytmu opartego na obiektywnych kryteriach. Brano pod uwagę między innymi liczbę ludności, wartość PKB na mieszkańca, ubytek ludności, nakłady na B+R na mieszkańca, emisję zanieczyszczeń pyłowych przez zakłady szczególnie uciążliwe, wskaźnik międzygałęziowej dostępności transportowej (kolejowy/pasażerski), stopę bezrobocia osób w wieku 50+ (według Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności) oraz funkcjonowanie organizacji według głównej dziedziny działalności (rozwój lokalny). Warto zaznaczyć, że zostało dotychczas podzielonych około 75% środków, a blisko 25% pozostałych środków planuje się rozdysponować pomiędzy programy regionalne na późniejszym etapie programowania (w ramach negocjacji kontraktu programowego). Powyższa kwota wynosi 7,104 mld euro środków UE i rozdysponowana zostanie na 16 województw. Zapisy RPO wynikają ponadto z Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030 oraz Strategii Rozwoju Województw. Wsparciem obligatoryjnym objęte zostaną Obszary Strategicznej Interwencji (OSI), tj. obszary zagrożone trwałą marginalizacją.
Krajowe Programy Operacyjne	Krajowe Programy Operacyjne będą uwzględniały cele polityki regionalnej i zostaną ukierunkowane na: a) innowacje, inteligentny wzrost - wsparcie wszystkich etapów tworzenia innowacji, b) rynek pracy i adaptacyjność, włączenie społeczne i walkę z ubóstwem, edukację, c) dobre rządzenie, d) poprawę jakości powietrza, niską energochłonność, czystą energię, ograniczenie ekstremalnych skutków zmian klimatu, czystą wodę, ochronę przed powodzią i suszą, różnorodność biologiczną i ochronę przyrody oraz gospodarkę o obiegu zamkniętym, e) bezpieczeństwo energetyczne, f) dostępność transeuropejską i międzyregionalną, g) spójność terytorialną.
Polski Fundusz Rozwoju	Polski Fundusz Rozwoju to grupa instytucji finansowych i doradczych dla przedsiębiorców, samorządów i osób prywatnych inwestująca w zrównoważony rozwój społeczny i gospodarczy kraju. Priorytetami PFR są: inwestycje infrastrukturalne, innowacje, rozwój przedsiębiorczości, eksport i ekspansja zagraniczna polskich przedsiębiorstw, wsparcie samorządów, realizacja programu Pracowniczych Planów Kapitałowych oraz obsługa inwestycji zagranicznych.
Regionalny Fundusz Rozwoju	Regionalne Fundusze Rozwoju są jednostkami odpowiedzialnymi za ponowne wykorzystanie środków publicznych o charakterze zwrotnym. Po rozliczeniu z Komisją Europejską regionalnych programów operacyjnych, zwrócone w ramach pożyczek czy poręczeń środki tworzą kapitał, który może być ponownie wykorzystywany dla przyszłych inwestycji. W praktyce oznacza to, że im więcej instrumentów zwrotnych będzie wdrażanych z funduszy strukturalnych, tym więcej środków na kolejne inwestycje pozostanie w regionie.

Porozumienie terytorialne	Porozumienie terytorialne może być zawierane przez: 1) zarząd województwa z jednostkami samorządu terytorialnego z obszaru tego województwa lub ich związkami, porozumieniami lub stowarzyszeniami, realizującymi zadania w zakresie polityki rozwoju wynikające ze strategii rozwoju województwa; 2) ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego, a także właściwego ministra, jeżeli zakres porozumienia terytorialnego tego wymaga, z gminą lub powiatem, lub ich związkami, porozumieniami lub stowarzyszeniami, w przypadku, gdy jego zasadność wynika z krajowej strategii rozwoju regionalnego; 3) jednostki samorządu terytorialnego realizujące zadania w zakresie polityki rozwoju wynikające ze strategii rozwoju ponadlokalnego albo strategii rozwoju gmin objętych tym porozumieniem.
Programy współpracy terytorialnej Interreg	Celem programu jest unowocześnianie polityk i programów rozwoju regionalnego, szczególnie regionalnych i krajowych programów operacyjnych, a także programów Europejskiej Współpracy Terytorialnej. Interreg Europa wspiera wymianę doświadczeń i pogłębianie wiedzy wśród instytucji, które współpracują nad wybraną dziedziną polityki. Rezultatem, indywidualnym dla każdego z partnerów, może być np. opracowanie nowego projektu do finansowania ze środków wybranego programu operacyjnego (RPO, PO Infrastruktura i Środowisko, PO Polska Wschodnia itp.), wprowadzenie zmiany w systemie zarządzania programem w regionie (np. nowe metody oceny wniosków lub zmiany w systemie naboru projektów do RPO), wprowadzenie zmian o charakterze strategicznym (np. dodanie do strategii nowego celu, zmiany planu/strategii województwa, planów niskoemisyjnych gmin itp.). Podstawowym celem programów współpracy terytorialnej Interreg będzie pogłębianie integracji, poprzez otwieranie społeczeństw na różnice kulturowe oraz budowanie wzajemnego zaufania, a także współpracę instytucjonalną. Działania w ramach tych programów powinny redukować bariery w funkcjonowaniu obszarów przygranicznych i w konsekwencji zmniejszać stopień peryferyzacji pogranicza.
Programy rozwoju i inne instrumenty finansowane ze środków krajowych	Projekty strategiczne istotne dla realizacji celów Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego: Racionalny system finansowania JST, Narodowy Program Mieszkaniowy, Pakt dla obszarów wiejskich, SMUP, System Koordynacji KIS i RIS, Kompetencje w społeczeństwie informacyjnym, Dostępność Plus czy Centralny Port Komunikacyjny.

Źródło: Opracowanie własne.

VI. Załączniki:

Podsumowanie rezultatów konsultacji społecznych

Przygotowując się do opracowania niniejszego dokumentu Urząd Gminy Fajstów przeprowadził ankietę, prosząc mieszkańców o wypowiedzenie się w temacie planowanych do wykonania projektów inwestycyjnych. Inwestycje były oceniane przez osoby zamieszkujące gminę w skali od 1 do 10 (1- inwestycja niepotrzebna, 10 - inwestycja potrzebna).

W ramach badań ankietowych do Urzędu Gminy Fajstów wpłynęły 102 ankiety.

W tabeli poniżej przedstawiono zestawienie zbiorcze projektów inwestycyjnych wraz ze średnią punktów uzyskaną przez każdą z inwestycji.

Tabela 39. Podsumowanie ankiety do przygotowania Strategii Rozwoju Gminy Fajstów na lata 2021-2027 z perspektywą do roku 2030

Średnia ocena	Inwestycja
8,12	Rozbudowa oświetlenia drogowego na terenie Gminy Fajstów (2 000 000 zł)
7,66	Budowa i przebudowa dróg na terenie Gminy Fajstów (20 000 000 zł)
7,47	Gazyfikacja Gminy (10 000 000 zł)
7,42	Zwiększenie wykorzystania Odnawialnych Źródeł Energii na terenie Gminy Fajstów (15 500 000 zł)
6,60	Zmiana w planie zagospodarowania przestrzennego w celu poszerzenia terenów inwestycyjnych oraz terenów pod budownictwo mieszkaniowe (300 000 zł)
6,60	Rozbudowa sieci kanalizacyjnej wraz z modernizacją oczyszczalni: a) Przebudowa Gminnej oczyszczalni ścieków w Fajstowicach; b) Rozbudowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Fajstów; c) Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Suchodoły i Siedliska I. (20 800 000 zł)
6,16	Modernizacja i rozbudowa sieci wodociągowej na terenie Gminy Fajstów (1 000 000 zł)
6,11	Budowa hali sportowej przy szkole w Fajstowicach (5 000 000 zł)
6,04	Wymiana opraw oświetleniowych na LED na terenie Gminy Fajstów (2 000 000 zł)
5,96	Rozbudowa i modernizacja Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK) (150 000 zł)
5,94	Cyfryzacja administracji
5,86	Kształtowanie obszaru przestrzeni publicznej w centrum miejscowości Fajstów (3 100 000 zł)
5,59	Renowacja zabytków (1 000 000 zł)
5,56	Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej na terenie Gminy Fajstów, w tym m.in.: a) Termomodernizacja budynku szkoły w Fajstowicach, b) Termomodernizacja budynku szkoły w Siedliskach I, c) Termomodernizacja budynków OSP na terenie Gminy Fajstów, d) Termomodernizacja budynku ośrodka zdrowia w Fajstowicach, e) Termomodernizacja budynku OPS.
5,55	Rozwój infrastruktury sportowo-rekreacyjnej w Fajstowicach a) boisko wielofunkcyjne (modernizacja nawierzchni, montaż piłkochwyków i osprzętu) b) duże boisko piłkarskie (demontaż starego i montaż nowego ogrodzenia; montaż piłkochwyków, 2 wiat dla zawodników rezerwowych i oświetlenia na słupach) c) małe boisko trawiaste (modernizacja nawierzchni, montaż ogrodzenia i osprzętu, ławek, budowa parkingu na 10 miejsc w tym 1 dla os. niepełnosprawnych) (500 000 zł)
5,34	Budowa placów zabaw (200 000 zł)

5,25	Dostawa i montaż wodomierzy zimnej wody pitnej wyposażonych w nakładki radiowe do zdalnego odczytu, znajdujące się na nieruchomościach leżących na terenie Gminy Fajslawice (200 000 zł)
4,83	Remont i doposażenie świetlic wiejskich i strażnic OSP na terenie Gminy Fajslawice (1 000 000 zł)
4,17	Remont budynku socjalnego w Fajslawicach (1 000 000 zł)
3,78	Utworzenie Centrum Edukacji Zielarskiej i rozwój Centrum Promocji Produktu Lokalnego w Boniewie

Źródło: Opracowanie Urzędu Gminy Fajslawice.

W ramach przeprowadzonego badania ankietowego, mieszkańcy mieli możliwość zgłaszania własnych pomysłów na planowane działania inwestycyjne, z których część została uwzględniona w niniejszej Strategii Rozwoju Gminy. W tabeli poniżej umieszczono zgłaszane projekty:

Tabela 40. Projekty zgłaszane przez mieszkańców (pisownia oryginalna)

Zgłoszony pomysł

Wprowadzenie nazewnictwa ulic i uporządkowanie numerów domów. Koszt nieznanym

Basen/Siłownia

Budowa chodników w poszczególnych wsiach,

większe dofinansowanie odnawialnych źródeł energii i zwiększenie ich dostępności

dom kultury z miejscem spotkań

Kanalizacja Siedliska Drugie

Rozbudowa Ośrodka Zdrowia dostęp do większej ilości badań, możliwość USG, więcej specjalistów np. Pediatra Alergolog

1. Wprowadzenie funduszu Soleciego dla wszystkich sołectw, wtedy to sołectwa/ludzie będą decydowali o tym co będzie się działo w ich sąsiedztwie. Mniejsze prace, ale więcej i wszędzie.
2. Wzrost nakładów na sprzęt do ratowania życia i mienia (osp)
3. Instalacje fotowoltaiczne i solarne na budynkach użyteczności publicznej oraz mieszkaniach prywatnych.
4. Usuwanie eternitu. I dofinansowanie montażu nowych pokryć dachowych.

Oświetlenie uliczne w Siedliskach Pierwszych, takie jakie jest w Suchodołach na skrzyżowaniu.

Przychodnia i lekarze z prawdziwego zdarzenia.

Ścieżki rowerowe, skatepark,

Zapewnienie mieszkańcom gminy środka transportu w okresie zimowym

Naprawa opieki POZ

Utworzenie chodnika i ścieżki rowerowej, wraz z oświetleniem od DK17 do boiska w Suchodołach. (Ok 250 000zł)

Progi zwalniające w newralgicznych miejscach

Pozwolenie na budowę większego sklepu jak np biedronka. Inwestycja w służbę zdrowia brak podstawowych lekarzy i opieki medycznej

Chodnik przy trawnickiej i oświetlenie, pilne.

Przeniesienie biblioteki z powrotem do centrum Fajslawic

Mała retencja, kompostowniki dla gospodarstw+ulgi w opłatach za śmieci, montaż spawalniaczy na drogach osiedlowych, rozbudowa Internetu światłowodowego; wartość: b.d., okres: 2021-2027

Mała retencja, kompostowniki dla gospodarstw+ulgi w opłatach za śmieci, montaż spawalniaczy na drogach osiedlowych, rozbudowa Internetu światłowodowego; wartość: b.d., okres: 2021-2027

Oświetlenie na górnej drodze Fajslawic (poprzeczka) od szosy trawnickiej do Boniewa.

Oświetlenie górnej wsi Fajslawice od trawnickiej do boniewa

Budowa oświetlenia na drodze od fajslawic do boniewa, drugi pas od szosy trawnickiej w stronę trawnik

Oświetlenie na drodze Fajslawice wieś tzw Poprzeczka

Chodnik w Suchodołach

Stworzenie miejsca do dodatkowych zajęć dla dzieci takich jak nauka gry na instrumentach, taniec, sztuki walki i

tym podobne.

powiększenie parkingów przy kościele w Fajslawicach oraz szkole Podstawowej w Fajslawicach, zagospodarowanie terenu oraz budynków na targowisko.

Remont drogi z Fajslawic do Trawnik
Oświetlenie Boniewa

Dostęp do wodociągu kanalizacji i światłowodów dla wszystkich mieszkańców gminy.

Chodniki przy wszystkich najbardziej uczęszczanych przez pieszych drogach, jeśli tylko jest to możliwe (np "trawnicka", przy szosie od szkoły w kierunku Oleśnik, przy szosie z Fajslawic w kierunku Siedlisk) oraz gminna inicjatywa zachęcająca do noszenia odblasków.

Więcej projektów wspieranych z funduszu UE póki jeszcze jest możliwość.

Utvozenie co najmniej jednego żłóbka.

W naszej gminie potrzebny jest ośrodek zdrowia z lekarzami!! To podstawowy obowiązek samorządu, aby umożliwić dostęp do bezpłatnej opieki zdrowotnej wszystkich mieszkańców. To skandal co się u nas w ośrodku dzieje.

Dobra inwestycja byłoby zrobienie sygnalizacji świetlnej na jednym z przejść drogowych bo radar to nie jest to co powinno być owszem zwiększa bezpieczeństwo ale nie aż tak lub dodatkowe oświetlenie na przejściach można by się pokusić o dotacje unijne w tej kwestii.pozdrawiam nowy mieszkaniac.

Rozbudowa sieci światłowodowej dla mieszkańców gminy Fajslawice.

Rozszerzenie sieci światłowodowej w gminie Fajslawice. (1 000 000zł)

Zmiana lekarz rodzinnego

Wyposażenie domu kultury w zestaw do ćwiczeń (siłownia)

Utworzenie siłowni w Fajslawicach

Żłobek w Fajslawicach, kosztów nie potrafię określić, okres realizacji do 2 lat

Siłownia

Siłownia

Modernizacja przystanków autobusowych (100000)

Żłobek, siłownia

Oświetlenie drogi wojewódzkiej do Trawnik i wymiana jej nawierzchni oraz oświetlenie górnej drogi poprzecznej (od "trawnickiej" do Boniewa).

Rozbudowa oświetlenia w Fajslawicach (tzw. "górna poprzeczka" na odcinku Boniewo - DW 838) oraz remont DW 838 na terenie gminy.

zabezpieczyc dostęp do dobrego lekarza rodzinnego i pediatry

Zapewnienie mieszkańcom podstawowej opieki zdrowotnej nie tylko dla dorosłych jak i dzieci. W suchodołach zagospodarować teren wokół starej szkoły. Dostęp do mediów tj. Internet dla całej gminy.

Chodnik i ścieżka rowerowa w suchodołach

Zwiększenie ilości oświetlenia (latarni) przy szosie trawnickiej, wiejskiej, poprzeczce i innych miejscach, w których tego brakuje. Zwiększyłoby to bezpieczeństwo na tych terenach.

Rozbudowa oświetlenia drogowego w gminie dla bezpieczeństwa. Latarni jest zbyt mało (poprzeczka, wieś, szkoła, skrzyżowania, trawnicka).

Zwiększenie oświetlenia w gminie przy drogach

Niektóre drogi w gminie nie mają w ogóle oświetlenia. Uważam, że dobrym pomysłem byłoby w tych rejonach pociągnąć sieć oświetlenia.

Rozbudowa systemu oświetlenia przy skrzyżowaniach i drogach, przy których jeszcze ich nie ma na terenie gminy fajslawice;

Budowa mieszkań socjalnych

instalacja oświetlenia przy drodze w kierunku Trawnik, instalacja oświetlenia w kierunku Boniewa [od drogi do Trawnik]- inwestycje te zwiększą bezpieczeństwo pieszych poruszających się po zmroku

Budowa oświetlenia (latarni) na górnej drodze poprzecznej (tzw. górna poprzeczka) od SUR do Boniewa.

Rozbudowa oświetlenia wzdłuż drugiej poprzeczki (od Bazy SUR w stronę Boniewa). Remont DW 838, tzw

trawnickiej.

1. Remont kaplicy na starym cmentarzu, 2. Budowa oświetlenia na "poprzeczce" na odcinku od Boniewa do "trawnickiej".

wybudowanie w centrum Fajstowic budynku na cele usługowe [fryzjer, kosmetyczka, krawiectwo, itp]

Światłowód na terenie kolonii Fajstowice, Oświetlenie w postaci lamp na terenie Kolonia Fajstowice

Budowa ścieżek rowerowych

Uważam, że wszystkie przedstawione powyżej propozycje są istotne. Dokończenie już rozpoczętych inwestycji oraz realizacja zaplanowanych pochłonie ogromne środki pieniężne. Wszystko jest potrzebne, jednak podstawą realizacji poszczególnych przedsięwzięć jest pozyskanie środków zewnętrznych. Według mnie do najistotniejszych należą: remonty dróg, cięcie kosztów utrzymania (np. energooszczędność, termomodernizacja), wprowadzanie nowych technologii, w przyszłości gazyfikacja oraz kanalizacja po wcześniejszej modernizacji oczyszczalni ścieków. Poprawa ogólnego wizerunku gminy jako całości. Mamy wznowione przejazdy busów. Fajnie wyglądałoby posadowienie w już istniejących miejscach identycznych, niedużych przystanków. Ważne jest również przystąpienie gminy do projektów OZE, z których mogliby skorzystać mieszkańcy w swoich prywatnych gospodarstwach. Na pewno dużym zainteresowaniem cieszyłaby się fotowoltaika.

Wiecej oświetlenia przy innych gminnych trasach, przy szkole, trawnicka, poprzeczka, wies, boniewo

Ustalenie przebiegu granic dróg gminnych, dojazdowych do pól oraz ich utwardzenie.

1. Fotowoltaika

2. Utwardzenie dróg gminnych, polepszenie dojazdu do pól.

3. Ustalenie granic dróg

zwiększenie ilości mieszkań socjalnych, doświetlenie gminnych dróg : koło szkoły, na suchodoty, fajstowice wies i poprzeczka

Przydomowe oczyszczalnie ścieków

Źródło: Opracowanie Urzędu Gminy Fajstowice.

VII. Spis wykresów, tabel, rysunków.

Tabela 1. Charakterystyka dokumentów strategicznych na poziomie krajowym i regionalnym.	10
Tabela 2. Zgodność Strategii Rozwoju Gminy Fajslawice z dokumentami strategicznymi wyższego rzędu.	12
Tabela 3. Szczegółowa zgodność Strategii Rozwoju Gminy Fajslawice na lata 2021-2027 z perspektywą do roku 2030 z Projektem Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego do roku 2030.	14
Tabela 4. Drogi wojewódzkie i powiatowe na terenie gminy.	19
Tabela 5. Drogi gminne na terenie gminy.	19
Tabela 6. Liczba mieszkańców w gminach powiatu krasnostawskiego w 2020 roku. (stan na dzień 31.12.2020 r.).....	25
Tabela 7. Liczba mieszkańców w gminie wg miejscowości (stan na dzień 31.12.2020 r.).....	26
Tabela 8. Ruch naturalny w gminie	27
Tabela 9. Mieszkańcy gminy Fajslawice wg. ekonomicznych grup wieku w ujęciu liczbowym.	29
Tabela 10. Prognoza ludności gminy Fajslawice w latach 2017-2030	31
Tabela 11. Prognoza liczby ludności wg. ekonomicznych grup wieku w latach 2017-2030... ..	32
Tabela 12. Struktura gruntów w gminie – stan na koniec 2020 r.....	34
Tabela 13. Wykaz większych przedsiębiorstw na terenie gminy.....	35
Tabela 14. Liczba osób bezrobotnych na terenie gminy Fajslawice w latach 2010-2020.	40
Tabela 15. Stan sieci wodno-kanalizacyjnej (na dzień 31.12.2019 r.).....	47
Tabela 16. Szamba i zagrodowe oczyszczalnie ścieków na terenie Gminy (wg. stanu na koniec 2020r.).....	48
Tabela 17. Zmieszane odpady zebrane w ciągu roku.....	49
Tabela 18. Projekty z zakresu gospodarki niskoemisyjnej zrealizowane z funduszy unijnych.	50
Tabela 19. Wykaz obiektów zabytkowych w rejestrze zabytków Lubelskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Lublinie.	53
Tabela 20. Wykaz obiektów zabytkowych w Gminnym Rejestrze Zabytków	53
Tabela 21. Stan głównego wyposażenia jednostek OSP w gminie– stan na 2019 r.	75
Tabela 22. Liczba i rodzaj interwencji OSP w latach 2017-2019.	77
Tabela 23. Formy pomocy społecznej realizowanej w gminie Fajslawice w latach 2016 – 2020.	81
Tabela 24. Przyczyny korzystania z pomocy społecznej.	81
Tabela 25. Zasoby mieszkaniowe w gminie Fajslawice w latach 2010-2019.	84
Tabela 26. Dane ogólne dot. placówek oświatowych na terenie gminy Fajslawice.	87
Tabela 27. Organizacje pozarządowe na terenie gminy Fajslawice.....	91
Tabela 28. Budżet gminy Fajslawice w latach 2017-2020.....	99
Tabela 29. Projekty zrealizowane przez Urząd Gminy Fajslawice współfinansowane ze środków Unii Europejskiej.....	101
Tabela 30. Analiza SWOT.	110
Tabela 31. Priorytetowe obszary rozwoju.....	114
Tabela 32. Cele strategiczne i operacyjne Strategii Rozwoju Gminy Fajslawice na lata 2021-2027 z perspektywą do roku 2030.....	117
Tabela 33. Żywicielski OSI- charakterystyka.	130
Tabela 34. Numery inwestycji.	141
Tabela 34. Ustalenia i rekomendacje wynikające z przyjętego modelu.....	142

Tabela 35. Wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych.	151
Tabela 36. Mierniki i wskaźniki monitorowania Strategii Rozwoju Gminy Fajslawice na lata 2021-2027 z perspektywą do roku 2030.	153
Tabela 37. Źródła finansowania Strategii Rozwoju Gminy Fajslawice.	156
Tabela 38. Podsumowanie ankiety do przygotowania Strategii Rozwoju Gminy Fajslawice na lata 2021-2027 z perspektywą do roku 2030	159
Tabela 39. Projekty zgłaszane przez mieszkańców (pisownia oryginalna)	160
Wykres 1. Liczba ludności w gminie Fajslawice w latach 2010-2020.	26
Wykres 2. Liczba ludności w gminie Fajslawice w latach 2010-2020 wg. płci.	27
Wykres 3. Zameldowania, wymeldowania oraz saldo migracji w gminie Fajslawice w latach 2010-2020.....	28
Wykres 4. Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem w gminie w latach 2010-2020.	29
Wykres 5. Wskaźnik obciążenia demograficznego w gminie w latach 2010-2019.....	30
Wykres 6. Struktura ludności ze względu na wiek i płeć w gminie w 2019 roku.	30
Wykres 7. Podmioty wpisane do rejestru REGON na 1 tys. ludności w Gminie w latach 2010–2019.....	36
Wykres 8. Podmioty wpisane do rejestru REGON na 1 tys. ludności w 2019 roku – porównanie średniej dla województwa, powiatu i gminy.	36
Wykres 9. Jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 1 tys. ludności w Gminie w latach 2010–2020.	37
Wykres 10. Jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 1 tys. ludności w 2020 roku – porównanie średniej dla Polski, województwa, powiatu i gminy.....	37
Wykres 11. Podmioty gospodarki narodowej na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym w gminie Fajslawice w latach 2010–2020.	38
Wykres 12. Podmioty gospodarki narodowej na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym w 2019 roku – porównanie średniej dla Polski, województwa, powiatu i gminy.....	38
Wykres 13. Udział % bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w gminie w latach 2010–2019.	41
Wykres 14. Udział % bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w 2019 roku – porównanie średniej dla Polski, województwa, powiatu i gminy.....	41
Wykres 15. Stan księgozbioru Biblioteki oraz liczbę wypożyczeni/udostępnień księgozbioru w roku 2020.....	59
Wykres 16. Przestępstwa popełnione na terenie gminy Fajslawice w latach 2017-2019.	73
Wykres 17. Wykroczenia popełnione na terenie gminy Fajslawice w latach 2017-2019.....	74
Wykres 18. Przyczyny umorzeń postępowań karnych w latach 2017-2019.....	75
Wykres 19. Kalkulacja wydatków na OSP w gminie w 2019 roku.	78
Wykres 20. Liczba porad lekarskich udzielonych w ramach podstawowej opieki zdrowotnej w gminie Fajslawice w latach 2010-2019.	83
Wykres 21. Liczba budynków mieszkalnych w gminie Fajslawice w latach 2010-2019.....	83
Wykres 22. Mieszkania wyposażone w instalacje w % ogółu mieszkań w gminie w latach 2010-2019.....	84
Wykres 23. Liczba uczniów w placówkach oświatowych na terenie gminy Fajslawice (ogółem).	86
Wykres 24. Liczba uczniów w placówkach oświatowych na terenie gminy Fajslawice (według oddziałów).....	86
Wykres 25. Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w latach 2010-2019.....	87

Wykres 26. Współczynnik skolaryzacji brutto w gminie Fajslawice w latach 2010-2019.....	89
Wykres 27. Porównanie wysokości subwencji oświatowej i wydatków na oświatę w tys. PLN.	89
Wykres 28. Struktura wydatków i dochodów budżetu gminy Fajslawice w latach 2017-2020 [w tys. złotych]......	100
Schemat 1. Logika części programowej strategii.....	112
Schemat 2. Wizja Gminy Fajslawice.	113
Schemat 3. Misja Gminy Fajslawice.....	114
Schemat 4. Architektura celów i kierunków działań.....	115
Schemat 5. Cele strategiczne gminy Fajslawice.	116
Schemat 6. Główne kierunki rozwoju gminy Fajslawice.....	137
Schemat 7. Instytucjonalna struktura systemu wdrażania, monitorowania, ewaluacji oraz aktualizacji strategii.....	147
Zdjęcie 1. Gminny Ośrodek Kultury w Fajslawicach.	55